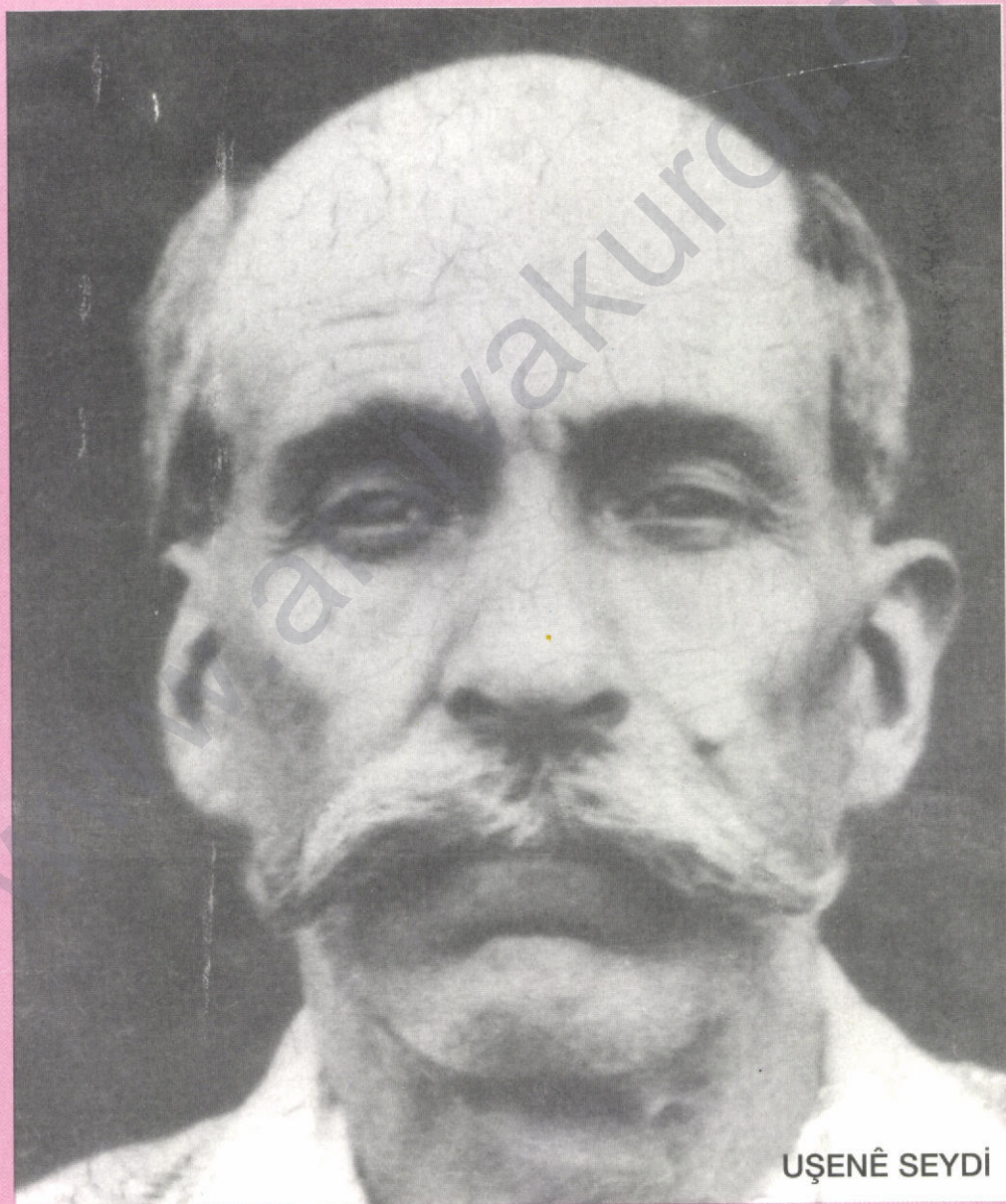

Perloda Zon u Zagonê Kirmanc-Zazay

Tija Sodiri

Amor: 4 ❖ Serre: 2 ❖ Asma Gujiga '97e ❖ Cereme: 250.000 TL

UŞENÊ SEYDÎ

Tija Sodiri

Amor: 4

Serre: 2

Gujige '97

(Hirê asmu de reê vêjina)

Cereme:

250.000 TL, 10 DM, 9SF,
35 FF, 6 GBP, 40 KA, 11FL**REDAKSIYON**

Sait Çiya
Hawar Tornêcengi
Mehmet Doğan
Uşen Laşer
K. Xamirpêt
X. Çelker
Baki İşçi

ADRESE

Tija Sodiri
Postfach 70 12 40
D-60562 Frankfurt
Tel/Fax: 0.69-52 45 49

HESAVÊ PANGA

Frankfurter Sparkasse
Kto.-Nr.: 105992325
BLZ: 500 502 01

ABONE KERDENE

(Serrê de çar amori vejîne)
40 DM, 400.000 TL, 36 SF
120 FF, 24 Found, 160 SEK

ISSN 1431-7257

(MANÊ NUSTEY WAYÎRÊ/Î RA

TEYESTEY

QESE VERI, Bêrê! Her ju hetê ra dest berjime ci.....	3
BERFIN JEL, Felsefê Dêke.....	5
C.M. JAKOBSON / M. SANDONATO, Zazaki Se beno?.....	9
SERBESTIYE, Komê Serbestiya Ma Dumili-Kirmanç-Zazay saniya pê.....	13
PROGRAMÊ SERBESTIYE.....	16
HÛSEYIN GÛRMIT, Dewas Ma (Kilame).....	19
K. XAMIRPÊT, Tezbê Sêy Rizay.....	20
X. ÇELKER, Bêwairên.....	25
SAC SIMAL, Tija Sodir'yê (Kilame).....	28
HAWAR TORNÊCENGI, Şervan Barihas'i de ju moveta Kirmançiyê.....	29
MEHMET KARABULUT, Qe bêveng mevinde, Kilame (Kilamî) (Çarnoğ: Berfin Jel).....	40
A. ÖZGEN UTKU, "Welat Çıça Şireno".....	41
TERTELE '38 SERO MEKTUBA TORNÊ SEY RIZAY ALI EKBERI.....	44
CEFO ÇAREKIZ, Hardê Zera, Şevaz ra ju Ballışna.....	46
CELAL TORNÊ MILDAY, Tayê Khamorê Dêrsimî.....	48
FARUK EREN, Thêyri.....	51
U. PULUR, Efsana Chemê Muzir Babay.....	53
SAIT ÇIYA, Herb Qediya - Sulx Girêdiya.....	54
ROŞANIA QIZILBELI, Roşania Qizilbeli ra Ju Pelge.....	57
ROE MUZIRI, Raa Welati ra Sijina Qesu.....	58
NAZIM HIKMET, Çênaka Domane (Çarnoğ: Berfin Jel).....	61
LAZE BRÛSK, Tayê.....	62
FARUK YAKUP, Politika di Mana İxanet u Ajan.....	64
O Kamo? (Kilame), Zaza Heseni rê (Açarnoğ: Faruk Yakup).....	66
HEWES MIRO, Gimgum ra Çar Lawikê Zerri.....	67
HEQIÊ MERGARIJ, Haq, Gunê tu u Ez (Kilame).....	67
HAWAR TORNÊCENGI, Folklorê Dêrsimî de Caê Lawiku-4.....	68
ALİ GÛLTEKIN, Namekerdena Sarê Ma Ser.....	76
KEMAL ASTARE, Welatê Ma Marê Kerdo Tomete.....	78
DR. H. ÇAĞLAYAN, 38 ra Ju Pelge (Çena Sey Rizay Leyla Dêrsimî u Jenosidê Dêrsimî Sero Qeseykena -II).....	80
HAYDAR OĞUR, Asmen Sahadê Ma Bi (Çarnekar: H. Tornêcengi).....	112
MEMED ÇAPAN, Mezela Seyidi (Lawike).....	114
ALİ GÛLTEKIN, Kilamî: Seyid Rıza Vanê Mira, Hora.....	114
X. ÇELKER, Yataniye.....	115
MEMED DOĞAN, Ma Parçê de Hardê Dewreşime [Mektuva Pîlê de İndiyanu].....	117
RÛSTEM POLAT, Köln de "Sewa Hovirardena Tertelê Dêrsimî 38' i" qeseykerdene.....	124
HAYDAR BELTAN, Köln de "Sewa Hovirardena Tertelê Dêrsimî 38' i" qeseykerdene.....	125
ŞERVAN BARIHAS, Tarixê Zazaki Ser Seminar.....	127
HEQIÊ MERGARIJ, Ağaê Niske (Şanika Domanu).....	130
HAWAR TORNÊCENGI, Vergo Vêsan (Şanika Domanu).....	132
HEWES MIRO, Lûya Çleke (Şanika Domanu).....	133
X. ÇELKER, Hirê Haki (Şanika).....	135
KOYO BERZ, Şiwane u Kêyna Paşay.....	139
SERDAR, Koê Muzirîyo (Lawike).....	154
MEKTUBE WENDOĞU.....	155
VENG U VAZ.....	158
ELİBAYE KIRMANCKI-ZAZAKI.....	159

RESMÊ VERI: Uşenê Seydi (Pîlê Dêrsimî, '38 de Dewleta Tirki Xarpêt de estê dare).

RESMÊ PEY: SERREWAXT '97, LAYOUT: Hawar Tornêcengi

BÊRÊ! HER JU HETÊ RA DEST BERJIME CI...

Eke na nuste nuşiya, hona Gağan vi, Gağanê sima bimbarek bo!
Rozê Xiziri ve roşanê Remzoni bimbarek bo!

Pasao newe niseno ro, serra simaa newiye xêr bo! Tenganiya ke home-ta ma tede ra, tenê sera bicêriyo.

Haniyo taê xeverê rind u xêri nika ra amêy.

Na asma payîza peêna ke ma vi-arnê ra, aê de cêr u cor ra sarê ma amo têhet, jû kom no ro. "Xe-verdariya Ronaene" ni komi sima pelgunê made vinenê. Namê ni komi **"Komê Serbestiya Ma Dimuli-Kirmanc-Zazay"** o; namo huyo kilm **"Serbestiye"**a. Jû ki jû bülten veto, namê deyi ki **"Serbestiye"**a. Ma, yê sari honde partiyê ho estê, yê ma Kirmanc-Zazau ke jûê biye, dina nêrijina! Hevê kotime herey, hama thoa nebena. Sarê marê xêr vo!

Endi beso bandir u bindestiya sari! Gunê vengê ma ki bivejiyo, hometa ma ki jê hometunê binu serê na Hardê Dewreşi de caê huyo hewl bijêro, vind mevo, mères mevo. Zonê mao rindek, kultur u zagonê mao khulêlik, odet u torê maê hewl u delalî, yîtiqatê mao bimbarek u zelal wertê ra wemedariyê, memirê. Nu ki kar u gureunê aqmeu ra nêbena. Gunê, çixaşi ke şikime honde, kar u gureunê ho biarime têare ke, vengê ma tenena berz bivejiyo, sar ma nas bikero. Bêkombiyais, bêlez kes ma nas nêkeno, heqa ma ki ma nêdano. Mordem gunê naê ki ho viri ra mekero ke, Dewleta Tirkî zalîma, qe nêwazena ke kes heqa ho bicêro.

Niaderê, sarê ma çond sey serrio verva Tirkû do pêro, oncia ki Tirkû heqê ci nêda. O hem vergo, hem ki jê lûyeo. Niaderê yinu, waxtê, Khurr u Lazu 've Çerkezu ra gureti hetê ho, Hermeni u Asuri 've Rumi ra teyna eve tertele u qirkerdene nê, eve fênd u dubara verê çimunê mîlet u dugelunê binu de wertê ra dardî we! Kirmanc-Zazay ki qirkerdî, senik mend ke koka inu ki biaro. Yê averi nêmoreme, hama teyna waxtê na Dewlata yinuna peyêne de, yanê; 1920-21, 1925, 1926-27, 1930, 1937-38 de Welatê Kirmanc-Zazay phonc rey tertele kerd, wertê goni u gonaşeri de verda. Êzevo peyên ki haniyo na ser-runê peyênu ard ma ser. Nao peyên yê binu ra bêtero. Mîletê ma kerd wertê dî adîru, kulfike sanê be ci, waşt ke ze kengerê verê vay welat ra teverkerê.

Dewleta Tirkî xayînena huya khane ca nêverdana. Niaderê, en jêde erzena koti ser, koti en jêde rîznena, vêsna, kena thol? Tavi ke Dêrsim, Pîran 've Koçgîri. Ambargo ça teyna Dêrsimî de esto? Çê barê hervi en jêde sarê ma onceno? Çike Xunis u Erzurum ra hata Şêvaz u Pazarçix tek jû mordemê de ma 'qorîceni' nêkeno!

Taliyê mao xiravin de niade ke, nika ciranê maê ke eve ho ki binê bandîra Tirkû derê, yi ki haq u huquq u kamiya ma nas nêkenê. Bêwasten u bêqararê mîletê ma, hardê ma sero Tirkû de danê pêro, domonê ma Kirmanc-Zazau ki teyrê, hama na raê ki yi welatê ma wazenê. Yi ki wazenê ke zon u kamiya ma wertê ra wedarê, vind kerê. Ma

vake giranê ho "Dağtürkü", "Zazatürkü" ra bixelesnime, hama na raê ki "Zazakürdü" vet, dohet ra ki ninu pê giranê ma guret. Sari werte heni kerdo zelemele u zilemote ke, saê ke mavenê na şindorunê Dewleta Tırkiya de teyna Tirk u Kurri estê, inu ra qêyr kes çino.

Hama oncia ki halê ma zof xiravın niyo. Bêkeşiye de, bêpere, hama oncia ki wertê na des serrunê peyênu de nusten u wendena zonê ma hên avêri şiyê ke, endî kes besenêkeno vireniya nae bijêro. Sarê ma hanîyo endî cemat u partiunê ho nano ro. İsonê ma, domonê ma baqilê; reê ke wayirê ho vejîyay, kes besenêkeno inu bivindarno. İyê ke ma nêwazenê, wazenê ke azê ma bivurnê, inu wêrtê dina-alemi de rişia kerê, naynu rê hard u asmen teng kerê!

Wertê partiunê Khurru de xêyle sarê ma esto. Ninu ra taê zon u kulturê hora has kenê, taqize ke kamiya horê wayir vejînê. Hora sarê ma ke mebo, partiunê çepunê Tırkiya ra leto jü, jü roze de wertê ra darino we. Niaderê, grevê vêsaniyeo peyêni de 12 mordemi merdî, ninu ra letê ra jêderi sarê Dêrsimi ra vi, yê binu ra ki taê Elewi vi. Taqize ke ni ki endî gıra gıra wayirê miletê ho vejînê. Heto bini ra ki, kamiyi miletî ra beno bivo, Elewi estê, Bektaşî estê. Ma ke dawa ho ninu rê areze kerime, ni ki phoştî danê ma. Ni xatir u yelgiya Dêrsimi gunê bizonê! Oncia, lewê demokratunê Tirk u Khurru de, kamiyi miletî ra beno bivo, wertê çepu de îtibarê sarê ma berzo. Ma ke derdê ho ninu rê bivajime, taqize yi ki phoştariya ho mara kêmi nêkenê.

Dohet ra ki, endî dina biya qız. Sar u dulgerê bini ki zirçiya hometa ma

hesnenê. İtibarê miletê ma ninu verde ki esto, kulturê ma ke nas kerd, cıra has kenê. Universita u mektevunê hode zonê ma ser gurinê. Ma çixaşi ke derdê ho ard ra zon, ni ki honde herme sanenê barê maê girani ver.

Endî zimistono, serdo, phuko! Kokumunê ho, pi u khalukunê ho, mordemunê ho, sarê ho, feqirunê ho hoviri ra mekerê!

Dawa ho ki qe aqil u mezgê hora mevezê; her kes ke jü het ra dest berzo ci, rozê rindî nejdî kunê.

Hata reyna wes u war bimanê!

Serra sumawa

newiye de

Demograsi,

Serbestiye,

Têdustên

u

Haştiye

wazeme.

FELSEFÊ DÊKE

BERFIN JÊL

Sodir sewerao, sewlê tiji esto gilê kou. Veyva çêyi malê xo kerdo rast, verê çêveri de do sanena. Vengê rewuka doy jê sawda yeno gosê dêke, hewn ra heşina pê eke yena ra xo, eve ters nat-dotê xode niadana ke, çı bivino; kinc u kolê xo biyê hit, wertê araqi de menda. Serê cîle de tenê ke nisena ro, xo xode gëyal kena, verê çımunê dêke de xêyle çı yeno sono. Dima ki hewno ke sonde diyo yeno'ra viri. Urzena ra pay kincunê xo vurnena, tenê ki duway kena sona'oda doti. Biroş ra eve uskira tenê guwe cêna, bena verê çêveri de riyê xo şûna.

Niadana ke, veyve ra qe veng u vaz nêvejino. Lewê xuyo jû hard lisenê, jû ki asmên. Dêke vana, ezvajine veyve oncia zof qefeliya, coka honde hêrsına. Raştiya xo ki awa. Çıqa ke kar u gurê çêyi esto, pêropiya veyve sereo. Dêke naê zona, zof veyva xo ser nêsona. Xêyle ke vîndena oncia daymis nêbena, gıra oncina, sona leê veyva xo. Vana:

- Çêna Bese, ewru newetha mali made ra?

Dêke çutır naê vana nêvana, çıke yeno verê fekê veyve, xo pêy nêezana hêrsê xo dêke ra cêna.

- Kar u gurê sima pêrone mı serowo, lazê to domonê xo mı sero caverdê terkito şıyo. Tu ki hetê ra nêvîndena, belaê sarrê mina çıka? Mira çı wazena? To xora canê xo nêdaznêna. Mide hedıra xo ana? Wertê na kar u gurêy de waxtê mi

çino ke kinc u kolunê xo bişûne, boê kota mı. Hêni vana, i qesunê binu ki hêrsu ra fekê xode mîl-mîlnena.

Dêke ki poseman bena, hama çı fayda ke reyê na qesa fekra vejıya. Oncia ki pêskarê veyva xo nêbena, bine ra cêna.

- Erê çêna Bese! Tu 've Xızırı kena mıra dūr vînde. Tı mına kokuma feqire ra se vana? Ez ve xo verê destunê to derune, na sate ra dıma dest u bera mıra thowa ki nêno. Ne lazı, ne ki çênu de xêr esto. Kes gos nênano'ro mı ser. Ez kamı ra sa vajine, taliyê mino şıyao! Ez verê çêverê kami kerine! Ez ke katta şêrine, taliyê mino şıya niadan ke mıra avêr şıyo kose de nişto ro. Hora mı esmu, hewnê de xıravını ki diyo. Sola hewnê soni vo. Mara, zov-zêçê mara dūr şêro!

Naê ra dıma cêrena ra sona zerê çêyi. Xafilde çımê xo kunê ra pençerêy. Niadana ke haê hirê minibuşı verdo têpêy, jê qerqesune cêro yenê. Sık kuno zerê dêke zof tersena, çokê xo şıkinê.

Minibuşı yêne verê çêveri de vîndenê. Qulo ke cıra yêno war, tornê xuyê sukê. Vana:

- Ero bıko, sima na sodır sewera çı amê? Se bı?

Tornê dêke, hewnê dêke ra xevera xo çına. Dot ra huyinê yêne lew nanê dest ra, vanê:

- Daê na tersê tu çınay rao, ma ameyme ke sima bêrime suke. Ewru sate desinê de miting esto.

Dêke aê ra dima tenê solix cêna, canê xo beno ret, hona nisena ro hal u demê tornunê xo pers kena.

Hetê siyaseti ra xevera dêke tornunê xora çina. Her jü tornê xo jü siyaset dero. Coka, ninê hirêmine eve hirê minibuşi verdo ra jümini dima ke, va rew biresê dewe. Çike kam ke rew rest dewe, o milet cêno beno. Jü ve jü, deqê de rêyê yênê, jü dêke nata kaskeno, jü ki bota kaskeno.

Jü vano, dêke bê piya şime, teko bin ki vano, mîde bê.

Dêke tornunê xo dest de sas bena manena, vana:

- Ero, biko ez qeda! Ez gereke ewru xora biyamêne suke. Mî hewno de xırawın diyo. Seweta sima tersune. Thowa nêbeno, axırı nisen ro jü minubuşi some suke. Zelemele mekerê. Ma, pêyniya dina niya! Eke ameyme hurênda mitingi, sima de tenê ca yên. Sima ve Haq kenê, mî sero pêromedê. Tek ve tek tornunê xo phaç kena, eve gorê xo zerrê dine cêna. Naê ra dima torni ağme benê sonê miletê bini ki kenê arê anê. Rêyna, dore ke amê dêke, çimu anê ra jümini. Dêke ra ke teseliya xu cênê, endî qarsê cı nêbenê. Dêke, veyve ve mîleto bin ra nisenê ro minibuşi sonê suke.

Eke yênê hurênda mitingi, çı bîvinê! Xêylê çeney u xorti, cûanik u cuamerdi ame pêser. Çutır ke yênê war, dêke sifte xêylê nat-dotê xode niadana, tornê xuyo jüy ra vana:

- Ero İrfan, ez qeda! No çiko, sima hondê paç u kurasi lone kerdê, kerdê daru ra? Hefê na kurasi niyo? Dê hadê!.. sima na kurasi kerdê dariku ra, wa thowa nêbeno! Ma, sima ça wertê nayine pêro lonê kerdo? Hefê!.. hefê! Nainê ra çıqa torve u parzunê rındêki virajiyêne.

Torn vano:

- Daê, daê! Tenê bêveng qesêy bîke. Nika na olvoji heşinê pê ayivo.

Dêke oncia vana:

- Ero biko, ça mı thowa qesa de xırawine vake, çiko! Ça ayivo? Ma ez raşti vanu. Lazê mı gurinê, can danê. Xorê sima xêrsız vejyê, emegê lazunê mı anê na ver u vıradu de çarç kenê. Sola çimê a mua sima korr vê, qe nêvajina sima de?

Torn niadano ke, hawa hetê ra eke çı yeno fek vana. Hona ke zof qeseyi nêkerdê tewartê, milet nêhêşiyoyê pê, vırendiye cêno.

- Daê, daê! Daêka mına rındeke! Perê na paçu ma tek teyna nêdo. Ma olvoji amayme têlewe, wertê xode perey kerdi arê, na paçi hêrnay. Vındê ke ez dêka xorê vajine. Tu sata bine vatêne: 'Ça wertê na paçu sima dımo, kerdo lonike?' Ma wertê nayinê kerdo lonike ke, va ke ame, va dêm mediyo, milet rêt pêbijero, olwozu rê giran mêro. Naê ser dêke qesê tornê xo bîrnena.

- Ero heya heya!.. Sima rınd kerdo. Ma rınd, niyê ke sima çip pêguretê nêverdanê ra, ni phonc herdisin u khurri kamiyê? Nı pilê kamci aşirê?

Torn sono gosê dêke de vano:

- Daê Daê o çiko, a senê qesawa fekê tora vejyeyê! Çêvesay hêni mevaze! Ni pilê miletê bîndeşt u bêkesunê, zof miletê bîndeştî xelesnê. Zof mordemê de rındê. Ni sitarê feqır u fıqarunê.

Ni qesêy nêne'ro dêke.

- Dê rınd! Wa jê vatena to vo. Ma ki miletê de bîndeştîme. Eke hêniyo, nayinê ça qeyretê ma nêkerdo? Serra '38'e de dewleta Tırki tertelewo ke ard vı ma ser, hona na dina hometê de kêşî ser nêamay vı. Domonê soyî zerê mua de sungi

kerdi! Miletê ma qırr kerd, welatê ma ki kerd têsêr u têbin ra. Ma ki hondê vêsaniye têsaniye diye. Verê dêsû de mendime. Hona ki wertê ax u waxi derime. Ma ni kotiye? Qey nê nê, ma na hêşiriye ra nêxelesnenê?

Torn vano:

- Nêê nê, hêni nêê! Ni, welatunê xode verva zorbajiye vejîyê, qomê xo xelesnê ra. Nıka wes niyê, i rew merdê. Hama, nıka ki ma raa dinê ra some, fikrê dinê xorê qılawuz cênime.

- Ma, Haq rametiya xo cıdo. Ez savajine, endî na raa sima sasa, rasta nêzon. Xorê endî sima zonê. Sola pêyniye de xıraviye mevejiyo, vana dêke.

Uza ra jû olvozê xo niadano ke, hawa dêke xêylê şiya'ra İrfan ser fatasno. Venga cı dano.

- İrfan, tenê guremi tode esto. Bê şime vano, lazêki cêno sono.

Heto bin ra ki siyasetu qelfe ve qelfe hurênda mitingi de endî caê xo gureto. Hetê ra haylemeo, ne vireniya xo, ne kî peyniya xo osêna. Qelfey benê raşt, gıra gıra pirdê Munzuri ra hetê Mamekiye ser sonê. Dêke, nat-dotê xode niadana ke tornê xo çinê. Oncina, sona qelfe peyniye, xo nana ro nêweşiye. Çike, eke çiyê nêame'ro cı, ya ki qayil nêbiye; serva çiki beno bivo, no hal prensibê dêko de mıqerremo. A mesela ser xo ne jêde daznena, ne ki jêde qefelnena. Hêni kena ke, xorê şêro çê tolivê xo (Çê tolivê xo, nêjdiye pirdê Çême Munzuri dero). Torni niadanê ke dêke hawa şiya en peyniye, wertê qelfê "Kurtuluş" dera. Huyinê, thowa nêvanê. Dêke ke tenê ca sona, yena dustê bonunê tolivê xo, cıra bırına ra, hini de dest u riye xo şûna. Terknena sona çê tolivî.

Çê dinê de ke dı-hirê sati oraşına ra, verasoni urzena ra sona çê lazê xuyê suke. Çitur ke kuna zerê çeyi, veyve ve meymanê xo verva cı yênê kelê xo birnenê, her kes oncia hurênda xode nisenro. Hal u demê jumin pers kerdaêne ra dıma, qese fetelino yêno mitingi ser. Her kes hetê ra çiyê vano. Hama wertê ra jûê qese keşi nêdana, hetê cencu ra zof derdına.

Dêke vana:

-Wayê, wayê o çıko, se biyo?

Cênike vana:

- Ana, ana! Emsu na domonê ma, nêverda ke hewn çımunê ma kuyo. Serva na mitingi dêşi rêyna neqisnê. O Heseno fiqare honde ke dêşi kerdê pak, honde vêşêr. A roze hona newe kirez hêrna ard, her ca şuax kerd. Ewru sonde ma niada ke hawo biros domonu dest dero, dêsunê paku fetelinê ke binusnê. Ez vejune tever, mı cıra minete kerde, vake: "Ero ez qeda, apê sima Hesena hona newe dêşi şuax kerdê. Haq kenê, peskarê dêsunê ma mevê. Xorê şêrê mala doti." İnê ki mıra vake: "Niajni Haq vo dêsunê sima nênusneme." Aê ser mı xêylê pinit, yoxro ke inê ki ez pinito. Zıqım tenê ki verê pençerey de vinetune, hêni pa şune. Ustine ra ke, hawo biyo sodır. Desinde vejune tever ke, çı bıvinine! Her ca nusno kerdo mılamat. Ez inê nas konu kî, hama cıra se vajine!..

Na het ra derdê dêke ki esto. A ki derdunê xo ana ra zu:

- Wayê, wayê! Tu vana tek teyna zerê na Mamekiye nusnenê? Ala bê ke, dewu de kî nine cao thol nêverdo. Dêşi pêro boax de verdê. Kar u gurê xo caverdo, nêsonê nêwanenê, xorê na ver u vıradu de dêsû nusnenê, fortu vaydanê, xezelinê.

Mêymanî tenena ke nisenê ro, niadanê ke dêke xoser nêşikina vîndero, zof qefeliya, gîra gîra oncinê sonê çê xo. Eke dêke, veyve 've tornunê xora teyna manenê, veyva xora pers kena:

- Veyvê na lazê tu kotiyê? Tu çitur mua? Qe nêvana, ni kotiyê?

Veyve vana:

- Ma ez çî zon, î kotiyê! Ezo bêkes inê koti ra biyarinê!

Veyve qesa çarnena, ana rakewtena dêke ser.

- Tu ewru zof qefeliya, hewnê tu ke yêno xorê so rakuye.

Na qesa ra dîma tesêliya dêke kuna, sona oda domonu. Niadana ke, torni haê dersa xo gurinê. Domonu cêna vîrara xo, cîra has kena. Eke kîtavu destê tornunê xodê vinena, bena sa, cîra pers kena.

- Ez qeda, sîma nîka kamci dersa xo ser gurinê. Gurenayis rîndo.

Sîma gereke hêni bîguriyê ke, sola jê biraunê xuyê pilu mebê.

Eke hêni vana, torna xuya qîze yena kuna vîrare. Dêke vana:

- Ez qedaê torna xo bîjerine. Na kîtav de çî esto?

Çêneke vana:

- Kîtavê ingilizkiyo, hona newe sîfte kon.

Çêneke Dêke ra pers kena.

- Dêkê, tu thowa ingilizki zonena?

Dêke, hata nîka zazaki ra qeyr- eke tîrki wertê nêkerime-, zovîna zon ne fam kerdo, ne kî qesêy kerdo.

- Erê ez qeda, na ingilizki zonê welatê de dûriyo. Ez qeyta fam nêkon.

Ni jê lalu qesêy kenê. Coka ison hal ve hal nêsono qesêykerdêna naine ser.

Çêneke rêyna kuna wertê qesêy, perskena:

- Dêkê, na İngilîji ça biyê lali, cîrê se biyo?

- Çêna mîna rîndeke, ala vînde ke mesela nayinê ve zoni torê vajine. Ni, rozê welatê xodê xêylê dar u ber kenê arê, anê peser. Meydanê suke de sanenê pê. Jû qula vîrazenê. Na qula xêylê kenê berz, endi senik mendo ke biresnê asmen. Vanê, ma gereke şimê leê Haqî. Coru beno? Qul çitur şêro leê Haqî! Zerrê Haqî daznenê. Rozê thofanê vejîno, na qula ve İngilîzu ra keno têsêr u têtîn ra. Tayê binê qula de manenê, mîrenê. İyê ke xeleşinê, zovîna caê dînerê thowa nêbeno. Tek teyna hetê Haqî ra, zonê nayinê fek de beno dî letey. Coka jê lalu qesêy kenê. Hêni zonê xo gîrano. To diyo, eke qesêy kenê vanê, lo, lî, lu, la.

Çêneke jêde na qesu ser nêsona. Dêke kî ferqê nae dera. Vana:

- Cîgeram, bê şime rakume. Tu emsu leê dêka xodê kuna ra? Ez zof qefeliune, her caê mî dezeno.

Eke dêke ve torne ra sonê piya kunê cîle, çêneke nafa kî cîra fransîzki pers kena.

- Dêkê, sarê fransîzki kî laliê? Zonê dîne kî Haqî bîno?

Dêke niadana ke binê persê torna xora nêvejîna, vana:

- Erê dikê, xorê rakuye. Sewa tu, to sero senik vo. Torê çike! Laliê, lal niyê! Ez vajine inê kî jê İngilîzu zerrê Haqî dazno.

ZAZAKI SE BENO?

C. M. JACOBSON / M. SANDONATO

"Zazaki se beno?" Sîma se vanê?

Yeno ra sîma viri, vişt u phone yaki des u phone serru ra avê welatê sîma de, dewunê sîma de zonê sîma çituri vi, çixaşi qesey biyo?

Tainê mara vake ke, iyê ke Tırki zonenê, seniki viyê. Hem ki, eke Tırki qesey kerdenê, mîlet pê dinu huyenê. U waxt, domoni pêroine zonê sîma qesey kerdenê! Cem u cematunê sîma de zonê sîma amenê qeseykerdene. Iyê ke şî vi qurvetiye seniki viyê.

Hama nîka çituriyo? Ez vajine werte ra xeyle çî vuriyo. Nîka beno heşt serri ke ma wertê simaderime. Ma dî rey şime welatê sîma. İta Almanya de, ma dî ke khokim pêro zonê sîma qesey kenê. Cênci ki qesey kenê. Hama iyê ke domon vi, eke amê Almanya, zonê sîma qesey nêkenê, hama fam kenê. Domonê qiji qe qesey nêkenê. Taê domoni, yanê, domonê na cêncu ra, ke Zazaki (Kırmancki, Dimilki) hona qesey kenê; ni domoni nîka zonê sîma musenê.

Ya sîma? Sîma mı fam kenê? (zonenê ke ez se van?) Sîma Zazaki qesey kenê? Ez ke domonunê sîma de qesey bikerine, i bese kenê eve zonê sîma ciav bîderê mı?

Ma ke na hal de niadame, vineme ke xeyle kar esto. Eke wazeme ke zonê ho vind mevo, gereke pia bigurime.

Hama belka werte ra jü wurzeno ra, vano, "Qe problem çino! Ma pêro zonê ho qesey keme. Nufusê mîletê ma eve miliyonu no; zonê ma qe vind nêbeno!"

Hama jüna wurzeno ra, vano, "Heya, halê zonê ma çetino. Endî ma kotime herey. Bese nêkeme thoa bikerime."

Belka jüna wurzeno ra, vano, "Ax, thoa nêkeno. Ma Tırki zoneme. Ferq nêkeno, ha Tırki ha Zazaki, muhim niyo."

Taê wurzenê ra, vanê, "Nê, zonê ma şireno, muhimo, non u sola mao."

Tu ho kamci mesela de venena? Serva zonê sîma (Zazaki, Kırmancki, Dimilki) umîdê to esto, yaki çino? Tu na halê zonê sîma çituri vinena? Tu esmo ça ama *Veyve Kitavu*? Tu ke sona çê, çiyoy ke tu dî, çiyoy ke tu hesna, tu inu sero vindena?

Taê zoni eve waxt kê m qesey benê. Halê zonê sîma wertê zonunê na dina de teyna niyo. Xeyle zoni estê ke na hal derê. Taê zon endi biyê vindi. Hurendiya i zonu de, nîka zovina zoni estê. Hama na rae eve serru bena, eve rozu, nê. Hama jü ke beno vind, teyna zon vind nêbeno; zon, kultur, mordemiye, haştiye, biraiye, adet u torê jü mîleti, jü qomi benê vindi.

Ça halê heneni estê? Geganê, zerzele, ya vêsaniye, ya laşêr, ya herv, yaki ter-telê mîleti benê; mîleti werte ra danê we. Milet welatê hora vejino, beno vîla, sono sukunê gîrsu, zonê ho caverdano, çîkc qomê ho endi wuza çîno, u zono de bin kuno hurendiya zonê ho.

Geganê mîlct nêwazeno ke feqîriyc de bîmano. Wazeno ke şêro mektev, kar bîvino. Çîke vînenê ke o het ra cîrê faydê zonê ho nêbeno. Zono de bin museno, qesey keno.

Sîma pêroine ni sevevu zonenê, çîke halê zonê sîma henîyo.

Hama nîka se bîkerime? Belka ma besc nêkeme na hal bîvurnime, yanê, xeyle mîletê sîma şîyo zovîna ca. Welati de honde mîlct jê vîrenî çîno. Yaki taê vanê ke rasto ke faydê zonê sîma hetê ticareti ra çîno. Yaki besc nêkeme halê ho bîvurnime. Ma se bîkerime?

Ma vame, xeyle umîd hona esto. İta Almanya de, Ewropa de serbestiyê esta. Kam ke wazeno, besc keno zonê hode qesey kero, lawîku vazo, sanîku bînusno, dersu bîdo, kîtavu vezo . . .

Hama her çî rê qewete lozîma. Belka nîka, iyê ke wazenê zonê ho bîxelesnê jêde niyê. Hama iyê ke estê, qeweta ho jû kerê, pia bîguriyê, xeyle kar kenê.

Xala mî qesey kerdenê, vake ke, *waxtê çînitene ke amenê, cîrani şîyenê hêgaê jû cîrani; çînitencê, qedencênê. Ora tepia şîyenê jûna hêga, hata ke kar nêmendenê. Kcs teyna nêguriyenê, çîke kar gîran vîyo. Teyna gûriaene zof çetîn vîya.* Umîdê ma henîyo ke

sîma ki phoşti danê jûmîni, pia gurîenê.

Xeyle kar esto, hama besc nêkeme her çî bîkerime. Kamci kar en muhîmo? Evc na kar sîfte kerime, diyag bîdîme jûmîni. Cemati gîredê, sero qesey kerê. Eke her kes destê ho estî peyê ho, bar hurîndî de maneno.

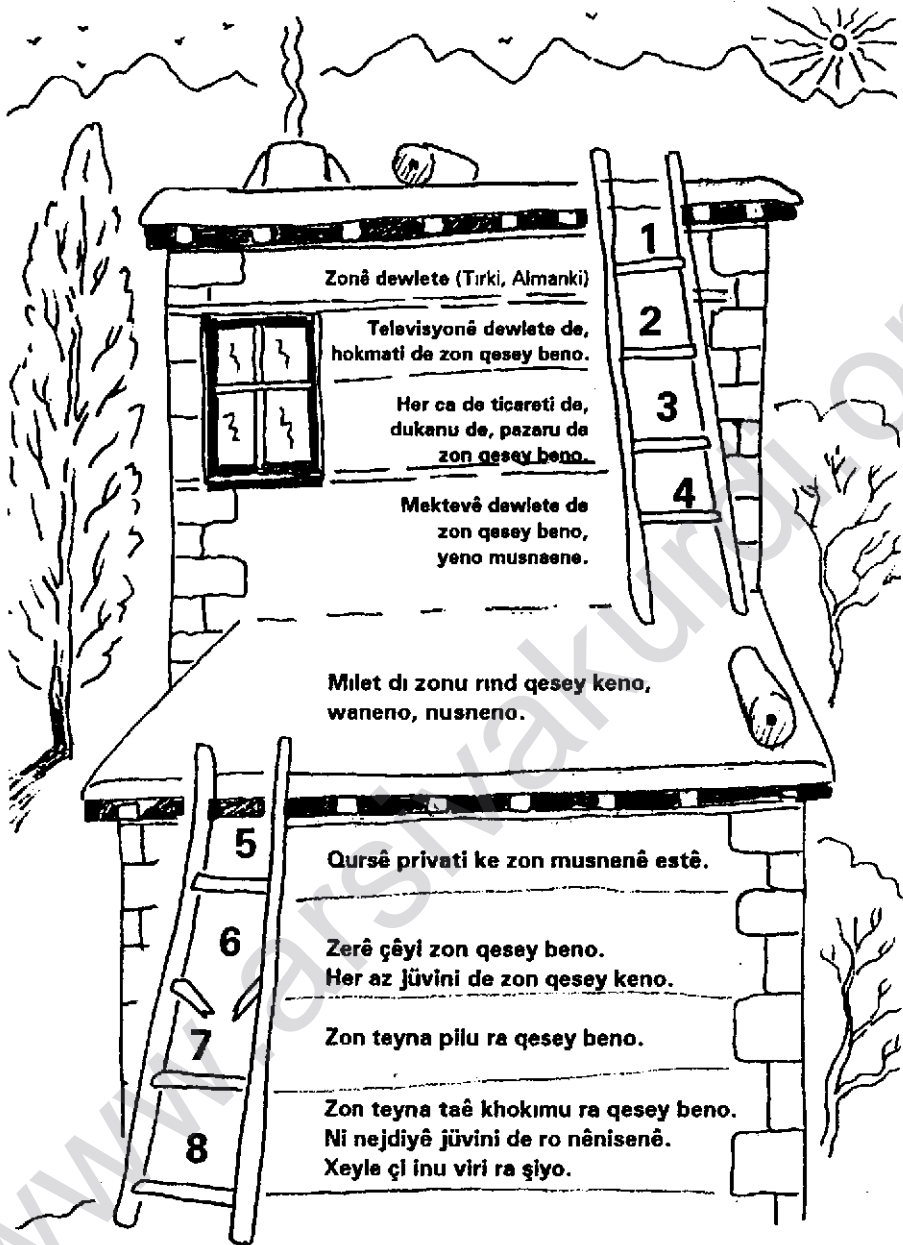
Sîma wazenê ke jû bon vîrazê, gerekc her kemere hurendiya ho bîjêro. Her kemere ke cia mende, teyna mende, nê dês vîrajîno, nê bon vîrajîno.

İta jû bon esto (resîm de niadc). İta merdivani estê. Ni lengeri jê nisaniyê, jê sîmbolîyê. Her zon na dîna de jû lenger dero. Zonî jê Almankî, Tîrkî, Fransîzkî, mesele, restê lengerê jûine, çîke na zon hokmat de, unîversîte de, ticaret de, dukan de, pazar de, televîzyon de qesey beno. Ne meste, ne bêro, ni zonî vînd nêbenê. Na dîna de ses hazar zonî estê. Ni ses hazar zonû ra, belka se teney tam lengerê jûine derê.

Resîm de niadîme. Halê lengerê heştîne henîyo: vajîme ke jû zon teyna taê khokîmu ra qesey beno, hama ni nejdîyê jûvîni de ro nênisenê. Hem ki xeyle çî înu vîri ra şîyo.

Halê zonê sîma honde xîravîni niyo. Zonê sîma de lengerê heştîne çîpo, nêlewîno, çîke xeyle mordem estê ke hona zonê sîma qesey kenê.

Lîngerê hotîne henîyo: zon qesey beno, wertê qom de qesey beno, hama iyê ke qesey kenê pîliyê, waxtê domon-dîna-ardene vêrdo ra. Na khokîmî ke mîrenê, na zon kuno halê lengerê heştîne, yanê, jû lenger ra sono war.

Na lengerê hotine ki hetê zonê sima çipo, çike cênci ki estê ke zonê sima qesey kenê.

Lingerê seşine jü qom ke zonê ho qesey keno, musneno. Pil pilu de qesey kenê, hem ki, cêncu de, domonu de zonê ho qesey kenê. Hem domoni, hem ki cênci pilu de zonê ho qesey

kenê. Zerê çêi de na zon qesey beno. Eke zerê çêi de zovina zon qesey beno, belka çike çıyo geriv sero qesey kenê.

Ses hazar zoni na dina ra en jêde na lenger ser manenê, vind nêbenê, çike hurendiya na zonu zerê çêi de çipa.

Ma ke na hal çarneme ve halê zonê sima, vajime ke zerê çêi, u veyvumeyvu de zonê sima yeno qesey kerdene. Tever ra Tirki ya Almanki qesey beno.

Dı yaki hirê zonu zonaene qe xıravın niyo, hem ki zof rındo! Hama hurcndiya her zon gereke jüvini ra cia vo, çip vo, beli vo.

Mara gore, hetê sima de, taê çêu de, na lenger şikiyo. Jü ke pay na ro ci, gıneno waro. Sima ke wazenê lengerê coreni resê, gereke lengerê seşine bivrızê.

Çıturi? En sifte, domonunê hode zonê ho, Zazaki, qesey bikerê. Jüvini de zonê sima de qesey bikerê. Pêroine, pil u qız, bîrê têlewe, zonê hode çêf bikerê, kay bikerê, bixeceliyê.

Vajime ke tu wazena İtalyanki bımusê. Sona qurs. Tepia sona İtalya, yaki, tu taê olvozu fetelina, iyê ke İtalyanki qesey kenê. Sona qawa İtalyanu, sona dukanê İtalyanu, yanê, tu hedile, imkani vinena. Gereke Zazaki de ki na imkani bibê.

Lengerê phoncine hoşti dano lengerê seşine. Ma vake lengerê seşine de zonê qomi Zazakiyo. Lingerê phoncine de çiyê nustaen estê ke milet bıwano. Zon amo ra nustis, yanê, *yazmis* kerdene, yanê, kitav estê, gazetey estê. Belka qursê privati benê ra, yaki çiyê jê na *Veyvê Kitavu* benê.

Na lenger ser halê sımade nıka xeyle kar beno. Belka, kêmiya ho hetê domonu dera, hetê khokımu dera. Serva cêncu xeyle gazetey, kitavi estê. Nıka belka gereke kitavê retı serva domonu, ya serva khokımu bınuşnime, *yazmis* kerime.

Serva nıkay, ma vame ke na lenger gereke nisangê sima vo. Jü zon ke resto na lenger, halo de rınd dero.

Taine rê belka bes niyo, wazenê tenena cor şêrê. Kılmek ra, vajime lengerê çorine ra cor, zonê sima beno zonê mektevu, universitu, ticaretı, televizyonê dewlete, yê hokmati.

Jü qom, jü milet eke wazeno ke zonê ho lengerê phoncine ra raver bêro, zof çetino. Çıke wertê lengerê phoncine 've çorine de, jü gola de gurse esta. Hata lengerê phoncine, her kar qomi ra yeno kerdene. Hama lengerê çorine ra cor hoştidaena hokmati lozıma. Zovina milet bese nêkeno bireso lengerê çorine.

Kültê her çi niaro: wertê pilu 've cênu, wertê cêncu 've domonu, zonê sima yeno qesey kerdene. Hetê zoni, aji, nesili jê zıncıliyê; jüvini ra giredaiyê. Eke giredaiyê, na zıncıle nêşıkina.

Des serru ra avê, jê ewru zonê sımade kitav çinê vi, gazetey çinê vi, qursê zonê sima çinê vi. Hama ewru estê. Her çi sima dest dero. Sima ke wast, zonê sima pay ra maneno. Sima ve ho vanê:

Rae eve şiyaene qedina.

Zof, zof berxudar vê!

KOMÊ SERBESTIYA MA DIMILÎ-KIRMANC-ZAZAY SERBESTIYE

More: 1

KOMÊ SERBESTIYA MA DIMILÎ-KIRMANC-ZAZAY SANIYA PÊ

Roştberunê ma Dimilî-Kırmanc-Zazau ni serrunê pênu de zon, kultur u siyaseti sero xêlê kar kerd, kamiya xo ardere zon. Hama no kar u gure hem cêser bi, hem ki hetê siyaseti ra kê m bi. Zorbazêni u barbarêniya ke welatê ma sero hukim kena, kayê ke welatê ma sero kay benê welat u qomê ma kerdê perişan. Miletê ma wertê tenge u gezeviye dero, binê destê zalimu de naleno. Gunê vırniya ni bêro guretene. Ni hali ki marê ronaena jü komê de politiki ra qêyr rae u olağê nêverde. Seveta pêsanaena na komi 1995 de gama vırêne erziye. 22ê aşma paiza pêna 1996i de ki zaf caunê welati ra xêlê temsilkari amay têhet, ebe deguretena Konferansê Pêsanaene no kar rest be menzilê xo, *Komê Serbestiya Ma* saniya pê.

Namê komê mao kilmek *Serbestiyea*. Komê Serbestiya Ma komê de demokrat u welatheskerdoğo.

Verba binê bandire guretena welatê ma u barbarêna dewleta Tırki, verba bandirunê ne-wiyu u xan u xirave kerdena welati, **Konferans u ronaena Komê Serbestiya Ma** tarixê made caê de hewl cêna.

Qerarê Konferansiyo giran nao: Welatê Ma Kırmanc-Zazay sero gereke bandira dewleta Tırki wedariyo, eskerê Tırki u komê ke ebe zorê çüye gurinê, zerarê xo reseno welat u qomê ma, gunê welatê mara teber bê, şêrê. Welatê ma, miletê ma, zon u kulturê ma serbest bo. Qomê ma çitur ke wazeno weşıya xo biramo, nae rê ebe xo qerar bido. Qese, qerar u xo idarekerdene êy dest de bo.

Konferans de proğramo ke komita gurê veri kerd bi hazır, êy sero qesêy bi, amê qebulkerdene. Miletê ma xo çitur ke name keno, konferansi o xorê bingê guret. Dimilî-Kırmanc-Zaza pêro namê miletê maê. Na namekerdene kilmek ra **Miletê Kırmanc-Zazay u Welatê Kırmanc-Zazaya**.

Têareamaene de adet u qêydê gurenaişê kome sero qesêy bi, no qerar amê guretene:

Karê Komita Koordinasyonu mavên u gurê cematu jubini ra grêdaene, karê çapkerdene u idarê debara kome kerdena. Qêydê gurênaişî de cematî çî wazenê a muhîma. Program hondê ke bingê piya gurênaişîyo. Her cemat ca u hal ra gore qêydê gurênaiş u lejê xo ebe xo ano werte. Aza ya ki cematî qerarê ke raşt vinenê, êy anê hurendi. Qerarê ke raşt nêvînenê hurendi ardena êyê mecbur niyê. Kar u gure ebe zerrewêşîye u zerrepakiye bêro kerdene. Kome de, zafvengêni u rengêni bîbo.

Komê ma, demokratunê Khurr u Tirkû de piya guriyaene u poştî jûmîni daene de fayde vînenê. Nasyonalîstênî dîsmenêni arda wertê mîletu, coka mordem çîxa ke na poştî jûmîni daene sero vîndo, hondaê rîndo.

Hama iyê ke kamiya ma înkâr kenê, wazenê ke welat u qomê ma bicêrê binê bandîra xo, înu de piya guriyaene nêbena. Na het ra Konferans de nasyonalîstunê Khurrmancu sero qesêy bî, iyê ke zonê ma kenê fekê de Khurrmancî "Kürtçe'nin lehçesi", qomê ma kenê Zazaê Khurru "Zazakürdü" î pêro kerdî naletme. Vacîya ke, na raa qefçîla ke sîndor on-cena mavênê ma u Khurru gunê caverdiyo.

Heqa kesî çîna ke, tarîxê ma, adet u tore u kulturê mao delalî talan kero, bicêro binê bandîra xo. 1918-21, 1925, 1937-38 tarîxê mao. Tarîxê ma mîletê teberî nusno, mara tîrto, berdo kerdo malê xo. Ma nî pêyser wazenîme. Hetê nûstena tarîxî ra toro qefçîlo ke nasyonalîstanê Tirkû ra cêriyo, gunê caverdiyo.

Herbo ke Dewleta Tirkî Welatê Kîrmanc-Zazay de, Kürdîstan u Tirkîya de kena, êy sero Konferans de niya vacîya: Dewleta Tirkî qomê ma u qomê Khurrmancî re zulm kena, verba nînu herbê de niheq dana. Seveta binê bandîre de vîndarnaena Welatê Kîrmanc-Zazay u Kürdîstanî qe çiyê tomete nêvînenê, heq u huqûkê wertê dugelu cêna binê îngunê xo, her qefçîliye kena. No herb mîletê Tirkî ki keno hêsir, keno binê îlmê faşîz-mî. Endî hên biyo ke Dewleta Tirkî binê înga ra hata serê sarî biya qîlerîn, pîxarîn u gemarîn, biya dewletê de terorîst u mafya.

Nî herbî en zêde welatê ma kerdo xan u xîrave. Dêsim, Erzingan, Şêvaz, Çewlîg (Bîngöl), Xarpêt (Elazîg), Pîran, Terîkan, Hanî, Maden, Varto u Xunîs de hazare ra zêdêrî dewê ma kerdê thal. Têyna zerê Dêsim de 420 dewe ra 300 dewe kerda thal. Mîletê marê ambargo no ro, mîletê ma kiloê ardu ya ki kiloê seker ebe îzna qereqolu cêno. No ki qêydê de terteliyo, vîndkerdena kamiya maa. Ebe na qêyde wazenê ke qomê ma werte ra wedarê, koka xora bîvîsnê u welatê ma bêaz bîverdê.

Xort u çênê ma Dîmîlî-Kîrmanc-Zazau wertê nî herbî de estê. Hama mîletê ma ebe rîza xo nêkewto na herb, namê xora temsîl nêbeno. Verba bandîra dewleta Tirkî ma poşt dînimê lejê serbestîya Khurrmancu. Hama Khurrmancê ke nasyonalîstênî kenê, naêra qêyr çîm verdanê welatê ma rînd nêkenê; ma na polîtîka înu red kenîme. Mordem ke nî herbî de niyadano, rînd vînenê ke, heto ke keno vîndî mîletê mao. Kam nî herbî qezenc keno bîkêro, ma zerar kenîme. Hetê ke herb kenê welatê mara teber bê, şêrê. Zerar u ziyano ke do qomê maro, cîrmê dêy bîdê.

No herb desînde bîqedîyo. Qomî ramîtena weşîya xorê, piya ya ki ciya, ebe xo qerar cîdê. Ebe zorê eskerî welatu thalkerdene u barbarênî de înat kerdena Dewleta Tirkî zerar dana têde qomu, têkaleke de mendena înu roce be roce kena çetîn.

Seveta haştiyê de mîqereme dewê ke kerdê thal u xirave, newde bîvîraziyê ke Kîrmanc-Zazay, Khurrmanc u Asuri pêyser racêrê. "Koruculuk" be "Özel Tim" aĝme kerê, "Olaĝanüstü Hal" wedariyo, têde "Siyasi Mahküm" serbest raverdiyê. Zazaki, Khurrmancî, Asurki, Lazki, Erevki u zonunê binu sero "yasak" vedariyo. Têde qomu be komunê siyasiyu rê serbestiye bêro.

Konferans de amê waştene ke her kes nae bîzano:

Eke heqa mîletê ma niyamê re zon, nêdiye cî, raê de zelale nêvinina, haştiyê nêna. Qe kes bê mîletê ma, mîletê ma sero pilanu mevîrazo. Mîletê ma Kîrmanc-Zazay qerarê ke ewro u meşteê ma cênê binê bandire, inu qebul nêkeno.

Komê siyasi u demokratê Tîrk u Khurru gere ke newde bîfîkîriyê, ğeletiye u çewtiya xo raştkerê. Toro vîrên ra rae ra şiyene zerar dana qomu, mavênê inu kena ya, kena xîravîn. Dîmîli-Kîrmanc-Zazay wairê 5 milyoni ra zêdê mîfîsiyê. Mordemo ke heqa ni qomî inkar keno demokrat niyo.

Têde Dîmîli-Kîrmanc-Zazaê ke komunê Tîrk u Khurrmancu de gurînê gunê na halê ma sero sarê xo bîqefelnê. Welatê ma binê bandire dero, wazenê ke werte ra wedarê. Zon u kulturê ma vîndbiyaene dero, sîma hona ki naerê vengê xo nêvecenê, verba nae nêvecinê. Bîzanê ke verê tarix de sîma gunekar vecinê. Coka xo bîndestiye ra bîxelesnê ra, seveta xoserbiyene poştî bîderê Serbestiye.

Serbestiye demokrasi xorê bînge cêna, her ca de lej dana. Serbestiye haq u huqûkê mîletê mao ke ebe milyonu sukunê Tîrkîya u Ewropa de weşiya xo rameno mudafa kena.

Ma politika de zor u zorbazêni red kenime. Hama nefis u mudafa ra ki nêremenime. Tarix, tore u adetê mîletê ma na het ra marê qîlawîzê. Xoverdaenê Qoçgîri, Pîran u Dêsimî raa ma kenê roştî.

Ma vengê mîletê xo danime, vanime ke, bêrê, no nîreo ke noro vilê mîletê ma Kîrmanc-Zazay ser, êy bîsîkinime, serbestiye u demokrasi bîyarime welatê xo.

KOMÊ SERBESTIYA MA Konferansê Pêsanitene

Asma paiza pêene 1996

Programê Serbestiya

Qeso Virên

Welatê ma Kirmanc-Zazau binê bandira Tırku dero. Zon u kultur u kamiya xo vind-biyaene derê. Ma taê Kirmanc-Zazay amêyme têlewe, wazenime ke vireniya nêy bicêrime. Na sevet ra ma *Komê Serbestiya Ma Dimuli-Kirmanc-Zazay* na ro. Name komê mao kilmek *Serbestiyea*.

*

Komê Serbestiya Ma Dimuli-Kirmanc-Zazay seveta serbestiya miletê ma u binê bandira şarê teveri ra raxeleşiyena welatê ma gurino, sistemo de demokratik u zafzêderin wazeno.

Serbestiyê komê de demoqrat u welathaskerdoğa. Komê ma lezo ke hometa ma seveta serbestiyê u demoqrasi do, cîrê wayır vecino.

Ma gurenaisê xode xorê ademimerkezîyetêni qılauz cenime.

Mordem ebe wastena xo beno azaê komi, ebe wastena xo komi ra birino ra.

Made mordem qeraro ke rast vineno teyna êy ano hurêndi. Ma fikr u vijdan de serbestîni teminatê kari vinenime. Guman kenime ke, mordem bêzor u bêemır, ebe zereweşiyê dayna zêde gurino.

Made fikir de ilam ke jüyêni çina. Herkes fikrê xode serbesto. Weşiyê cematî de raştiyê jü u tek niya, nêbena.

Ma bandira dewleta Tırki `be bandiranê newu nêwazenime; ma wazenime ke cematê ke ciranê maê, ine de têkalekc de ebe zerrewêşiyê, têdust de ebe haştiyê, wertê demoqrasi de weşiyê xo biramime. Ramitena na weşiyê ya ebe otonomi, ya federasyon, ya ki ebe konfederasyon bena. Hama ciranê ma ke nae nêwazenê, ma ki xorê idarê de xoser nanimê ro.

Serbestiyê komê ke lejê serbestiya qomê xo kenê, têdustiya qomu, demoqrasi u dostêni wazenê, **heq u kamiya ma naskenê**, inu de pia gurina. Kurdistan u Tırkiya de iyê ke serbestiyê u demokrasi wazenê, inu xorê dost vîna.

Serê hardê Anadolîyê, Mezopotamîya u Îran de qomê ma qomunê khanu ra jüyo. Miletê ma zaf tertelej, zorbazênî diya, amo qırkerdene, hama oncia ki ebe 5 milyon ra zêde nufisê xo payrao. Pi u khalîku, ma u dekunê ma, zon, zagon u kamiya ma sevekna, hata roza ewroêne arda.

Seserra 16ine de Dewleta Osmani ağa u begê Khurru guretî hetê xo, inu ra pia dormê welatê ma çarna, muletê ma pêyder pêy guretî binê bandira xo. Hama hometa ma tum verba zulmê ni zalîmu amê u hata 1938 serbestiya Dêrsîmî seveknê.

Dewleta Osmani ke herbo umîmîyo virên kerd vîndi, hometê ke binê bandira de bi, sare dard we u serbestiya xo waste. Ninu ra Kirmanc-Zazau, Hermenîu, Rum u Khurru serva heqa xuya mîliye da pêro.

Vîrende Hermenî qır kerdî, iyê ke mendi ê ki welat ra kerdî tever.

Tertelê Hermenîu de ağa u begê Khurru bi hacetê destê Tırku, pia Hermenî qır kerdî; hama şarê ma, çîxa ke dest ra amo honde, Hermenî qorî kerdê.

Tırku Rumu ra ki taê qır kerdî, iyê ke mendi, ê ki welat ra kerdî tever.

Miletê ma 1918-21 de Koçgiri de seveta serbestiya xo sare dard we, verva Kemalistu ame u xoserbiyena Kirmanciye waste. Koçgiri no pêrodais kerd vindi, dewleta Tırki hometa ma wertê gon u gonaşeri de verdê, Alişer u olvazunê xo, xo pêyser ont Dêrsim.

1925 de ki rayberiya Şêx Saidi de Zazau sare dard we u heqa xo waste. Dewleta Tırki uza ki milletê ma qır kerd. Xarpêt, Hêni, Piran, Palu, Çewlîğ kerd xan u xırabe, dewi vêsna, millet surgin kerd. Şêx Said u embazê dêy Diyarbekir de eşti dare.

Nae ra tepiya rêyna dore amê Dêrsim. Eskerê Tırki 1926 de eşt şîwarê Dêrsimi ser, 1930 de ki ame Pilemuriye ser. Şarê ma eskerê Tırki pêyser piskna. Eskerê Tırki na dolime ki bese nêkerd qomê ma bicêro binê bandira xo. Nae ser dewleta Tırki ebe fênd u dubara xo kerd hazir, 1935 de "Qanunê Tunceli" vet, namê Mamekiye vurna kerd "Tunceli". 1937 de ordi çar het ra ame Dêrsimi ser, pil u qız kam ke kewt ver qır kerdî. Dewê ma, bîrr u gemê ma vêsna. Seyid Rıza u ağlê Dêrsimi Xarpêt de darde kerdî, devadevê 70 hazar mordem amê qırkerdene. Tertelê Kirmanciye ki 1938 de qedêna. Qomê ma her hetê Tırkiya ser surgin kerd. Hama taê sefkanê Kirmanciye hata 1945 kou de mendi.

Dewlete her het ra rovlesnaena hometa ma ser guriye. Bêvengiyê de xoriye biye pêda. 1960i ra tepiya hometa ma reyna gıra gıra amê ra xo, wertê çepunê Tirk u Khurru de ca guret. Hama çepê Tirk u hareketunê Khurru ki waşt ke, ma wertê xode rovlesnê, vind kerê.

1980 ra tepiya roştberê ma ginay piro, zon u kulturê xo ser guriyay, kamiya xo arde re zon. **Komê Serbestiya Ma Dımili-Kirmanc-Zazay** ki ita ra veciya.

Welatê Kirmanc-Zazay hetê kamiye ra rengin u belekino. Hometa made taê xora vanê Kirmanc, taê Zaza, taê Dımili, taê ki xora vanê "Ma"; ni tede namê maê. Ma ni namu tédine rê wair vecinime.

Hometa made Dêrsim u dormê xo xora vano Kirmanc, zonê xora vano Kirmancki, hardê xora vano Kirmanciye, itiqatê xora ki vano "İtiqatê Kirmanciye". Taê ki xo "Elawi" namekenê, zonê xora vanê "Zonê Ma", welatê xora ki vanê "Welatê Ma".

Hometa mara heto Musılman de taê xora vanê Dımili, tae ki vanê Zaza, zonê xora vanê Dımilki ya ki Zazaki, welatê xora ki vanê "Welatê Ma". İyê ke xora vanê Dımili, inura zêdêri Zaza u Zazaki ki xorê namê kamiye u zoni qeubul kenê.

Miletê ma pêro pia welatê mara vano, "**Welatê Kirmanc-Zazay**".

Hetê namekerdena kamiye ra hometa ma xo çitur ke name kena, **Serbestiye** ae qeubul kena. Nêwazena ke na rêngen u belekêni werte ra wedariyo.

Welatê made zonê mara qêyr Kırdaski u Tırki ki qesey beno; waxtê de Hermenki ki amêne qeseykerdene. Welatê ma iyê ke tede manenê u weşiya xo oca ramenê welatê ine tédino. Hama ma, cao ke nıfısê ma kerdo tever, hurênda nêy de nıfıso biagki ardo kerdo ci, qeubul nêkenime.

Welatê mara taê serva gurey şî dugelunê teveri, taê ebe zor surgin bi, taine ki rüwalê herbi ra welat ca verda. Ewro xêlê milletê ma şîwarê Tırkiya dero. Ma, koti beno bıbo, hometa xorê wair vecinime.

Ma wazenime ke qese u qerar `be xo idarekerdene destê qomê made bo. Mukaveleê ke şarê teveri namê milletê mara bêma grêdê, bêhukmê, inu qeubul nêkenime.

Welatê made kamci sîmf u qelfe ra beno bibo, kam ke verva bandıra şarê teveri vînde-no, ma inu de pia gurinime.

Ma zor u zorbaziye qebul nêkenime. Ma kar u gurê xo bêzor, ebe haştîye kenime. Hama nefis u mudafa ra ki nêremenime.

Ma 'be hometa xora pia gurinime, inu ra cia u dizdiya nêgurinime.

Ma mesteê xo ewro ra vîrazenime, çiyê ke rîjiyo u rîjîno hurînda êyde ewro ra dezgê xo sanenime pê.

Ma sistemo de parlementero demokratik u zafzêderin wazenime. Bingê sistemê maê siyasi gereke huqûq bo. Ma îtiqat de jûbiyaene, ideoloji de jûbiyaene, partiye de jûbiyaene nêwazenime, xora çiyê niyanên ki nêbeno, çino ki; namê kami ra beno bîbo her tore diktatorêni red kenime. Welatê made idare ebe reê mîleti êno, ebe reê mîleti sono.

Ma idarê welati de ademimerkezîyetêni wazenime. Xusîsîyetê zon u kulturi ra gore her ca de gereke idarê de otonom bîbo.

Ma cemato de laisist wazenime; îtiqat karê vîjdanê mordemiyo.

Ma militarîzmi red kenime. Hama gereke seveta qorikerdena mîlet u welatê xo ki jû raa da rinde bîvinime.

Ma têdustîya têde zon u wazenime, pêro zoni serbest bê. Gunê seveta ravêrberdena zon u edebîyatê xo bîgurime.

Ma cemato de sosyal wazenime. No cemat gereke wenden u musnaene, canweştîye u kar u dabara her kesi bîcêro bînê temînati.

Ma têdustênia cûanîk u cûamerdi, heqa domonu wazenime; heqa mordemi rê wair vecinime.

Qorikerdena taviyatî u heywanu gereke bîcêriyo bînê temînati.

Ma wazenime ke, cemat xo 'be xo wêyi kêro, heto bin ra ki wairê nefisê xo bo; no marê beso. Sînai u teknolojîyo ke taviyatî keno xîrave u werte ra dano we, ê nêwazenime.

Dewu seveknenime, qori kenime; suku gîrskerdene nêwazenime.

Qeso Pêên

Qesê ke cor amê ra zon, wastenê maê. Têde pil u qîzê Kîrmanc-Zazau kenime xeberdar. Weştîya xo çîtur ke wazenê bîramê - nae rê helbet ê ebe xo qerar danê.

Dewa Mi

Hüseyin GIRMIT

"Uza de ju dewe biye,
a dewe"
dewa mi biye.

Domoni zirçêne,
domonu kaykerdêne.
Çênê xo,
lazê xo
amêne riyê dina, veyvey
kerdêne
domoni birnêne,
kutiki lawêne
pisingi miyawmêne.

Sau, kirazu,
hêruğu,
melemu
çiçêgi kerdêne ra.
Çiçêga vore
riyê hardi kerd parçe u pirtık.

T'üye wanena,
Pepug onca kengeru arêdano.
T'êyrê vêciya gilê goze,
pêruna ra berz
asmên ra cêr.
Mileti de kayê xo kena,
kılamu unca wanena
bıza kou.
Na kemere yê mina
a kemere yê tuya,
kaykerdêne.

Gula mi
çiçêga vore
gureta xo dest
şêmiga çêveri de
dızdoni
dızdoni,
unca huyina.
Kes nêzaneno
kam amo,
kam şiyu.
Mezeli
peê dewe-, verê kou derê,
xêyle tenê

xêyle uza kunê ra,
bêname u bêwayir.

Va xo saneno ra,
vore kay kena.
Mistê Lili serê boni de
birreno
Hesenê Girmiti ra:
Adirê ney wedariyo!
ğezebê xo
verda ma ser,
puko,
ğedebo,
ğezebol!

Thêyri remê binê kemere,
Hes, koê Sali de
hewnê zimuston dero,
va cêreno,
va birreno,
va guzeno!

Vanê; oxtê vergi yo,
oxtê lüyeo.
Pisinge,
xo verê adiri de
kerdo derg.
Kutiki, peê çêveri de
dimê xo onto ortê lıngonê
peyênu,
hewn de,
gosê xo çêver dero.
Va yêno
puko,
ğedebo,
ğezebol

Ju zerence perrê
eve helmo peyên
xo est qela.
Nu çiko?
nu çi ğedebo,
nu çi ğezebol!

İta zimê Munzuri yo.
Lao,
Jiari estê
Babay estê,
Piri estê..!
Vanê, cêniya Memedê Anuxu
merda;
pirka mina.
Aliyê Lili cêra ra
asmên,
vore sanit ri,
bê helm mend.
Birra;
Zeynê, Zeynê!
Adirê to wedariyo,
ça to di-hirê roji
sebr nêkerd!
Puko,
ğedebo!
ğezebol!

Uza de ju dewe biye,
ortê çar kou de biye.
Nika vêsna,
rızna,
bêkesa,
teyna wa,
bêveng u
bêwayir..

"Uza de
ju dewe biye.
a dewe"
dewa mi biye,
ortê çar kou de
biye...

TEZBÊ SÊY RIZAY¹

K. XAMIRPÊT

12 yê aşma çeli 1996 Berlin de Tija Sodiri ra havalê ma Xamirpêti, reportajê Mazra Alê Cibi ra (Gumgum de mazra Xelefawa) apê Qemeri de viraşt. No reportaj de xêlê çiya sero amo qesêkerdene. Apo Qemer turist amo ita, serrê xo ki xêlê rê. Ma nêwazeme dergkeme. Bêrê reportaji de çi esto, çi çino, têy niadime.

Xamirpêt: Apo Qemer, tı welat ra xêr ama sari ser, çima ser ama hatani ita. Tı şikina marê virênde xo bidê naskerdene, ayera têpiya ki ma qesekerdene xo heni dergkeme.

Apo Qemer: Namê mı Qemero, ez lajê Cıbrayılı ya, Cıbrayılı ki, lajê Mehemediyo. Ez 931 maya xora biya, ebe hesabê ma ez kewta hawtay. Brayê xorê vaji serranê hukmati de ez qj nûsna. Ebe kilmêni to rê şikin nina vaji. Piyê mı şî esker Qeyseriye de bi (Kayseri) waxtê ra têpiya firar kerd eskera rema amê. Çar serri koara mend, firar bi. Uja de mordemê dest telefet bi (amê kiştene). Waxtê Atatürk bi, hukim zafbi. O waxt Ehmed Begi ki firar bi, ju ki Yado Paşa bi, ê ki esker ra firar kerd bi. Ebe xo ki subay bi. Waxto ke mordem destê piyê mıra telefet bi, ez o waxt êpêjebiya heyşt serre new serre biya êno mı viri.

Zımistan bi, derezayê de ma bi, Xelefa de çê Hemedê Fındıçe vatê cıra. Bonê xoyo tezê bi. Lajê de xo bi, namê dê Cindi bi, newe zewejnabi. Veyva xo hona şama serobiye. Şodir cênike bena wela adiri erzena teber, niyadana ke her ca eskeri gureto, êna zere vana; eskeri dormê bonanê ma gureto zê çiti. Ujade piyê mı pê guret, hawt serri ceza dê cı.

Xamirpêt: Piyê to ceza xo koti onte, çand serri zerede mend.?

Apo Qemer: Nika ez ên uja ki. Piyê xorê vaji, hawt serri ceza dabi piyê mı u havalanê dê. Ju ki apê mı teybi, hawt serri ki daybi dê. Virênde kewti hepsê Muş î, hona ke ceza xo nêqediya ayera têpiya ruşnayı Eleziz. O waxt ujkade herbê mayê Dêrsimi bibi ra. Eleziz de ujka Sêy Rıza ard lewê piyê mı, lewê dinade des u phonc roji mend. Vatê herdişa xo sipê biye najade biye (destê xo hatani serrê nakê xo ano) Tabi general bi o ki. (Sêy Rıza) Piyê mı vatê waxto ke o ard lewê ma hepıs, çêber pişte ser kerd ra, gardiyani cıra duri vîneti, ê bini ki, yüzbaşı, binbaşı yarbay dima ênê, ponc gami duri vîndenê heni manenê. Vake roja des u ponci des u şeşi, roja bazare biye berd. Ê hewnê xo dibi (Sêy Rızay) Va: "Lawo mı lajê mı filankes bêvankes ma benê xeneqnenê, (erzenê dare) mordemê ke tey amê vake; şıma têdine ki virdanê ra, şıma herkesi rê efe vejina, şıma herkes şonê cayanê xo". Mı piyê xora niya heşna.

Xamirpêt: Piyê to ê çand roji lewê Sêy Rızay de mendê.?

¹ Reportaji de qesê ke wertê nenigi (...) de amê nusnayêne ê minê.

Apo Qemer: Des u ponc roji teyna mendê, des u ponc roji ra têpiya berd xeneqıt. Roja bazare ki berd xeneqıt va.

Xamurpêt: Piyê to u tebe havalanê dê ra, des u ponc roji tê lewede mendê, qe Sêy Rızay ninarê çiyê qesê nêkerdo, nêvato ke no çı halo.?

Apo Qemer: Piyê mi.

Xamurpêt: Hêya.

Apo Qemer: Qesê kerdênê vatê, va; birazayê mi (Rayberê Xayın ra vano) ê ma dayme guretene. Vatê birazayê mıra nêbiyênê ma niyamênê guretene. Eşira demena verê coyı dopıro. Pıyayê dina zafêri vejıyê koa o waxt. Payjo ki tenê day ef keredene. Rayberi nê day guretene. Rayberi ki payjo hukmatê tırki berd vake tı xayına ke to niya kerd, o ki berd da kıştene. Mı fekê piyê xora nê heşnayı.

Xamurpêt: Ma tezbê Sêy Rızay?

Apo Qemer: Dawa tezbanê sêy Rızayi ê tezbê xo dabi apê mı Alıki.

Xamurpêt: Sêy Rızay?

Apo Qemer: Hêya Sêy Rızayi hepsê Eleziz de dabi apê mı Alıki.

Xamurpêt: Qeyi seba çımayi.?

Apo Qemer: Sêy Rızayi vato; "Lajê mı, mı benê, ano hediayê mı şımarê bımano" Tezbê xo karıbarbi. Apê mı Qemeri eke wefat kerd. A serre rayıberê ma amê Dêrsım ra Sêy Hesên, ê ki nıka wefat kerdo. O waxt ke amo çê ma, tezbê Sêy Rızayi day dê berdi. Tezbê dê karıbarbi, zê tezbanê dê qe çınêbi. Anıya haja qırş ronênê onci ki dênê pıro ardênê. Ê hediayı.

Xamurpêt: Ê tezbê Sêy Rızay ebe xo yadıgar dê apê to Alıki, şıma qey tezbê day rayıberê xo Sêy Hesên'ı?

Apo Qemer: Ez heni zan ke, beno ke vajê ma hucım nêvejıme, eke rayıberê ma sêy Hesên amê dê dê. Vato o hucım vejıno, ya ki vındi nêkeno. Ê tey berdi. Ezıki nıka nêzan kamıderê, estê çınê...

Xamurpêt: Rayıberê şıma kotırawo, çê kamırawo?

Apo Qemer: Rayiberê ma Sêy Hesên Dêrsim ra bi, çê Gülüm ra bi. Ez heni zan rayiberê ma Dewa Pilerâ bi. Nika amê Dêrsim uja nişenêro. Nika lajê de xo esto ê Sêy Heseni, vanê ita Almandero ez nêzan kamci şehdero. Vanê ju cênika almane ki gureta. Soy adiyê dina Gülüm o. Nê rayiberê ma Dewa Pilerayê, ma çıqa qasima estime, pêro dina desterime, qasima nêmo zafêri dina desterê.

Xamurpêt: Apo Qemer, ti şikina kok u ajê ma ser tenê qesêbikerê. Ma kotira amayme, çünke ti ki zana hetê made vanê; ma pêro Dêrsim ra amêyme, ti se vana?

Apo Qemer: Esas koka ma Dêrsim ra ama; nê hawt biraybiyê. Birawo pil namê xo Qasim biyo, ê didine Qecer biyo, ê hirine Şêxeder biyo, ê çarine Usên biyo... ê bini ğule ninê mî viri. Hawt biray biyê. Birawo pil Qasim, Dêrsim ra virênde amo Dewa beyri (Nika dewa Xunîsi ya, Namu bini ki Kela wa turki vanê Hınıs) Ma herçiyê qasima nê biray ra bime, coka mara vanê Qasimj. Ayera Qasim ra domani benê, nina ra ju êno, mazra, feqet ayera ravê êno Xelefa, ma virênde Xelefa kerda şên. Xelafade ki onci dî laji cira biyê, ninara ki Aliyê kalikê mî kewto Ali ra, lajê dê ju Usên biyo, ju Qemer, ju ki İsmayıl biyo. Ê birayê mayê bini ki, Eskender de mendê, çand çê ma Saricederê, (Çê Aliyê Qemerî) Çand çê ma Eynaderê, Merga Qasimî, Serçuge u ê dewanê binade ki, estê nika ninê mî viri. Çê Ali ağayi yê ê ki Qasimanê, ê ki mordemê mayê.

Xamurpêt: Apo Qemer to mesela Şêx Saidi se heşnê. Kamira heşnê ti şikina dae sero ki tenê vunderê?

Apo Qemer: Nika na mesela, mî maa xora piyê xora, tenê ki pila ra u kalikê xora niya heşnê: O waxt Şêxi cêro dopiro, şehêrê zaza ya guretê amê hatani Muş. Feqet Muşî nêvirdo wertê xo. İna no pira nêvirdo wertê xo, derbaz biyo amo hetê ma. Hetê ma ki, o waxt hukmatu ki zê nikay nêbi. Dewrê Ataturki bi. Eskeri ki o waxt feqirbi. Çarixi ningadebi, yunani dopira, ejnebiyanê bina dopiro, Uriz amo defêna onciyo şiyu... Urizi bile Dêrsim nêgureto, nêkewto Dêrsim, dewleta Osmani ki nêkewta Dêrsim, pêroyê dina Dêrsim ra tersênê, vatê nê pêro ebe silaa koyi zaftkerdê, hermeniya ki nêşkiya zerê Dêrsim kuyê. Xêrca Ataturki ra kes Dêrsim nêkewt. O waxt dewleta turka hona teze nabiro, newebiye. Şêxi dapiro amê mîlet bi milis. Dota Xormeçikanê ma amê, tabi dewi gureti. Dotê Kovike ra hatani mazra ma, hatani Taçiyê dewi niya gureti. Birayê xorê vaji, O heto binra ki, dewanê mayê lola amê, Kemerê hemgêni dewê ma çıqa ke biyê amê.

Xamurpêt: Dewi amê koti, seba çınayra amê.?

Apo Qemer: Şodiro, maa mî vatê tiji eyşto Heyder beg, Usên ağa, ağlerê bini nê pêro restê pê. Feqet nêtawrenê bêrê Gıngım. Ma vatê; İslamiye cêro êna (eskeranê Şêxi ra vano) Feqet eskerê Ataturki eke alayi ya eke tabura hona niyama. O waxt ebe hesabanê dina vatê: Şêx filan rojêde êno Gıngım, eskerê Ataturki ki a roje êno, nê Gıngım de resenê pê. Ya o ê birnerio, ya ki o ê birmeno...Maa mî va gırmine çêber ra amê, mîlet pêro terseno, herçiyê ke tıfangê xo estê guretê xo dest heni mendê. Va eke nê topê hukmatibê, êdina zafê. Payjo vake seke ma pê haşar bime, hetêde koşkê Xalıt begi ardwar. Koşkê Xalıt begi binê Gıngımde ro. Cawoke raa Muşî u Erzurumi binê Gıngım de resena pê, ser destê ujayrawo, serê hini ra. Tı nêvana eskerê Ataturki, serê tumanê

Kêrse u İnaqa ra topi girê dê, ujara erzeno Gımgım. Eskeranê Şêxi ki, kewtêre wertê ê tuma vanê ke, ma xo ê topa resnime ina dest ra bjerime. Tabi o waxt milisanê Gımgımı ki ênişê eskeranê Şêxi kerdo dopıro u kerdo vila. Kurmanci ki o waxt seferberliğıye biye zafêriyê xo şibi, dewanê Gımgımı de şenik bi. Kurmanci va herçiyê ke mendê Xoşa ra zamayê mı Ali va ruyê orğani kerdo qule corde veto be vilê miro, ez sêa. Va çênêkê de çê Nadi esta a ki kerda pişti. Va porê mı derg biyo zê ê çênêka. Va, ma şime Hebiba (dewa Gımgımıya sindorê Cebaxçuride ra). Va, ma şime Hebiba milet heni amo pêser ke, qasê hawtsê, heyştê mordem esto. Zamayê mı va, Şêxi vato şima ita vinderê, ez u tenê havalanê xora ita ra ko birneme şome Cebaxçur, ma uja niyadame, eke eskerê Ataturki cêro niyame, ma ujara derbaz beme şome Suriya. Şonê des u hirê rojê benê tamam hona ninê, zamayê mı Ali va roja des u çari, ma hondê niyada ke, çı niyadime çiyêde gewr cêro vano; hala-hala u tey êno, amê ke eskero, pêro kincê gewri pirayê pêroyê xo ebe sungi u tıfanganê. Seke kewti dewe mileto ke uja pêro amo pêsr, pêro jubin ra girêdayi şanıt xo ver berdi. Hawtsê heyştê mordem esto xorti camêrdi, o hetê dewe ser derê esto berdi uja. Va cênikê esta ma tırki nêzaneme, ma ki nêzaneme ke na cênike kama, cênıya kamci begiya. Va; cênıke qaputê xo eyşt hermanê xoser corde piyase kerd şıye hetê deri serr amê qêrê vake; Too têde dêmdê pêser têde sungi kerdê kiştê... Payjo yüzbaşıyo ke çiko çadirede veng a miletı dano, vano qarşê cênıya domana nêbeme, bêrê ez şımarê kağıtê nüsnen herkse şoro caanê (dewanê) xo. Ezı ki lewê zamayê xo de bona, porê mı dergo vano naki çênêka, coka qarşê mı nêbiyê eziki heni xelesiya ra .

Xamurpêt: Ma Şêx Said kata şı?

Apo Qemer: Va çand roji derbaz bi, ujara dime Şêx onci êno Hebiba ke çı bivêno, milet pêro qırkerdo. Xebera Qasım begi u Xalıt begi hona çına ke Şêx amo Hebiba. Payjo Qasım beg hem Ataturki de hemı ki Şêx de qesêkeno. Qasım beg Şêxi rê xebere ruşneno. Vano bê teslimbe (Qasım beg mirê Khurmancano, rutbê xo miralayo) Xalıt begi ki şer nêkeno feqet qanunanê Ataturki ki hondayê qabul nêkeno. O ki vano, şari egale, bibo şewqe çinêbo, wa cênı guretebê...

Qasım beg xebere onci ruşneno Şêxi rê, vano; ewro piyaanê xo bije ewro pirdê Evdiraman Paşayra derbazbe şo. Eke tu meşorê, to pê cênê benê kişenê. Şêx mordemanê xo cêno ujara onci no ke şoro, tam kuno pirdê Evdiraman Paşayi, (Wertê Gımgımı u Muşidero, Gımgım ra des u ponc Km, duriyo, nezdiyê dewa Tepi u dewa Çarburi yo. Dewa Çarburi hatani verê hardlerzê Gımgımı 1966 ki Çaçani tede niştê ro, u dewa Tepi ki eyni biye uja ki hem çaçani hemı ki Çerkezi mendê, hardlerzi ra têpiya pêroyê xo şı Tırkiya u tenê xo ki Muş de mendi bonanê hukmati de) eskerê Ataturki dormê dê cêno. Tabi Qasım begi hama xebere da Ataturki vato; Şêx filan roje itara derbaz beno... tabi ayera têpiya ki Şêx u tebe havalanê dêra berd Diyarbekir de xeneqıt.

Xamurpêt: Ma peyniya Qasım begi sebiye, Ataturki o kata berd.?

Apo Qemer: Qasım begi vato endê ez ita nêşkin vinderi. O waxt Ataturki ardo Eleziz uja hard, erazi boni dê cı uja mendo. Hona waxtê xortêniya mı de defê amê Gımgım mı di, payjo ki ebe emrê heqi uja merd de.

Xamurpêt: Xêrca Qasım begi, tenê vanê bacanağê, Şêx Saidi, tenê ki vanê Usên efendiyê Serçuge Şêx Said da guretene. Hatani M.Ş.Firat ebe sênc vano Usên

efendi da guretene, Burhan Kocadağ ebe sênc vano Usên efendiyê ma Şêx Said da guretene. Tı seba ninarê vana çi?

Apo Qemer: Usên efendi o waxt o ki milisbi, lola pêro binê dara dêde bi. Mehemed ağa o waxt merdbi. Ê xormeçıka ki pilê dina Heyder beg bi. Mehme Şerif hona o waxt çinêbi. Xelê apê dê bi, Xelilê apê dê. pêro qesê nina ju bi. Avdela u xormeçıka o waxt hetê eskeranê Ataturki gureto. Na qesa to ewro xêlê hebi vanê. Usên efendi mı tora va o ki milisbi, kesê ke milisbi hetê eskerê Ataturki de bi. Qey medo guretene ke. Uriz On-ciya şî, hermeniya ki da piro muletê ma bırna. Werhasıl çuyê kami uşt ra damaro. Hermeniya ki xêlê heqeret muletê ma da ontene. Ê ma ki Kemerê hemgêni de da piro tenê mordemê dina kişti.

Xamırpêt: *Apo Qemer tawa vatenê tuyi pêyênî estê, seba na qesekerdene u fikranê torê zaf zaf teşekur kena. Hona xêlê emro derg torê wazen.*

Apo Qemer: Eziki weşiya şıma wazen, nıka vatenê mı zafê. Tı nêmo zafêri meselanê siyasi sero vindeta. Nê mesela sero piyê mı kalikê mı ina pılanê ma, zaf qesêkerdê. Feqet kes hondayê wayır nêvejiyênê. Heto binra ki milet tersênê. Ewro ez niyadan ke muletê ma ebe zonê ma nûsneno, muziga virazeno, tı zana hetê made Goşkar ra Baba Dewrêşî ebe zonê ma vatê. Milet se cıra heskerdênê.

Qaytê naye xo vira meke, baba dewrêş Goşkarde bi, Dêrsımı sero kılam u lawiki vatê. Ano kitabo ke to do mı (Tıjya Şodır rê vano resmê Sêy Rızay teze Tija Şodiri de di , heni mot mendo, Vano; seke piyê mı u apê mı Aliki vatê eyini o rametiyo, Tabi no resm de herdişa xo siya asena . Vatê; Piyê mê vatê herdişa xo sipê çiçegbiye. Mı ra vano no çiyoke mı qesêkerdo tê pêro zonê made nûsnena, ez ke van hêya tı vana inam nêbeno zerê çımanê mude niyadano. Mı va ez resmê to ki ken cı vano; nê nê resmê mı cı meke ez naye tey ban Gıngım, mebo ke raye ra ma kenê sayi, wa mı nasmekerê.) tı vana ma pêro zonê made Zazaki nûsno. Demeke zonê made ki êno nûsnayene. Qey zonê herkeside nûste esto, qey êma çinêbo. Xwezıka mı bışkiyênê bıwendênê, ana mırê besbiye. Dêfêna şıma u qomê mawo ke ita dina pêrinerê weşiye wazen, wa xızır hetê şımade bo. Xatır be şıma.

12 ÇELE 1996 Berlin

BÊWAI RÊNI

X. ÇELKER

Axx ke bêwairêni çetına!

Kam se vano vaco, ğeribiye de bêwairêni zaf çetına. Serê to be çınay bıdajni; welat de wertê qomê xode feqrêni ontêne ma. Hama qe nê bêwair nêbime. Wairê dost u cirana bime. Xatır bi, vijdan bi, kılmeç ra; isanetiye biye.

Ewro welatê şari de ğeribi me. Hêya ita Almanya de ki şarê ma esto, hama qedr u qimet nêmeno. Her kes xorê esto. Kes kesi rê wairêni nêkeno. İta roj be roj rındiye u weşıya ma bena vindi şona. Çı şona? Sayke hawa endi biya vindi şıya! Kam çıxa şono çê kami? Kam phoşt dano kami? Kam zonê xode qesêy keno? Kam ra u rêça xo dima şono?

Xızirê serê khelek u gemiya nêno rame, rayê de rinde nêmusneno xort u azebanê ma ke, tiro şorê. Khokimi axiri xorê dima kaş benê.

Se vacine? Suj u guna têyna made ki niya. Ma ebe çınay u kami ke inam kerd; ya jü be jü werte ra dardi we, ya dariyay we, ya ki phuç veciyay. Hêni ke nêbiyêne çı karê ma nê caa de bi?

Welat de eskerê Tırki zor dêne ma. Amêne, eştêne dewanê ma ser. Mor-demê bêsuç u bêgunay kuyêne, ge berdê eştê zere, geçe ki zor kerdê ke

çheke bıcêrê verva 'devrimciyo' pêrodê. Ma ki xover dêne, 'devrimci' seveknêne, phoşt dêne 'devrimci'ya. Ê ke amêne dewe, ma non dêne cı, kinc u khol dêne cı. Kerdêne hewn, cırê be-çkitine kerdêne. İne vatêne: »Ma şıma xelesnenime ra!« Ma ki inam kerdê u çıke destbera mara amêne, ma ardêne hurindi, çımsiyayêne nêkerdêne. Jü rocê ki nê, jü aşme ki nê, no niya ebe serra şı. Hêyan ke devrimciya bêxebera xo dara binê lınganê xo birmê. Hêyan ke eskerê Tırki dewê ma, bırr u gemê ma, hêga u vaşê ma veşnay, ma bêwar u bêwert verdayme.

Endi hêni bi ke, ma nêzanıt se bıkerime. Ma endi besenêkerdêne ke cêserfime kam kamo? Esker amêne ebe şıkl u sima gerillay. Gerila amêne ebe şıkl u sima eskeri. Eskeri ebe a qêyde ma cerebnêne. Gerilay ki vatê ma xo niya seveknenime. Endi hên bibi ke ma nêzanıtêne kami ra se vacime, çı kami dime, kami nêdime. Mara ke çiyê amêne waştene, ma ke dêne; eskeri hona vatê ma eskerime, mara bi araze ke şıma xainê, şıma gerilaa kenê weyi!«. Ae ra tepiya duman ma nêcêro, qa şıma zanê ae ra tepiya esker se keno, vatene wacım nêkena... Ma ke nêdêne, nafa ki vatê ma gerilay me, serba şıma koa de danime pêro, şıma ki nona xo mara şevkenênê.

Kinc u kholê xo zê jümini bi, zimêlê xo zê jümini bi. Bıra, Duzgın bo ke qesê fekê xo bile bibi zê jümini! Xora taê ki amêne ebe nustê desti, marê rais nabi ro ke, kam çıxa pera aşmê de bido, kam jü çê ra çend mordema bido.

Ma wertê dı adıra de mendibi me. Werhasıl hêni bi ke, ne roce mende ne

ki şêwe. Ma ne besekerdê dewe de bimanime, ne ki besekerdê barkerime dewe ra hetê ser şime. Esker u polosê dewlete vatê dewa thalkêrê. Devrimciya, dewe ra veciyayena ma ki marê kerdî bi "yasax". Îne ki nêzanîtêne se bikerê. Hetê ra destê xo loqmê fekê mara nêbiyêne, hetê ra ki dewê ma rüyê ine ra rijiyêne, werte ra dariyêne we.

Hama eke pere bibiyêne, caê de çeverê biyêne ya. Jü ke perê bidêne, caverde suke, bese kerdê şoro dügelê de bine. Mı ki mangê xo roti u perê xo day ine. Îne ki ez arda eşta ita.

Wa ez xwezka miyamêne ita, mı ita nêdiyêne. Reziliya ke mı ita anite, bêrê şıma mıra perskerê.

Bıra bekesiyê bekesiya. Mordem koti ke teyna bi oca bêkeso, hama bêkesiya şeribiye tenêna çetına. Mordemi ke zon nêzana raa u olağa xo nêveceno, werte de maneno.

Welatê de henêno ke kami ra yardım biwazê, ya waxtê xo çino, ya eraba xo çina, ya karê xo esto, ya ki çê de niyo. Kilmek ra mordemi ke nêwaşt, manê xo zafê, ya u ya ki benê zêde. Xora taê ki estê ke, Heq têybiyaya! Torê desinde niğre nanê ro, vanê: Hêya ma ênime torê çarnayoğêni kenime, hama tı ki gereke bibê azayê 'örgüt'a ma, her aşme nêzan çıxa pera bidê ma...

Berxudara persnêkenê ke: Hela tı vêşana, têşana, caê rakewtena to esto, çino? Nae persnêkenê, hama niğra çêraliğê xo ca de kifşkenê.

Mordem êno ke vaco: Nêro buko to hona ke namê örgüti nêzanîtêne, ma

phoşti dêne ine. Caverde phoştadene, ma hem malê xo, hem ki can u cigerê xo a rae de day. Hama se kena, dewran vuriyo! Tecalanê ewroy ra se vaci?

Mı qıda, mı serê to zaf dejna. Qusirê mide niyamede. Ez se bıkêri, derdi bi têra, derdi mordemi danê vatene. Endi gurê kemere niyo ke kemerê sênê xo ser nime. Made ne sêne mendo ne zerre. Ma kami rê ke isanetiye kerdê; o niştire phiştta ma. Ma kami ra ke heskerd, qımet da cı; o verremiyare ma. Mı qıda hela dı çayanê bina vace, taê ki tı qesêyke.

Apo ezse vacine, to dina mı kerde têra. To ez kerda aspar welat ser ruşna. Wertê Revet u yatılıya Pulêmuriye de veciya. Mı gemê astori verda bi ra, astor hên ke raa Reveti ra şiyêne, to vatê vaê koyi yo. Binê lınga ra toz u duxanê de henên veciyêne ke, tı vana gjgêleke pêda biya. Ma ke nezdîrê mezelanê Reveti kerd, düştê ziyara phaçkine de cemsê eskeri made veciyay. Jüyê de dine se qêreno, vano: »Duuuur!« u dıma ki xevêr dano. Lacê dele tıvana makina wa payna firên de, wa ca de vindêro.

Mı niya da ke vindetene ki endi pere nêkena, nêtê eskeri xırabo, gemê astori tenêna kerd sist, lıngê astori hard ra buriyay. Hên ke şono tı vana ê ki nêtê zalıma tede veto. Ez xo-xode vana, ma ke nê mezela bivêrime ra, xo aver de hetê derê Karuni ser ke raverdime eskeri ra xelesinime ra. Ma nezdîre iniyê Karuni kerd ke çı bıvinime. İni beton ra kerdo qapan ke ağwe cıra mêro. Serê ini de beton hên ke rijno tumê de qışkek viraziyo. Dormê ini de çero ke-we, dar u ber nêverdo, wele fiştare ser,

a rındekiye biya vindi şiya. Gureto dormê ini ebe dı çarşafanê khewiya çarno ke qefçiliya xo ebe a qêyde wer-te ra wedarê.

Ez vana, ê ini çixa beton kenê wa bikerê. Ağwa ini daim xover dana, rocê nê rocê vecina rüyê hardi. Ê çixa wele finê hardê ma ser bifiyê, o çere anciya beno khewe. Ê çixa dara vêşnenê bivêşnê, simorik anciya jü goze beno caê keno hard.

Wulê hona nê qesêy fekê mîde bi, mî niada ke ğurine ginê be ini ra; cao ke zê tumo nuxseki ebe beton qapan kerd, oca ra ağwe sipê sipê khel da, veciye rüyê hardi.

Derê Karuni ki ca de bi hira, bi vîla hem rae dê ma, ma cıra verdime ra bo-ver, hem ki nuspetiye u qefçiliya ina şanite be xover u têy berde.

A deqa de to vake, marê dı çayanê bina vace.

Tı Xızır kena, tı hên ğêyal de şiya welat, mî qıda? Şıkır be na roce bone ke, zerrê tode hona adirê welati nêşiyu xora, hona buliskino!

Çayê xo bişime mî qıda, şima welat ra rew veciyay, şima kerdênê eskeri zêde nêdi. Her sate eştêne dewa ser, o mileto feqr ardê têare, endi çı niardêne ina ser ke. Torê se vaci! Ebe qesa u vatena mordem besenêkeno ê zulmi biyaro re zon.

A roce mî jüyê de Raqasa de qesêy kerd. Raqasa Varto de dewê de ğırso. Vake, şodir uşta ra veciya tever ke şori tawle, vaşê dawari bîdi cı, binê ine saqol ra pak kerî. Vayê de serdini goş u rüyê mî list, tenê biya hêşar, dormê xode niya da. Vare hên ke vara, tıvana dewê rê kefen deşto. Her ça sipêkerdêne. Mî hona dı-hirê gami nêeşti,

vengê vake: »Destanê xo berz ke, caê xode vînde, melewiye!« Ez hên caê xode biya huş u hol menda, hêyan ke jü verê mîde bi tik. Tı nêvana eskeri anciya êşto dewe ser. Têdine kincê sipêy dê xora ke wertê vare de, wa kes ine mevino. Ne des, ne vist, ne hiris tene, koti de qaytkena oca de jü verê pırnika tode beno tik. Tı nêvana vato, na dewe de hama hama têde 'örgüt'a ra mordemi estê, 'cepâne' esto. Coka esker zêde ardo. Ma kerdime top. Xora xorta ra kes dewe de nêmend bi, têde ya eşt bi zere, ya ki remay bi şibi sukanê pila u dügelanê bina.

Zobin ki kesi de çekê çiyê nêdiya xerca jü kardiya noni ra. Coka qomutan zaf biyo hêrs Memed Ağay ra vato: »Ez zana, têde remê şiyê pê nê koy. Pê koyi nê, ê ma xo kuyê ki, ez inê vacen an!«.

Memed Ağay ki vato: »Qomutanım pê nê koy de haut koê bini estê.« Wêy ke to niya vato! Cırê mane biyo pêda. Topa Evdil Musay verkewtaa ne kokımîne ne ki herdişa sipiye perskerda, endi nezeliyê be cı.

Mî qıda torê zamet hela urze Memed rê telefon yake, wa bêro ma piya şime lewê avukati. Vanê almakiyê xo rûndo, çiyu niyanên ra famkeno, mîletê xorê ki wairên keno.

Mî Memed rê telefon kerd ya. Memedi va ke, ma jümini qewa "Piya" de bivênime. Werhasıl ma jümini "Piya" de di, niştîme eraba ra ke şime lêwê avukati. Memed u api welati ser ro tai jümini de mucil bi.

Mî Memed ra rae perskerde, Memed va: »Tı düştê xode şo, ez rae zan, koti ke vacım kerd ez torê salix dan.« Ma

xêlê rae şime. Memed Özgür Ülke wano. Ap kağıdanê xo çineno we. Memed hêrs bi vake: »Hela niya de, niya dê! Dolanê Osmani anciya se kerdo? Do piro gerilay kiştê, serê ina kerdo cıra khaleke de ki resmê xo onito! Na barbarêna dewleta Tırki nêqedina. Goniya miletê feqiri burê mird nêbenê.

Mı niya da ke ma rêyna verê “Piya” ra vêrenime ra, mı rêyna Memed ra rae perskerde. Memed hên ke biliya qezata kewto, vake: »Mı şimara vake ez raye zana, ahên duştê xode şo!«.

Mı vake: »Ma rêyna verê “Piya” ra vêrdime ra.« Memedi serê xo qezata ra kerd berz, di ke ma şure arda şure ser, xo-xora tai herediya, rae mirê salix dê. Hona tai rae nêşime, nafa ki Memed, Ap u Silêmani barbarêna Tırku, lejê serbestiya Khurrmanca u mesela ma ser ra mişore kerd ra.

Ez rae persken, Memed vano raşt ser şo, destê çhepi ser şo, duştê xode şo. Mı ki vatena ê kerde, qerajê jü ereba de veciyaimê. Mı ereba dê vindetene. Hên ke biliya qesa kewto, hona vano qêy vindeta, duştê xode şo. Ez qeraj ra pêyser veciya, rêyna kewta rae. Hona ma dı gami nêşime, Memed anciya biliya qesa kewt: »Ma têdine rê herên kerde, ewro ki kamiya xorê wair vecinime. Ma ki wazenime ke ma u Khurrmanca têkhale ke de lejê kamiya xo bîdime. Hama ê ma qebulnêkenê. Ma kar u gurê xo caverdo, Khurrmanca rê kamiya xo anime re zon. Ê fersend nêdanê ma ke, ma verba dewleta Tırki çiyê bikêrime.«

Werhasıl handayê cêraene ra tepiya, pêyniye de ma rae arde çêverê avukati ser.

Tija Sodir'yê

Wendaisê Tija

Sodiri yê

**roşta-, çimunê sodiri yê
-berrexe berrexaiş ke-
berex rê rexka-?**

o oxtê-,

texxaiş ra texneno-

sono ke xewwê xewwu

tezeliye ra-,

dormê bonu

tozike ra-,

biyo pir,-nıka....

adir rê dismen....

-vurno ra sere-niya-?!

binê lingu de-

dıwesne diwosne-ke şerê-,

şerêna.horê şerê,

Şirênya horê şerê

-şênnê horê şerê,

şinnê horê şerê,

-şilanê horê şerê-!

Şi-mıga, -horê şerê,

serreniya serre-,

binen de...Şiya ho, topkerê-!

tarrê- sari ra-,

Qomê horê vıla-kerê-!, -ke,

-bêrê ra ho. bêrê ra ho.

-lewê mino....

roşta çimunê sima ra!

SAÊ SIMAIL

Şervan Barihas'î de ju moveta Kirmanciye

HAWAR TORNÊCENÇI

◆ *Hawar Tornêcengi: Bira Şervan, ez wazon ke şinata to sero tenê tode qeseybikerî. Hata nika xêyle kasetê tu vêjîay. Tî xêyle serriyo lawîku vana. Sifte wazon ke, tî wendoğunê Tija Sodiri rê xo naskerdene dê. Ora têpia kî taê persu sero qeseykeme.*

◆ **Şervan Barihas:** Ez kamu ne. Ez çewres serre nûa ra avê, Dêrsim de gîlê koy de amune riyê dina. Cira "Çez" vanê, cao ke ez amune riyê dina. Warê de Demenu bi. Moa mı qesey kena, vana: »Tî ke ama riyê

dina, çika, ora têpia çikayisê to nêvînet. Eke biyêne su, tî ke çikêne; ma pêropia niştêne ro bervêne. Ma vatêne kêy vîndeno, key tenê hedel dano cî, tenê rehet keme, yê ma ki hewn kuno çîmunê ma«. Na lawiki-vatene ki belka mirê uza ra menda.

◆ *Mektev şîayêne u wendis u çîyo bin?*

◆ Mektevo vîren dewe de mî wendo. Mektevê werti u Lise suka Mamekiye de mî qedenay. Ora dîme 1973-74 Ankara de dî serri şîune mektevê malîmeni. Rîwalê qewğa çhepçênî ra besenêkerd dewam kerî. Peyniye de Diyarbekir de qedena, biune malîmê zonê almankî. 1979 ra nat Alman deru, malîmeni ya zonê Tîrku kenu.

◆ *Sîma ra kam vanê?*

◆ Mara »Çê Soşênê Dewrêşî« vanê. Ma Khuresu me. Dewa Khuresu ra kamci tarix de, kêy ameyme wertê Alu u Demenu, ameyme wertê aşîru; pilunê mara, ayê kêş rînd areze nêkeno. Belka ke persnêkerdo pilunê hora. Belka ki aşîru marê vîrare kerda ra, ma ameyme wertê dine. Ma Alu ra gureto, do Alu. Demenu ra gureto do Demenu. Hên têverver de şîme.

◆ *To na thamîr-cîmtene kamî ra musa? Lawîki-vatene tî kêşî ra musa, ya kî çê sumade kêş thamîr cîmtêne.*

◆ T'omîr, sulala made pêroyîne cîmtêne. Bavao ke dest de t'omîr çîno, besenêkeno bavayên bikero. Khuresu de ju ke t'omîrê ho çînê vî, masa adîrî (astamîa adîrî) etê guretêne destê ho, dêne pîro. A masa çîrkêne, o çîrkayisê destê

dewresu zewq bi. Tayîne hên cemê ho guretêne. Hama tavi dewresê wayîrê qîlawîjî, t'omîrê ho her waxt lewe de vî. Pilê ma qeseykenê, vanê: »Made avê ra her dewe de muhaqqak ju dî t'omîrî amê diayêne«. Yanê dewres ke amo, t'omîrê ho tey nêberdo. Tayîne t'omîrê ho tey berdo. Vajime Seyqajî ke fetêliyo, ca've ca ke şîyo; t'omîrê ho tey berdo. T'omîrê ho lewe de biyo. Hama dewresunê binu t'omîrê ho tey nêberdê. Her çê de t'omîr amo diayêne.

◆ *Vana, çê sumade kî thamîr cîmtêne, ya?*

◆ Hêya, piyê mî ve ho t'omîr vîrastêne. Ez ke ho zonon-nêzonon çê made t'omîr dardekerde vî. K'alîkê mî dewrêşên kerda. Cîra »Dewres Hemed« vanê. Her kes o dorme de zerê Alu, Demenu u Heyderu de. Hatta hatta wertê Çarsancaxî de Tîrku bile naskerdo. Şîyê cemê dey gos do. Tayîne kî zaf say kerdo. Cîrê hurmet kerdo. T'omîr piyê mara, k'alîkunê mara mendo. Yanê mirê yînu ra miras mendo. T'omîr na peyê coy xortêna hode, radiyo de şînatkarê ke wertê mara vejîyê, tîrkî de vato. Mesela; **Dawut Sularî, Daimî, Haydar Aġbaba** u iyê bîni. Îne avêra ke t'omîr cîmtî, zonê made vato. Hala Dawut Sularî zonê made vato. Dewrêşêna ho çînêbiya hama, cem gureto, vengî Haqî do. Nayînu têdîne tîrkî de vatêne. Kariyerê ho kî tîrkî de kerdî vî. Hama muzîk u melodî (ezgî) Dêrsîm ra guret vî. Nîka kî zovîna sar cîrê wayîrên keno. Namê ho kî »Türk Halk Müziği« vato. Pêro dêyişê, bêyîtê uçb.

◆ *To key ravêr lawîk u kîlamî vatî. Yanê, to key vake »Ez nîka vanu«. To*

satabine vake, qizên ra veri t'amur çê made bi...

✧ T'omir ke çêde bi her domon ki merax keno, hala piyê ho çitur cineno. Mirê ki o merax bi. Xalunê mi cinitêne, piyê mi cinitêne. Mi ki domanêna hode guretêne ho dest, dêne piro hama rind nêcinitêne. Kêşi o cihêt ra yardimê ho çinê vi. Serra 1967 de falan, xalê mi lazêde horê t'omir gurêti vi. Mi gegane vatêne: «Bira sebena, hala nêy mide ez besenêkonu bicimine!» Ez o waxt des u di serri de bine. Ey ki vatêne: «Nê, to besenêkena bicinê! Ti t'omirê mi sîkna! ..Nia kena, hên kena.» Dîzdiya ez şiyêne, dês ra dardekerdeo, o ke çêde nêbiyêne, tirtêne horê mi dêne piro. Tavi o waxt ki ewiki bi; Sayirê meshuri bi. Mahsuni bi, Dawut Sulari bi, Feyzullah Çinar bi. O waxt pilaki vêjiay vi. 'Taş pilak' vêjiyêne. Piyê mi ki Alaman ra amey vi, ewikê ardî vi tey; pikapê ardî vi tey. Xêyle ki pilaki ardî vi tey. Dawut Sulari yo, Daimi yo, Mahsuni yo, Feyzullah Çinaro, nêzu kam u kam. Iyê ke lawikunê dormê ma vanê, lawikê ma çarnayvi tırki; pilakê yinu pêroyine bi. Ma kerdêne ci, ezber kerdêne. Mi wastêne ke, ezi ki jê dinu vajine. Mi t'omirê dêy (yê lazê Xalê ho) guretêne, gegane mi niadêne ke, hetê perdu de yêno cor sono cêr. Mi vatêne, hala çî veng vêjino. Mesele ju lawika de Mahsuni biye. «Gam yeme gönül gam yeme». O ae sero çolışiyêne (guriyêne) ke tenê hevê bicino. Mi va: «Hala bide mi, ezi ki na perdu de vezon nêvezon...». Axiri mi ki tenê ewik kerd. Vet vet, tenê vet. Piyê ho rozê ard, vake: «Biko» vake «hala bê ronise, xêyle waxto na t'omir tode ro, ti t'owa mîsa nêmisâ?» Ey t'omir guret ho dest,

tenê çingna; eke rind besenêkeno vezo. Fekê mira çitur vêjiya, mi vake: «Hala bide ez besekonunel!». Çitur ke mi hên vake, ey vake: «Çık? Ti koti ra zonêna! So uza ra!» vake. Çitur ke «So uza ra!» vake...

✧ *O zoneno ke to gegane thamrê dêy cinena?*

✧ Nê. Ayê ra xevera ho çina. Piyê ho vake: «Ero hala eyi de 'ro! Hala ci de!» Mi guret (t'omir) destê ho, lawikê mi cinite. Tenê ey ra rind mi cinite. Çitur ke mi hên tenê cinite, endi o zerê mîzunê mide niadano, zerê çîmunê mide niadano. Yanê: «No piyê mi raurzo şêro, ti caê kûna ra mi dest!» vano. Piyê ho vake: «Wey, no koti ra mîso? No nao tora rind cineno!». Ora têpia axiri tenê çîmi ardî'ro mi, ardî'ro mi. Mi rîsvet da ci, o berd sinema, qarsê mi nêbi. Ora têpia gegane gegane mi berdêne sinama, ey ki t'omirê ho dêne mi. Ma têverver ro şiyêne, hên mi tenê-tenê cinitêne. Piyê mi Alaman ra ke ame, şî Erzinga. Şî erzinga ke, maa mi bero toxtori. Mi vake: «Bao mirê t'omirê bijê biya». O waxt "Kumaş Sazevi" vatêne Erzinga de ju dukan bi. Şî ame ke, uza ra t'omirê mirê tey ardo. Dora têpia gîra gîra destê mi şî ser, tenê eve ho cînit. Hama usîl çîko? Perda çîka? Nota çîka? Nê pêroyine ra ma dîr vime. Kês çinê vi ke marê phoştdariye bikero, ma bîmusno. Mektev de mayîlîmu nota sero ewik kerdêne; dersa muzîki de vatêne nota bîmusê. Hên marê jêde ewik nêamêne. Gere ke ezber bikerdêne ma. Hora muzîkê mara ki dîr vi, çîyo ke ine salixdêne. Yanê eke bîvatêne: «Bê, na lawike sero biguriye»; zovina biyêne. Mesela: sol-fêj çîko, no çîko, o çîko; şarqîyu sero

vinetêne. İ ki mara gore nêvi. Ma besenêkerdene dima şêrime.

◆ *Hêya, bira. Sayirê maê ke hata nika lawiki cimtê u vatê, wertê dine de tenê ferqê to esto. Wertê ine ra ferqê to çiko: To lawikê ma vatê. Zonê made vatê. Hemu ki eve xo ardê pêser, lawiki zonê xode yimiskerdê, vatê u vana. Wendoğu rê tenê ki na hetra qesey bike. To çitur ama na fikurî ser? Mesela; miletî (jêder Sayiru) ke turki de lawiki vatêne, to Kirmanci (Zazakî) de dest eştîvî ra ci vatêne. No fikir torê koti ra ame?*

◆ Nika avêra ez ke mektevê orti de, lise de vine; mı ki turki vatêne.

ma nênuşiyoy, nênuştoy. Na peyêcoy sayiya roştberunê made, iyê ke tevera gurinê, tevera tenê merax kenê, sayiya yinu de ame meyda, arşiv kerd, nusna. Mı ki ho ve ho vake ke; ni çitur ke bibê yêne meyda. İyê ke vajiyê, fek ra ve fek, gos ra ve gos amê, hata nika kêşî hovira nêkerdê; axiri ju wayir vejino, ninu ano têlewe, miletê marê keno mal. Hala sıkır sayiya tode, sayiya alvonzunê jê tode, o hên bi.. Ma gere ke çiyê-çiyê ki ey serkerime. Hên kê m u nêmezet nêmano. Nüya ra avê mikanê miletê ma çinê viyo, yê

isonê ma çinê viyo. Qas ve bê mikanên honde çî vato. Hovira nêkerdo, hata na roze ardo. De yê

ŞERVAN BARIHAS	
KESRETHA MI	
	
A	B
1-Hewnê mı	1-Kirmanciye
2-Wayê tî çêra	2-Laşer
3-Seyid Wuşê	3-Kesretha mı
4-Zerî Zeynebê	4-Koê Dêrsimi
5-Ax bao	5-Alamanya
6-Erê Cani	6-Çî wazena

Zonê made; Kirmancî de vatene, ez ve politika ra, siyaseta ra ke ameyme tê ri, ameyme têlewe; mı dest kerd ci zonê made va. Zonê made vatene uza ra yêna. Ma, politika ho welatî ser kerdêne. Çıxaşî ke çewtêna ma taê biye hama, ma vatêne: Welatê ma bixeleşiyoy, miletê ma bixeleşiyoy. Zonê hode, zagonê hode serbest bivime. O het ra zonê ma, mı avêr guret. Zonê hode mı vake. Reyê tenê ki kaseta huya diyine de kirdaşki amune ke vajine, di-hirê lawiki ki vati. To ewik vake, to vake: »Çaê zonê made? Çaê eve ho omiskerdene«. Edebiyatê ma, lawikê ma, folklorê

ma ki destebere ma yêna. Ewro çimunê ho rakerime, qomê hode niadime, antenunê ho derg kerime, ma ki tenê vajime. Parçikê ki ma ser kerime.

Ayê ra gore ez gurewune ke, tenê ho ve ho t'owayê biyari meyda. Mı a raê ki ca nêverdê. Belka ke jê zovina kêşî, zovina şinatkaru mı ki lawikê ke hata nika zonê made vajiyê, yî vatêne. Hama, ju-di tenu ra qêyr mı pêro lawikê ho vati. Lawikê qomi vatene ki karo de rindo hama, zovina ju karo de miqeremo. Destebere mı ke amê, rozê -hora ke besebikerine- yinu rastkerine, beno.

✦ *To kasetā xuya virene kêy vete? Hata nika çond kasetê to vejîyê?*

✧ Hata nika phonc kasetê mi vêjîay. Mi wast ke '92 de kasetunê huyê khanu welat de vetene dine. Taê duzenbazu nêverda. Dima ki waxt vêrd ra, mi ki endi besenêkerd, cira vaz biune!

'86 de "**Berivanê**" eve Emekçi u Baweri pia vete.

'88 de "**Newroz**"

'90 de "**Na Duzene Dêmdê**"

'94 de "**Alamano**"

'96 de ki "**Kesretha Mi**" vêjiye.

✦ *To yimiskerdêna lawikunê xode, jêder hetê edebî ra sero vîndena, No edebî kokê xo koti ra cêno u tesurê çikî dero?*

✧ Miletê ma hetê edebiyatê feki ra derya u dengîzo. Kam ke ho na dengîz erzo, tede nêxenêkino. Azne ke nêzono ki, miseno. Taê hêni estê ke, usar vore ke darîyewe niadana tesirê vore ra, wele ra erzenê tever. Tenê ke bi germ cêbirinê. Taê ki estê ke miqerremê, çismê xo esto, qe nêqedinê. Yiyê ke miqerremiyê xojivê yinu vol!

Lawikê ke edebî niyê, mejil u amrê ho kilmo. Kilm beno. Mordemê jê Seyqaji urzeno ra eve a şêfilêna ho dina vineno; qomê ma vineno. Lawikê vano, se-serrê ora têpia a lawike candê wa, hona vajina. Hama ju ki urzeno ra lawikê vano, a deqa aktuwela, di-hirê roji ra têpia qedina. Zomano ke ma siyasetçên kerdêne, çepçên kerdêne; o waxt ma jêde sloganu sero, moru sero vinetêne. Mi niada ke no ewik niyo. Yanê, jêde şinate niya,

edebiyat niyo, edebiyatê ma ki qe avê nêbeno. O het ra ez Seyqaji ra jêde... Teyna Seyqaji nê, mi qesunê cemati de niadêne. Mesela cemat de ke mordemê niştêne ro, qeseykerdêne. Ya ki Cem de niştêne ro mordemu qeseykerdêne; yî qesey mi kerdêne gosunê ho. Ju ke wazeno meselê rakero, t'owayê qeseybikero; qesê vano, qesê erzeno werte, ora têpia meselê keno ra. Eke wazeno cemat çiyê de rind bihesno, ya ki qeseo ke o vano, yî cemati vira nêşero. Eve qesunê henenu vano ke, qesa edebî bo, qesa girane bo. A qesa her qos de, her qafike de ca bi-jêro. No made zaf muhimo. Nê qesêy cematu de qeseybiyêne. Coka mordemê ke cematu de qeseykerdêne, ni qesê hewli zonê made vatêne. Qeseykerdêna yinu mirê o waxt zaf wes amêne. Ez lewe de niştêne ro, eve saatu mi gosdêne. Mi zaf merax kerdêne. Coka edebiyatî ki uza ra yêno. İsu qesê vazo ke, des serri niara têpia oncia biva-jiyo. Belka ke ewro vajinê, meşte nêvajinê. Ez ve ho nae sero hên manon.

✦ *Lawikê to jêde derd u kederê miletê ma anê ra zon. Gegane lawika ke to eve xo yimis kena; namê miletê mara, namê isonê mara vana. Mesela, lawika tuya "Ap Hesen" î, ninu ra juya. Ti ke vana "Ap Hesen", jê ap Hesenî neçe kêsê ma estê, ni hal derê. Dêrdê dine pêroyine tede ana ra zon.*

✧ Lawikunê hode ez mordemê ke naskon, inu nêcon ewikê ho. Ya ez çiyê sero lawikê vanune, ya ki ey simbol con. Hên vanune ke, iyê ke o hal derê, her kes ho zerê a lawike de bivîno. Hetê folklor u servetayêne beno. Hetê musikê qomi ra, hêga zof hirao, her çi sero ki vajino. Taê sayiri estê ke, sewda u

esq u çêf sero jêde vanê. Taê politika u itîqati sero jêde vanê. Ez wazenu ke, giraniye politika u itîqati dine. Marê folklori ki muhimo, o hetra ki gure lazimo. Taê sayirunê ma ki meyitu sero vatêne. Cinu mezele sero şuare dênepiro. Silê Qiji u Hesê Khêkê Fate hurdêmîne derdê cigere divi, lazunê ho sero u wastene ra gore zobina merdu sero vatêne.

◆ *Mavênê suma u şinatkarunê Kırmanç-Zazay seneno? Pia gurenayisê sîma esto?*

◇ Çitur ke xort u cuanikê ma sari dima biyê aqme u saqmey, inu de (inu rê) gureyênê, halê çinatkarunê ma ki hênîyo. Leto jêde wazenê ke hoser biguriyê, hama imkanê ho tengo, eve zahmet u eziyet karkenê. Yê sari (Tırku u Kurdu) cematê şinatkar u hunerberzu estê, cîrê phoştdariye kenê. İyê ke mara wertê yinu de gureyênê, jê sewunê. Ho dima kaskenê ke horê lewê dinu de bixezeliyê, sola avêr meşêrê. Yêma gereke cematê henenî ronyê ke, ma pia bigurime, şinat u hunerê Kırmanç-Zazay avêr berime. Ma ho cem u cemat kerime, kar u gurê mîletê ho bikerime u avêr berime. Phoştdariya sarê bini, kêy ke yinu kamiya ma naskerde, o waxt eve ho bena.

◆ *Sayirunê mara kami naskena, kami lawiki verêcoy vatê?*

◇ Sayirunê newu vana?

◆ *Newu, k'anu. Ravêr k'anu vaze. Newu her kes zoneno.*

◇ K'anu ra lawikunê Seyqaji sero jêde vindon. Silo Qız, Alaverdi, Hesenê Khêkê Fate, Bedri Bava. Ora dot namey era mı viri ninê. Hama, Sayirê k'anî pêro, iyê ke hata nika

ewik de vatê, nusniyê. Mesela: Welê Usê İmam'î, Areyizi uib. vatê.

◆ *Hetê sımade kêşi lawiki vatêne? Sayirêna kêşi biye?*

◇ Sayirên çika? Zikrê hode dewresu pêroyine vato. Jiar u diari ardê pêser, vato. Hama hên lawikê henênî niyê ke her dayim wertê qomi de bıvajiyê. Mordemo ke horê minete bıkeru, t'omir bıjêro ho dest, vazo; o ki qesunê henênu ano pêser. Piyê mı ke bıwastêne, belka ki vatêne. Çike t'omir ke guret ho dest, hali sero ke qal ardı ra; niseno ro, omiskeno, vano. Moa mı têpia oncia hên. A vana hama, tavi vatêna daê ki zovina wa. Beno ke mı tenê ki yinu ra çiyê gureto, hetê yinu ra şıune. O het ra sayirêna moa mı, piyê mı ki axırı esta. Sayirêna Xalê de mı esta. Üezna dêy de çı esto çı çino, hona kês nêzoneno.

◆ *Sayirunê maê newu rê se vana, yine çitur vênena? Hal u waxtê dîne...*

◇ Made qesaê esta, vanê: »Her kes hondê ho cuamerdo, ya ki cuaniko«. Çıqaşi ke avê şêrê, çıqaşi ke vêjîyê, çıqaşi berz, qız, çıqaşi ke beno bivo, jêdebê vazê, honde hewl beno. Beno ke taê cıra rınd vanê. Jumini ra musenê, ho rınd rasnenê ra. Vatêna dinu mîletê marê wes yêna, kunê kitavu, nusinê, fek ra ve fek, gos ra ve gos vengê dine sono. Yê tayine ki belka ke tenê kilm yêno, hama pêro ki marê muhimê, pêro ki rındê. Roz ve rozê ke bıjêdiyê; ez benu sa.

◆ *Fikrê tode, menjilê tode çı esto? Nara têpia na rae de sene kar wazena biarê ra ser?*

✧ Mordemo şinatkar, mordemo sayiro ke şinata ho sero guriyêno; eke ke kar u gurê xo kerd, deqê ra têpia da zoniunê horo, bi posema, vake: »Kaşkêna mı nia nêkerdêne, hên bikerdêne!«. O mordemo ke hên keno, avê sono. Mordemo ke kar ard meyda, ho goyna, vake: »Karê mı nao, mı rind kerdo! Beso! Tika qediya kar«, o mordem avê nêsono. Jêde ki xızmeta rinde qomê horê nêkeno. Menjilê ho kilm maneno. Ez've ho wazonu ke, roze ve rozê daha rindi vi, daha wes vajine, daha rind binusni. Edebiyatê ma avê berine. Coka, menjilê mıde xêyle çi esto. Niyetê mı esto ke...

✧ *Hal Ju ki to ve xo hawa nusnena. Yanê, lawiku ra qeyri, makale bo, çi bo, tiya nusnena. Hetê nustogêni ra ki şinata to hewla.*

✧ O het ra tenê neweu ne. Yanê newe-newe mı dest kerdo ci. Hên imanê mı esto ke, o het ra ki tenê kon hira. Wazenu ke zonê made hêkat u saniku binusnine. Axiri tenê-tenê karê mı esto. Mı hona çiyê meyda niardo. Kılâmê ke mı hata nika vatê, destebera mı ke amê, inu ki kon kîtav.

O ra dotı ki, wazonu ke nara têpia karo ke hetê muziki ra konu, va gurê ilmi bo. Yê muziki ilmê ho esto. Eve ilim beno. Ma gere ke zerê ç'or notawu de nêmanime. Tenêna hira kerime ke, dina vengê ma bihesno. Dina edebiyat u şinata muzikê ma ki bihesno. Na het ra xêylê xort u cuanikê ma estê, guriyenê. Komi (gurupi) estê.

Hetê muziki de ke niadanu, newe newe şinatkarı vejine. Nia ke şero, eve ilim ke bikerê; çiyê de hewl vêjino werte. Waxtê made mikanê

ma çinê vi. Mikanê ma ke biviyêne, ma ke verêcoy çiyê biardêne werte; ewro ki durum tenêna zovina biyêne. Daha avêr şiyêne.

✧ *Hetê muziki ra, virasten u vatena muziki de qelfey estê. Mesela: Muzikê qomı esto, muzikê modernı, muzikê 'rap' u 'rock'i esto. Muziko ke to ve xo virazena, sero gurina kamci hoe dero, caê xo çiko?*

✧ Nika muziko ke dayimi yo, her waxt mıqayimo; muzikê qomı yo. Çı ke, çiyê ke zerê qomı ra ame, hetê qomı ra qewul bi, o qe vind nêbeno. Yê dey manê ho esto. İtiqato, sewda wa, qehremanêni ya, şino, şıwaro, zewqo, yanê her çi; zerê hode çi ke esto, ey erzeno te-ver. O aynê deyi yo. O, eyi de niadano, ho tey vineno.

Qeso wes ra, yanê sayiro ke wertê qomı ra vêjiya, gere ke muzikê qomı bikero. Heqa ho a wa. Bikero ke, o mıqerem bo. Muzikê bini ki, çax u waxt ra gore muzikê. İ ki amê werte, gosedar vinenê. Hama manenê nêmanenê, o ki endi giredayê waxti yo.

✧ *Yanê, ti vana beno ke meşte-biro no muzikê ma cêvejiyo, modern bo. O, va şero peydena bibo, hama sifte muzikê mayê qomı vêjiyo werte, ya?*

✧ Tavi, muzikê qomı avêr şero. Gere ke o avêr şero. O ke avêr şero, dima zovina çi ki vêjinê. Mesela: Vajime ke rozê ju urzeno ra qesu cêno, ey ra 'rap', ya ki 'pop' virazeno. Nêzu zovina ju muziko de bin virazeno. Ya ki cêno enstrumanunê modernu; i muziki tenêna keno hira. Ya ki zovina tore u usil de vano. Mordem ke eve ilm guriya, çiyê de rind besekeno vezo werte. Hama çiyê ke zerr u gosê İsoni ra gore

niyo, çiyô henên nêve-
jiyo dayna rîndo. Uyo ke
gosedari vineno, va
vêjiyo. Karo hene ki ge-
reke bibo.

✦ *To çituri ke satabine va,
sayirê mayê newey gereke
kulturê mayê rowali biyarê
ra vera çiml. hên biguriyê.*

✧ Nika marê tavi avêr o
lazimo, yanê. Ma, avê
mînetâ (dewa) canê ho
bikerime gere ke.

Ma xêyle gelet şime, ge-
letêni kerde. Ma
Kirmancu, ma sarê Dêr-
sîmî her rayê kutime ju
vay ver şime, faydê ho
marê nêvi. Nika ki, iyê
ke tenê amê ra hoser,

(qomê) horê gere ke biguriyê. Şina-
te u politika de; her het de gere ho
avêr berê. Ho naskerê u naskerde-
ne dê ke, na qomê ma vind nêbo,
nêşero. Yanê, ewro welat de niada-
me, halê ma jêde rînd niyo. Çiyô
de rînd nêasen. Xêyle hetu ra şil-
pağ werdo u hona ki weme. Mor-
demê ke ma cirê kar kerdo, nika yi
marê jêde dosteni nêkenê. Marê
alaqutare nêvanê. Ney ra gore ma
aqlê ho topkerime, sarê ho kerî-
me. Na roze ra têpia ke kar u gurê
mao ke esto, gere ke sarê marê
bo. Nayê ra, na qese ra isu gere ke
ewik nêvezo; xiravînen nêvezo.
Yanê ez nêvanu ke, ma
dîsmenayêna zovîna qomu-, zovîna
mîletu bikerime. Her qom, her
mîlet mara gore dosto, mara gore
isono. Honde ke maro nêdo, marê
çimeşiyên nêkerda, made rînd ci-
raneni kerda, zerrehaştî yê, zerre-
weşî yê, eve dosteni made qesey-
kenê; ma ki tey dosti me. Çike
avêra ve têpia îtiqatê made esto,

ma vame: «Avê qomê ho de, lewê
hode ki ma xalirê ramani sanel»
vame. Felsefê made no esto. Yanê
made hên ewikên çina; 'ez'ên.
'Mirê-mirê, her çi mirê' çiyô henen
çino. Belka ke wertê made isoni
estê, hên misê u hên vanê, hama
ni zaf zaf senikê. Felsefê made
xiravîneni çina.

✦ *Ez wazonu çiyêna perskerine: Tî ravêr
ra »Şervan« biya, nika namê to tenêna
cia ro. To namê xo vurno. Yanê, to
çinay sero ama na fikir?*

✧ Zonena »Şervan« kirdaşki yo. Eke
biçamê zonê ma; »Cengdar« ya ki
»Cengaver« vajino. Hama namê
»Şervan« i kirdaşki yo. Zomanê wer-
tê Kirdasu de ma politika kerdêne,
pia guriyêne, coka. Nika ki mî wast
ke, namê mîra boa zonê ma bêro.
O het ra tenê vurna, kerd; »Şervan
Barihas«. »Şervan« i tenê mîlet nas-
keno. Endî rînd bo, xiravîni bo ki
avêra ve têpia na name ra mî kar

kerdo, coka mı nêwast ke ey kose erjine, her çi newe kerine. Hemı ki nêbi. Zonê made »Barihas« dı çekuyu ra yeno meyda. Bari u Has. Yanê, haskerdena bariye.

◆ *Namo de rindeko.*

◇ Wes u war be.

◆ *Lawıkunê tode qesê Kirmanc u Kirmanciye zaf ca cenê. Tenê ki na Kirmanc u Kirmanciye sero ke vinderime..?*

◇ Nıka, namê qomê ma avêra têpia eve çi name u çi san ho name keno, gere ke eyrê wayir vejime. Ma zomanê politika kerdêne. Namê pêroyine ma ardvi têarê, tek ju name ma nayvi pa, binê ju nami de ma vatêne: »Xelesneme« endi. Ma vatêne: »Ma Kurdi me«. Miletê ma na name reş kerdêne, vatêne: »Ma Kurd nime! Sarê Diyarbekiri, sarê Mola Mistefa Barzanî Kurdo. Nêzu kam Kurdo. Ma Kurd nime!« vatêne. Her halde ke hetê itiqatı ra, ya ki hetê zoni ra, miletı vatêne: »Ma zovina zu (zon) qeseykeme, i zovina zu qeseykenê.« Juyo ke zonê tekê bini nêmisso, fam nêkeno ke o se vano. Besenêkenê jumini fam bikerê. Miletê ma avêra têpia hora »Kirmanc« vato. Welatê hora, hardê hora »Kirmanciye« vato. Ma cêncu wast ke ney eve zor bivurnime. Na geletiya ma viye. Ewro ki aqıl ame ma sare ke, na rae geleta. Raa de rinde niya. Çitur ke pilunê ma vato: »Her vas koka ho sero royeno«. Kam ke eve çi name, eve çi san vajino; gere ke o name bîmano. Bivajiyı ke; renginêna rindeke dewam kero. Kamci milet ke têlewê dero, juvini rê ciranên keno, şindorê ho juvini rao; gere ke nam,

san u itiqatê juvini qewul kero. Qewul ke nêkero, çitur ke ewro goni rîşina, o hardi sero ki meşte-biro belka ki hên bena. Haq biaro hurê çiyı henen nêbo. Ni mordemê ke politika kenê, aqılê ho topkerê sarê ho kerê, qeyta geleta nianen, qeso nianen nêrerê.

◆ *Kılamunê tode tarix tenê yêno'ra zon. Nıka ez vênonu ke, tarixê mao rowal, tarixı otantik beno eskera. Mesela: Lawıka tuya »Kirmanciye« de...*

◇ Lawıka mına »Kirmanciye« de mı wast ke mesajı xortunê ma-, miletê ma dine. Ma çi gelet kerdo? Çae ma gelet kerdo? Nıka ameyme çi hal? Kotime? O cihet ra wast ke tenê mesajı bîdine. Hora ke na mesajı hurêndi reso, zaf bonu sa.

◆ *Tenê ki, na kaseta tuya newiye sero qal biarime ra. Wendoğunê Tija Sodiri na derheqe de ke xeverdar kerê, rınd beno.*

◇ Kaseta mına newiye, kaseta p'oncina. İstanbul de vêjiye. Des u dı lawıki tede vajiyay. Derd u kederê ma anêra zu. İtiqatê ma sero mı vatê.

◆ *Lawıka tuya »Hewnê Mı« sero ke tenê qesa biarime ra, se vana?*

Çıke na lawıke de zerrewêşiya ma rınd bena eskera...

◇ Hetê itiqat u rae ra, mordem eve se-serru çitur amo, çitur hesno, çitur diyo, ma ke ç'epçeni kerde; o xêyle ma guret verva ho, xêyle ma sana've kemeru ver. Nıka ez vino-nu ke, mordemê ke aqılê ho kerdo top, ardo sarê ho u derdunê qomê ho zonenê, cirê wayir vejine; wazenê ke naê rastkerê. İtiqatê miletê

ma, zerê miletê ma dero. İtiqat mordem besenêkeno ke eve serru zerê hora vezo, berzo. Çiyo ke rae misneno ra isoni, çiyo ke isoni rê qılawujêni keno, zerê davışte serru de vezo-berzo nêbeno. Wastena mı a biye ke na kılama hode tenê hetê itiqatî ra ki mesela ma rakeri.

Mesela: **«Hewnê nu»** de nia vanu:

*Esmu hewnê huyo şire de
Kounê mara çerêxiune
Kêlacêri biune, hêştiri rısnay
Jiar u diyarî bive eskeray.*

*Kesk u khewe kenê, ko u warey
Zereqinê bereqinê, merg u baxçey
Çewres osporî diyar de vêjîay
Tenge de reştî zerrevêsayî*

*Salî u bilbilî wanenê
Khal u kokimî cemî cênê
Gulvang danê, minete kenê
Niaz u qırvanu vîla kenê.*

Lawîka **«Koê Dêrsimî»** de vanu:

*Koê Dêrsimî zof qıranê
Caê jiar u ewliyanê
Deştî kerdê ra asmênî
Minete kenê, gulvang danê.*

*Duzgî duzgî vanu yênu
Dest kon hard ra, sikır kenu
Topê ho her waxt erzeno
Textê zalimu rizneno*

*Xızır Xızırê deryawuno
Tenge de tim hazır beno
Ostorê qırî rameno
Sata tenge de reseno.*

✦ **Çiyo ke edebiyatê made kêmaniye biye, kêşî sero zof çi nêvatêne; qız diyêne, to lawîka xuya Çemê Muzrî 'de rınd ana ra zon.**

✦ Qijêna çiyo nianeni nêbena. Hata 38, hata devadevê qewğa aşiru, adalet u hukukê ma hetê Bavau ra amo ronaene. İne hata a roze ardo, ora dime ki tıfong vejîyo, dewlete vejîya; têde kerdo xırave. Yê her qurımı rındêna ho ki esta, çewtêna ho ki esta. Na qurumê Bavayên de, inu ki gelete kerda. Hama gere ke raste ki vajime, dêlmaste ki vajime. Zerê na gelete de têyna i eve ho wayirê qêbiyatî nêvî, qomî ki. Eke binê qontrolî de bıguretêne, bıvatêne ke; rae avêra têpia niara, nia bena, Bavayên u Dedeyên nia bena. Pir u Rayverên niya bena, raa ma nawa, bıvatêne; o waxt belka ki nia nêbiyêne. Na rae çitur dewam kena, Aşiru ki nêzonitêne.

✦ **Ezvajî uza de besekeme nia vajime: Caê camatê xuyo merkezi çinêbiyo. Ju ca ra idare nêbiyo. Her keşî hoser kerdo, hoser vato; hên hên jumîni ra tenê biyê cia. Venga Haqî dayêne her ca de jumîni nêgureto. Caê de kê m vajîyo, caê de gelet vajîyo. Her ke şîyo jumîni ra kuto dîrî, coka her ke şîyo biyo ağme.**

✦ O het ra mikanê ho çinebiyo. Qomo de heneno ke, Dêrsim de top-yekun hukum keno. Çiyo henen ke bıbiyêne, 38 ki nêamêne sarê ma serde, honde ma zerar nêdiyêne. Wertê hode demeke cayilêna qomî ya, besenêkerdo bêrê têarê, bêrê pêser, qesê ho ju kerê.

✦ **Xêylê ki tesurê sarê teverî biyo.**

✦ Yê teverî ki beno. Taê ki menfatçên biya. Dêrsim çiko ke, wertê ç'or kouno. Milet uza hêşir viyo, vêsa u têsaya viyê. Eke vêsan mendê,

¹ Seveta na lawike-, Tija Sodiri 3, pelga 38'i de niade.

dormê hode niado, caê ke çiyê diyo, vato: »Se bikeri! Domanunê ho çitur bixelesni!« şiyê caê ra ya bizê, ya ki çiyê tırto, ya ki eve zor gureto ardo. Dima namê ho jêveg u nêzu çik vêjiyo. Na mîleti uza se bikerdêne? Ora avêr nêzu Persu do piro, Osmaniyu do piro, nêzu kami do piro.. Hên da piro, da piro heta roza ewroyêne ame. Hondê ke owge sero mendê. Davara ho çina, tawayê ho çino. Her serre esker yêno ser. dano piro, qırr keno; leto ju beno...

✦ *Na qom çı hal de biyo, çitur amo na roze; nika tenêna rınd fam beno. Durumê xo zaf xuravın biyo. Dısmeni fırsat cı nêdo...*

✧ Qe fırsat cı nêdo ke, bêrê têarê, qesê ho ju kerê, yaki persê ho juvini ra kerê; hala ewro ma çituri me, mestê ma se beno.

Se kerdo? Dı bizê ho ke dest de biyê, horê ron t'oraq veto, domanê ho kerdê weyiye. İ ki, ya nêweşiye guretê desta berdê, ya dewlete do piro kistê, qırr kerdê. Hondayê ke besenêkerdo avê şêrê. Hata 38 amê. 38 ra natı ki dewlete se kerdo? Dewlete vato ke; »Se bikerime, ni eve pırodayên u qırrkerdene raa ma ninê!« Na raê ki mektevê ho kerdê ra, wasto ke ma hetê zoni ra, hetê zagoni ra rovilesnê. Axiri xêyle ki rae gureta, gureta...

✦ *Lawikê to pêro ki rındekê. Tora gore kamci lawike hetê edebiyat u muziki ra zaf wesê torê sona?*

✧ Nika piy, ya ki moe biya çımunê ho ver. Besekena ke cıra perskerê: »Kamci lazê hora, ya ki kamci çêna hora jêde has kena. Zerê to've kamci laz u çêna to vêseno« vazê.

Ez vaji ke, i ki cuavo nianen nêdanê. Ma u pi ra gore, pêro ki juyê. Ewlad ewlado. Lazek bo, çêneke bo, pêro ki juyê.

✦ *Bıra Şervan, besekena marê na gama peyêne de fikir u wastêna xuya amayişi vazê?*

✧ Fikir u politika her keşi hurêndi de say kon, her kes hora gore isono. Hama isu gere ke qiymet ho do ke, sar qiymet cıdo. Mordemo ke qiymet ho nêda, ho nasnêkerd, ho nêzona; sari çım de ki qiymetê ho çino. Ez wazonu ke nara têpia mîletê ma, xort u cuanikê ma tenê racerê, ho dima niadê. Ma çiki me? Koti ra ameyme? Çitur ameyme? Ewro çı kar keme, meste se beme? Naê sero tenê qafıka ho bıqefelnê, raa ho bivênê, tenê ki horê biguriyê.

Ju ki mîletê mara, isonê mara rıza de mı esta; Welatê ma hovira mekerê. Çıqaşi ke zorên u zorbajên esta. Çıqaşi ke bergêy estê, çeperi estê, nêverdanê; gere ke ma şêrime Welatê ho, bêrime. Mordemê maê ke uza rê, isonê mao ke uza ro; cırê phoştdariye bikerime, yardım bikerime. Dest ra cı erjime ke, iyê ke wazenê ma wertê ra we-darê, mîrodê yinu çımunê yinu de verdime.

Hora ke hên nêkerime, halê ma yamano. Ma çêsê gilgeri me.

Hora qomê ma koto ra u wolağu, pêrsanê. Hala so Estemol de niade, zerê ju oda de hawt-hêşt nıfuşi erjiyê pêser. Ne oğwa, ne t'owao, ne werdene, ne simitena. Dewa hode bızunê ho dima şiyêne, ya mangê da ho biye. Ya ki hêgayê ho kınitêne, toxım estene cı barê genım vetêne, hên pê idare

kerdene. Estemol u İzmir de pê çi
ki idare kero, na isonê ma?

Yanê rozê bîbo ke, tenê serbestiye
bîbo, hirayiye bîbo. Ma racerime
şerime uza. Gere ke ho've hora ar
bikerime! Yanê, ne yi dari ma qe-
wul kenê, ne yi ç'emi ma qewul
kenê. Cere ke nikara aqilê ho top-
kerime, sarê ho kerime. Uzay rê ke
wayir nêvejiayme, meste biro oğwe
ma bena.

✦ *Hêya. Welatê her keşî her keşî rê
weso, Welatê ma ki marê weso, gere ke
cîrê wayîr vejîme.*

*Rind, bira Şervan seveta na qesey-
kerden u moveta ma, berxudar bê. Kar
u gurê xode ravêr şêrê. Haq keder dest
u pawunê to nêdo.*

✧ Haq kêder to ki nêdo. Pêro dostê
ke jê sima gureyenê, walatê ho
sero, zon u zagonê ho sero gurey-
enê, avê benê; Haq dest ve sima
do, hirayiye u zerrewêşiye sima do.
Pêro pia ke dest pêsanime, isala ke
taê çi avê beme. Omîdê ma vind
nêbiyo.

■ ■ ■

QE BÊVENG MEVINDE

MEHMET KARABULUT

*Qe bêveng mevînde!
Eve înat
Veng bîde serva şuwara ma!
Kamci derya
Dirvêta mara xoriyo,*

*Kamci ko
Sewda mara berzo.
Quweta umudê marê
Kamci çetiniye maniya.*

*Vengê xo berzke,
Eve înat
Veng bîde serva kesreta ma!
Roze veng berzkerdene-
veng daêne ra yêna.*

*Biraêna rastine
Weşiye de
Êl ki,
Qomî ki vîneno
Kamci dina
Dina mara rîndeke.*

Çarnoçe: **Berfin JEL**

KILAME

MEHMET KARABULUT

*Kilame.
Gule ki
Bilbîli ki vana,
Dare ki
Lizge ki
Dewî ke wertê adîr u khîle derê,
Rayî ke sonê gerivîye
Kilame
Gereke kou vazo.*

*Zırçayiso ke
Qesu u çekunê paku ra
Mûjda sodiri dano
Dirvetunê bêdermanu rakero
Zerrê zulim de.*

Çarnoçe: **Berfin JEL**

"WELAT WELAT ÇIQA ŞIRENO"

A. ÖZGEN UTKU

Des u di serri vi ke, çimê mi era Mamekiye nêginayvi. Hêni kotivi ra mi viri ke, peroz pesewe mezgê mîde viye. Nizamettin Arîç ke hewa Setero vatêne, mi ki têy vatêne, hem ki bervêne. Sewda Setero, mirê zof wes amêne. Ez fiştênera hewa, berdêne sewtemala Turismege. Zerrê mi kerdêne pirtley, verê çimunê mi biyêne tari, pîrçê mi biyêne jê teliyê sinci.

Dêma ke ney ki fayda nêkerdêne ke, sonde hewnê hode oncia şiyêne Mamekiye, şiyêne Turismege... Her sodir ya eve bervis ustênera, ya ki cendermu ve polêsu ra verdêne mi dime. Hama uncia ki, her sewe şiyêne memleketê ho.

Olvoza mi vatêne ke, "nu halê to normal niyo. Her kes ki esto. Çaçê jû jê to nêkeno? Çaçê reê hewnê nazay nêvinena?"

Hetê hora van ke, ez tam 12 serri welat nêşune. Nu hal, halo de xiravino, bervato, rezilo. İsu çitur eve zerrewêşiyê eve rindiyê nêşêro welatê ho? Ez ke welat ra vejîyu tever 21 serre de vio. Dêmake, tam vist u ju serrê minê rindeki, eve zerrewêşiya welati de viyê. Qışkêkîna mi, cêncîna mi uza de weşîya.

Ez Turismege çituri hovira kerî? Qawa verê Kaşî iso qe hovira keno? Ap Ali, Alêder, Düzali, Xalê mi

Hesen, Wusivê Beydamu, Sey Wuşen, Bertal, Ap İsmaili, Elife, Dakile, Niajniye, Çêra Rayveri iso çituri hovira bîkero?

Ap Ali'yo rameti ke amêne qawa verê Kaşî, uza biyêne şen u şematiye. Hata pesewe wertê esq u çêfi derime. Kuratê dey, mîlqiyê dey, hêrsê dey isoni rê wes amêne. İyê ke amêne qawa, wastêne ke Ap Ali de Kağite kay bîkerê. Çaçê Çike, Ap Ali çêfê Qawa vi, coka.

Rozê, Ap Ali ve lazê ho Heşî (Sist) ra dove pêro. Ma dadesê tenêy Qawa de ronîşteyme. Ap Ali ame, ma pia kağite kay kerde. Viramayisê mîra gore, oşkin kay kerdêne. Siliyê ki vorena. Jû parti hona ma nêqedeno, dilapey amey. Ma ca vurna, dilapey uzay sero ki amey. Ma rêyna ca vurna. Raa hirêyîne, oncia dilapey amey. Ma ameyime ke cayê ho bivurnime. Ap Ali ust ra şî ve Sisti ser, vake: "Mî nêşkinê ke jû qawa idare kerê, yaw!" Hetê ho çarna ma ser, rêyna vat: "Urze ya (ra) tever vê! Ez qawa kon qapa yaw! Son qatire an, na sandatyu ki bar kon bon çê, yaw!"

Ma kerdime tever: Çêdi seroyme. Ap Ali şî dot, ame nat. Hona hêrsino. Ma va, "Niade Apo, ma nika wuriyîş (protesto) keno. Haqa ho wazeme!" Ma bime an qori, şime dot, ameyme nat, sloganu erzeme. Vame: "Kahve hakkîntz, Söke söke

alınız² Ap Ali deqê mend, huyiya. Vake: "Guna mı simarê yena. Bêrê şime zêre kağite kaybikeme". Ma çepikê ho day jûmini ro, şime kağite kaykerde. Serê qawa loğe kerd, axiri dilapey vindarnay. Ap Ali ki endi bi gâys.

İso ke qawa verê Kaşi de ronışte vi, çimê ho ginêne'ra Çhemê Muziri. Çhemê Muziri, eve raqêşiyais verê tora amêne şiyêne. Hermo huyo çhep kuyêne Beydamu ra, lewê ho nêne Gola İşkêla ra. Çewligê Beydamu ve Çewligê İşkêla ra çim sikitêne'ra ci, eve vostenê verê çimi ra biyêne vindi. İso wastêne ke, verê qawa de roniso çhemê Muziri ro şêrkero, vengê deyo wesin gosdo.

Welati de isoni çar hewzani diyêne. Her hewzan, waxtê hode rindo, weso. Zimusto, ma rajivime ke vore bivoro, ho vore sero qıştkerime. Vore jûmini sanime. Eve tawig velg biyarime. Sodir çikêra şime saydê zarancu. Ya ki, çikêra urjime şerime serê boni, vore eve surtme berjime. Her kes vejyio've bonu ser, hem vore eve huy erzenê, hem ki tayê têy lawuku vanê; ya ki berz qesey kenê. Eke bi son, şiyêne jû çê de biyêne top kuratey kerdêne, saniki gosdêne. Pir, Rayber ke amêne esq u çêf kerdêne. Cem ke guretene de, der u ciran pêro biyêne top, tora savaji, ma hêni zonêne ke dina esta çina nawa!

Wusar ki zovina çêfo. Vore darina we, siliye vorena dar u ber laşer de sono, teyr u thur yeno ra zon, mal u gay benê tever. Bijeki, voreki varvare kaykenê. Vilikê binê hardi sare danê we. Hêgay rewinê. Wertê jû asme de her ca biyêne kêwe.

Koçenê velgi jû sewe de biyêne kêwe.

Çhemê Muziri hewnê xori ra usto ra zof lerze keno. Vacuğê ra bijê hata Pêre, dar u ber keno top, saneno hover hên sono. Raa ho ki, çal u çirpi ra, dar u beri ra keno pak, fino hover, eve hêrs u qahr, qilerin u qiloncın sono. Tivanê ho cor ra cêr keno pak, pirenê huyo khan erzeno, hên sono.

Muzir, tivanê jê dêk u khalkunê mao. Cêfakaro, zerreweso, milayimo. Ağlero, xızmekaro, perr u pako. Hêrsino, sefkano. Namê dêk u khalikunê mao. Rindekiya mawo. Ma, laz u çênê deyime. Lawuka fekkê mao. Sanik u mertelê mao. Tilismê Kırmancıyeo!

Omnoni zovina tur çêf u zewqo. Kêfê isoni rê, kêfê teyr u turi rê qal çino. Çhemê Muziri biyo ve masumo pak, gıra gıra raê cêno. Tija omnoni vera qefeliyayis ra ginowaro. Eke kot çirtane, kefek u firnu ra sono.

Davadevê peroji, zerê Muziri biyêne pırrê miletî. Çêl-çhuk, pıl-qız tiji vera remêne, ho estêne ve golê Muziri. Şiyêne bover, amêne naver. Azneyê ke ma estêne, beqa ke ma kerdêne tew, tew, tew...

Peroz ra têpiya ki mosey pê guretêne. Olta estêne zerê uwa Muziri, hata sonde belka hirê kilo mosey pëguretêne. Mamekiye ra cor, hetê Vacuğê de ki mosê surelay (alabalık) pê guretêne.

Çinitena vaşi qediya. Dormê pulê hêgawu, tumi ki pêro çinitê. Cew, genim sare kerdo ra. Cew rew biyo çeqer. Tiji sano ve ci, vano mı

² Qawa heqa mawa, cıra eve zor cême!

biçinê. Genim ra avêr vasturiye sa-
nenê cı, cew çinenê, girze kenê
benê cüyn. Genim ke amêne çinite-
ne, cêni u cüamerdu hêgay pia
çintêne. Pia hoê guretêne, şiyêne
dot, amêne nat. Eke qefeliyêne,
binê şia muriye de niştêne ro. Ya ki
şiya daru de merediyêne ra. Uwa
kuji simitêne, cığara kerdêne de.
Peroz şiyêne çê. Malê peroj amo,
cênu mal kerdêne top ditêne. Nonê
peroj kerdêne hazır ardêne cüa-
merdu ver. Cüamerdu ke nonê ho
werd, verê ho davacêr çarnêne; ya
şiyêne qawa, ya ki şiyêne Çhemê
Muziri de uwe kerdêne horo.

Sonde tiji ke koê Sorpiyan ra
şiyêne doym, tu rajiviya ke diarê
Hamami de ronisê Çhemê Muziri ro
şêrkerê. Hora ke hêga ra ama, çayê
ho, doyê ho bızê so diarê Hamami,
astir berze binê ho, mird raoroşiyê.
Qefeliyayişê ho veze, diarê Hama-
mi ra berze cêr şero. Radonê ho
rake, eve vengê çhemê Muziri ra
têwertê ke, hem gosde, hem ki
şêrke.

Her sewe ma serê bonu de kotêne
ra. Taê domanê ciranu ki amêne,
ma dı hirê cılı leê jûmini de fiştêne
ra, kuratey kerdêne, radon gos
dêne. Çimê ma gınêne ra astaru,
eve dinu tivanê kaykerdêne. Gega-
ne ki ma mordêne. Astarê jû ke
caê ho vurnêne, ma vatêne, "ha jû
kêso de bin merd!". Kamci ke zof-
berreqiyêne eyrê wayir vejyêne, " o
roê mino!" vatêne. Hên çimê ma pa
şiyêne, tija sodiri ke çim sıkıt mara
hêsar biyêne, eve esq u çêf ustêne
ra hoser.

Newêta tûya maliya. Dormê dewe
ra çırayno berdo ve derê Dinaru.
Kerdo wertê velgi, dere de uwedo
giran giran vezena ser. Temuzê

peroj çızzenê, tıvana konser danê.
U waxt zonena ke biyo peroz.

Tij ama werte, şiya tu ke biya vindi,
ya ki biya jû linge; endi gereke mal
şêro çê. Zıqmat gay welenge kenê,
nêvindenê. Tu hona mal Deste ser
nêveto, tayê gay, moziki, mangêy
welenge kerdo şiyê çê.

Payiz ke ame, germêna tiji şikina,
her ca beno honik. Her kes tedarikê
huyo peyên vineno. Simer ve
çês ra kerdo mereku, hev berdo
arê rido ra. Filani kerdê we. Eve ga-
wu ya ki eve motori cıta newiye ki
ramita. Ya genim ya ki cew ramino.
Bostu tola biyo. Domani eve çêf
sonê mektev. Hurêndia kêwêna dar
u beru nıka keskêni gureta. Pelgi
rışiyê. Bırr de velg bırnno, velgêre
kerda daru. Hurdı hurdı şiliye vore-
na, payizi cêna verva zimustoni
sona.

Her çı waxtê hode weso, rındo,
delalo. Her memleket de iso çar
hewzanu nêvineno. Alamanya de
niade, ne germê ho germo, ne ki
serdê ho serdo. Ne zimuston be-
liyo, ne ki omnonê ho! Wertê jû sa-
te de palto pay ke, veze, işlige pay
ke veze, şemsiye bızê, vınd ke.

Made hêni nêvi khılam! Nêzon
çond asmi ma ne palto diyêne ne
ki şemsiye amêne ra ma viri. Ze ke
sayirê ma Weliyê Uşenê İmami
vato:

*Welat welat welat
Welat çıqa şireno
Hal ve hal destê mordêm
Coru cıra nêbeno!*

Tertelê '38'î Sero Mektuba Tornê Seyid Rızay Rayber Ali Ekberi

İmparatoriya Osmani ser ro tédima 32 pasau hukim kerdo. Ni Pasau galê Dêsîmî kerdo, hama besenêkerdo ke hukmê Dêsîmî bikerê. Nîne bese nêkerdo Dêsîmî bicêrê binê bandıra xo u desîmîja ra teuz bicêrê. Dêsîmî teuz nêdo dewleta Osmani.

Dêsîm de idarê de xoser biyo. Yanê binê bandıra kesi de nêbiyo, xo be xo, xo idare kerdo. Dêsîm de des u dî aşiri biyê. Yê ni aşiru tédine aqlerê xo biyê. Qomê Dêsîmî zêderi feqır biyo, lewê ni aqleru de moreba biyo. Hama aqlerê Dêsîmî zê aqaunê teberi zof dewleti nêbiyê. Feqırênî u hesirênî zof biya. Wendîş u nuştîş ki hama hama ke çinêbiyo. Coka ke aşiri jumini de haşt nêbiye, gege ebe çheku bile kewtê jûmini.

Nika bêrime tertelê '38'î. Tertelê '38'î 1937 de gureto de, 1938 de qedeno. Tavi talne hêyan 1947 ki xover do, kou de mendê.

Sebebê ni tertelej ser ro zêde qesêykerdene lazim niya. Sebebê xo arezeyê. Dewleta Tırki ki zê dewleta Osmani wastêne ke Dêsîmî bicêro binê bandıra xo; Dêsîm ra teuz bicêro, dêsîmîja bicêro xizmeta eskerî. Zobin ki Mistê Korri emsalêna Seyd Rızay qebulnêkerdene, o newaştêne. Mistê Korri kistena

Seyd Rızay guret bi verê çimanê xo.

Misto Korr seveta qırkerdena Dêsîmî selayet dano be Aptullah Alpdoğan'î. Êy keno qomitanê qolordiyê phoncine u qolordî ra piya ruşneno Xarpêt. Alpdoğan ke êno Xarpêt, vineno ke Dêsîm de feqırênî zafa, sifte ebe malê dina wazeno miletî qan bikêro. Coka des u dî aqlerunê Dêsîmî dawetê Xarpêti keno. Xarpêt de sozê mal u milki dano nîne. Khalikê piyê mî Seyd Rızay ra ki vano, ti mirê pi, ez torê ewlad. Bê Xarpêt, ez nême de Xarpêti bidine to. Tapuyê dewa Xarpêtiya en rinde, Sürsürkiye bidine to.

Ne khalikê piyê mî Seyd Rıza, ne ki aqlerê bini huzbarê Alpdoğan'î de teklifanê êy qebul nêkenê. Cêrenê ra ênê Dêsîm. Jûmini de qesêy kenê, vanê: »Dêsîm welato de xosero, welatê ma Kırmanç u Elawiu-no. 32 pasaunê dewleta Osmani besenêkerd Dêsîmî bicêrê binê bandıra xo, Misto Korr kamo ke ma binê mayeta êy kume!«. Sond wenê u 1937 de verba bandıra eskerê Tırki vindenê.

Ez '38 de new seru de biya. '38 nnd êno mî viri.

Çiyu ke nusnen rašto, xelege tede çina.

Seyd Rıza wayirê hirê lacu bi. Pîlê xo Şix Hesen, uyê wertî Baba İbrahim u qicê ine Seyd Usên bi. Seyd Rıza ke Xarpêt de hepisde bi, waxto ke mekeme kerdêne, hêştê (80) serru de bi. "İstiklal Mahkemesi" serê Seyd Rızay ardi war, kerdî phoncas (50) ke pê berzê dare. Çike Mistê Korri vat bi, welatê Tırki de dî serdari nêbenê, Seyd Rıza gereke bêro darde kerdene. Mekemê biyağki ra dima Seyd Rıza, lacê êy Seyd Usên u hêşt (8) ağlerê Dêsimî 1938 de Xarpêt de eşti dare. Mâyitê Seyd Rızay ki berd vêşna. Hona nae ki nêmendî, serde ki Mistê Korri va, cîsnê Seyd Rızay ra kes memano.

Heto bin de ki eskerê Mistê Korri her het ra erziya be Dêsimî ser. Qıç-pil kam ke kewt ver, tede kerd top, berd ebe ağır makna, ebe sunğî qır kerd. Tae tersay teslimê eskeri bi, tae ki şî vêjiay kou.

Na yem de Seyd Rıza u lacê xuyê pili, Şix Hesen, kulfetê çêi ra piya şî hetê Vacuğê (Pulur) de, wertê birrê de siğletî de mendî. Hama gere bi. Esker amê, xeylê mordem kişiya. Seyd Rıza o waxt oca nêbi, coka xelêşiya.

Seyd Rızay niada ke halê mîleti roc be roc beno xırab, hetê ra eskerê dewlete, hetêra ki aşiri kunê be jûmini, şî Erzingan de teslimê dewlete bi.

Senê hekmeta nêzanime, waxtê ra tepiya Fevzi Çaqmaq ame, va: "Qırkerdene besa". Êwê ke mendê, nêremê nêşiyê, nêkewtê kou; i ki surginê Anadoluye kerdî.

Pêydo, des serri surgin ra tepiya, mecliste qanunê veciya. No qanun ra gore va ke: "Herçiyê ke surginê Anadoluye biyê, eke wazenê, bese kenê pêyser şêrê welatê xo". Ma ki 1947 de cerayme ra, amayme welat.

Seke mı con ki va, taê tersu ra teslimê dewlete bi, tayine ki zê Rayber Qop'i xaynêni kerde. Rayber Qop'i mordemê zê Zeynel Top'i bile pêxapiti berdi kerdî xızmeta eskerê dewlete. Alişer Efendî ki nine kişt. Alişer Efendî dewa Sewazi Zara ra tev xanîma xo u tenê sefkanunê xo amay bi Dêsim, lewê Seyd Rızay. Alişer Efendî zaf zanoğ bi, des u dî zonî zanitêne. Tertelê '38'i de Seyd Rızay ra vano: "Ez xanîma xora piya son Rusya. Eke ez şiyu Rusya qe tersê sîma çinê bo. Her çî zê vatenê to beno." Xo keno hazir ke şoro, Rayber Qop u Zeynel Top'i nêy miğara de kişenê, zernu cenê u şonê.

Vanê alay qomitanîyê o hetî vato ke, eke Alişer Efendî wertê hirê roci de miyamêne kiştene, esker pêyser onciyêne.

'38 de halê ma henên bi. Ewro zêde çiyê nevuriyo. Esker onciya her hetê Dêsmî dero. Dewi onciya kerdê thal, kes tede nêverdo. Veri de çiyê werdene niyamêne diyaêne, feqiriye biye, gelay biye. Ewro zaf çî esto, hama esker u polisê dewlete destur nêdano, ambar-go esto.

A roce mı waşt ke şorine dewe. Eskerî izne nêdê mı, nêverda ke ez şorine dewe.

Kılmek ra çimê dewleta Tırki welatê made ro. Çimê welatî ki raa qomî dero.

HARDÊ ZERA

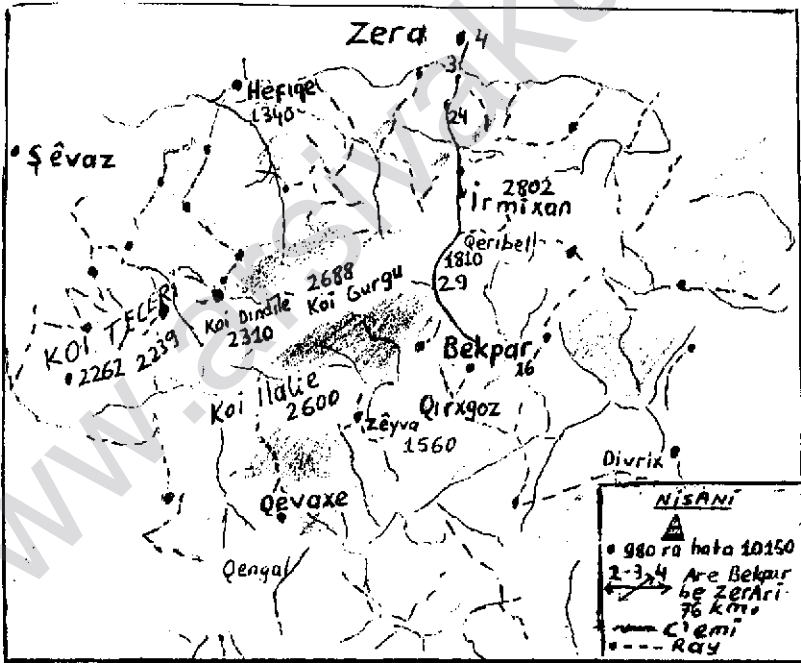
Cefo ÇAREKIZ

Wendoğu rê verênde naê vaji:
Nu nusnayış na game de Zera (Sêvaz-Zara) sera bi. Kilm ame nustene. Bado Tija Sodiri u wendoğu rê Zera ser der-gaderg ju nustışo de bin nusnen. Sarê ma ser, zonê ma, dew u hardê ma, namdar u hunerbazanê ma, xayinên u bêbextênî, çher, roştber u serdaranê ma ser nusnen. Hetê Zera ra gereke zaf çi bêro nustene.

Sodiri rê mektuve birusnê, geletiya mi raştkerê.

Cêr Nexşe (Harita) de hardê Zera vênênê:

Cor, nexşe sero sima namê suk u qezau vênênê. Dewê ke tede kirmancki-zazaki yeno qeseykerdene, namê yinu nexşe de nêamo nustene.

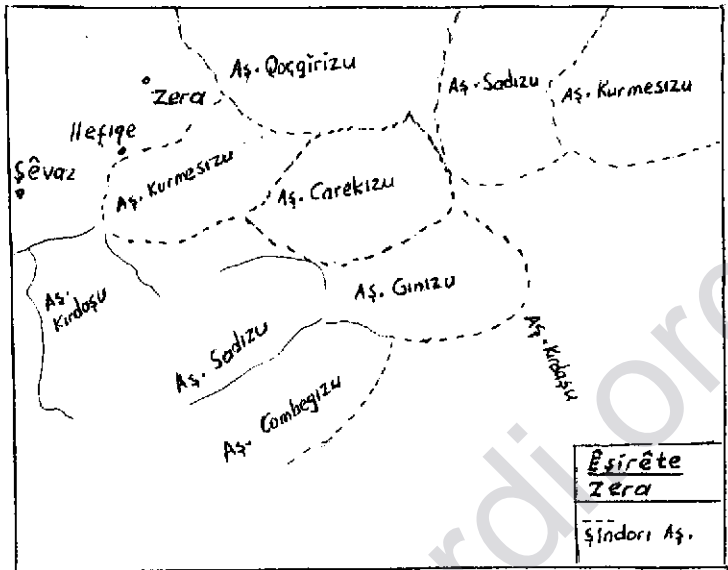

Wendoğê Tija Sodiri (eke hetê Zera ra estê) ni nustê mı biyarê vera çimanê xu, eke geletênî ya ki kêmenia mı (şindoru, namê suk u kou ser) esta, Tija

Bekpar, Zeyva dormê koê İlaliye, dormê koê Dindile u dewa Qewaxe ra hata dotê Qirxgoze zonê ma yeno qeseykerdene.

Hardê Zera de (êyanê mira gore) phoncas dewu ra jêde dewê ma estê. Reyêna bine namê nê dewu jube ju wendoğu rê nusen.

Îtade ki aşiranê Zera vênênê:

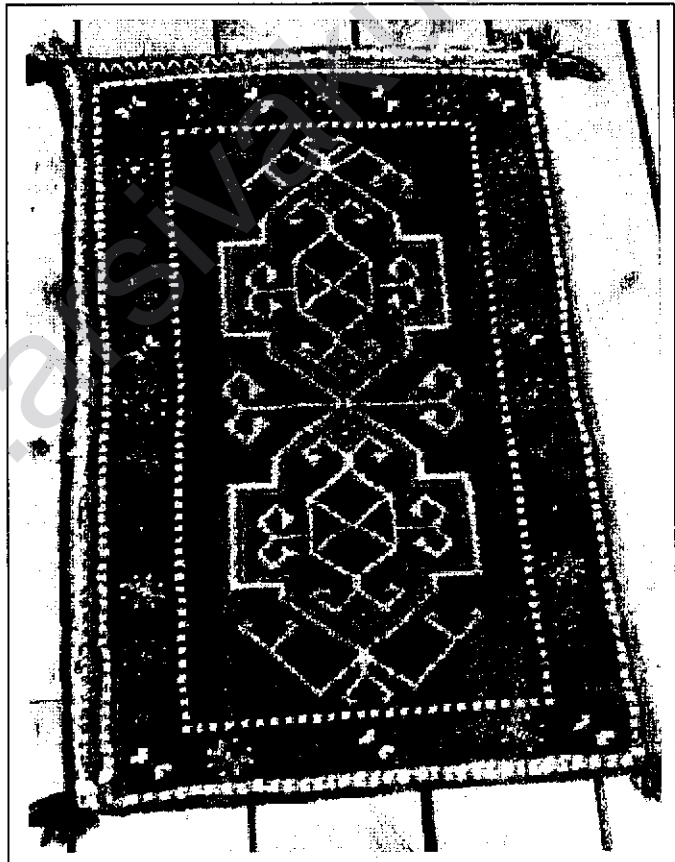

Şêvaz-Zera ra ju Balişna:

Na balişna Zera ra ko-kımanê ma nê, xorê ma Heseni (Hasan Gürlevik) vıraşta.

Dı serri ra ravêr Heseni 25 serre de bi. Polês u eskeranê Tırku na Heseni ra, xortê ma kişt.

Azebê ma 25 serra xo-de rêşt rama Heqî. Xortê ma hao binê hardi de! Na balişna xu tha dugela Îsviçre de çê ju profesori dera. Profesori vake:
-Balişna ni xorti rozê keme muze.

TAYÊ KHAMORÊ DÊRSIMI

Celalê Tornê Milıday

Dêrsım ke ama isani viri, zulum u heqeret, surginiye, zu ki qırkerdene yena isani viri. Niya defê defê cêron ya defterê Dêrsimi de sêr kon, zaf tenêy zulumkari amê şiyê. Zaf tenêy ki khamorey amê şiyê.

Hama hal sebena bibo, Dêrsım onci ki Dêrsımo. Na xeberi her kes niya rınd bızano. Niya rınd bızano ke, Dêrsım ra caro kes nêşikino kayê xo bikero. Nayê rê heqa keşi çina. Her kes bızano ke, neçi tene zulumkarê zê Avdel Musay, Mistê Kori, Şeytan Milli, Celal Bayari, vali Kenan Güven amê şiyê. Ni zulumkari têdine waşt ke Dêrsimi bicerê binê bandıra xo, fêl u amelê xo biyarê hurêndi.

Feqet dawa thıp thala. Qı kes ki nêşikiyo heqeret u zulum ra qeyr Dêrsım ra thaba bikero. Ewro ki cêrenime ya peyser sêr kenime ke, i zulumkarê ke mi cor name dardıwe; yi têde biyê naletula şiyê. Dêrsım hona ebe domanonê xuya, ebe khamorê xuya hurêndi dero.

Dêrsım de ke sêr kenime, taliyê xo taliyo de rınd niyo. Hama, heto bin ra ki sêr kenime ke ewladonê Dêrsimi, Dêrsimi caru têyna canêverdo.

Verba eskeronê Avdel Musay, eskerê Duzgın Babay amê.

Verba zulumkari ki, Khamorê zê Qopo Usêni, Sey Rızay, İdarey, Hemê Cıvê Keji, Alişêri, İacê Sey Rızay Baba, Reskona tornê Memê Bali Usuv Ağa, Ezizona İsmailê Koşi, Semkona İbrayimê Ebili, Kherkonê Mede ra Sul Beg, Sêtxano ra Cefer Ağa (Bırayê Cefer Ağay Usıvê Goye bexo 1938 de mılısê eskeri Tırki biyo), Bexteron Saan Ağa u hona neçe tenêy khamorê Dêrsimi amê. Zu ki hetê made pêserameyêne ki biya, ağlerê, pilê aşıra Seyidê Qocu; Mılı İbrayimi veng a cı dê, o bexo ki ebe khamoronê Dêrsimi ra piya amo şiyô.

A rü ra van, caro kes fêlê xo xırabı mekero. Serba Dêrsimi ewro ki xeberonê qefçilo vanê, zê naletulayê vırenu yêndê Dêrsimi ser. Hama, Dêrsım ewro ki bêwayir niyo. Hande çiyê ra têpiya sêr kenimi ke, Dêrsım vızêr eşti bi, ewro esto u meste-biro ki beno. Naye her kes niya bızano, her kes hurênda xode rê roniso. Tayê mordêmi ki ebe destê xuya torcen danê nınga xoro. Wa pırodê. Feqet naye rınd bızonê ke, persberê na kari ancina bexuyê.

Nıka wazon ke tenê qalê ni khamoro bikeri.

QOPO USÊN

Qopo Usên, qı waxtê merdena xora nêterso. Her dayım serê miletê xodı findeto, en cayê zor xorê gureto, her dayım ver şiyô. Dewleta Tırki se kerdo, çiton kerdo, onca ki Qopi vilê xo cırê nêno ro. Peê tıfongê xodı zê khamori niştô ro usto ra. Qop '38 de rusno surginiye, zaf nêfindeto fersend ke ku-to dest peyser amo derê Ali Boğazi.

Ali Boğaz dı zu mağara dı xo dardo we. Dewleta Tırki ebe mızawrine milisên ra hurênda Qopi tespıt (dos) kerda. Qopi tek-têyna 7-8 sahati do pêro, uca ra têpiya amo kişteni.

Qop, roca zuye nisenoro ostorê xuyê qırri sono Suki (Çemişgezek). Sono qonağê hukmati. Sebebê şiyêna xo ki nao: Wazeno ke, endi komutani ya ki qaymaqami de qesêy kero. Qop çitur ke yêno wertê Suki, ebe ostorê xuyê qırri rameno zerê qonağê dewleta Tırki. Qaymaqamê dewleta Tırki vano: "Qopo Ağa ita qonağê Hukumatiyo, tu gereke niya mekerê! Serba ma heqereto!"

Na qesa sero Qop cêreno ya, vano: *"İta serba to hêniyo. Eke ama serba mi, ita hurênda ostorê mino. Hukumat hukumatê mi niyo!.."* Ayra vanê, 'Qop, Qopo henên bi ke ebe duzmonê (raxtu) xuya, ebi ostorê xuyê qırri ramit zerê qonağê dewleta Tırki u mudurê dayra ra vat, *›ostorê mi peci!‹*.

USIV AĞA KAMO?

Usiv Ağa bexo reskico (Resku ki ju pêra de Qocana). Usiv Ağaê tornê Memebali, zaf mordemo dı khamori beno. Eskerê dewleta tırki sîro kî amo hetê Ali Boğazi, Usiv Ağa pesew u perroc kertê Samoşiyê dı kuto qol, do pêro. Nêverdo ke eskerê dewleta Tırki hetê qoco ser bêro (Kertê Samoşiyê mabenê Qoco bî mabenê Xozati dero). Eskerê Tırki se kerdo çare nêdiyo, axirê roca zuye, mabenê 1936-37 dı Usiv Ağa amo kişteni. Tayê vanê, havalê Usiv Ağay pêy ra no Usiv Ağay

ra, taê ki vanê, dewleta Tırki kişto. Kami Usiv Ağay kişto zaf beli niya.

Usiv Ağa ke amo kişteni, eskerê dewleta Tırki hona kuto Ali Boğazi. Ayra zu şubarê dı vanê:

*Urci Usiv Ağay'mi Xozato
Eskerê Mistekori amo kuto boğazo
Bura vengê tıfangê to buriyo
Milet remo kuto -de way leminê*

leminê- muğaro.

(...)

(Na şuwari hona derga)

MEMEDÊ SUL BEGİ

Memedê Sul Begi bexo kherrkico (Kherrku ki bexo pêra dı Qocano). Sîro kî Usiv Ağa hetê Xozati dı kuto qol, Memedê Sul Begi hetê sukı dı koyê Qurtı dı kuto qol. Neçi tenê taburê dewleta Tırki amê, nêşikiyê Memedı Sul Begi hurêndi ra raweznê, uca dı zaf esker amo kişteni.

İBRAYİMÊ EBİLİ

Ê İbrayım Ağay zaf meselê xu estê (İbrayım Ağa bexo semkico, Semku ki pêra Qocano). Tay İbrayım Ağay ra Bılka vanê, tay (hasa) merrı vanê. Her zu cirê çiyê vano. Xebera raşte İbrayım Ebil zaf mordemo dı cesur biyo. Hetê tıfongê xora, aqlê xora zaf pêt biyo. Hande kê eskerê dewleta Tırki qır kerdo, qersune gına kotê mordemi ay zano.

Roca zuye Qop, Ağay Memedı bî İbrayımê Ebilî hetê koyê Muzur dı, eskeri dı kunê qewğa. Sodır ra hata san, endi tici sona ko ra, giran giran qewğa

ra oncinê. Qop hona cêro, hona hurên-da xo dero, ningi sêr keno ke Ağay Memed bı İbrayım Ağay haylemo tıfong ercenê. Venq dano, vano: "Lalawo Bilo sîma se kenê?". İbrayım Ağay vano: "Qop Ağay zu esker nau hetê ma ser yêno. Name pıra, qersunê ma kotiro sonê nêzanimê! O ki kherro çiko thaba nêheşino pê. Haylemeo hetê ma ser yêno". Qop vano: "Ero Bilo defê derece tıfangê xo rone cêr!". İbrayım Ağay sêr keno derecê mavzerê xo 800 dero, derecê tıfongê xo nanoro cêr, ano 400, nano eskeri ra kiseno. Qop pers keno, vano: "Bilo to se kerd?". İbrayım Ağay vano: "Qop Ağay mı kişt!" Vano: "Qersune gina koti?". Vano: "Hetê kiştı çepi dı gina cı, hetê raştı dı perra". Vano: "To çitur zana ke hetê çepi de gina cı?". Vano: "Qop Ağay hetê xuyê çepi ser cêre ra, hetê rasti ser gina warro, ayra zan". Qop sono lew nano çımu ra, vano bıravo. Hona meselê İbrayım Ağay zafê.

BAB KAMO?

Bab, lacê Sey Rızayio. Zaf mordemo khamori beno. Roca zuye Bab yeno çê sêr keno ke, Sey Rıza haylemeo hêrdisa xo top keno puf keno. Bab pers keno: "Bao çikê to esto?". Sey Rıza vano: "Layê mı, vergo kutikê to na sandı berd werd". Bab se ke nay heşino pê, vano: "Bao ez son yi cınawuru kison an, goştê yino dan kutikê xuyê bini". Hêni vano, qotmuş beno. Sey Rıza se keno Bab onci nêfindeno. Raştı ki sono gineno ko, reça cınawurona sono. Çıke zımistan biyo, vorı eşti biya. Cınawuru kiseno, zu cınawuri ki xodı gêno ano, dano kutikê xo.

Ayra vanê, Bab Babao hênen bi ke hêfê xo vergê yabani rê bile nêverda.

MILI İBRAYİM

Mılı İbrayım bexo seyidê Qocono. Hetê Qocu dı çıqa ke pêseramayeni biye, têdi çê Mılı İbrayım dı biye. Namê Mılı İbrayım zu ki Mıldayo. Mılday hetê Qocona, Şıxamet Dedicö. Zaf mordemo dı rast biyo. Qı zu waxt dı ğelet nêvato. Her dayım raştıye ra rast, ğeleti ra ki ğelet vato. Mılday bexo wendoğ biyo, zonê arapki wendo ayra cırê Mılı vanê.

Çutê domanê Mılday 38 de amê kiştenu. Namê zu Dedaliyo, namê zu ki Mılı Usêno. Mılı Usen, bexo wendoğ biyo, zaf ki alim biyo. Eskerê dewleta Tırki, Mılı Usên rê zaf cırm bımo. Vato, 'bê teslimê ma bı, to kenime valiyê Anqara. To çı wazena danime to'. Se kerdo Mılı Usên nêşiyö. Axirê Mılı Usên cêriyo pê, berdo xestexanê Xarpêti dı zeyir do cı kiştö. Nustê Mılı Usên zafê, eke kunê mı dest Tija Sodiri re rusnon.

THÊYRÎ

FARUK EREN

Nejdiye perrozi bi. Şoferê taxsiye dot ra ama, va: "Eji be to fetelinu". Mı va: "Xêral!" Va: "Sakakıcu yazıya Khedage de ware noro, inu miyande jüyi hevalê to esto. Vereke bîmo, vano 'bêro'." A deqa hevalê mı niyama mı viri, mı va 'qa şofer be mı leq keno. Hêni keno ke mı bero Pulur!' (Gege leqê niyaneni kerdêne). Peydo name vat, ama mı viri.

Mı va: "Mı hona ara xo nêkerda, germe perozi de yazıya Khedage de ez çiton goşt borî!" Şoferi va: "Mîrê savana bira, ti ke yena to tey bon!" Niştu taxsiye, yazıya Khedage de; leê pîrdê derê Uski de xêymi naybi ro. A serre vore zaf varay bi. Derê Uski ra awuka zelala pake pîr amêne.

Taxsiye ra amu war. Ma jûbin ra xal-xatır pers kerd. Hevali va: "Bê ma miyu dosenim'. To yi na het de finde miy merremê". Miş diti, kar qediya. Şim' zerê xêyme de niştim' ro. Zerrê xêyme teber ra honik bi. Biyu tesan, mı owe waşte, hevali owe arde.

Belediya Puluri fekê deri de eştaye (çöp) rîşnay bi, vay yi xet u poşeti dardêne we, eştêne zerê deri. Mı be leca owe berde fekê xo. Mı hêni zana ke owe, cêreniya eştay ra arda. Hevali doze berde lecê mı ser. Çıke mı hetê ra owe berdêne fekê xo, hetê ra eştay ro sêrkerdêne. Hevali va: "

Bira, bîsime ma heywan nime! Ma owe corniya eştayı ra kerda pîr, meterse!" İy ke hêni va, mı reet owe sîmite, owe zaf wes biye. Tasa paxırine de thamê xo tayına biybi wes. Mı owe sîmite qed'nê, tase de hevali. Reisê belediya Puluri rê kifirê xo kerdi, zerrê xo arêşna.

Na asme de yazıya Khedage zaf çêtr bena. Bowa çiçegu isani kena serxos. Eştaye rîşnay bi, hama ser tê nêminıt bi. Sisalık (karga) u qilanciki eştayı sero diy bi arê, eştay miyan ra werd dênê arê. Sisalıku miyan de jü têyra xame estebiye. Gırşıye ra hentê saani (bazi) biye. Na têyre siae biye, letê perru sipe bi. Ez dı serriyo ke têyru dıma feteliyêne, zediri saan (baz), doğan, atmaca dıma feteliyêne. Key yenê, key sonê, koti de findenê têdê mısu. Teyra niyanêne mı newe diye, nayi cîsnê hilleu ra biye. Amu dewe, kitabê têyru de sêr kerd; namê a têyre laçın biyo.

Zamanê Osmanlı de padisay hetê Erzınganı de tayê dewan rê maaşe gireda, vergi nêgureto. Gurê i dewucu, padisay rê laçın pêguretene biya. Namê aşıra Laçını itara mêro?! Ma nan werd. Naca ra, aca ra qeşi kerdêne. Qeşi amay zımstani ser. Hevali va: "Emser zımstani zaf derg bi. Zaf vore varê, zerencê ni hetê sîma têde remay amay hetê ma. A ca ra remay, hama baraje ser ra nêşikiyay bîperrê dover. Têdê gınay baraje miyan ro. Ma, ebe sandale owe miyan ra zerenci day arê. Emser zerenci têdê qır bi, qedıay!". Raşti ki hêni bi. Çı waxto ke yaban de, kou ra feteliyêne, qe vengê zerencu niyama gosemı. Tıma ez ke amêne Pulur, siên mezra Xağacure. Cayê xo zaf rındo, zerenci hendê ke zaf bi, sodır ra ez vengê zerencan ra êşiyene xo.

Heştê ravêr anca şıyu a mezra. Nejdiyê banan de; koê Muziri sero jü golê esto. Mı hevali rê va: "Bê şim' i goli ser!". Mı cıra munete kerde, se ke kerd mude nêama, eji ki têyna şıyu. Gole zaf gırs niya. Hentê

cayê hirê cüynu esta. Xorine ra hentê lesa di ciamerdu yena. Mı koli day arê vesnay, biyu rut kotu gole. Mı xo xode vatene; 'ajna koun, soun dover, youn verê adiri de xo koun germ'. Tenê ajna kerde, hona raye nêkerde nême, mı sêrkerd goniya mı ancina. Cêru ya(ra) bêhala xo eşt verê adiri. Owa a gole, owa Muziri ra serdın biye. Verê adiri de xo kerd usk (jua). Kincê xo gureti pıra, ceru ya (ra). Raye ra raştê jü cêniye be mêriki ya (ra) amu. Ma silam da jübini, vêrdim' ra. Mîrê hêni asa ke, i mîra tersay. Çike naca cao de issız bi, hal be hal raa keşi ita ra nêverêne ra. Amu dewe, sate maben ra nêverde ra ke, a cêniye be mêrdê ayê ra amay. Meger dede hevalê mı biyo. Edene ra newi amê, şiyê ke koli arê dê.

Mêriki va: "Bıra to i caan de çi feteliyêne? Ma tora tersayim'!" Bado perskerd va: "Bıra, qe i caan de vengê zerencu heşiya pe?" Mı va: "Jukêke este-biye." Zaf bi sa. Va: "Bıra ez hêşteu amu ita, hona vengê zerencu niyamo gosê mı! Ni zerenci se biyê? Zerenci ke nêbi na de-wa ma (xora 3 çêyê) rınd bena issız! To mijdani dê mı. A jü zerence esta, a besa. Anca zedinê. Zımistan ke zaf bi, zerenci remenê sonê cêr, besenêkenê acêrê bêrê". Vatêna hevalê minê Sakakıcı biye rast. Teyri ke nêbi, na dūna bena xırabe.

Zamanê hêganê Zeranige de turnay sama şiyêne. Ebe zerrevesayiye wendêne. Çen gerenge taldê viyalu de xo dardwe, dizdi samayê turnau de sêr kerd!.. Çen serreo endi nêne hêganê Zeranige. Deştê Kêwu ra endi vengê bimbareku nêno!.. Deştê Kêwu biye xırabe. Dūna bena xırabe. Zamanê merg u çayirê Zeranige de hophopiki erciyêne we! Nika i ki çinê..! İ ki nêne çayıra Zeranige. Hophopiki zaf rındekê. Nıkiluga hophopiku zey yelpazê Japonu bena ya, bena qapan. Perrê xo belekinê. Çeqer, sur, hews, gewr... Hophopik

ke perra ra, erciya we, eji ki iy dıma xozerre ra perrêne ra, erciyêne we.

Rozê, zamanê dewrimcine de xêyle hevali amaym' tê lewe. Şiya viyalu de qeşi kenim'. Mı peyê xode sêr kerd, jü hophopik rınd amo nêjdiyê ma. Mı jü kemera qıce gurete, este ke biperro ez bivini; kemere şiyê ginê nıkiluga hophopiki. Hop-hopik hêni eçkari şı. Boa de girane verdê ra. Hevali têde miradiyay mîra: "Urce iy bere duri!". Ez nêşikiyu herd ra raverzi. Jü heval uşt ra, hophopik gırot berd duri, kerd binê jü kemere. A roce mı xorê naleti wende.

Tayê teyri ki têlê telefoni ser de zêy moreku nijiyêne. A rü ra ma namê i teyru, teyrê telefoni naybi pa. Ni teyru xuye vurnê, nıka mêsu wenê. Nıka namê inu vuriyo; 'teyrê mesu' vanê. Teyrê şay este bi. Se teney jü gerenge (gorenga) de perrêne ra u jü gerenge de niştêne. Zêdiri mangu miyande findetêne. İştiriyanê mangu de niştêne. Nıka i ki çinê. Domaniya mıde warunê Zeranige de hillê (hêliyê) gırsi estebi. Malê ke (sare-)bırnêne, ma cendegi sero pitêne ke hille mê'ro cendegi mebo (mebero). Hilley mara ki nêtersêne, erciyêne ke cendegi berê. Vaê perranê hilli ra, ma ginêne herd ro.

Rocê, nara hirêş serre ra ravêr, peyê pirdê Zeranige de (i rozu hilli amêne Dêşte, nıka nêne) sayderi teber ra amê. No pıra, jü hille kerdo dirbetın. Lacê dedê mı be biraê minê pili ya no hille ardi bi çê. Kerd weyiye, dirbetiya hilli kerde rınd. Jü xetê ra nuste nusna, gıreda paqa hilli ra, hille serê qonağê hokmatê Puluri de ma di. Paqe de a xête hona findetêne. Omrê hilleu derg biyo. Tire o hille nıka kotiyoy? Hefê i rozu!..

05. 12. 1996

EFSAÑA ÇHEMÊ MUZIR BABAY

ARÊKER: U. PULUR

Qeza Dersimi Pulur dî tainu ra gore dewa Çêdağı dî, tainu ra gore dewa Pille dî jü ağa estbiyo. Şianiyê dî ni aqay beno, namê xoy ki Muzir biyo.

Rocê ağa sono Kербela. Ağa ki hona Kербela diro, muzir sono lê cêniya aqay vano: "Xatuni, na deqa îştâ ağaê mi hewla ante. Eki pocena, ez cire cên son".

Cêniya aqay ravêr sasbena manena. Badunay xo xodî vana: «fiqaro şiane, be xo hewla wazeno, aqay mane kenol. Bari cîrê tenê hewla pociri, fiqari xorê bero boro». Cênike endî cîrê hewla pocena, pîsena têra dana dest, vana: «Bicê bere!»

Ağa Kербela dî sîrî îbadetî xodî deê sêrkeno ki şianê xo Muzir nou lêe dî poan findetawo.

"Xêr ama Muzir!" vano. Dîmira perskeno, vano:

"Muzir tu koti ra ama naca? Çiton ama? U çiyô ki tu dest diro çiko?"

Muzir vano: "Ağaê mi, canê tu hewla waştbi, mi torê gurete arde".

Şiane endî boxçaa ki dest dîra keno derg, dano aqay. Ağa defê boxça keno ya sêrkeno ki, hewla hona germ hêni findetiya. Na deqa dî Muzir beno vind. Ağa diyena xo ser sas beno maneno.

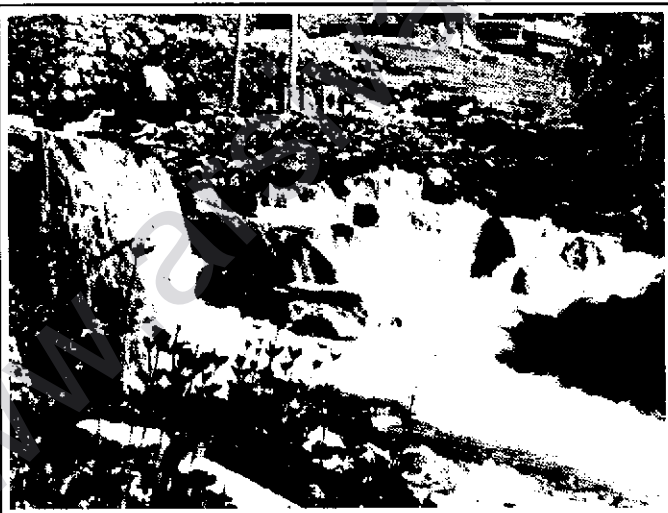
Xo çarneno ki Muzirî rê çiyê vaciro. Sêrkeno ke Muzir çino.

Ağa Kербela ra ki dariya we ama dewe, mîletê dewe beno arê vera aqay sono. Na sîrî dî Muzirî mal derkerdo bîrosê sîti gureto xo dest, o ki vera aqay sono. Mîlet ano ki lew destê aqay ra no, ağa vano: "Destê mi phaç mekerê. Jüyo ki dest phaçkerdene lazîma, o ki Muziro. Çi kîramete esta sa, ey dîra. Fîndîrê raver ez destî i phaç kerî" vano, hetê Muzirî ser sono.

Muzir "çiton beno ağaê mi! Ez destê xo torê phaçkerdene nêdon!" vano, remeno.

Muzir remeno, mîletê dewe kuno dîma. Mîlet verdano Muzirî dîmî ra. Muzir hêni bî ter-telewa yeno ki verî koi, nînga xo gînena kemere gîneno waro. Gîneno ki waro, bîroşî ra sît rîşîno herdî ser. Sît sekî rîşîno, naca ra zê sîti hên sipî gavare owukî

vecina teber. Muzir her gameeştene dî sît ki rîsno koti, uca ra owukî veciya. Ni gavare owuke amê pêser, biyê jü çhem. Mîlet êndî nêşîçiyô Muzirî dîma sêro. Muzir uca dî wertê kemeranê koi dî beno vind; reyna pêyser nêno. Naê ser namê ni çhemî beno çhemê Muzirî, namê koi ki beno koê Muzirî. ■

HERB QEDIYA - SULX GIRÊDIYA

Sait ÇIYA

A roze Hesen Ali zaf qefeliya. Sodir lël de ustı ra şî koliu.

Hona ke peroz nêbiyo cêra ra dewe. Nafa ki eve desteqipeni ra kot ve raa vaşl. Eke ame lê domanunê xo, her sare ra ju veng ve jiyêne. Tayinê kılamî vatêne, tayinê sarê Anodoliye ser qesey kerdêne.

Domanı ra ju hetê kari ra tenê sıst bi. Ey vatene, ma qey cerayme ameyme naca. Serê na kou de çi esto? Na sahat ra tepiya çitur çêu virazime, mal u milk bi arême têlewe. Coka her waxt verba ma u piyê xo vejyêne. Ewro ki no zaf qefeliyay bi. Wertê tengiye de bi. Tı vana mane feteliyêne.

Çutır ke piye xo di, qesey feki ra jê şilliya usari voray.

Bao bao, to welat welat va gos u kherukê ma berdi. Na cay to honde ke goynêne, ma vatêne belka cennêto. Kuyo, çi esto? Her roz gurenime thaba ki nêno hurendi. Hawo amnanî aına tı vana zimista-no. Hama, Anadoliye hêni nêbiye. Her çiyê ma est bi. Naca de gereke her çi newe ra bêro virastêne. Torê mereke lazimê, axure lazima, cün lazimo. Dey ra têpiya ma peroyinê rê lazimo. Honde kar na serê kou de çitur bêro werte? Kam virazeno nayine, ebe çi virazenê? Kuyo hegayê tuyê awuken, kuyo bağ u baxçe?

Pi niada ke lacê xo vera kari de mendo, mane fetellino ke biremo. Nerm qeseykerd.

Tew, lacê mîde niade! Sa nêbeno ke reyna ameyime welatê xo, welatê xora qayil nêbeno, usto

ra welatê sari goyneno. Yema ki her çiyê ma esto. Hele ju rey ko u gerisu de niade. Çrtan u zilü de niade. Jiar u diyaru de niade. Ewro ke mebo, mestê her çi reyna yeno hurendi. Virênde her çiyê ma est vi. Mal u milk ki, esq u çef ki. Waxtê tertelej de her çi rjiya, talan kerdi. Sıma çi qalê mali kenê? Aye ra raver, honde insanê ma ama qırkerdene. Her juyê ma jê pelga verê vay estê ju cay. Niade rê, reyna amayime welatê xo, reyna ma jübini di. Resayme jiar u diyaranê xo, mezelune pi u khalıkunê xo. Teyna ma nê, tı vana rüyê hardi, pelgê daru, teyr u tur, yazı yaban huyino. Tı ça honde murozına, tenê rüyê to biperpeşiyoy.

Lacê xo ni qesey zaf hesnay vi. Tenêna qariya. Nêfikiriya, çi ke ame verê feki va.

Endi beso. Nêwazon ke reyna to gos dine. Hawo des seru ra jêdêro, tı qe nêvuriya. Her roz na qesu dekerina. Mirê qesunê thalu nê, weşiya de rind u rehetê lazima. Qesê thal be serê kou pizê morde-mi mird nêkenê.

Pi ame ke vazo, her çi pize mirdkerdene ra nêbeno. İsan jê mali teyna pizê xo nêçirayneno. İti-qatê isani esto, haskerdene, kesrete, sabiyayene, serba mestê gureyene esta. Texeliya, çimê xo bi pirri tekıt şî.

Şi hetê Hewuse. Eke amê diyarê Çewres Asparu destê xo kerd ra, serba der u ciran, zaf-zêçi rê tenê dıay kerdi. Ucara şî pulê Nenikan. Meterisê ke 38 de

virajiyê, pagê dinu hona vînetay bi. Dormê xode niada. Pulê Nenikan xeylê berz bi. Naca ra Koyê Mari, Çevres Asparu, Ali Boğazi aseno. Mordem ki vejîya cayê berzi, xorê tenêna rînd tîbar keno. Qesê lacê xo vir ra şî. Xora vêrd ra, xo da yazî yaban. Lingê xo ke şî koti ebe o hal feteliya. Tî vana kesrata pile qediya, serba ey veyveo. Ge ju kılame vate, ge teyr u turu de qesey kerd. Gegane ki ebe vengê de berz ra xo be xo qesey kerd. Dî hirê sahat ra têpiya qefeliya, xo est hard. Hardo husk cîrê jê cîle wes ame. Çitur ke merediya ra desinde şî hewîna.

Hewnê xode 38 reyna ame vera çîmu. Ali Boğazi de na pa, ju zabit kist. Pixosî de vesnayêna dewe, hega u cûnî di. Vengê cêni u domanu ver asmeno khewe qılaşiyêna ra. Surguniye, gerîbiye tek be tek peyser amê. Ceneqiya ra, ustî ra ke tîji şîya war endî muğurbeo.

Oraşiyay vi ra. Vêsaniye u têsaniye amê viri. Nejdî de Hêniyê Çaqe este bi. Lerzê kerd şî o het. Hêniyê Çaqe de awuke ki simite, nêvindet cêra ame dewe.

Çitur ke kot zere çêyi, cêniye be domanu ra pêro piya ju fek ra va: Torê se bi? Onca, tî biya vind şîya. Hona, mîrd nêbiya? Ko u gerisu de fetelina.

Thaba çîno, va. Sîma çî wazenê? İsan ke welatê xora bîriya ra, ya ki welatê xo destî ra vejîya, ser ru ra têpiya ke reyna resa cî, newede yeno dina. Welat u isan jubuni ra gîredayiyê. İsan cano, welat royo. Welat ke destê isani ra vejîya, royê isan ki vejîno. Bêroy maneno. Endî, o isan ki jê royê xo mîreno. Ya ki royê xo fetelino. Eke royê xo dî nêmireno. Reyna yêno rüyê dina. Yema ki henîyo. Ma newede amayîme dina. Gereke sa bîme. Çitur ke

domano sawî ame serê dina zirçeno, berveno hêni, ma ki sa bîme, kılam u hewau vajîme. Bîgurîme, va reyna her ca şen bo.

Cêniya xo niada ke peyniya qesu nêna. Xeberê ke ewro guretê cîra va.

Ewro celb amo, vengâ to danê. Gereke tî meste şêrê qereqol. Çiko, çî niyo Muxtari ki nêzano. Belka ki ju gerre kerdo. Beno ke mesala hegay reyna anê werte. Eke çiko, meste beno araze. Hele bê tenê nanê xo bure, ayera têpiya sero bîfikirime.

Çitur ke raa qereqol asa zerê xo bi teng, vesaniye nêame viri. Wast ke reyna şêro teber bîfeteliyo. Niada ke cêr ra vengê birayê xo yêno. Vejîya verê çêberi, verba birayê xo şî. Birayê xo ki wertê talaşe de bi.

Hesen, bîra oñca çiko? Serba çî vengâ to danê?

Ezi ki nêzan, çiko. Talaşe mekerê. Xêre ser sodir bo, o vaxt her çî areze beno.

Sande çêfê her keşî remay bi. Kes qesey nêkerdenê. Birayê xo vast ke meste piya şêrê suke, hama Hesen Ali qebul nêkerd. Thaba çîno va. Her kes şêro kar u gurê xo.

Hata sodir hewno xo nêame. Hona newe peyser amey vi, reyna raa qereqol cîrê asa. Xo xode vake endî peyniya na raye nêna. Na xuya de khana. Dewleta Tirk her dayim niya kerd. Eke virênde biyêna, jê kutikê zeğeri lawanê vindetêne. Nîka dewran, dewranê dîno, a virêne niya. Waxtê Kırmanciye destê mara vejîya. Zobina raye çînê biye. Eke nêşîya, des cendermey yenê ebe zor benê.

Sodir hona ke kes hewun ra nêusto ra, kut be raa suke. Çitur ke ame Kert, xo çarna Çevres Aspar

tenê dûay kerdi. Tiji ki newe vejîyêne. Tenê roştiya tiji de niada. Serê Çirtane ke reyna di, merdene be xeleşiyane ame verê çimu. 38 de qersunu ver uca de remay vi. Xo be xo va, no çî halo. Herb qediya, ma sulx kerd. Şime surgîniye. Onca ki şiya herbi ma dîma fetelina. Ya Xızır, ya Diyar u Jiar tî rama xo ma ser de kemi meke. Ya Çewres Asparu topa xo berze serê zalîmu. Jê veri meke. Niade serba sîma reyna ameyme welat. Se beno, ma vera dîsmenu de vileçewt cameverde, va. Zêde nêvindet hona raa xo biye.

Çêberê qereqol ra kewt zere. Namê xo va, xetê ki rusnê day dinê. Eskerî ca musna cî u va tenê vînde. Des, des u phanc deqêy ra têpiya vengâ cî da. Oda ke musna bi cî, çêber kuya kewt zere.

Zere de ju zabîr ronîşte vi. Peyê dey de fofrafê Mîste Kori dardekerdê vi. Tî vana Mîstê Kori êyde niadano. Ecaba va, Mîsto Kor qesey keno ya ki no zeğer.

Zabîr, hêrsîn hêrsîn niada u qesey kerd.

Ez qesê xo eşkera vanu. Gereke tî ki jê mî eskera vacê. Destê made serba to zaf malumat esto?

Çiko Qomutan va, nêva; zabîrî vengê dey birna.

Hata ke mî nêva qeseybîke, qeseymeke. Nîka ez qesey kon. Vîrênde gos bîde. Ez vajîne hona aqîlê sîma nêamo sarê sîma. Hona dayra dewlete de çîtur qeseybeno sîma nêzanê.

Mejbur vengê xo birna.

Ez qesu nêçerexnon. Gunê to zêdeyê. Hama nîka waxtêxo niyo. Ma dosya de niada ke, to waxtê 38 de ju zabîtê dewlete kîsto. Tî zana eskerê dewlete rê çek ontene çiko? Ceza ney çîka gereke

tî bîzanê. Nîka gos nan to ser. Hele vace na qese rasto ya kî gêleto?

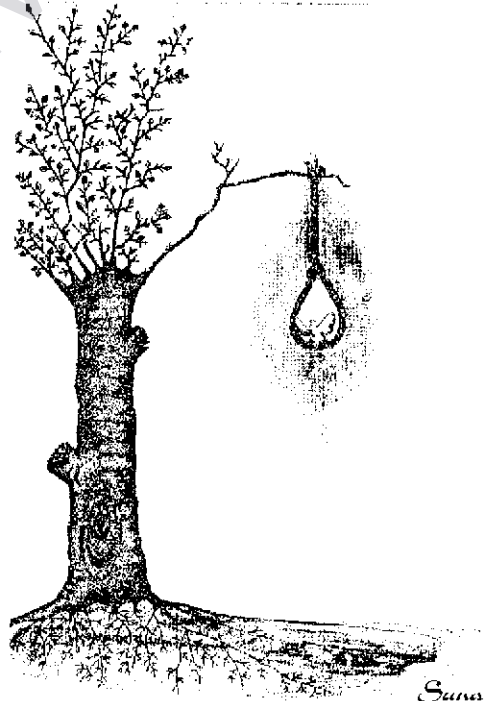
Waxt çînê vi. Xo be xo va herb qediya, şiya xo hona kî ma dîma fetelina. Eke henîyo, gereke cuabo rasto ke çîko bîdêne.

Qomutan beg, tî çî pers kena? O ju herb vi. Kam kamî ra kîst, kam çîqa kîst nîka besenêkeme qeseybîkeme. Defterê na herbi ma cada.

Herb qediya, Sulx girêdiya!

Eke tî vana na defteri reyna rakeme, o zobînao. Eke henîyo, ez tek teyna na mesela de besenêkon thaba vajîne. Sîma ke defter kerd ra, gereke ma kî defter rakeme. Zobîna qesê mî çîno.

Qomutanê Tîrku sas vi. Cuabê nîanêni nêpinet vi. Fekê xo bî kîlîr, jê lalû besenêkerd ke qeseybîkero. Zar zor va, bîvejiye teber.

Sana

Roştania Qızilbeli ra ju pelge

Hêşiro

*Hêşiro, hêşiro
sarê ma hêşiro
nêşkinê derdê xo bivazê
hêşiriye ra pê sonê.*

*Kês yinu ra cuamerd nêvano
têde xerrepîyê, xiravın biyê
wastenê xo ser nêsonê
derdi, derdu ver barkenê
ne araşînê ra, ne vîndenê
araq ra pia manenê.
Qedrê xo nêzanenê
Dina mali ser sonê.*

*Kês inarê tawa nêdano
jê xerrepîyay pêyser vîndenê
derd u khulê xo kêşî rê nêvanê
axu ser sonê*

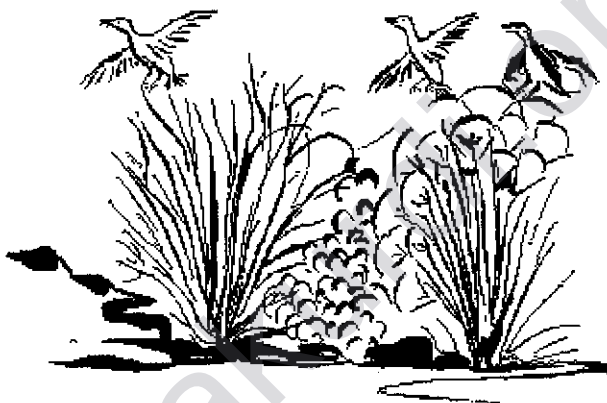
Bivêse

*Bivêse, bivêse
Ti de ine ra bivêse
Kosavê adiri bime, bivêsimê
Cano çand satê bivêsimê.*

*Kam ame kam şî
Înan rê vêsê
Ma de inarê bivêsimê
Sîma de inarê bivêsiê
Adir bime pêro-pia inarê bivêsimê
Ting u tari rê roştani bime
Sewe letê ro tîji bime
Tari ra têpia biberreqime
Jê adiri bime adiri ra vêşime.*

Adet u Toranê Ma ra

Sarê hetê ma Têrzan (Namo khan: Mamaxatune) de, dewanê Pulemoriye ra jue de beno.

Layêk çêneke ra,
çêneke layêki ra haskena,
eskêra ya ki dîzdeni haskena.
Na çêneke ve na mordemi ra sonê
Jiare.

Hetê made darê Jiaru estê. Na daru ra moveli (moli) vêjinê. Movelê na daru de di stolê newey vêjinê. Ni di moveli juvini de piştinê lay ra, sist grêdinê. Hirê roj vîndenê. Hirê roji ra têpia yêne qaytkenê. Eke la rakerdeo, demake movila xo juvin caverdo. Vanê, »Sîma nêzewejinê«. Movila piştine ke juvini canêverdo, o waxt vanê, »Sîma zewejinê«.

*Qesekere: Maa Mî
Arêker: Roştania Qızilbeli*

RAA WELATÎ RA SIJÎNA QESU

Roê MUZIRI

Ostomol de qerazunê newu de niseme ro. Otobozê "Tunceliler" de nat dotê hode niadanu, simay mirê nas yenê. Maven ra xêylê serri verdê ra, mulet wertê serru de weriyo qediyo. Yê tayinê porê ho biyo sipe, tvanê areyê ra amê. Yê tayinê porê ho rîşiyu, qafike biya silqe. Yê tayine, çhare de ke niadana xetê çhari biyê xori, şiyê'ro Ali Boğaji.

Otoboz kewt ra rae mordemeko ke leê mîde niştu ro, naskenu hama çê kami rao pêser nêanu.

- Bira xevera to esta ray çituriyê?

- Wule xevera mı çina, dî serriyo ez ki nêşune.

- Ez to naskenu, mı viri nino tî kamiji dewe rawa, çê kami rawa?

Mordemek ho dano naskerdene zuvini naskeme. Raê ra moveta mawa de derg u xori u şire ame meyda.

Peê made dî hermeti ronîştayê. Zonê made hên rîndek qeseykenê ke, isu qayilo ke inu qosdo. Gegane gos nanu ro ser, beliyo ke hurdêmêna zu çê raê. Çhike jêde kîr-pîr kenê. Gegane xiyaru kenê pak, boa wese finê era wertu, kenê kîrte kîrte, wenê.

Sofêrê otoboji radion kerd ra, hona Ostomol derime. Lawikê weşî wejay, deyişu vano. Suke ra ki vejayme bive xîre-xîra radioni, nefae kaseta Seyfi

Doğanayi kerde ve cî xêylê derg cînt. Endi gos u kherikê ma berdi. Mordemê ust ra vake, "La lawo na Seyfiyo tari endi beso, zovina kaseta sîma çîna". Nefae a vete, kaseta Emekçi kerde ve cî.

Balê otoboz zaf neweo. Otomotikê he-wa esto, gureêno zere keno honik. Eke otoboz ra vejîya tever, desînde hukmê germi beli beno. Zerê otoboji de cigare sîmenê. Taliyê mînê şayi rê, ju verê mîde, juyê peê mîde, ju ki leê mîde adîr verdo vaşere, sîmenê. Uwo ke ver-de sîmeno beliyo ke Alaman ra yeno, hermeta ho ki teyra. Mordemek çêfçiyê feki yo, juye sayneno we, teka bine fino ra cî.

Mî reêde ho va: Hemşehri çiko to jê barsê mesu dî sanena ma? Hermeta ho ki tenê pîsturme da cî. Mordemeki vake: "Se bikeri! Xuya xîravîna peskarê ma biya, sîma se vazê ki, ez na ondêre sîmenu!". Mî va: Ma se bikeri torê wa şîrene vo. Dîma ki mı tey yaranîye kerde, va: Tî besenêkena aê tey berê, a to hode bena. Mordemek deva-devê şêşt serru bi, yaranîyewes bi.

Kewtime nejdiyê Xarpeti. Mara cendermu ve timu ra vake: "Bêrê war!" Ameyme war, nîfîsunê made niada, zere kerd saê. Ma ke kewtime pîrdê Gûllûşkûre, eve o tore reyna kerdime saê. Ora dot pîrdê Seyitli (Pêre), Quçiye de, pîrdê Mazgerdi de, Şeğank de tenêna kenê ra

derg. Uzara ke vêrd ra, pîrdê Ormania de, verê suke de defêna kerdime saê. Mîleto ke otoboz de, her ke kerd saê, fekê hode mîlmîlneno, mîlqî keno. Taê vanê, na çû hêşiriya ninu arda Welatê ma ser.

Ewro vejune tever, şine berberi ke porê ho cira kerî. Belkia ki des serrio ma jubin nêdio. Çêver de kotu zere mî va, "Ma eve xêr di!". Mordemek tenê ceneqîya ra, riyê mîde niada. "Apo.. to ez nasnêkerdu?" Mordemeki vîrare fişte mî vîlera vake, "Tî xêr ama! Tî kotîya, ma çond serrio jubin nêdio?" Hem porê mî cira keno, hemi ki horê qeseykeme. Eke cîrê sebiyo peêka hora nîzaêno. Her halde peêka ho tenê onciya, lengeno.

Mî tenê ke hal u waxt pers kerd, niada ke hêştir kewt çîmunê mordemeki. Vake, awa ke ma des u phonc serrio onceme, sarrê dîsmenê mî ser nêro. Halê marê bervîşê kafiri yeno. Dewlete hetê ra, iyê bini hetê ra. Mî va, "Iyê bini kami?"

- Ça mî vezena ho dest, nêzonena kamîyê?!

- Domonê sîmaê, sebiyo? Gereke qahr boncê!

- Ya ya bîra, pêro domonê mae?!

Dîma huyîya, va: Kaşkêna Haqî yî domonê hêneni ma nêdêne!..

Zerê suke de fetelinu. Nata bota niadanu ke, ala kami naskenu. Kam esto, kam çîno. Mî niada juyî pê bojiyê mî guret. Reê cêruna ra ke olvozêde mino khano. Ez ve dey ra hemşerime. Ma piya şime mektev. Ma jubini kele kerd, hal u waxtê jubini pers kerd. Vake, "bê

verê dukanê mîde ronîşime, çay bîsimime. Hemi ki tenê qesey bikerime." Ma niştîme ro, dormê made mîlet esto. Mî merava kerdî. Tayinê şîma ra naskenu, tayinê nasnêkenu.

Çay ame, sîmeme. Wertê qesu de eve yaraniye vake: "Sîma na parti mîsnê ve Marku, mara ita ki Marku wazenê". Mî ve yaraniye vake: "Sîma eve perunê Tîrku axsata kenê, perê Tîrku cidê".

Wertê de eve pîrnîke juy nîsan keno. Eyi het ser niadanu, keş nasnêkenu. Mî niada ke, juyo de şîa u sote verê dêşî de niştî ro. Vişt u phoncine de ya esto ya çîno. Taê herdisa şîae para. Zovîna ca de niadano, belîyo ke ma gos dano. Olvoji va: "To fam kerd, arif rê tarif lazîm niyo!".

Zerê suke de verê gewa de ronîştîune, dot ra mordemekê yeno, dest de çogane esta. Mî mordemek naskerd, hama o mî nasnêkeno. Ververê mîde kîrşîyo thol guret, nişt ro. Ma jûbîni rê mereva kerd.

- Apo! Kortu de hona xêylê çêyi estê?

- Hewu bîra bîra çêy çîkê! Ma phoncses kokimime! Pêroinê bar kerd şî. Taê şîyê Ostomol, taê Edene, taê İzmir. Hora iyê ke mordemê ho Awrupa de bi, berdi uza.

- Ma sîma kokimî çae têy nêşî?

- Kata şerime bîra? Iyê ke şîyê sukunê hetê cêri, pêrsaniya ke tederê, Xîzîr dîsmenê mî medo! Hot-hêşt guli geceqondu de, ju-di oduku de erjiyê pêser. Kar u gure çîno, ho kunê nata-bota ke, ala roz ve roz wes bîmanê. Uza ki ret nêverdanê.

To nêdi, Gazi malasiye de çond tenêy kışti, cîrê çhu hêşiriye arde!

- Hora hêniyo. Se bikere, heqa to esta.

- Mae kokumi şime kamirê bar bime?

Key ke tha merdime, tha ju ke yeno tenê wele keno ma ser.

- Ma Apo, sîmarê werdene u sîmitene kam ano, ya ki sîma çîtur benê?

- Apogori dewlete her çi eve çarne dana. Ardiyê, sekero, vasê çayiyo, ciğarawa, ilazo... gereke muracat kerê. Riyê dina sero biyaêna-çinebiyaêna ho ispot u mohrkerdene de ke, dewlete torê museda kero. Ala o çiyê ke eve minet u musada beme, thowa gula maro sono? Reê ki aê pers ke Apogori!

- Çaaê sebiyo gula sîmaro nêsono? Gula sîma dezena? (Horê tenê huyime)

- Heya, heya gula ma paç kerdo cî, thol niya. İyê bini, iyê ke bîrr raê çîtur ke ma berd çê, boê cênê. Yenê ma dest ra vezenê benê. Ma cîra vanime: "Ero ma nêdan! Hêştê gere ke ma idare kerime!" Vanê: "Çi wenê va borê!.. Ma ki vesanime!"

- Ma, sîma ke cî nêdê, se vanê?

- Ala bê cî mede, to se kenê! Tifongê mordemeku estê. Yema çikê ma esto?

- Thowa nêbeno, yi ki domonê sîmaê!

- Heya, heya! Nêro bîra, khurrê cêri key biyê domonê ma?

- Ma Apo, domonê ma têy çinê?

- Axîri estê, estê... Hama, binê emrê yinu derê. Selayat dest de çîno.

Xêylê niştîme ro. Waxto ke raurzo, mî va:

- Apo torê tenê vasêçay seker, çiyê bin biherni, têy bena?

- Apo qeda, bexudar be. Hama, çiyê mî herno. Ala ey beri eve sağıye(weşiyê) çê rasni, mîrê beso. Timê kutiki cênê têde çîmi erzenê

hardi ser, eve lingu pelexnenê. Werdê ma nêbeno, beno werdê hardi. Tora ke vejîno, dî-hirê qurîşî xerzîğ mîde!

Mî dest est cêvê ho, çiyê xerzîğ da Api. Ma jûbîni ra xatur wast, kewtime duri. Mordemeki ke mîra va, 'Heqa ho helal ke!'; mî hên zona ke qersune na'ta ginê mî dot nêperrê. Araqo serdîni verdiya ra mî ser.

Roza bine şîne dukanê de juyê naskerdogî. Eke, mordemeki sarê ho gureto wertê destunê ho geyal keno. Tivanê, na dina ra xevera mordemek qe çîna.

- Ma eve xêr di!

- Xêr ama.

- O çhîko to pê sarê ho gureto? Nêwesa çhîka?

- Haq roê ma biguretêne, ma bixeleşiyêne! Zovîna sarî dest nêxeleşînim!

- Haq nêkero, çaaê se biyo?

- Vîjerî mîrê mexpuze rusna, vergî wazenê!

- Çhu vergîyo, dewlete wazena?

- Nê, nê! Naê bîniyê, na ağaa bîniyê ke ma xelesnenê!?

- Çhîqaşî wazenê?

- Des hazar Markî. Heftê mudet do, eke cîrê nêrusnay, mîrê halete (!) rusnenê. (Bomba)

- Ma sekena, cîrê rusnena? Perê to estê?

- Nê bîra, ita Marku kotî de bîvînimê! Duka ke bîroşî, hokî ke sero bîdî, des hazar Mark nêkeme. Rêyna ke amey, çêver kilit kenu, kilitê dukani danu ra dest. Horê bigurenê, des hazar Marku vezê, heşt gulunê mî weyîe kerê, kira dukani bîdê, kira bonê mî ki bîdê! Ala çîtur beno. Naza nîfis leto jêde esker u poloşiyê, yi ki made axсата nêkenê.

Horê kooperatîf vîrasto. Her çi esto, hem ki ucîzo. Saê ke mordemeku dewleta ho vîrasta, naro. Ma xelasnayme kerdime serbesti, mara vergi wazenê! Bê've na bêtere ke, Welatê hode Tirk u Khurru rê bime koley.

Ala Kîrmanciya vîrene biyêne; sari bîdiyêne, kam qula dero, kam kozik de!.. Domonê ma xapîtê fiştê ra ho, sayiya dinu de nisenê'ro phošta ma! Çiyo ke cênê benê, cîrê nasiv nêbeno borê. Dewlete leto jêde cîra cêna, imha kena. De bîra se bikeme, tezelê ma şao! Destebera ma nêna ke, horê bar kerime, şerime. Sar rema şî dugelu, ma mendime zerê na adîri de. Haq marê çêvero de xêr rakero, ma bixelesno!

Na rozu onca nejdiyê Marçîk de mîsawre biyo, hîrê eskerî kîşiyê. Dewlete bîrrê Xîlojî fiştê'ra cî, hao vêseno! Vanê, avoro nêverdanê. Niştune'ro arave ke o hetî ser şerî. Xêylê mûşkilat u zuru ra têpiya, eskeru ez vîyarnune ra şîne ke hona Xîlojî ra dû darîno we. Dora dûma hetê Borgîniye vêsnenê. Dewleta Tîrkî eve na hal bîrrê ma vêsno, qedeno. Dewi kerde thol. Îyê ke suke de amê pêser, bêkar u bêgureyê.

Derd u kederê mîletê ma eve vaten u nustene nêqedîno. Honde ke mî dî-hîrê noxtey ardî verê çîmunê sîma. Çiyo ke îson pê savo, veyveyê. Xort u çênê ma yenê welat de veyve kenê. Na hal mîrê zaf wes ame. Heftê de dî-hîrê veyvey benê. Hama, mîlet besenêkeno şêro jiaru ser, nîaz u qîrvanê ho bikero.

Roza ke racêrîme, otoboz de leê mîde mordemekê niştê ro. Şîyo'ro dewuzunê Xarpêti. Ma ke kerdime saê, nîfisê ma

pêroyîne kerdi top berdi, defter u listu de niada. Nîfîsa î mîrîki nêgurete, çîmê mî gîna'ra nîfîse ke Xarpêti rao. Liste ke cenderme u polêşî niadanê taxmînê mîra gore, eve hazaru namey tederê. Pîrdê Seyîtlîk de xortê otoboz ra ard war. Namê ho liste de bî. Ma deva-devê nê mî sate vînetîme. Sofêri niada ke beno derg, tenê ki mîleti mîlmîlna, o xortek uca caverda, dewam kerd ameyme.

ÇÊNEKA DOMONÊ

NAZIM HİKMET

*Çêveru ez cînon
Çêveru ju ve ju.
Nêoson çîmunê sîmade
Çîmu ver nêne merdêy.*

*Hîroşîma de ke merdu ne
Hawo beno des serri
Hot serre de ju çêneke ne
Pîl nêbenê domonê merdêy.*

*Porrê mî vêsa vîrênde,
Çîmê mî vêsay, bî gèzalîki.
Bîne lopa welâ adîri,
Wela mî vaydiye ro asmên.*

*Ez sîmara serva xo
Qê thowa ki nêwazon.
Domono ke jê kağîte vêseno
Seker çîtur borê ke.*

*Çêverê sîma cînon
Nîajnî, apo, ju îmza bîde.
Domonî mîrê kîstene
Va seker ki borê.*

Çarnoğê: **Berfin JEL**

TAYÊ

LAZÊ BRÛSK

Tayê demokratê, tayê sosyalistê, tayê newdarê, tayê ki surê, sip-surê... Ni weşiye u serbestiye wazenê, eve serbest fikir vatene, heskerdaêna tabiatî, nustene de serbestiye wazenê; tayê ki serba zirçayisê serbest u hesnaêna dina, destê xora ke çi yeno peyser nêverdanê. Na wasteni honde jêde rê ke, kam ni wastenu ano hurendî nêzonino, onca ki herbo de tamase devam keno...

Jê her mordemi, yê mî ki tercih u wastenê mî estê. Serba na wastenu gegane qesey kon, gegane ki nusnon. Mordem çitur ke serba xo qeseykerdene u nustene de serbesteni wazeno, gereke gosbido ki. Fikrê ke cîrê rast nêne, na fikru eve usulo rast ra kritik bikero. Na ju haqa. Na haqe kes keşi nêdano. Na haqe haqa de henêna ke, isan çitur ke yeno dina, beno wayirê na haqe, hêniya. Çutur ke ama dina ebe vengo de berz zirçena, "ca bîderê ez ki estune!"

Mî tayê çi va, hama seveta her keşi nêva. Nêvan ke her keş niyaro. Tayine rê van, yi xo rind zonenê. Wastene be fikrê isan ki her waxt vurino. Îsan heyati ra museno, fikrê isani ke heyati ra peyser mend, gereke bivuriyo. Îsan xeta ki keno. Hama, xeta gereke bêro rastkerdene. Tayê nia nêkenê. Ni her çi

inkar kenê, xeta xo nêanê verê çimê xo, vanê ez her dayim raa raste ra şiyu u hona ki fikrê mî pêro rastê.

Nika niadan ke tayê fikrê mî geletê. Hona hata vîzêri persê Zaza de, persê Khurmanc u felsefe weşiye de fikrê mî zobina bi. Virênde mî vatêne Zazay be Khurmanci ju zon qeseykenê u ju mîletê. Nika, niya nêfikron. Zazay be Khurmancu ra ju mîlet niyê. Zonê xo, kulturê xo, tarixê xo zobinao. Virênde mî vatêne verba zulim bivejime, herbê nêheqi bîqediyê besê. Hona ki van: verba zulimî leze bikeme, pêro qomu têduste bê. Hama no tek-teyna bes niyo. Gereke her qom bêro naskerdene. Kes heqa keşi meboro.

Hama tayê estê ke, ni fikrê xora qeyr zobina fikru ra hurmet nêkenê. Ni wazenê ke her kes jê dinu bîfikriyo. Kes verba nayinu de mevejiyo. Eke ju mordem fikrê nayinu ra qayil nêbi, desinde no mordem beno xayim, beno dîsmen. Nayinu ra gore teyna ju rae esta: Mordem gereke her dayim "hêya" vazo, qe itiraz mekêro. Eke dore amê qeseykerdene, ni demokratê vîrenê. Haqa isanu, haqa cênu, haqa qomê bîndesti mudafa kenê. Ni haqa cênu mudafa kenê, peyê coy ki urzenê vanê, persa cenu esta. Persa cênu çina, persa cuamerdu esta. Cuamerd nêheqê, wertê cêni u cuamerdi de têdusteni çina.

Tayê ki teyna welatê xo, sarê xo vînenê. Vanê, sarê mî her çi ra raver yeno, tayê ki tenêna ravêr sonê, vanê; sarê mî pêro saru ra berzo. No çiko? No rasizmo. Îsan çitur ke welatê xora, sarê xora heskeno, hêni ki zobina welatu rê, saru rê gereke hurmet bikero. Haqa inu ki qebul kero. Ni vanê, ma

verba zulımı vejime, wazenime ke zonê ma serbest bo. Rınd, kes thaba nêvano. Niya vanê, desinde ki dormê xode çıxa ke qomi estê; zonê dinu, kulturê dinu rê wayiren kenê. Vanê, ni zon niyê, lehça zonê mayê. Eke suma vanê zonê ma, kulturê ma, welatê ma esto, sima ki xayinê, letekerê uçb.

Karê nayinu teyna kifiro. Ni vanê her çi mayime. Na koy ma ardime meydan. Eke ma mebime thofan vejino. Ni xorê vanê roştber! Hama hetê roştiye de thaba nezonenê. Fikrê nayinu de ke tenê niyadame, hetê zonayis u tarix de thaba nêasêno. Teyna kamci parti ya ki kamci ideoloji quwetno phošta xo sannenê uca. Roştber gereke doskarên bıkero, tarix ra, felsefe ra, qomê xora bımuso.

Nika nayinu ra ju esto ke, vazê Haq çeverê keşi mêaro. Mordemek zur u kifiri ra qeyr thaba nêzoneno. Hata vizêri kemalist bi. Hona kes ne diyo, ne ki heşiyô pê ke no mordemek verba dewleta Tırki vejıyo. Nika zuru erzeno, xo keno olvozê Dr. Şıvan u Brûski. Ma sevajime, xora zon jê lastikiyo. Endi destê tode ju kose (quncık) ki esto, mird kifir u zuru bıke, tenena doçık bisane ke belka werdena to bena jêde!

Tayê ki hata vizêri newdar bi, nıka biyê "islami newdar". Rınd, no yeno çi mane? Tenê dormê xode niadime. İran, Afganistan u welatê jê dinu çıturiyê her kes zonenno. İtiqatê isani zobinao, bingê na itiqati ra parti ya ki komel ronaene zobinao. Bingê itiqati ra parti ya ki komel ronaene serba qomi rınd nêbeno. Wertê qomu de itiqat jêdeyo. Gunê itiqat de serbesteni, wertê itiqatu de

têdusteni bıbo. Hama, siyaset u idare qereke lewê itiqatu de bêteref bo. Nıka, tayê hêni nêkenê. Ni namê islami ra, elewi ra, komunistu ra, anarşistu ra qarınê. Ni ki wazenê her kes jê dinu bo. Wertê qomi de fikir, itiqat jêde mebo.

Xora tayê hetê fikiri ra feqirê. Ni teyna verba Zazay, verba Anarşistu vejınê. Ni qesê de newdarê, weşiyê de tariberê. İsanê niyanen her ca de yenê diyayêne. Niadame cuamerdi estê feminustu ra hesnêkenê, cêni ki estê cuamerdu ra hesnêkenê. Tayê kesk heskenê, hama isanu ra hesnêkenê. Ni misali hona jêdeyê.

Weşiya ma pêroine têlêwe de, têarê de bena. Her isan dormê xode niado, zerrê xora çitur yeno hêni bo. Eke qalê dostên, heskerdene, haştiye keme, gereke ewro ra ni kari sifte bıkerime. Jubini qebul bıkerime. Sosyalist, Anarşist, Khurmanc, Zaza, Hermeni, Tırk, Suryani, Elewi, Sunni, Asıq pêro piya ebe dosten têlewe de weşiya xo biramime.

Nika ra weşiya de hênene bıvırazime ke, meste domanê ma wertê haştiye de ebe dostên u rındiye têarê de bıbê. Heskerdene be weşiya ra bêre têlewe.

POLİTİKA DI MANA İXANET U AJAN

Faruk Yakup

İxanet: Bı waštenê xu ya, bı zane-
tey xirabey kerden u bı perey, bı
çiyê qiyetına informasyonê
mühimi rotenı.

Ajan: Ow kı qandê hêsabê dewletna
kar keno, gürweyoğê istixbaratêno.

Laberê madı na kelimayan kar ardenı
bol rehet biyo. Qandê kami tı vacê ma
şenê vacê; «No merdım ajan o». Labirê
kes nêşeno vaco; «Qandê çiçi no
merdım ajan o». Merdım herketê ra
biabırıyo. Merdım beno xayın, ixanet
kerde, yan zi ajan. Merdım fikrê jewi
hez nêkero merdım qulpê nano pa u
qandê ê merdımı vanê; «Diqet kerê o
ajano!». Merdımê bı fikrêno newe
bıvıcıyo şarê xu ver, no vın zi êy bini
vanê; «No fikro newe niyo, no taqtikê
dewleta kolonyalistano. Dewletê ko-
lonyalisti wazenê ma parçe kerê. He-
ger wuni nêbo nina qandê çiçi bı
fikrêno newe vicênê ma verni. O yo
herketê ma esto u ma gürweyenê u
nina zi şenê birê ma miyandi
biğürweyê».

Fikrêno wunasini rê vanê fikrêno kon-
servativ, yani muhafazakar. Yani fikrê
xuyê khani muhafaza kenê. No yeno çi
mane? Birê ma het. Welatê dı şarê
miyandi qedemey (sınıflar) estê, nêy
qedemey qandê xu gurübanê xu u
herketanê xu virazenê. Jew biyayêna
gürweyoğan (işçi), jew biyayena xoca-
yan/müayliman, ê xezeteciyan, ê dok-
toran, ê awukatan, ê şegirdan/tele-
beyan, ê sosyalistan, ê anarşistan, ê
komünistan, ê nasyonalistan u.a.b. Bı
no şekla, welatê beno dewlet. Yani şar-
tê dewlet biyayemı, no kêberan ra ra-
vêrdışa beno. Zazay zi newe newe
destê xu eşto, vinayışê xu akerdê u
vatenanê xudı newe newe net benê.
Tabi no zi bê risk niyo. Riskê cı çiçi

yo? Riskê cı noyo kı, vatenê xudı za-
ney u verniya madı bibê bendi u bı
finê ra bibê nasyonalist. Na nasyonali-
zımı ma pawitê u zê ma pawitê wuna-
sin zi bı.

Ze insanêno Zaza u demokrat waštenê
ma gerek no bo. Ma hemver heme ko-
lonyalistan bibê u ma hemver dışmen
biyayêna şaran u ê insanan bibê.
Gerek ma bı heme serehewadayêna
şaran hetê bibê. Ma dışmen nê, ma
dostı yê. Ma xayın nê, ma vırnayoğê
(devrimci) şarê xuyê. Sosyalist
biyayêna ma zi esasiyetê çım girotayên
nê, ser esasiyetê çimê şari akerdayên
bıbo u gerek ma qandê heme fikran u
vinayışan akerdê bê. Vinayışê wunasin
ma u şarê ma tenya beno verni. Bı
vinayışê xuya gerek ma, bı çimêno ne-
we bewnê dınya. Vatenê vengi ra gerek
ma xu dur visnê. Vatenê vengi zeydê
xayın u ajan.

Çı wext Alexander Mekadoni sınoranê
xuyê bahdoyını vineno se, bermeno u
vano; «welatê nêmend kı mı işgal
nêke, nıka ez kamcin êrda işgal kera.»
Çım veyşaney, veyşaneya kole kerdenı
heri nêweşeya gırdı. Merdımê kı na
waşteni dirê, nêweşiyê. Nêweşey, heqê
şaran u insanan bıngınan bındı
pelçiqnayêna. Na nêweşey zi nhê insa-
nanê narsisandı beno. Yani nêweşeya
ez u na nêweşey zi nêweşeya sıfteyını
diktatoreya. Tiya dı ez nêwazena heme
namanê nêweşan bınuşni. Merdımı kı
nêweşeya narsızım cıdı esta, o merdım
dı nêweşeya şızofreni, nêweşeya bıngın
taqıp dı biyayemı u.a.b esta. Dışmen
kam o? Gerek no tesbit dı heme zazay
pêhetı bê. Qandê kı; heta ma dışmen-
anê xu nasnêkerê ma nêşenê xetê
rayê xu akere u çı wext ma xetê rayê
xu nêakerê se, ma do sereyê şarê xu

bidê tēmīyan. Dışmenê ma, şarê Tırki nê, sistem u bê demokrateya parlemamentoyê Tırkiye yo. Dışmenê ma o merdimi kî, roşnayoğî kî, herketi kî, partiye kî ma Zazayan inkar kenê, ê yê. Ma dışmenê şaran nê, bêbexteya çimsureya diktatoranê. Ma dışmenê MIT, xu rotaye u ê xayinanê. Ma dışmenê merdimê kî xu u dêwayê şarê xu roteyayê. Ma dışmenê inkar kerdeyanê.

Dî şari kî pê miyandî heyatê xu domna yo, gan pê veradayena inan gürweyê destê siyayano. Na politika, dî welatê bin destî şikitişo. O/A kî dêwayê Zazatey kenê, ina konfaranşan ra teber eşeteni (kî na konfaranşan qandê heme merdiman u şaran akerdeyê), ina pelçiqnayênî u ina rê xeberî dayênî çewto u politikayêna wunasin yaremeteya dewletê Tırkan o. (kî merdim insanê wunasinan ra biterso. Ina çiçi yê u karê ina çiçi yo?). Qandê kî, vextê vernî dî çiyê xırabî dest pê bikêro se, nê merdimî wunasini Khanpawutoxi u nasyonalisti mesuliyê. Merdimê wunasini qof, Khanpawutoğ, politikayê fitnetey vela kerdey mesulî bîbê. Nêy merdiman ma naskenê u wextê cî biro se ma nina veyveyan dî, konfaranşan dî teşhir bikêrê. Nêy merdiman rê mayê nêy vanê; "Tehditanê şima, ma, rayê mara dur nêvisneno, nêy weş bizanê! Ma nê wazenê kes kûçan dî bikewo ma dim u ne zi ma wazenê a kûçayan dî bikewê kesi dim."

Dî çi estê kî, gerek merdim pêra abırno;

1- Ay kî vanê; "Nêy qandê destê siyay kar kenê." Wazenê serê na meseley u raştêya na meseley bigirê u bidê virakerdiş.

2- Ay kî na mesele dî nêşenê akerdayênî newe virazê, na mesela ra remenê u na remayêna inan zi binê zaneyêna inan rayo.

A çi kî herî şikê merdim anceno noyo; merdimê Kirdasi, Tırki nê, ê kî kokê ina Zazayo u miyanê Kirdasan dirê, miyanê Tırkan dirê, yenê ma ser. Ina Tırkan ra Tırk, Kirdasan ra Kirdas biyê.

Tabi kî her merdim senin wazeno xu ifade bikero, no heqê cıyo u ma nêy rê çiyê zi nêvanê. Ema nêy embazan rê zi wazena nêy vaca; »Qandê kî şima Tırkan, Kirdasan miyandî gürweyenê mayê şima rê AJANÎ, XAYİNÎ nêvanê. Cokî mayê zanê vatenê ajan, xayin yeno çî mana u mayê qandê nêy embazan zi nêvanê nina objektif, yan zi sübjektif xayiniyê.

Vatenê wunasini gürweyê merdimê zane u roşnayoğî niyo. "Embaz u dosti delali" o vateni kî şima qandê ma vanê, werzanê qandê xu. Yanzi werzanê dışmenenê mayê way u may kıştoğan rê.

Faşizmê CT. (Cumhuriyetê Tırkiya) bî nımite, bî xofeya politika yê xu, yê asimlasyon ser Zazayan u ê şaranê minoritetan serdî ramneno u ma bî o şarana piya hemver asimlasyon, qetliyman verdi deziyê/bendiye. Ma lejê inandı zi bî inanayê. Tabi o zi tenya bî şertêna beno. A şert zi; bî idolojiyê xuya qabul kerdena kameyê ma u siyasetê xudî lejê mayê serehewadayana ma Zazayan, qebul kerdena beno. Rayê bini zi (ser esasyetê xu inkar kerdeni) mayê qabul nêkerê u nêkenê zi. Ma nêwazenê merdimê kî layiqê insanyet niyê linci berzê ma u lejê ma.

Na meqale dî wazena pêhesnayena qandê mı bol mûhim o viraza; »CT. quwet u istixbaratê ina wazenê miyanê madî bî nameyê Zazayan qurubi virazê. Nêy qurubi gerek ma tecrit bikêrê u tecrit kerdena ina nino no mana kî ma lejê xu rojenê, inkar kenê yan zi nêdomnanê. Bî ekis ma lejê xu kokên do mebut serdî karanê. A leymî kî wazenê bî çaredê maro dê, ma do êy leymî bî mantiqa, bî demokrateya, bî roşnayoğêya bişwê. Gere her zane, demokrat, roşnayoğê Zazay destê xu pêrê derg kerê u qurbanê wunasinani rê miyanê xudî ca nêdê. Gerek ma zi qurbanê xu, enstütüyanê xu u partiyane xu virazê."

O kî ma Zazayan inkar keno (qurub, parti, şar u millet) diktatoriyê, şoveniyê, ray u vinayişê kolonyalizmê dirê. No çî

qe jew Zaza nêtersno (zaten kultûrê Zazayan dî ters çinyo). Zaten o merdim kî terseno, o do biremo zî. O kî terseno, lejê şarê xu rotenî rê hazîr o zî. No lej, senîn ê ma Zazayano se, ê heme şaranê bîndestan u ê şaranê koleyano zî. No lejê madî, mayê wazenê heme Zazayan jew banî bîn dî biyarê pêhet u na lejê raştî dî bikerê militanê şarê xu.

Waştena ma, her Zaza bî şaxsiyetê xuya, bî lejê xuya miyanê şaranê dinya dî, bî kamêyê xuya, bî şarê xuya cayê xu bigiro. Werzê lingan ser bî çareyê akerdeya lac u kêyney Zazayan! Şîma do bî fikrê xuyê neweya nêbenê xayîn, yanzi ajan! Şîma do çîmanê şarê xudî bibê militan! Tarixê ma bî lej u serehewadayêna pîrro. Serehewadayêna khanan gonîya şîma dî bî newedera bibo serehewadayêna newe. Politika dî newe, gerek nêbo politika da ixanetî. Serbestey waştena Zazayan u ê şaranê bîndestan nêbeno politika da ixanetî. □

O kamo?

O kamo?

O birayê mino.

Êy wazenê bîksê

O şehidê mayo.

De werzê werzê

Emdazo werzê!

Şarê Zazayano

yeno kîştênî,

Ê kî kîşênê

dîşmenê mayê.

Faruk Yakup

ZAZA HÊSENÎ RÊ

CAMÊRDÊ SERE HIRISÊ XUDÎ

CIT CIT VEŞNAY

NÊ BIYAYENDA TO ZE KARDÎ DA QUNÎN

TI NÊ

HÊYALÊ TO ÇIMANDÊ MI VER,

ZERIDA MÎDÎ ADÎR

VÊŞÊNÔ QIRIKÊ MI.

HÊSRETÊ TO MEZELÎ KARÎT

ÇESBA MÎDÎ

TEWATENÎ DÎ MI DÎ

HEZKERDENA RAŞTEY

MI TO REHÎN ÇIROT

HEGER ESTAREY XÎJ NÊ BIYAYÊ

DESTANÊ TODÎ MI ŞAYÊ TEŞA

ZAZAYAN RÊ BIKERA TAC.

Nêy pelî qandê ZAZA HÊSENAN RÊ

derb NAY CIYA

SIYÊ SEBIRÎ MABÊN RA BÎ LETE

HAWA DÎ DESTÎ NÊASENÊ

NÊMEND ÊRD DÎ ŞOPÊ LINGAN

BIRA!

Ê ÇIMÊ TUYÊ SIYAY DÎ BURXÎ BÎ,

O YO HÎNA QULÊ KENO HEWNaNÊ MI

VÊŞÊNÂ BURAM BURAM

ZEYDÊ TOYA BIRA!

ÇI HÊYÎ, ROYÊ WUNASINÎ

ÇINÊ BIAYENDA TODÎ WUŞKÎ BÎ

GANÊ DÊYINDARA,

Ê DO BIVINÊ

ÊLÎM-ÊLAH

EFKARÊ TO DO BURO SEREY ÎNA.

Selahattin u Jiyan

(31 Temmuz 1996 Özgür Politika ra)

Tirkî ra açarmayox: Faruk Yakup

GINGIM RA ÇAR LAWIKÊ ZERRÎ

Nê lawikê ke amê vatene, bênuste u bê miqam u bêçheku ênê vatene. Herkes nê lawika ebe qeydê xo vano. Yanê miqamê nina kam ke vano, ebe goranê xo ano rê qeyde. Zaferyê hetê veyvanê teziya u çênanê azeba ra amê vatene. Nêmo zafêri ki kesê ke bêzerriyê ina vatê. Ewro ki cayê çênî u çêna ê rojanê veri ra zaf ravêri u rindêri niyo.

AREKERDOÇE: HEWES MIRO

1.
*Ez o diyarê na lojine,
tiyo diyarê na lojine
veng amo vengê zewncê
gorgeçina.
waxto ke zerya mi tode çina
ti qey zerya xo mirê kena
zê eleg u pirojine.*

2.
*Tebera serdo "qere-qışo",
ê şari xorto new-ciwano.
ê mi juyo kalo bêherdişo
kes çino dormê dewera
biyaro-bero.
kula zerê mira derbê pırano
bikişo.*

3.
*Çemo çemo mi derbazke
nonê destê mi lawaşke
çita serê mi kuraske
sing u verê mi cemedke
hona sera mi derbazke*

4.
*Şiliye varena şiliya şondi,
pişke eyşto kişta boni
juyo ke wertê mino-tode
qesêkeno
hard bilerzo bon pirogino*

HAQ, GUNÊ TO U EZ

HEQIE MERGARIJI

*Tora haskerdene ke cirno
ez zerrowes ra
cirm u ceza ho
yelgia ho, çi bena bivo
pêru gunu u movalê to
cenu ro na vilê ho.*

*Wayirê çor kosê dina
torê binusno.
Yelgia ke mi na dina de kerda,
gunu u movalê ke
mira haskerdaêne ra
kewtê ve vilê to,
nê jûê jêde, nê jûê kêmi
pêroine arêdo na vilê mi kero.*

*Eve gununê to amrê mi :
ez mordemo de wayirê baxçio
kulve ken, zilv ken, uwe dan.
Gunê to mirê leê gulê çiçeğê
xiraviye ra finê ra ve duri mi.*

*Sare u çimunê mi serro
mirê binusno haq pêroine,
tersunê to şupxenê to
gunu u movalê ke
mira haskerdaêne ra
kewtê ve vilê to,
loqmê ke maa mi dê,
zuraisê maa mi,
minêtê maa minê ke
zerê ho jiar u diarê maê,
teverê ho mihemmedo,
ez haq ra wazenu ke
pêroine xane tuê rindenî rê
binusno.*

*Seweta nainu pêroine pia
haqi maqi fikirê ho mia, şie meke.
Mi bizê aqlê ho, fikirê ho.
Ez wazenu bimanine virara tode
bêşindor u bêmerdene.*

1991

FOLKLORE DÊRSIMI DE CAÊ LAWIKU

-4-

Hawar Zornêcengi

Citur ke ma ravêra ki vatvî; lawîki weşîya ju mîleti de cao de hewl cenê. Lawîki vatene, made toreo de xêyle khano. Sayîru lawîk u kîlami yimiskerdê, vatê, ardê na roze. Her ju lawîke çiyê sero vêjiya. Yê her lawîke kî sanîka de xo, hêkata de xo esta. Ham na lawîkî gereke hetê hunerberzu ra rînd bêrê vatene u gosdaêne. Çike, şinate ke çîgaşî rînd bêro werte, honde rîndî ki gosdîna.

Sayîrunê maê vîrenu waxtê xora gore cînto, vato. Sayîr u hunerberzê newey kî na waxt ra gore bîcînê u vazê. Ju lawîke ke rînd vajîye, ser ra se-serî bîvêrê ra kî a lawîke coru nêbena vîndî.

Lawîkê haskerdene made sîlketê. Sayîru xo u dormê xora gore lawîki vetê turo, vatê.

Taê dergê, taê kî kîlmê jê fiçegunê (mani). Iyê ke dergê ju mesela kenê ra, hata ke a mesela tey biye areze, vajînê. Iyê ke kîlmê, her daym u her ca de vajînê. Eve her hewa u her qeyde vajînê. Manê xo kî jêder fahm ra vêjîno werte.

Lawîka cêrene oncia Sayîr **Qemerê Areyîji** vata. Na lawîke hem hetê itîqat u cematê Kîrmancîye ra hemî kî hetê cuamerdên u çherênî ra cao de hewl cêna.

Qemero Areyîz ke xortêna xode sono Anadolîya şîware ke bigurîyo. Niadano ke sarê Dêrsîmî ra taê çêy surgînê 38 ra têpia peyser nêamê. Uza wertê Tîrku de adet u torê xuyê Kîrmancîye caverdo, itîqat u torê Tîrkunê dormî gureto. Sayîr waxtê ke uza maneno, zera xo kuna ju çênêda derezaê xo. Zera çêneke kî eyrê bena. Peyniye de sono ke maa çêneke ra çêna bîwazo. Hama mae çêna xo nêwazena cîdo. Cêreno vero, cêreneo sero, se ke keno mae oncia çêna xo cîmêdana. Tesela xo ke kuna dizdenî sono çêneke de qesey keno, qesê xo ke kenê ju, wazeno ke çêneke bîremno bero welatê Dêrsîmî. Reyê-dîrey ke lewê çêneke de vênîno, sarê dormî ra taê kunê vîrenîye, ey pak kunê. Zerê xo ke zon dano, aê sero na lawîke vano.

Sayîr lawîkunê xode jiar u diyaru ra ardîm wazeno. Ge vengâ Xîzîrê sata tenge dano, ge vengâ Gola Buyera Kêwiye, gegane kî vengâ kemerê Duzgîni dano. Çhare ke tey nêdî kuno şîya

mordemunê bextu; herb ilan keno. Nêwazeno ke kês wertê dı göyülu kuyo. Gon u qeyretê miletê ma geri-viye de çitur vurino, na lawike de rind anora zon. Taê cau de qesunê tırki keno wertêra, halbıke zonê made ki manê na qesu estê. Beno ke ita de fer-qê suk u dewu biaro ra zon, ya ki ser-va vezn u kafiya nia vazı.

*Erê serê koê ma persena¹
Melema mı çiçegu u gulo,*

*Wertê çiçegu de
Vileçewtê xo simbilo,*

*Mordemo sey ke şêro koti beliyo
Vileçewto wiy melulo,*

*Vana, «Lao hên mevaze
Piyê mordemê sey Heqo,
Heq dina de mordemo de pilo»,*

*Heserê göyüli sano ma
Zerrê ma dirvêto khulo.*

*Çênê mala sîma rında
Verde lea bariye,*

*Erê mala sîma rında
Verde lea bariye,*

*Vera ma yêna sona
Juya wiy najliye,*

*Cuanika de qayet rindeka
Sosina mı tasilliye²,*

*Ronişten u raustena xo rindeka
Kivara mı ağırbaşliye³,*

*Dot'a mordemi de ke huyına
Tivanê zaranca neqêşaiye,*

*Heq adirê na göyüli wedaro
Gonia ma'ro to giriye.*

*Ama lewê made hurdi hurdi qeseykena
Juya de gonegermiye,*

*Vana, «Lao torê sılayiya
Meşte bê çêma meymaniye».*

*Roza bine ez terkit u şıune
Bara mirê Heq amo comerdiye,
Şine ke kosê oda de nişta ro
Tivanê dina güzeliye⁴,*

*Uste ra amê virare fişte vilê mara
Destê ma toqa kerdı, terê dina
güzeliye,*

*Sosina mira yêna
Boa gul u sosiniye,*

*Ustu ra lew na melema xora
Thomê xo mendo'ro thomê Bağdad
xurmasıye,*

*Şiye mirê qewê pote arde
Leto ju qewa, leto ju sitê miye,*

*Leto ju mı simitı,
Leto bin -ağu bo- gula miro nêşiyê.*

*Kivara xora xatır wast binu tever
Verê çêveri de gureto mira Tirkunê
Anadolıye,*

*Mı va, «Lao Heq adirê sîma wedaro
simade çino şerefê cuamerdiye»,*

*Des u hawt mordemi danê ju mordemi
ro*

*Kerdo fênda Tirkunê Şêvas u Qeyse-
riye⁵,*

*Şerefê Tirkunê Anadolıye
Mendo'ro şerefê xanimunê Qerekoyüye,*

Ala Heqı ra nêger biyêne,

¹ Mı, ju verziyonê na lawıke kî payıza verêna 1988 de perîoda 'Berhem'e, amorê Sine de vetvi.

² Kirmanckî de wendogê, wendise ya kî zonağê.

³ Girane, cuanike.

⁴ Rindeka homete.

⁵ Tirkunê Şêvas u Qeseriye devadevê 1940 de tope sero do pêro, jumîni ra çewres mordemi kiştê. Coka vanê 'kerdo fênda Şêvas u Qeseriye'.

Naza biviyêne çar xortê Kirmanciye,

Ma ve simara pêrodêne
Sari bidiyêne kerdena cuamerdiye,

Nat u dotra danê miro
Lesana minê sey kerda merdiye,

Mı va, «Koti menda birese!
Xızirê sata teng u darîqîye»,

Xızır ustira bi bojiyê miro
Ezo vetu silametiye.

Mı uşira xo gurete
Sana suse yoliye⁶,

Taê ca ke şiuene
Lingê minê raste vinete nêşiyê,

No ondêr göyûlo, ez peyser cêruna ra,
amune dewa kîvara xo ke, sewe biya
letiye.

Seweta yê göyûli ra
Xorê şine kotu paga xan u xiraviye,

Tezelê minê sêy rê
Kerdo tira vorena bimbareka şiliye,

Sewa yê comerdî
Mı sero kerda ting u tariye,

Mı çimê xo nay pêra, kerdî ra ke
Şafaqî sano gilê kou, ondêrê Xoci
vejîyo'ro camiye,

Mı va, «Heqo sıkirê mi've to bo
Tirkî nîka benê top sonê camiye,

Sonu sosina xo remnenu anu
Eve na rehetîye»,

Gıra gıra oncine şiuene ke,
Sosina mı pençere de nişta ro ber-
vena, terê dîna güzeliye,

Serê surota xo bilişkîno,
Jê asma newiye.

Dota amê zeleşiyê yaxê mîra
Maa xuya zalima çêvesayîye,

Mı va, «Niajni çêvesayî, tı mîra çî
wazena!
Tode çîno gon u qeyretê Kirmanciye»

Vanu, «Niajni, gon u qeyretê xo me'rze,
Bê tı werte mekuye,

Tı ke Heqî naskena
Çêna xora mı dime fiye».

Vana, «Lao qalê qesa henêne meke
Sonu xevera danu Tırku,
Tirkî yêne to kisenê, meyitê to benê
erzenê serê suse yoliye».

Mı va, «Niajni çêvesayî to çitûr aê
kena, Hire xanu sero june.

Tı ke Heqî naskena,
Minê sey bide xaturê sitê Ana Fatma
Sipiye».

Vana, «Lao, nae sero to çî xo noro
merdene?
Alt-ustê nae ju cêniye».

Mı va, «Niajni, aqilê to êyr nêkeno
Her hermete dîna de nêbena juye».

Vana, «Lao, maa mirê Heqî demekerr-
ne,
Raa İmam Caferî caverda, dewrê çond
serruno biya yezidiye.

Hên tek ara cı nêdana,
dewamlî⁷ sona camiye»,

Mı va, «Niajni, tı ke raa xora texeliya
To biya cenemiye!».

Mı ke cıra hên va,
Hurênda xode vinete cemediye.

Mı destê kîvara xo guret, arde verê çêveri.
Mı va, «Niajni, ya çêna to remnon bonu,
ya kî meyitê mı kuno welatê gêrivîye».

⁶ Raa suse, raa makîna, raa cadey vajîna.

⁷ Zonê Made: Her waxt, her daym, her taw, tim u tim vajîno.

Sosina mi, mezela mi ke kute welatê
 ğeriviye
 Çilu viraze bê mezela mi ser, sewa yêniye.

Çênê ti ke qelvo pak ra bêrê mezela
 mi ser,
 Hardo dewres cosmîs⁸ beno,
 mezela mi bena kêwiye.

Kivara mi destê xo bîdera mi
 To remnenu bonu Nazmiya⁹ vêsaiye,

Erê to remnenu bonu
 çê Hemed Güngöri; çê mao de pilo,
 Mordemo de gon u qeyreto, marê ke-
 no ser u sewiye,

Ma vera dayrunê hukmatî de kuno
 zere
 Min u to vera keno dawa-vekiliye.

Çêverê hukmatî de ke çhare nêdi
 "Otuzsekiz" ilan keno,

Beşli keno xo herme ra
 Asırmu saneno xo miye,

Tırki xorê bêrê bivênê
 Şeref u kerdena Cuamerdiye.

Mirodê min u to bikero
 Cêr kemerê Duzgini, cor gola Buyera
 kêwiye.

Çênê dewa sima rında
 Melema mi dust de sono cerde,

Erê dewa sima rında
 Melema mi dust de sono cerde,
 Tırku da miro, miro nêda ke
 Mi sosina xo remnê berde,

Xorê şine kotune birê nê yavani
 Sewa payiza biya serde,

Mi ceketê xo vet, da kivara xora

Ardo sarê xo no'ro hermê minê neçari,
 destê xuyo ipeg ardo şênê mi serde,

Des u di cay porro filik munito
 Ardo surota şise serde,

Mi va, »Heqo, ti ke Heqeni kana,
 Min u na kivare mirodî verde
 meverde!«.

Çênê dewa sima rında
 Pêy de sono hêniyo,

Erê dewa sima rında
 Pêy de sono hêniyo,

Qulê na zamani persêna
 Kivara mi, qulo de dorği¹⁰ niyo,

Heq adirê na göyüli¹¹ wedaro
 Aqil ma sare ra vêjiyo,

Çênê çar qunşi çêsikê made estê
 Sosina mi xerzliqê tuyo,

Vana »lao, malê dina pê sekenu
 Göyülê min u to juyo!«.

Çênê to remnenu bonu
 Mordemo de sew u neçaru, ne maa ne
 ki piyo.

Çênê dewa sima rında
 Kivara mi dust de cado khano,

Damako layêko Kırmanco
 Nişto ro zerrê xo vero qeyde vano,

Vana, »Qıdaê roê xo bijêri
 Nişto ro min u xo ser qeydu vano.

Lao mordem "Alla içü" vazo
 Her mordem qeydo nianen pêser
 nêano«.

⁸ Tırkiyo. Zonê made manê xo: Kuno de, beno têra, tavatur rewino.

⁹ Ju Qeza de Mamekiya, namo khan "Qızıl Kılse"o.

¹⁰ Raşt

¹¹ Zene

*Çênê heserê to zor kerdo
Efkare zerrê mi girano.*

(Giredayis)

Lawika mawa cêrene lawika de goven-
da. **Aşık Daimi** waxtê xode Pilemoriye
de vata. O ki eve ho uza rao. Na la-
wike hetê formi ra tenê na bado vu-
riye. **Aşık Daimi** çığaşi ke lawiki jêder
turki de vatê; wertêra taê zonê made,
taê ki têwerte ra cemat u pilakunê xo-
de vatê.

*Melem Melem bê nata
Zerria mina bele pota
Destê xo destê mîke
Haqi marê rinde vata.*

(Giredayis)

Mordem gere qedrê nayine rind bizo-
no, aqwa asimilasyonî gavar de cêbir-
no. Her ju lawika ke zon u kulturê ma-
ra vişiye, saê ke gostê mara nenikê ma
oncena bena.

*Melem ti yara mina
Hesreta canê mina
Bezna bariye ta dana
Sosina bağê mina.*

(Giredayis)

Mesela:

*"Ne ağlarsın benim zülfü siyahım
Bu da gelir bu da geçer ağlama
Göklere erişti feryadım ahım
Bu da gelir bu da geçer ağlama ..."*

Lawiki estê aqwa serdine verdanê ra
araqê çarê isonî ser. Lawiki estê isonî
benê welat; gilê koê Muzurî ra-, vilik u
sosinunê welati ra jê mēsa hemgēni
fetelnenê. Adir gino zerrê isonî ro.
Lawiki estê, hên wes vajinê ke, tivanê
kosagê adiriyo zerê tıramî ra vezenê.
Lawika *"Wer-erê Zerrê mi"* ki nayinu ra
juya, hora eve vengê **Uşên Doğanay u
Serdari** de ke vajiye ki bena hewes-
kar. Mordem qayilo ke her daym gos-
do. Zaf sıkır ke sayirê maê nianeni
estê!

Zonê made nia vata:

*"Çaê berverna, çaê jivêna melema m'
Nia amo, nia nêsono meberve
Resto asmên, jivayisê m', ax u waxê m'
Nia amo, nia nêsono meberve ..."*

Na lawike ki hetê Qozu ra juy geriviye
de vata. Rindekiye ke nêbiye, hasker-
dene ki nêbena. Haskerdene ve
rindêkiye ra bêştaiyê juminiyê. Rozê ju
rowal esqê juya rindeke beno, piyê
çêneke çêna xo ci nêdano. Doz kuno
wertê cıranu. Teseliya xo ke kuna, La-
zek terkmeno sono geriviye. No adirê
zerriyo, coru sono we! Rowal a rindeke
xovira nêkeno. Xêyle serru ra tēpia na
lawike rowala xo sero vano, vengê xo
keno kasete, rusneno dewa rowala xo.
Eve na qeyde ki na lawike bena aqme,
qomi rê bena mal.

Beno ke hona zovina lawikê dēy zonê
made caê vajiyê, hama lawikê ke ey
turki de vatê, felsefê u torê edebiyetê
sarê Dêrsimiyê. Qe cıra duri nêkutê.
Seveta doskerdena nayine ki gereke
mordem biguriyo.

*Oy melemê melemê
Çimi şiyê, buri qelemê
Ez bine meftunê to
Bine dismenê alemi*

*Çênê to çi kivara ¹²
Roê mi guret mîra
Ez bizoni ke mîrenu
Vîrare finu vilê tora*

*Wer-erê dewa sime verde 'bı gavano
Piyê to, to mi nêdano, zerrê mi
Dilegê mi ke Heq u Talay de vêreno,
Heq cıra riyê xo çarneno, Seytani ver-
de xizmete vêneno.*

*Melem Melem bê çê ma
Ez heyranê çê sîma
Zerria to kêşi mekuyo
Mi ti kerda xo çîma*

¹² Na Lawike serra 1985 de mi Bava Qemeri ra Erzingan de qeydkerde. Beno ke hona di-hirê çekuyê xuyê bini bibê. Çekuya giredayîşi (Nakarati) hunerberî Rençberî pajêdnê u kaseta xode hên vate.

Wer-erê derdê zerrê mi, zerrê mi
Çaê miradiya, herêdiya, hêrsbiya
bojiyê xo nêana nêkena binê sarê mi.

Wer-erê dewa sima verde vîyala teke
Mî vera silam 'ro der u cîranu ke
Ez ke memleketê vêsayi de mirenu
Tenê porê a delale biya mezela mi ke

(Gîredayis)

Wer-erê tawê varasono
Tayê isan jê Keremi vêseno, zerrê mi
Tî ke na bantê mi welatê made cînena
Munzur Bava tode hawar beno

(Gîredayis)

Lawîki estê veyvu de vajinê, lawîki
estê hêgau de-, kou de-, waru de va-
jinê. Amoni, payiji, zîmustoni, usari
sero vajinê.

Lawîka cêrene ki cirana xo sero vata.
Hem rowala, hemî ki cirana.

Lazek xeverê cêno ke çê cirane haê
barkenê dewe ra sonê. Haskerdoğ be-
senêkeno çiyê vazo, esqê xo eskera
niyo. Eve na lawîke haskerdena xo u
çêneke peyniye de ilan keno. Lawîke
de fekê rowala xora qal ano ra, gegane
ki piyê çêneke rê beno gerreçi.

Doê ma serdîno
Ronê ma germîno
Ju nao cêro yeno
Pepo yarê mino

Çiko sebeb çiko
Cîranîna mara
Mordemîna mara
Çaê barkena sona
Sona dewa mara

Verê çêveri de
Çaê vindena
Ez ke yenu sonu
Çaê bervena

Çiko bervîs çiko
Cîranîna mara
Mordemîna mara
Çaê barkena sona
Sona dewa mara

Raya mî dîriya
Mî ewru meyman ke
Çaê mîn u xo ki
Odîka pêyde rake

Çiko sebeb çiko
Cîranîna mara
Mordemîna mara
Çaê barkena sona
Sona dewa mara.

Verê bonu de
Sona şüya tike
Yare barkerdo
Nawa sona suke

Çiko hered çiko
Cîranîna ma ra
Mordemîna ma ra
Çayê barkena
Sona dewa mara.

Na lawîke, lawîka de mawa khan u zaf
namîla. Paxê Suru de juye sero vajîya.

Ĝezala Paxi

Ĝezal Ĝezal Ĝezal
Zernê mino zalal
Heqî mirê tî layêq diya
Comerdi mirê kerda helal,
Çar rozunê na dîna rê
Mîde kerda heval,
Sosîna jê to ke yêmi bo
Pê sekenu milk u mal,
Ezo to dîma vêsenu
Bîne kokim u khal.

Lawo lawo lawo
Çi zalîmo sarê Paxi -weyê weyê!
Sarê Paxi vanê ma mordemî cême
Eve weşîye keme xağ ve xaği.
Ĝezal mîde bê, to remnenu benu
Çê İsmayîlê Cemalî; wayîrê phoncsey
çaxmaği
İşala ke Heq thowa nêkeno
Xezala m' ve mordemê saği,
Heserê to sano mî
Çimê mî seder nêkenê ra u wolaği,
Çêna zalîmî xo piştî têra

Tivanê çiçêga wertê baği.

Thamirê destê mi nêcêno
 Êzala mi kheriko koko,
 Êzal bê to remnenu benu
 Wertê Boleban u Çhareku,
 Sosin to remnenu benu
 Ondêr tifong ma sero teko,
 Ez ve heyranê na lazeki
 Domano, nêzoneno usilê çheku.

Erê Êze Êze Êze
 Muriya Xarpêt'ya reze
 Sungu kunkor ra veze.

Paxê Suru verde
 Êzala-m' leyê yêmişî
 Misawrê min u geza-m' kenê
 Gulonê Gomê Mirşî
 Mî va Olî kenê tifong mirê biyarê
 Ez xorani xo bikişî,
 Xevere ama, vanê "Êzala to remna
 berda, Qemo biraê Yivişî".
 Efkarê mi girano,
 Tifong biyarê xorani, xo bikişî.
 Oli mirodê ma keno, kume têvirare
 Reyna sare nanu ra wertê mavênê
 cizu, şênê şişî.

Paxê Suru verde
 Êzala mi sono kemero sizo
 Ez vanu nêvanu,
 Aqilê çêna uzağşênî dêyra u dengizo
 Sosina mi dina de vêrdêna mi tora
 çina
 Belka pêyniye de qatira pince bizo
 Hesarê to sano mi,
 verê çîmunê mi duman u mizo
 Heq ano hurê, axiri kume têvirare
 Lew kenu mavênê serê cizu
 Na zaman de qeydê min u to vano
 Ximalo Qemero Arêyizo.

Paxê Suru verde
 Êzala mi sona şüye
 Çêna uzağşênî xo piştê têra
 Jê mayîna retkerdiye
 Heq adirê na göyülî wedaro
 To dina ma sero kerda xan u xiraviye
 Çênê tike comerdi naskena
 Ma ke yeme mala sîma
 Reyê bê ta ro cêncêna xo fiye
 Heq adirê na göyülî wedaro
 Cêncêna mi to dime çurmîs biye.

Veyvik u viliki dewa made zafê
 To wertêra birinciye
 Erê Êze Êze Êze
 Muriya Xarpêt'ya reze
 Sungu kunkor ra veze.

Sosina mi to ke dewa mara vêjina
 Dewa ma bena xan u xiraviye
 Çênê to ke peyser yêna dewa ma
 Esq u çêf kuno ci, bena veyviye.
 Na zamande nêvîndena
 Wertê made têt u bisku visneno
 Ximalê vazê Memê Thüye
 "Memo vîndena vînde
 Nêvîndena to kenu werdê juye.
 Memo so çêverê hukmati de ciande,
 xorê loqmê nun buye"
 Payiz ve payiz sayiri rê pereno ra
 Êzala mi sono beriye
 Bojiyê ma dî göyülu bijêro
 Xizirê sata tenganiye
 Kume têvirare
 Çor rojî rameme dewranê dinalige.

Erê Êze Êze Êze
 Muriya Xarpêt'ya reze
 Sungu kunkor ra veze.

Na lawike ki seveta rindeku vajîya.
 Êzala Xozati ki rindeke biya, semte
 biya. Dêrsim de rindeku sero her daym
 lawikê nianên vajinê. Hama qese u
 qeydê na lawike ki edebiyatê sarê Dêr-
 simî de cao de hewl cêno. Cêr, sîmarê
 ju varyantê na lawike da.

Êzala Xozati

Derê Pezgêwrano leminê Êzal
 Êzala mi tikmê rejî -lemî lemî-
 Hao ke herdê Beytu de fetelino
 Hesen Ağa Lazê Kêjî
 Hesen Ağa vano, «No tifongê Aşire niyo
 Ez xo caê sanî serde berjî».

Tew bo, tew bo, tew bo
 Uwo ke veyvê ma beno, vaxo gamê
 rew bo.

Pîrnika mi hurina leminê Êzal
 Gonia zerrekê mi girîna
 Êzale vana «Hesen Ağa
 tî ke yena na dorme ro sona

Çhoka zoniunê ma şikîna».

(Giredayis)

*Dere na bivêso leminê Êezal
Êezala mi veîg u vazo,
Êezale vana, »Hesen Ağa ko bozîxo
Tî bê ewro çê mara meso,
Ero tîke nêvîndena sona
Adir Geriye kuyo Kêpure tey bivêso».*
(Giredayis)

*Dere na bivêso leminê Êezal
Êezala mi 'bî muriye
Surota tu rîndeke hên vêsena ke
Erê mîva jê asma newîye
Êezale vana, »Aşîri va tékuyê
Hesen Ağa barkero bêro warê Geriye»*

(Giredayis)

Na lawîka cêrene ki lawîka de govenda. Dêrsim de ewro eve na form senik lawiki estê. Hetê qese u qeydey ra jê lawikunê Zazaunê maê cêriya. Formê lawikunê/deyirunê cêri tede qiraniya xo sevekna. Hetê Têrzani (Mama Xatune) de jêder waxtê veyvêy kerden u hêgay çinitene de vajina. Laz u çênêy hem vanê, hem ki govende cênê.

*Hêgao suro filano, yar-le-lê yar le-lê
Juo têyro aqwedano, yar le-lê yar le-lê
Kutîkê bakê çênano, yar le-lê yar le-lê.*

*Piyê çênu Silemano, yar le-lê yar le-lê
Çênêko qîz ma nêdano, yar le-lê yar le-lê
Sola çêde bîmano, yar le-lê yar le-lê.*

*Zugurtçiyê usarî, yar le-lê yar le-lê
Kotê bostanê sarî, yar le-lê yar le-lê
Seveta vilikê xîyarî, yar le-lê yar le-lê.
To porrê xo munito, yar le-lê yar le-lê
Mirê çimê xo sikîto, yar le-lê yar le-lê
Piyê to bergê ma pîto, yar le-lê yar le-lê.*

Ficêgi (mani) jêder hurêndia gurey u veyvey de vajinê. Pê dine govende ki kaybena. Mordem besekeno fekê cêniu ya ki çênu ra ficegu her daym bihesno. Hêgau de, mali de, waru de

doy verde ficêgi yêne gosê isani. Î jê kuratunê. Gegane ki laji u çênêy eve ficêgu qesu erzenê jumini ser; verva jumini vanê. Ninu ra taê niarê.

-1-
*Va yêno, vaê koê Suri,
Saneno tel-biskunê yare
Cira hurdi hurdi fino dûri,
Ez u tora kume tê virare
Hata dikunê desta sodiri.*

-2-
*Yaro yaro, yaro yaro,
Zerre torê zar u zafo
Na homete de bêqeraro,
Qesê cêniya xîrte persêna
Dêso de qayimo phoşta maro,
Yê cêniya pexile persêna
Pîrdo mexeleo, cira gineme waro.*

-3-
*Bonê piyê to ver çeto
Göyülê min u torê reto
Serê sirota to vêsena
Tivanê kosagê adirîyo,
zerê trami ra veto.*

-4-
*Tiji esto na kerre
Sewlê xo do ve zere
Yarê mî şiyô qurvetiye
Adir kerdo ma zerre.*

-5-
*Perr perrike, perr perrike
Gula mîna cansenike
Reqêşina ju ling u ju bêçike
Gulê destê xo destê mî ke
Bê, ma şime şiya honike.*

*Ser selike, bîn selike
Peyê boni de ju holîke
Serê boni de xo tadana
Juya rîndeke zerretenike
Tewlo dîlo, tewlo dîlo
Gula mîna biskezerdîke.
(...)*

Axîriye amorê Phoncine dera

NAMEKERDENA SARÊ MA SER

Ali GÛLTEKÎN

Ewro xeylê namê ma estê. Sarê ma her ca hora çiyê vano, ho be çiyê name keno. Sarê maê Dêrsimi hora vano "Kırmanc", yê Siwerege hora vano "Dimli", ye Pirani vano "Kırd"...

Na hal de zaf tamasiye çina. Nu, ju made nia nio, her qomi de waxtê de bio u hona zafetenu de ki na hal esto. Îson şikino ke nae ser zaf misalu bido. Duri şiane rê lozimiye çina, Tırkiya bicême ra ho dest.

Sarê Tırki virênde, dewrê Atatırki ra raver hora nêvatêne "Tırk". Tırku, ho be aşir u qebilunê ho, ho namekerdêne, hora vatêne: "Osmanoğulları, Selçukoğulları, Qaramanoğulları..." Yine Tırkeni qe qewul nêkerdêne. Na hal eve Atatırki daria we. Atatırki namê sar u welatê ho kerd ju. Eyi name sarê ho "Tırk" napa. Çike dina yi »Tırk« zonêne. Tırku hora kotî savato vazê, dina her waxt yinu ra »Tırk« vatêne. Yi be namê »Tırk'i« amêne zonaêne. Atatırki namê welat u dulgerê ho ki Tırkiya nê ve pa. Eyi na name ki zone latini ra guret. Çike zonê hode namê welat u dulgerê ho çinê bi. Eyi ra raver welatê Tırku ra vajiyêne »ye Osmani«. Latinki de hard u welatê Tırku ra vajino, »Tırkiya«. Atatırki na name guret, çarna be tırki u kerd »Tırkiye«.

Halo ke ma ewro têderime, sarê Tırki nae ra howtay serre ra raver tede biyê. Atatırki ke namê sar u welatê ho nia nêvurnêne, ewro belkia ne ju welatê Tırkiya, ne çi (ki) ju mileto Tırk biêne.

Heto bin ra ki; her qom hora çond namê ho benê bivê, her waxt yine ra eve ju yeno

zonaêne u naskerdene. Tırku hora kotî sa vato vazê, yi her waxt eve namê "Tırk'i" ame zonaene u naskerdene.

Yê ma ki heniyo. Sarê ma, hora kotî sa vano vazo, ma eve ju name yeme zonaene u naskerdene. U name ki "Zaza"o. Dina mara her waxt Zaza vato. Namê ma, pêro nustê khanu de Zaza amo nustene. Mara, tek teyna sari nê, ma ve ho ki hora Zaza vato. Nî kotî ra benê bivê, nia vatê. Yılmaz Güney Siwereke ra bi, Siwereke de sarê ma hora vatêne "Dimli", hama eyi hora vatêne "ez Zazao". Nuri Dêrsimi, Şivan ve Brûski ra Dêrsım ra bi u Dêrsım de ki sarê ma hora vatêne "Kırmanc", hama yinu hora u sarê hora vatêne "Zaza". Yinu ra dima ki her keşi hora "Zaza" vatêne. Hüseyin Cevahir, Ali Haydari ki hora hêni vatêne. Îson şikino ke hona bjedno.

"Kırd" u "Kırmanc"

Ma na moda "Kırd" u "Kırmanc"i çika, koti ra vejıye? Na made zaf newiya. Nae ra di hire serrı ra ravê erjiye orte. O ra ravêr keşi çıode nianen nêzonêne. Na moda, oncia mara taine este orte. Nainu vake, "sarê maê Dêrsımı hora vano "Kırmanc" u Zazaeni qe qewul nêkeno. Ma, ne Zazay me ne ki çio de bin, ma Kırmanci me". Nae ser ra taine ki vake, "ma eke heniyo ma ki hora vame »Kırd«". Nainu; naê ke na moda vete: "sarê ma ki veri ra horê vato", vake "ma sekerime sarê ma hora nia vano. Ma gunê sarê ma ke hora sa vano heni vajime. Ma nêşikime namê sarê ho

bivurnime. Hora, sarê ma ki zobina name qewul nêkeno".

Niyetê nainu sene beno bivo, na fikir bin ra gêleto. Hona qe caê nêoso ke roştberê ju qomi eve vatena sarê ho şiyê. Atatirki ke gos ro sarê ho nênenê se biyêne? Eyi namê sarê ho o waxt çi nêne pa? Sarê Khurri ki ewro hora nêvano "Khurr" (Kurd- eve vatena yinu), yi hora vanê "Khurmanc". Eve na fikir Khurri gunê hora vazê, Mîleto Khurmanc, Mîleto Kurd nê.

Zobina ki ma eve na fikir hona horê zaf namu pêda keme. Dêrsim de niadime. Dêrsim de ju namo "Kirmanc" nêno vate-ne u her keşi ki hora nêvano Kirmanc. Taê aşirê ma estê ke hora nêvanê Kirmanc. Aşira Khuresu, Seydu, Bavamansuru (Bamasur) hoa vanê Khuresiz, Seydiz, Bavamansuriz u pêro aşirunê binu ra vanê Kirmanc. Dêrsim de virênde, naê ra da-de-si serri ra raver xeylê tenu ki hora vatêne "Tirk", yanê vatêne "biz Türküz". Vatêne ma Tirk'i'me u Xorasan ra ameyme. Ewro ke sarê maê Dêrsimi ra pers kerê, leto jêde hora vano Khurr, yane vanê "biz Kürdüz". Taê ki hora vanê, "Elevi", tae ki vanê "ewladê Resuli"...

Na moda amê ro karê kami?

Na moda en zaf amê ra karê Khurru. Çike Khurri ewro gurinê ke ma ho sero, jê ju qolê de ho bidê qewulkerdene. Yinu ra gore, ma ve yinu ra ke çıxaşi şime ro jubini honde rindo. Ferqê ma ve yinu ra çıxaşi ke senik bo, honde rind beno. Coka waxto ke mara taine na moda "Kurd", "Kirmanc"i vete, yi zaf bi sa. Khurrê ke hata nika mara "Zaza" vato, ewro vanê "Kurd" ya ki "Kirmanc". Ma, ma ve ho ke va, yi ça mevazê! Yi, ewro hora vanê Khurmanc, mara ki vanê Kirmanc. Dime ra ki vanê, ferqê ma ve sımara honde ro. Ma, jubini ra an-cax honde durime. Raşti ki henio. Eke ma

Kirmanc yi Khurmancê ferqê ma çino. Endi kes era dawa thole dime mekuyo bila sevete!

Khurri ewro pêro perlodunê hode, rojnamunê hode namê ma ya "Kurd" ya ki "Kirmanc" nusnenê. Hama dım ki hovira nêkenê. Waxto ke "Kurd" ya ki "Kirmanc" nusna, ortê neniki de ki "Zaza" nusnenê.

Çi hêf ke nae ju yi nê-, ma ve ho ki ewro nia keme. Ma na dım çiko, çınay rê? Uwo ke ma Kurd ya ki Kirmanci me na "Zaza" çiko? Çike, her kes ki rind zonêno ke na name "Kurd", "Kirmanc" ra ma Zazay nê-, Khurri be ho yenê ra fam (aql).

Hama waxto ke Zaza ame vaten u nustene dımi rê lozimiye nêmanena. Naera ki osono ke namê "Kurd u Kirmanc"i ma jê ju qomi nêdanê zonaene u naskerdene. Ju namê "Zaza" ma jê ju sari, ju qomi dano zonaene. Ju na name, ma; Elewi, Şafi, Dêrsuriz, Bingoliz pêromine cêno ho zere u pêromine dano zonaene.

Tomete nia, kam ke hora çitur wazeno hêni vazo. Kam ke wazeno, hora vazo "Kurd", "Kirmanc", va vazo. Hama dım caverdo.

WELATÊ MA MARÊ

KERDO TOMETE

Kemal Astore

Hetê mira hire welatê mordemi estê. Ju welat her tek şaxsiat de zerrê mordemio, ju welat cao/hardo ke mordem amo riyê dina uyo, ju welati ki dinawa, yanê hardo ke pêroc- pesewe cêreno uyo. Dina sîfteye yê her tek mordemiya, diyine yê qomi u komi ya u hireyine ki, tum dina de çixa mordêm u qomi estê, inu ra yena pêser.

Saxsieti estê honia nêroyê, ya ki derdu u problemu ra nêşikinê xu u weşiya xu ravêr berê u pil kerê. Keylê qomi ki ni hal derê. Welat u durgeli estê, wext de lese eşta. Hetê tekniki, ekonomi, kultur, zon u weşiyê ra zaf biyê berz u biyê zengin. Muavenê ni dî misalu de hande ferqo girs esto ke, sero ke qal kerd, hirê mordemi sono.

Dina de honia 1600 zoni binê dest derê, nêroyê, sero nêguriyo u binê şiyê derê. Ninu ra ju ki zonê mao, kulturê u welatê mao.

Welatê mordemi ke nêbi, welatê mordemi de ke her çi bi tomete, uca kes nêşikino weşiya xu bikero, kes nêşikino uca biguriyo. Teyna ke tometiye bo, mordem a tomete helbet rocê dareno we. Welatê made herb esto. Na herbi ke qomê ma u miletê bikero, mordem vano; "heya, ma na adir veto, ya mirenmê ya ki xeleşimê".

Hama nu nia niyo. Herbi zobina sar keno. Cao ke herb esto merdene u kiştene esta. Hama ne ez u ne ki qomê ma herb waceno. Qanatê mi hênio ke, miletê ma hurinda herbi de haştiye waceno. Haê ke herb kenê, yi ki asil de haştiye wacenê, hama hande ke kotê qerazê jubini, ne pêyniya herbê inu, ne ki verê haştiya inu asêna. Wertê ni herbê inu de wenca ki qomê ma, miletu bêguna u masum helejino. Hal ke nia ro, serê ma ki hande deceno.

Ez rew rew xısım u naskerdoğê minê ke welat derê, inu de ebe telefon und mektube qesey kon. Hal u wext hande bio xırabın ke, welat khavê u gëyalê mira bio dūr. Çike welat de kes nêmendî, her kes ebe zor bar kerdo şio gërb, her ju şio ju ca, dina de bio vıla.

Ez gegane xora pers kon, van: "Mordem çitur ni herbi welatê mara teber kero." Alternatifi estê, hama herb ke bi; kes gos ro keşi nênano. Cok ra karê ma teyna "hegâê" kultur u zoni de maneno. Karo rınd ki nuyo, hama nu ki hata caê beno, pêyniye de welat hao wenca vêseno, hao xonia wenca taxrib beno.

Ez 25 serreê ke Alamania deru. Des u ju serrunê xo de amu Alamania. Ez hata dî serru ra ravêr serre de ju, dî serru de ju şiyêne welat. Her ke şiyêne, 2-3 asmi mendêne. Ez ravêr şiyêne dewe, dewe ra şiyêne dewu, dewu ra şiyêne ware. Ware de 2-3 heşti mendêne. Nika ne warey ne ki dewi mendi. Dewa mi Qelecuxa Asuru 350 serru ra ravêr ama meydon. Mi nae ju mezela ju mordemekê kokimi ra hesab u tesbit kerde. Beyta ki tenena khana, çike mezelê raverên sero kemer çinê. İnu hande dewê ma, bonê ma, bîrrê ma vêsınay. Nika, ni bonunê maê khano kam reyina ano hurêndî? Ni boni ebe destunê ustau virajiyay, ebê mîmarunê qomi virajiyay. Heşebê ninu kam kami ra ça pers nêkeno? Ez nejdîyê 10 serreê ke zonê ma u kulturê ma sero guriun. Zonê ma u Alamanki ra 5 kitabê mi estê. Rocê, wexto ke mi çê de

wenca ju kitab nusnêne, ju telefon ama. Telefon Erzingan ra amay bi. Xebera ke mı gurete na bie: "Devlet Güvenlik Mahkemesi haqa to de ju dawa keno ra."

Ez sifte tenê sas biu, hama zerrê mı honik bi. Mı pers kerd çiko u çiwao, telefon de mı rê vat: "Savcı haqa to de tahkiqat keno." Na xebere mı serra 1995 de paizo veren de gurete. Ju abuqat kot dawa. Şi DGM de dosya de şe kerd, telefon de abuqati mirê vat: "Xebera ke tu gurete raşt. Haqa tode savciyê DGM tahkiqat keno." Mı ke pers kerd ça? Abuqati vat: "Dosya savci de nia nuşiyoyê: Türkiye lehine yurt dışında bölücü faaliyette bulunmak suçundan dolayı..." Numara dosya tahkiqati nawa: Erzincan Cumhuriyet Başsavcılığı, Dosya no: 95-2011 Hz. 1995-126 GK.

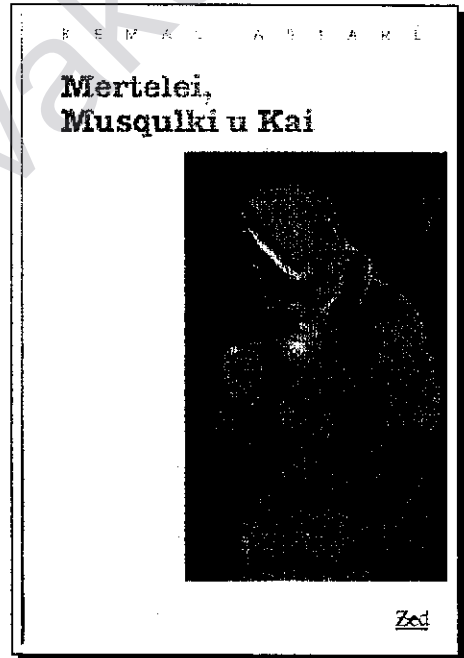
Savciyê DGM ça haqa mîde tahkiqat keno. Çike mı kitabî nusnay. Ju kitabê mîde mı vat: "Zonê ma xo be xo ju zono. Zonê ma lexçê Kırdışı niyo (Namê kitabî: GULBAHARE), zonê ma u qomê ma gruba iranki ra morino. "Wenca mı serra 1991 ra hata 1995 Radio 5 WDR-Köln de lawik u muzikê ma salix day u xonia ki dan. Radio de mı marê mîqerrem vato "qom", zonê marê mîqerrem "zon" vat u "qomê ma 4-5 milyon ra yeno pêser."

Ni qeseê ke mı kitabunê xode nusnê u radio de vatê, gere ke ez ni qesunê raştu her ca de rêyna vaci. Gere ke ma pêro her ca de, her namrocu, televizyon u radiowu de binusnime u vacime.

Nıka na dawa mirê derd nia. Hama ez 9 asmê ke, na dawa sero vindon. DGM dawa ne keno ra, ne ki qapa keno. Problem nuyo. Dawa ke rakerê, va sene ceza danê mı, bîderê. Eke nêkenê ya(ra), va qapa kerê. Usilê mexkemeê Tırkiya zaf xirabıno. Usilê mexkemeê inu usil nio "fenda". Telefon de mirê vat: "Hata ke dawa tu ra nêbie u ya ki qapa nêbie yamu yamu mê Tırkiya." Ez ke ewru şêri mı

cenê pey, ercenê zere. Hama ez ça şêri ke, ez ça seveta serbestiya fikiri, şêri xepisxanunê Tırkiya de bımani? Mı vato, raşt vato: Zonê ma esto, qomê ma esto, welatê ma esto!

Na mesela zerrê mı qe nêdecnena. Çio ke zerrê mı decneno uyo ke ez nêşikinu şêri Welatê ma. Nêşikinu şêri der u cironu, dewu u kowu bıvini. Nu zerrê mı decneno. Yanê têyna seveta herbi, welat şiyayêna mı, mirê tomete nêkerda. DGM mura çiê waceno: Waceno ke fekê mı kilit kero. Hama DGM çıxa ke mı dîmera bo, ez hande ki qesey kon, hande ki zonê made nusnon u hande ki zonê ma u welatê ma sero wenca ki her ca de qesey kon.

Adresa Wastene: Zed Yayınları
İstiklal Cad., Büyük Parmakkapı Sk. No 7/4,
Beyoğlu-İstanbul Tel/Fax:(0.212)2452803

38 RA ZU PELGE

ÇÊNA SEY RIZAY LEYLA,
DÊRSİM U JENOSIDÊ DÊRSİMİ SERO QESEYKENA

-II-

DR. H. ÇAĞLAYAN

Leyla: (...) Şix Hesênê ma, biraê mi Zeynuku ra mîleti dano arê, eve cenezu ra vejînê yê nê. Xevere dane yi dewunê Abasu ...

H.Ç.: Cênezu anê...?

Leyla: Anê Xaceliye. Birayê mi Şix Hesên yêno ... Têde vanê, mêrê! Mêrg uza, Şine! Mêro Şine!

Biraê mi vano: "Nê lo loo!..." biraê mi, nêheqiya ho Şine re çinêbiye. Çê Satoğli rê çinêbiye. Nu yiqrarê ma ki misayibê piê mîno, nu Selman Ağa. Xızır adir ve kokê Selman Ağay verdo! Ma nu ça şiyu hurênda Ağay be Weli Ağay ra pê salığ dano, vano 'nao tharo şî', defê ki yi day kiştene. Ma birayê mi ke do kiştene, hona mêrdê waa mi ki dano kiştene? Moravayê ma ki dano kiştene? "Leme, leme, leme!" vato. "Adirê ma hewna kerd. Çâ?" Niade, ju raa de hirê cênezay. Haq dîr bero, vato.

Selman Ağay vato: "Adir ve çê sîma kuyo! Sîma ravêr Hesên Ağa kerd dirbetın". Şix Hesênê mara vato: "U misayivê piê mîno".

Şix Hesên kulaa ho dano hard ro, vano: "Salê Yıqrar azê tode dawa ma bıkeru! Ma xevera tu ke estbiya, dana kiştene, bê mi ki bikise! Ez nao tha. Tu ke nêkîsena, Yıqrar adirê to wedaro! A nao cênezaê biraê ho danime we. Bê! Ni qesê tu çikiyê?". Terefê Heqî ra hire lazê yi bi, hên cênc merdi ha.

H.Ç.: Yê Selman Ağayi?

Leyla: Ya. Nia cênc. Hona rû tütisê ho niama. Be xu ki, Selman Ağa ki 38 ra têpia hona xeleşiaye biyo. Hukmat thowa cîra nêvato. Dî ciniyê ho eşt bi. A jüê domon nêard bi, juê ra bi. Hirê lazê ho biyê, guretê arde lê Mudri. O

Mudirê Xozati endi yêno tha Deste. Nu yêno leê Mudiri sono.

Mudir vano: "Selman Ağa sîma Sey Rıza maf kerd, kerd bêware, bêwurt. Tu ki so ho caê birr de weda! Nîka nawa goni vorena. Nîka hona kiştene, pîrodaêne u qırkerdene serbesta. Tu vana 'mî nêkisenê!', tu ki kisenê".

(Selman Ağa) vato: "Ma ke Çê Sey Rızay rê -nêvano musayivê mî- xayin bime, Wayirê Sey Rızay, Yıqrar u İman xıştike be birunê, lazunê mî kero. Mî ki hêckari kero, Mudir Beg! Tu, zerrê tu Bavay re vêseno, zerrê mî ki zondano. Misayivê mîno, Sey Rıza. Bava jê lazê mî Sileman Ağay o, jê Feyzio, jê İsmetio, Haq vineno. Yi jê Pexemberunê. Yıqrarê ma bi. Ama zerrê mîde ça mend? Mî vat, Wel xeleşiya, Wel xeleşiya, dima werde! Mî va, mekisê! Mî nêva bikisê. Mî va, gmê a qarşi, kisenê kes mes. Eke rema şî, meteris guret, kisenê. Sonê (meteris) yi ki tufong erzenê, ni ki erzenê, Şine ra mordem mireno. Dî tēniyê, meke bêrê cênaza ho bêrê! Çüyê Haqiyo, çüyê Piriyo ke lao tufong meerzê! Wel be Ağay ra cênaza Bavay berê!" Mî hên va.

Qe goni nêama ha (Bavay ra). Endi ni pêro ardo Muzır ra naver, waxto ke kunê hardê Ağdadi, goni sîfte kena. Ya!

Endi san maneno. Çike sanê poseme kişt, poseme maneno, yêne maneno, pêyēni de darenê we. Endi vore vorena, vore vorena, nîa dar ber mîmena. Endi keş meş nêsono. Esker amo. Esker amo Deste, amo Xaçeliye. Çê Sey Rızay kotiyê? Mudır rusno. Vato işte hêfê Bavay bijême, kam kişt, kam nêkişt, kam nîa kerdo?

Yi Rayverê Seyd Ağay (Rayverê Qopi) vato, ma çî zananime, aha Xozati ra kişt! Nêvano Şine de kişt. Ya ha! Yani dūr perreno. Dūr perreno ke, kes guma nêkero. Vato, sevevê cêndermunê ho mebe, na hetê Sovige ra şêrê qe kes çino. Sîma sağ selamet resenê Xozat. Bava ki raa Xozat de kişt. Mavênê Kırıg u Tasnage de kişt.

Kam kişt?

Vato, nêzan kam kişt! İşte safaqê sodiri de raa ra amo, no pîra kişt.

Badu ispot kerd ke, nao amo çê Dursun Ağay de biyo meyman; çê amîka hode. Ça, nu kamo thowreno yêno raa ra kisenê? Nînera qe çim çinê? Des u phonc teney viyê.

H.Ç.: Xevera yi Dursun Ağay yine çinebiya tabi?

Leyla: Nê, nê. Tüü! Dursun Ağa. Hêvetura yi -dî birazê yi eştibî- dî birazaê Dursun Ağay lê Dursun Ağay de biyê, nîa cênciyê, riye ho hona nêterenê, hona xortekiyê- yi honde ke birayê mî serro berbê, nîa nove thaê ho ser berbê, kerdo vîrara ho, hên tey merdê. Honde ke zerre ra berbê. Hata peroz kes nêresto.

Nê xalo, xalo, xalo qadayê tu biamêne marê! Xalo, xalo, xalo ez na gonîa ho kon na silaê tora. Endi vati, vati, nîa vîrare de. ... Yi dî birazay ki, birayê Dursun Ağay ra biyê. Birazayê Dursun Ağay, domonê birayê huyê. Biyo nêwes, hên saralığ gureto, sekerdo, berdo doxtor, merdo.

H.Ç.: Heya, ma en peyniye de?

Leyla: En peyniye de seke Bavay kisenê, endi beno usar, mîlet vano -endi piê mî be bastuna vejino teber yêno ... sono zere. Khalu yêne -endi Khalunê ke dismenê- endi ke Asurunê ke, endi Erzingan ra, Muğaç ra, Êrgani ra tēde yêne. Tēde yêne, Rayver hurênda xode ronise, Xızır dawa tu keno! Xızır dawa tu keno! Rayver Wayirê tu dawa tu keno! Qırvana Xızırîya dewe kerdo, tu meso mertegunê sar mevesne!

Endi vindeno (Sey Rıza) Usaro, asma Gulana. Vano, talivi naê amê, top biê, mordemê pilê. Lao Şixê mî, Usenê mî sîma xora endi pilê minê. Ali İhsanê mî, Ali Rızaê mî, Ali Eskerê mî, Qeremanê mî domonê. Ez yinurê sevaji? Domonê qızkekê.

H.Ç.: Çond domonê Sey Rızay -yani lazê xo- biyê?

Leyla: Howt teneyê.

H.Ç.: Çond çênê xo biyê, yani sima çond way bi?

Leyla: Ne zafiyê, zafiyê. Çênêy taê merdê, taê... 12 teney. 4 teniy maa mirayê (Bese). Hirê, -hiya hiya- ses teniy ki analığa mirayê (Dilife).

H.Ç.: A virene ra?

Leyla: Ya.

H.Ç.: En qıza xo to biya?

Leyla: Ya, ya, ez en qızo.

(Sey Rıza) vato, ez nine kot vîleşewt kerî? Son bon sebebê lazunê xo. Son dawa bavay bikeri, dawa newiyê ... (Leyla tha bervenâ).

Nêson vato, aşire top biya ama. Ez na kokimîna xode hêfê Bavay cên, Bavay weznên ra, an tha? Tee!... U endî nêno, ça şeri bonunê Şine bivesnîne, hêfê xo con.

H.Ç.: O endî peyser nêno?

Leyla: Peyser nêno. Endî o şî. Ciğêrê mî vêsênê, ciğêr zerrê mî de çînê. Ez çî bifetelîne ware be ware? Tersa mî ke, mî ke nu kar kerd, mî şiyu bonî vêsna, yani hêfê cêrîno? Hêfê nêcêrîno. Dawa bine ki nêosena. Ni domonunê huyê binu ki izar kon. Xevere dano Mudrî, vano eskerî birusne, Şîxê mî berê Eleziz. Lazê mî kisenê. Ez zerê cılıku dero, xorê kokumo. Ciğêr zerrê mî de çîne ke, bifeteli. Diyağ mî de çîno, endî warê xode maneno. Ez zon. Ni domonê mî nê qızkeki estê, ez na usar amêne, hama tenge deru. Linga golige (cî nêkuna), awî zafê der u derxanu de, pîrdî çînê. Mudrî rê vano. Ray çînê, pîrdî çînê. Ebe goligu Munzur de vîşînê bover. Nari ki goligi ki hata gosû owe derê. Milet nêniseno cî. Goce nîna, ez domonunê xo bijeri bêri Ferhatu. Sebikerî? Mirê çare? Şîxê mî berê xo resnê. Mudrî rê vano. Şîxê mî kisenê. Usenê mî domono lê mî dero. Ala yi bin ki xora qıjîyê. Sekena Mudur Beğ, mî rê xeverê! Mî rê xeverê!

Ax leminê ax!

(Mudîr) meterse, meterse vato, Şîxî rê thoe nêkene. Kes thoe nêkeno. Bava sevkan bi ayera kışt. Bavay Hene kışte, ayera. Zobi kam Bavay kîseno?

Vato nê, çê Sat Oğlî kıştî lazê mî. Ezo Şîne biveşnî! Diyağ ke amo zere. Ez xêre lazê xo bîdî, ez yazîyê bêrjî mezela lazê xo, az be az na devam bikero. Ez na dawa Bavay az be az koka bîvîmî. Nî lazunê xo têdîne kon rae, ez Şîne cên. Nu ki amnano. Şîne cên!

Vanê. Rayver bê meki, na usar honde mîlet ame cêra to ver. Tu dawa xo Xîzîr de.

H.Ç.: Kam cıra hên vano?

Leyla: Aşîrî. Cîre vanê, tu şêre bonu vesnena, mîlet de kam cêpxane keno? Kam yêno kuno tu dest? Remenê sonê. Remenê xo sanenê birru, ma ban, ban herri niyê! Çîrpi mîrpi ki vesay, tepîa yêne vîrazenê. Tî be Heq kena, hurênda xora melewiye. Dêe!

Vano, nê nê. Nao endî amnano. Roza amnana dergê ama, ez nêşîkun vînderî. Ez son.

Endî Laçînu ra, Vacuğê ra, Xozat ra, Demenu ra têde yêne. Her aşîre ra phoncas tene yêno. (Vanê) Rayver mara savano, hên kenime. Têde eve çêkiye. Yêne. Rayver tu mara savana? Tu hurênda xode ronise, ma sonime. Ma sonime. Ma hal de sêr kenime, ma bonu ki vesnemê, morde mu ki kîsemê. Destê vayire to bo. Hama dustê Bavay ra kes çîno. Ma kam bîkîşîme? Kes çîno, ma kam bîkîşîme? Hesên Ağa rêmo.

Hesên Ağa taf ramo. Şîyo Ankara. O dilekçe dano, vano Sey Rîzay ma kerdime teber, endî ama Mazra Baliye ke, bêro ma bivesno, endî mî xevere gurete, cinika xo be domonunê xora mî gureti ramu. Banu vêsnenê. Eskerê xo (Sey Rîzay) zafo. Demenu vana, Heyderu vana, Abasu vana, Laçînu vana, Kêwu vana, têde terefê Sey Rîzayîo.

Yêne Şîne ke, vîcoê ... paro. Cêwres çêo. Banu vêsnenê sonê. A uza u Emîr vano, vano ça sima haqaret Çê Sey Rîzay rê

kene? Sıma qocê hiri têni, hem zama kişt, hem morova kişt, Bava kişt. Loo Bava yê kiştene bi? Sultan Süleyman bi. Qe xofê xo sımara nêşi?

Vane, ma make Bava kişt, ma ke tufong tey onto, a qersune magino. Xorê kam ke kişt, biraçaê xo kişt, rısvet do. Rayverê Seyd Ağay hirê altın dêve yinu, ...

H.Ç: Yani Rayverê Qopi dê?

Leyla: Ya. Rayverê Qopi hirê altın dêve yine, vato şêrê bikisê, ma qemisê cı nêbe-me. Çımê ma şara sonê. Ma yi nêkiseme, sıma belka bikisê. Çê Dursun Ağay de kişt. (Aşir, emır) Nê lo loo Rayver vatene, rae ra kişt. Raa Tasnage ra kişt, raa Kırnige ra kişt.

O sond weno, vano zerê çêyi de mızgala da ya, vere çêver de mormek kişt. Havali ki Khela de kişt. Şiye ke Khela bijerê, qewğa bikerê, hêfe Bavay bijerê, a uza nanê pıra kisenê. Dı teniyê. Piê mi endi amnan esker dano arê, rusneno uza. Buxu bar ke-no yêno Mazra Bali. Havlor ra nejdiya.

H.Ç: Halboriye ra?

Leyla: Heya, Havlo ra nejdiya. A ki dewa Abasuna. Yeno uza de banu virazeno. Vano Şine serê serrena virazon. Serê koê Şine de, Dewra de ez virazon. Hên bo ke hem mezela lazê mi mira bıaso, hem Şine mira bıaso. Hata merdene. Xora bivi xêğ. Hên vanê. Vanê aqıl sare ra vejiyo. Lazê mi, lazê mi, lazê mi. Şiyo Mezra Balu de hirê çimey bon virasto,...

H.Ç: Ana tu vana, hên vanê. Kam qesey kerdêne na meseley?

Leyla: Na veyva ma Sekina qeşi kerdêne.

H.Ç: Veyva tu Sekina?

Leyla: Na cinia Bavay.

H.Ç: Cinia Bavay?

Leyla: Ya. Surguniye de. Surguniyê de, ju ki Dêmara mi. Dêmara mi jêde baqile biye.

H.Ç: Dêmara tu wese biye?

Leyla: Tabi, wese biye, made biye.

H.Ç: Cinia Sey Rızayia pile?

Leyla: Heya.

H.Ç: Ae nia sımara qesey kerdêne?

Leyla: Tabi. Ae marê qeşi kerdêne.

H.Ç: Cinia Bavay be cinia Sey Rızay ra?

Leyla: Ya. Yinu nia mara qal kerdêne. Yine nia qeşi kerdêne ...

H.Ç: Cinia Bavay be a mua tuya pile, yine qesey kerdêne?

Leyla: Ya. Yine qesi kerdêne, vatêne na derdu xo vira mekerê, iştê nia kerdo, nia kerdo.

Laz temey kerdêne (Sekina lazê xo Polat temey kerdêne). Na Polat, vijer mı fotraf muskut tu.

H.Ç: Heya, heyay.

Leyla: Vatêne lazem' tha vınderê, na İzmir de. Ma şime dısmen jê vaş jil dano. Onca wurzenê ra tu ki kisenê. Lazê mı xorê tha vındeme. Owe germına, buzdolabi kerê borê, meyve germına dolab kerê borê, do germına dolab kerê bısımê. Ağdat xo vira bikerê, Xaçeliye xo vira bikerê, Zeynike xo vira bikerê. Vıst u phonc dewi yê piê minê ha. Endi uza de lazê xorê qeşi kerdêne, lazê xo des u hirê serri bi. Uza howt serri ki mend. Bi des u heşt, bi ... serri,

H.Ç: Hee, tu vake, Sey Rızay Şine de, nejdiyê Halbori de bon virast?

Leyla: Ya, Şine serro virast. Şine ki vêsna. Payizi ki ban virast.

H.Ç: Yi aşirê ke amey vake, Sey Rıza...?

Leyla: Tobe, tobe. Yi têde..., qesê yine tede nêkerd. Vat banu virazon. Vat, Şine vêsnon.

H.Ç: Yani van, yi aşirê ke Sey Rızay ra vake, tu pêskarê cı mebe, tu mara vaze, ma sonime vêsname, yine vêsne?

Leyla: Ya. Yine vêsne, yine. Yine vêsna, bon têde, çêy-mey pêro talan kerdi,

vêsnay. Nia qav khocik, tède talan kerdî, berdî ha.

H.Ç: Thowa mulet ki kist?

Leyla: Nê, nê, qul nêmerd. Nia endî peyniye ke yena, di domonê qiji, ju wae be biray ra nia olağe de berbenê. Boni vêsênê, şêmuğe sero, domonê, ne şikinê nata bêrê, ne bota. U juyo Abasız vato, lo loo ni kamiyê, berzê adir, va şêrê bivêsê. Nêverdo, birayê mı Şix Hesên. Vato lo Haq kenê ke nejdîyê domonu meberê, goni mevezê! Guretê kerdê vırara xo berdê leê piê mi. Serê tepi. Berdê uza vato, Bava ni verê çêverê Hesên Ağay de bi. Nêzon biray raê ke, birazay raê ke? Domonê xo zafiye. (Sey Rızay) vato lo -name ju Saydero, namê a çêneke ki Sa Xanîma- namê sîma çiko? Saydero. Vato, tu lazê kamiya? Vato, ez birazayê Hesên Ağayio.

Vato piê tu kamo? Vato, Usên Ağao.

Vato ma, ça mua tu tu caverda?

Vato, mua mı di domonê qızkeki eşt bi, berdî, wast ke ma ki lingu ra bero, yetur nêkerd.

Endî piê mı yine ano keno weyiye ha. Ano keno weyiye, çi dano cı, vano metersê, ez tepia sîma rusnon lê mua sîma. Sîma meberbê.

(Lazek) vato, Rayver piê mı zaf Bavay rê berbêne.

Tu çhond serria, vato?

(Lazek) ma ez, nêzan çond serrio. Mua mı ke, piê mı ke bervêne, vatêne: Ax lemmê, ax lemmê! Na adıro ke verda tha, Bava kişt. Vato, endî Şine ki şiyê, Meteris ki sonê, Çê Salman Ağay ki tède sonê. Vînde! Sey Rıza kokê ma ano.

Vato, ma ke berveme, seke yiê bini yêne, ma işte ronê xo keme pak. Mua mı vana ronê xo memusnê ciranunê binu. Sonê Rayverê Qopi rê vana, ciniya Hesên Ağay bervenava Bavay rê. Yêne ma kisenê.

Yani Rayver (Qopi) şeşt altun kerdî sanate, dano Hesên Ağay ke, (Bavay) bikise, (çiyê) dana yiyê ke kisenê yine, torê ki nia xora dan tu -tu biraê mîna axreta. Çike ez nêanu firsat, Bavay bikişi. O nêkuno

vizingunê ma, ma tédîma nêsome rae ra. ... Ez firsat nêan. Tu emın ke. Tu cırê dızdu bivine, bikise. Kistene de, peru ez dan tu.

A a Sanate (Sanata Rayvere Qop u Hesên Ağay) -a diyarê Şine de, seke amnan (Şine) vesno- a amnan mîlet top biyo. Ferhatu ra, des u di têni viyê, des u hirê teni viyê, Şêvaz ra amê. Mordemê Pilê. Amê, Ferhatu vato, dewa Sey Rızay kotiya? Vanê, Sey Rızay serba lazê xo dewe vêsna, dewa Şine. Şime biarime hurê. Yi Ferhatu vato tew, vişt u phonc aşirê ame têlêwe, qewul nêkerd! Şine ki vêsna, hao serê Şine de bon vırasto, çi Şimizu anê hurê? (Yani) tepia Şinuzi bêrê dewa xo, zana. Remê şiyê. Dewe ki xan xıravîa. İşte yi Qoçgirizi ke amê, pi vato, sîma leê mîde vindênê? Yani sîma çê xora vêrenê? Sîma na xevêre mîra vanê. Ez çê xora vêrdu, dewa xora vêrdu, nao amu binê birri. Nao amu serê sari de, aşire de bon vırasto. Ma sîma çaê uzara kotê rae amê? Sîma yani murê phoşt amê, ya ki sîma amê mı ki bikisê? Sîma dawa Şinuzi kenê? Lazê mı, zamaê mı, morevaê mı, hirê cênazay fit rae. Ma sîma mîra savanê?

Yine vato, Wayirê tu zano ke, tu kamji marê salıx dana, sonime kiseme. Yani çekê xo estê.

(Sey Rızay) vato, lo loo mekisê, keş mekisê. Dustê lazê mîra çino, dustê zamaê mîra kes çino bikisê. Dawa yine ez dan Xızırı. Ez adır nan Şine ra, herke vıraşt, vêsnon. Herke vıraşt, vêsnon. Ez adır con kon bine, zobi ki dawa lazunê xo, zamaê xo nêkon.

Yi Ferhatu, ju ki yi Qoçkiriz -Şêvaz ra amê- yi ki sonê Şine. Sonê yi dewunê Tasnage, sonê Torum. Sonê yi Hesên Ağay vinenê. Vanê Hesên Ağa, Sey Rızay çi heqaret torê kerd, tu verê çêverê xode qest kena? Tu qestê lazê Sey Rızay kena? Qestê tu çik bi? Yani tu koti ra qar guret? Tu koti ra phoşt gurete?

Vato, mı birazay ra gurete. Birazay sanate dê mi, a nawa. Sanata hu nawa.

(Qoçkirizu) Vato eke hêniyo, bê şime lê Sey Rızay. Haydê! Gureto şiyoy.

Nu çiko, kamo?

Vato, Hesên Ağa nao.

(Sey Rızay) vato, lo loo i Yêjidi nata mearê, nan pıra! Ez be na kokumina xo nan pıra!

H.Ç: Sey Rıza nano Hesên Ağay ra?

Leyla: Ya. Vato, nan yi Hesên Ağay ra kison verê çêvere xode. Mêro hetê ma. O uza binê goze de ništo ru.

(Aşuru) vato, Rayver gunao, suc yi de çino. Na sanate buane.

Endi xevere da Usê Seydi. Xevere da Qemer Ağay, Cibrail Ağay. Endi pilê Demenunê, pilê Heyderunê. Nu Usê Seydi ki pilê Khuresuno, apê na ...e zamaê mao. O nejdiyo. O xora nia dewunê mara nejdio. U Sey Usên, Haq rama xo cıkero. Endi xevere da ci, lao vato, bêrê sanate vejia. Bêrê sanate vejia. Hesên Ağay sanate veta. Qoçkirizu ki naê amê, bêrê ala na sanate buwanê; ala aşiri top bê, pilê aşirê Ağleru bêrê ke, ala na sanate kam virasta? Sanate virasta, na sanate çik têdero? Sanate zerê zarfe de viya, berda verê caê Rayveri de na ro.

H.Ç: Sey Uşê, yi pile aşiru tede amê?

Leyla: Ya, tede amê. Endi a roza bina. Binê goze de top biyê. Vato, Sey Rıza sanate veze!

Vato, lo destê mide niya sanate. Mi nêdiya. Ni Qoçkirizu arde, va na xete de sanate esta, acaba bomba kerda werte, saçma kerda werte? Ez nêhowron zerfe rakerine. Dismeno daa! Ela çika çivawa? Belka çêlikê mori werte dero. Belka ilaz werte dero.

Endi Usê Seyd -Haq rama xo cıkero- zerfe cêno, keno ra, waneno. Nia bira-bır wane-no, ište Yadoy (Rayverê Qopi) Hesên Ağay rê elçi rusno, vato wadê mi hirê sew u şest u ses Ewliyau de bo ke, ez bojunê tu cırakeri, gosunê tu cırakeri hên u hal ra tu bivurni, tu ke na xevera mi cirê bena. Tu na xevera mi mor ke. Na sanate to de

virazon. Şest oltunê pilu dan tu. Yi hirê tenunê ke mi tey nusno, yinu ki her ju altunê cıde, şêre çê amike de bîpiye. Axure de duwar rakerê. Zobi kes ey ser nêkuno. Yi sero tulsim esto. Qawğa Khalu de nia amêne, işliga xo sanene ru -ezi ki tey biyofiseg nia gnêne hard ro. Şest oltunê pili kerdê sanate Hesên Ağay rê birmê. Wadê mi hirê sew u şest ses Ewliyau de bo ke, ez tu nia eve işkence bikişi. Tu na xevera mi kewe ke.

Nia qeşi kenê, o lazê Hesên Ağay ki uzaro, Rayvere Qopi ki amo camat. Anê hurê, yani dîsmenayên werte simade çinebo. Hên ke nêbiyêne, Rayver kistene eve laji ra. Ju lazê xo bi. Lazê xo howt seren bi. Xora hên kenê ke bikisê Rayverê Seyd Ağay be laji ra. Xora cimike ki çêna apê mawa, thoa nêkena. Endi amê (aşiri) ke Rayveri bixelesnê, Rayveri teber kerê şêro. Eke a sanate vejie, Hesên Ağay vato, birazaê xo hawo. Vato Rayverê Yadoy hawo. Eke mi ke virasta, nustê mi ki beliyoy, nustê yi ki belio. Yi mirê vat, gosunê tu cıra kon, bojunê tu cıra kon, a hal ra tu gever kon, tu ke na xevera mi gewe nêkena. Î mordemê, yi elçiyê ke yi rusnay, amey her ju mira oltunê guret, tekit şi çê Dursun Ağay. Vato ewru Bava yêno. Xozat ra.

Ne lo lo sima Bavay sekenê? Vato Rayver (Qopi) madê bimo ke, vato, şêre axure radê, seke vejia balqon, ama sodır safaq ra bikisê, ravêrê şêrê. Kam ke yêno lone ver, têdine bikisê. Teyna yi (Bavay) mekisê, havalu ki bikisê.

(Hesên Ağa) ma mi kot torê va çêvêsaye, bêwurt u bêware, Rayver? Ma mi koti torê va, bê Bavay bikise, bê Ağay bikise, Weli Ağay bikise? Mi thoa ruyê tu di, thoa ez amu çê tu? Xırabo, xırabo, leê apê xode ruyê xo şia meke. Ni xeveru ki testik kon, ez pak temizo. Na dawa kuna çêverê tu. Tu kerda.

H.Ç: Hesên Ağa kami ra vano?

Leyla: Rayver rê vano.

H.Ç: Rayver ki amo cêmat?

Leyla: Ma çiko! Amo, hên dūr ništo ru ha. Zeynelê to biyo. Zeynelo ke piy Khalu kişt. O ki endi biyo pil, çek giredo. Lazê apunê yê nê. Yê nê, vana ala meke Qırğu suç kenê hetê xo, kenê hetê Abasu?

Eke suç birazay de vejino. Rayveri de vejino.

Endi Use Seyd -Haq rama xo cıkero- nia coxikê xo ano xo ser, vano Rayver ez endi gosunê xo nia con, endi daha nêheşin pê. Daa endi xeverunê sima, camatê sima ez qarse cı nêbon. ...Şiniz bixelesne! Baxşişe na camat ke. Sima şêrê yaxe juvin bijere. Tu be birazae xora. A ha nao, bêro destune tu, bêro lingune tu. Ça nêno, ha dot ništo ru? Nêno.

(Sey Rıza) vato, u nêno, u dismeno khano.

...(Hesen Ağay) vato, tu çon reê ez kerdo...

Tu vat, bojinê tu bimon, gosune tu cıra kon. Gosunê kutuku cıra kene. Ezi ki Ağayê aşira huyo. Mı Rayver de Haq vato, ez ça Rayver rê qest bikeri? Mı xatire Haq de. Tu dest ra yêna, bê bikise, yau! Tu ça nina bikise? Tu ke lazê ape xo de dısmena, bê bikise. Yêno Xaceliye ra verêno ra, ça nêkuna vireniye nêkisen? Ça yêna dewa mı de dana kistene? Ça peru mire bımena? Senate virazena. Kuyê pereê ke tu day kuyê?

Nao tha nuşıyo.

H. Ç :Hesen Ağa Rayvere Qop ra vano?

Leyla: Ya. Rayver rê vano. Ya, endi beno emın, beno suçlı, endi milet sano dorme xo, vano lo şêro.

Abasu, Ferhatu, ni mordeme ke Qoçkiriye ra amê, Şevazız, vato dısmen kamo, ma kiseme.

(Rayvere Qopi) vato ne lo loo şene mı nao, bêrê bêrê!

(Aşir) thondane rusnene, vano nê, mı bikise. U ke suce mino, mı bikise. Lazê mı bixeleşıyo.

Piê mı vendo cı, vato, ero sekeri, sekeri, huzure ni canık ciamerdu de, nae aşir top

biye. Salê buku, tae zaf bivine, senık bivine, tu bê war, be wurt bımane!

Hm hi. Xo be xo biye dısmene juvin!

H.Ç: Uzara tepia Sey Rızay Rayver ra savake?

Leyla: Endi her kes bızqıya.

H.Ç: Her kes bızqino sono?

Leyla: Ya. Her kes bızkino sono, Sey Usen, pile Demenu Cebrail be laj ra, Fındık be laj ra, yi davatlı manenê.

Vanê, Sey Usen tu savana, na xevere ra savana?

Vato, savaji. Ez endi gosune xo cên, feke xo cên. Ez xevere tore nêvan. Suc amo hete birazae tu. Qurğu bêsuçe. Sekena bike?

(Sey Rıza) vato, ma sekeri? Toe nêkon. Ez eyra (birazay ra) savaji? Xora rew ra lazê mı va, Bave mı vat, ez kisen, kisen, mı nêverda. Mı va lo yê kistene nio. Yado yê kistene nio, tora hewlo, tora qewetino. Yê tu vist tene tu dima fetelino, yê dey hiris çewres teni fetelino. Teê, mı va guneke, ça birazae mı kisen? Lao guneka lazê biraê mao, aşiri kurşi nêsanê binê ma. Ma ki a rü ra nêkist. Zobi pê nêşikayme? Adirê ma dard we, bê war u wurt verdayme. Lazê mı şêro Xozat bêro, nia bêrê verê çêveri de bikisê, cênaza bırusnê? Endi biyo xeğ.

Na Palu ra, Kamax ra, Erzıngan ra, Eleziz ra nu milet yêno sono, vano hurênda xode rose, dawa Xızır ke. Dawa lazê tu bena. Qırvanê Xıziri no ser. Tu qe qıstawete meke. Nae ses lazê tu estê, veyva tu dıganiya. Laz beno. Meterse, Haq esto. Şix ra beno. Bava şı. Yi Bavay dı lazê: ju Ali Ekbero, piê Rustemio ha? Tu Rustem diyo?

H.Ç: Ya, ez Rustem nas kon.

Leyla: Ju ki u rametlio ke mı fotraf muskut tu, uyo. Yi hirêmena Bavay raê. Zobi çinê.

(Sey Rıza) Nu sêr keno ke, imkani çına. Vano, zerê mı adır kıla. Ez sebikeri, cigere biarê zerê mikerê ke, ez urzi xo ser. Sere

Şine de banu virazon. Virazeme, xorê tê lewe de vîndeme.

Yi ki gewul kenê. Tepia poştdariye dano dine, mîlet aşire ano, vano lo goligu ra cîrê textu biarê, cîrê çêrang biarê. Çêrangê xo vêso. Çîrpiê xo çînê, bîrrê xo seniko. Têdînerê, mîletrê yardım kerdo. Yardım keno, bonunê Şine têde dano virastene, anê kenê bine.

A ni çê Memê Daş çînê? Tu yine nas kena?

H.Ç: *Ya, ya, Taşoğli cira vane.*

Leyla: U endi xora çê piê mîra nêvejino. O Daşoğli. Yanê Daşoğli nê, Hemê Ane vatene, yanê Kîrmancine (Kîrmanciye)de. Hemê Ane, yanê lazê Ano. İşte u endi çê mara nêvejiyêne. Endi yêno, yoğro ke xeveru cêno, savanê, çutîr kenê, endi cêno sono qeşî keno. Kes nezano. Sono Mudîr rê qeşî keno, sono Muxtar rê qeşî keno. Yanê kokumo axîri. Hîris, hîris u phonc serri estbi. Kes nêzano, nu xefiyao.

Rozê Mudîr temey keno, Sey Rîzay ra vaze, Hese şanê xo mîre bîrusno ita. Mîrê bîcîka de thawa pozo Elîf Xanîme, mîrê bîrusno, ez cîrê xevere van. Rayver rê xevere temey kon.

(Sey Rîza) vano, va kebab bîwazo, saz qarmeşî bîwazo, bîcîke çîka, bîcîka thawa? Cîrê bîcîka thawa pozenê, ju kelezê ki danê cî, vanê bîcê so Mudîr rê.

O Memê Daş rastê cî beno. Nê vato, Heso sona koti?

Vato, sonu Deste.

Vato, ne lo loo biya a bîcîke hurdi keme, borime. Kelezê beso. U çî zano, bîcîke çîka?

Vato Haq kena, mîra dîr kuye! Nia tene cêna bîcê, zobi ez têde dan tu? Haq nêkero! Ez bon, Rayver vacino. Yi yêne juvin vênênê. Mudîr nîka bi germ yêno cor. Yêno Vîyaleke.

Endi têdîma, têvera yêne, vano son lê Mudîr de bîcîke won. Yanê yêno vana, ala çî qeşî kenê? Ala na Mudîr şuane ça wasto? Mudîr vato, Muxtar tu ça ama? Sîkîr tu Vîyaleke ra çî xevere arde ita, nîka mî

şuane temey kerdo, mî vato bîcîka thawa poze. Zobi xevere mî niyê, çîk bîvê?

Endi fekê xo gureto, veng nêkeno.

Cîniyê veng cî do u şuanê ma, vato bê xorê non bore, bê çay bîsime tu sona.

Vato ez mîrdo, thoa ki nêwon. Vato, Vîyaleke nawa tha, ez ça vêsan bî?

Vato, ala bê tha, bê tha. Vato lo loo, nu Memê Daşî, Selman Ağa, nu Qerema, bîrazayê Selman Ağay amay Mudîri rê vat, vat teew, o (Sey Rîza) maxsus (hên keno, taktîk keno)... u yine keno yawas. Vano Hesen Ağa bêro binê ban kuyo. Hesen Ağa dustê lazê mîdero. Nu gecer gucerunê binu ça bîkişî?... Va bêrê binê banê hu kuyê. Ez yîrê nêverdan, ez Hesen Ağay kison.

H.Ç: *Kam vato Hesen Ağay kison?*

Leyla: Yani, Sey Rîzay vato, kison. O Memê Daşî ki yêno Mudîr rê qeşî keno. Vato, tu zana, o verdano? Seke, Hesen Ağa bêro dewe, yî kisenê. Va mêro dewe. Tepia çê virasto, cîle da cî, mal do cî. Ortê aşire ra top kerdo, honde malê Şine mal ardo, do cî.

Honde çê cîranu çê (qav-khoçîk) dove cî. Ardo çiyê dine têde do cî. Camat biyo, zararê sîma biyo (mî zararê sîma bertaraf kerdo), ama Bavaê mî nêame hurênd. Şî. Mî ju sîmara nêkîst. Xorê kemere sîma vêsna, nîka ki dar ber dan sîma, malî an verê çêverê sîma, cîle dan sîma, xalî dan sîma, xorê tê lêwe de vîndeme. Ezi ki serê na Vîyaleke de vîndon.

Vato, "vînde." Vato, "teew, thaa rîndo". Vato, "vînde Rayverê m", ça nêvîndena? Ma daa qayîlê me. Ma do tu, wazena bê Şine de vînde."

H.Ç: *Hesen Ağay vato?*

Leyla: Nê, nê. Hesen Ağa tey çîno.

H.Ç: *Hama Qîrğunê binu vato?*

Leyla: Heya, heya. Qîrğunê binu vato. Zeynel Ağay vato, hona çê Hemê Anê estê. Hona çê Süleyman Tunç estê. Hona estê. ... Pîlê xo yanê Hesen Ağao.

(Sey Rıza) bile marangoz ano, cırê daral-donu -vêsê- virazeno.

Benê raji. Endi benê raji, yêné hurê. Tabi Qırğu yêné çê ma sonê. Nia qırcım yêné ha. Ju u Hesên Ağa nino. O ki endi amo binê banê xo. Vato, meterse lo, yi Rayverê, qetıl nêkenê. Vato, yine ban vês-nê, sıkır nao hiris çêyi rê ban ardo, kemer ardo, mal ardo kerdo verê çêver. Kam ke des mali, kam ke vişt mala xo şiya, nao her kes barekero, honde malê xo bijerê. Goliga kam şiya?

Endi ardo no ro, Mudır amo şiyô Şine de sêr kerdo. Vato "sêr ke, şinata sîma ravêr nia viye?

Virende (Şine) têde rıjavi viye. Saa Sey Rızay ra, sîma bonê rindeki vıraşti."

Vato, "ma sebikeme, ma hem vêsna, hemi ki,... Haq vineno, ma (endi) Bavay nêvineme. Bila sebeb şî. Xorê kerdog belâe xo bivino."

Endi Mudır vejino, sono çê Sey Rızay.

Vano, "Mudır nao ame, Mudır nao ama."

Têpia o emîn, o mormek uza viyo.

H.Ç: Mudırê Xozatiyo, nê?

Leyla: Ya. Mudırê Xozatiyo, yêno Deste sono. Lazê Zoroyio a. Kırmancı. Xozat de lazê Zoroyio. Tırk niyo. Dora dime, vano, "nê Rayver rose, ma Mudıro yêno,... talivê tuyo, ça wurzena ra, verva cı sona?"

Ma u ki vano, "va bivo. Endi, yanê muxtar-ke, memuro ke, Mudıro ke? Namê xo Mudıro. Mao qarşı şime, endi lazê mi çino ke, vera cı şêro. Ezi ki qêqênê veji teber."

Na xevere, têpia (Memo Daş) sono reyna cırê vano ha. Vano, "Mudır, Rayver vake, ez rawurzi, mi nêverda." Mi va, "mewurze ra, tu kokıma! Ça wurzena ra, o cêncı, talivê tuyo."

Vat, "Va bivo, axır name memurê hukmatıyo. U hata tha amo, ez ça şêmıge ra nêşêri teber?"

(Memo Daş) Sono Şine de qeşi keno: "Rayver vera Mudır amo."

"Ça?"

Vaze, "terseno."

Vato, "Mudır solê mirê xevera xêre bıaro."

Ma vato, "terseno, terseno!"

Endi niştê ro qeşi kerdê. Nu Memo Daş kerdo teber. Vato, "su çardağê de ronise. So gurê bıke, karê bıke, koli-moli biya kebab sanene cı. Mudırê."

Rusno teber.

"Torze bızê, koli hurdi ke. Ma qeşi keme." (Mudır) vato, "Rayver ni hirê têni tha ra nêvejinê. Ni yêné xeveru têde fetelnenê, dewu de, mi de qeşi kenê,... nu tu ça musno tha."

Vato, "ma sebikerine, buxu yêno, ez vajine, mê! Haq vineno. Yi yêné. Buxu yêné."

Vato, "tu zana Rayver, endi mi torê vato. Dısmeno, lêwe dısmeni de xevera xo qeşi meke, lewe de emîn meke! Hao vanê, vanê "Sey Rıza biyo dost, doştıya Hesên Ağay kiseno."

"Lo loo", vato, eke dısmeniya ma esta, dısmenayına bine mare bêro. Ez ça Hesên Ağay bikişi? Bırazaê mi kiştı. Ma nao ispot biyo, nao camat kerdê, sanat amay teber. Têde aşıru amay di. Ma endi ez a sanate bêri qına cinia yi kerine? Eke henıyo, ez dawa çêverê Hesên Ağay kerine. Ma Hesên Ağay ça rew nêvete? Hesên Ağay hona Şine nêvêsayvi, hona cenaza lazê mi hard de biye, a (sanate) biardêne ronêne. Biardêne ronêne, ne zararê mi biyêne, ne zararê yiyê binu biyêne, dawa amêne kotêne verê çêverê lazê apê mi. Vêrdo ra, is vêrdo ra, hona!

Tevera heşayme pê, vat Qırğu kiştı. De duman mi nêcero! Ez Qırğu sero koti... Mi va, reste, verê çêverê Dursun Ağay de yine (Qırğu) kiştı. Zobi kamo? Bextiyaru dostê ma. A Xozat ra ki, vatêne, Ferhatu dırıyê. Yi kot, Ferhatu koti dıma amey kiştı?"

Hên têdima, axırı danê pêro, danê pêro. Vajinê, emîn kenê, Mudır roze maneno, cırê kebab-mêbab sanê cı, nan-man wenê, tekunê sonê. (Mudır) Tekuno sono. Vano, "roze bıbırne, tu ki bê Deste!"

Vano, "ez payna Şine nênan. Hama na hetê Halvori ra, nia hetê Khuresu ru, dewa Sey Usen ra, son çê Usê Seydi, nia vara

yon dewunê Tasnage, Asgasor, a sire yon tu vinon. Zobi ez nia cor de nêñ Şine. Şine, Sam, gonia lazê mi rîşya çî."

"Nê Rayver, ça hên vana? Se ke, tu di ke, tu vana dawa lazê xo kon."

Vano, "dawa nêkon, faqat lazê mi tey şiyoy. Ez nêşikun, tabat nêkon. Taqate mi de birina. Golige ra yon bine."

Nia qeşî kenê, wurzenê ra endi her kes xorê, Mudîr nanê golige ra, anê benê Deste. U şuanê mali vano, "Rayver tu qilayna ra?" O Zeynel Ağa vano. Vano Mudîr Beg, tu Rayver gılayna ra? Sono memleketê xo, sono dewunê xo, sono Xaçeliye."

Vano, "nêê. Ma ça raqlaynime? Ma xorê şime zobi qesey kerd. U uza vındeno. Rayver uza vındeno. Rayver hona banu virazeno."

Vato, "ya, yaa. Nika esker nêno? Nika na usar xora esker ke nêame, ez qe Zeynel Ağa niyo".

H.Ç: Zeynel Ağay vato?

Leyla: Ya.

H.Ç: Pilê Qırğu?

Leyla: Ya, ya. U ki dustê Hesên Ağay ra o. Esker yêno ha, vano.

H.Ç: Kam ra hên vano?

Leyla: Mudîri ra vano. Piê mura nêvano. Piê mi ki çê xo dero. U (Zeynel Ağa) ki Şine dero.

Vano, "esker ça bêro?" Vano, "hanio Rayverê Seyd Ağay, ... Ma dilekçe nusna, dê Rayverê Seyd Ağay, sono lê Valiê Elezizi, (cıra) vano, Sey Rıza serê Şine ra nêsono dewunê xo. İlam ke, Hesên Ağay kisenoy."

H.Ç: Yanê dilekçe ki Rayver (Qopi) da?

Leyla: Ya. Rayvero nusneno ke, işte yi (Sey Rızay) rüyê mura (Şine) vêsna. "Çike dostê minê Qırğu. Şine dostê mi biye, vês-nê. U yilawa keno. U waneno, beno genc, waneno, beno kokim. Hirê çor tur seyirbajina xo esta." Dilekçe de nusneno.

H.Ç: Rayver (Qopi) nusneno?

Leyla: Ya. Rayverê Seyd Ağay.

H.Ç: Rayverê Seyd Ağay, na bîrazaê Sey Rızay?

Leyla: Ya, ya. Seke u hên vano, o piê mura vano, "To Zeynel Ağay ra pers nêkerd ke, nu esker ça yêno?"

"Dema nu esker persê Rayveri ra yêno sono. Vey pepoo! Ma Mudîr ama çê ma, vat ez Xozat de qeşî kon, Valiê Eleziz de qeşî kon. Vanê, vanê Sey Rızay biarê hurê. Eve Şinizu ra. Biarê hurê. Ma ki cîrê vato, işte zarar do cı, çıra ban vîrastê, mal ardo, haê kerdê binê. Hesên Ağa işte şiyoy çae dîr. Hesên Ağa ki yeno. Ciniya hu ya binê bon de."

Endi seke hên vano, piê mi heşino pê, wurzeno ra vişt tîni cêno, sono Xozat. Endi sale giredano mianê xora, vano "endi zerrê mi tenê pêt bo." Sono Xozat lê yi Qaymeqam.

(Qaymeqam): "Xêr ama, wes ama, xêr miyande be!"

(Sey Rıza) qayt beno ke u Qaymeqam mirozuno. "Çaa mirozuno, çî kere?"

Vano, "Sey Rıza, ez sava tu mirozunu. Na aşiri têde tode laf qefiyê, tu ki nawa ama, kuta dest. Vanê pê bijeme, berime Vali rê, Eleziz de. Yi Ağleri. Çêmşî Ağao ke, Muçî Ağao ke, İbrahim Ağao. Têde mirê vanê, seke ame lê tu, ..."

H. Ç: Yi kamji aşire raê?

Leyla: Ferhatunê. Ferhatunê, têpia vistew-rê piê minê, çêneke yinu ra arda.

İşte hên xayinê ha. Taê xalê, taê bîraê, taê ... Ferhatu, ma tu nêzana? Vato, "seke Sey Rıza bêro Xozat, pê cênime ma destê xora beme Valiyê Eleziz rê. O ki giredano, beno dano Atatürk dest. Dina bena ret, verg be miye ra pia çêrenê."

(Qaymeqam) Eke hên vano, piê mi nia nat bot dormê xode sêr keno, vono, "ni havalê mi pêro şî kot? Yi goligunê ma biarê, son Eleziz". Vano, "mi berê, ez qayilo. Keska, mi berê!" Vato, "mi xora kıtav de, burcê xode şêr kerd ke, taa hona domonê mi çinê biyê, ez hona nêzewejay bi, mi burcê xode

şêr kerd ke, yê mı daro. Khalikê mı Şix Hemed Dede laj ra berdê Vacuğê de çhel kerdê. Koka ma hên a kardi ra sona. Mı finê dare." Vato, "Qaymaqam Beg, valahi bilahi ke, mı taa hona ke azab bine, mı qaytê burcê xo biyo, eke burcê mı mirê vano, tu finê dare, rew bo herey bo. Mı ki ne qurvan kerd, ne ki qede qusuru rê niyaz kerd vila. Endi mı finê dare. Ala rew, herey beno, Haq zono."

Ama Qere Silama be laj ra berdê Vacuğê de kiştê, veyva ma ki dıgan biya. Cıra khalık Sey Uşê biyo, khalikê piê mı cıra biyo, hên sey de şî. Keska kok bıbirmêne! Nia qeşi keno cırê. Qaymaqam cırê vano, "Rayver, tu Wayirê xo kena ke, tu acêrê! Tu yi burc-murc caverde! Tu acêre, tu acêre! Tenê acêre, ala vengê xo serne, eke esker ama, tu peynia xo Dêrsım sane. Tu qınciyunu rê bena pêxıla? Desinde cmise, so leê Vali! Tu mîde mê, dexelet mebe! Çike ez Qaymeqamo, a ha çond dayrê Xozati estê? Ez xorê emino. Juyo jê Muxtario. Tu so leê Vali dexelet be ke, tu xorê bivine...! So, Vali de qeşi ke, dilekçunê xo cıde ke, hirê têni ma nia falan ca de nia kerde, laze biraê mı ki sanate virasta, şêşt altun kerdo cı ke, dano sima. Sıma Bavay ke bıkisê beso. ...(Nika ki) ardê têhet, nari ki camat biyo, amê hurê, cırê bani virastê, mal do cı, cılıke da cı. Dawa mı endi Qurğj ra vışıya, nari ki kota çêverê Rayveri. Rayver nafa ki dilekçu dano. Nari ki dilekçu dano ke, esker biaro ... (Dêrsım). Ez kokumo, son leê Vali."

Eke hên vano, Qaymeqam vano, "na raê racêre so tu!"

"Nê ça racêri şêri? U sono (Rayvere Qopi) Anqara, ezi ki son Elêziz. "Tekuno sono. Sono leê Vali. Dı roj raê ra sonê goligu ra. Tekunê sone Elêziz -u sire hukumat Xarpêto seren de viyo, na koo seren de. Na Elêzizo binen çino. Raa Xozati hên tepi ser de yêna, hên virade şıye. Şıye, şıye verê dayra (çê)Vali. Vali dayra hukmatê viyo, çê xo de niyo. Pie mı xanimerê vato, "sare xo pencere ra ça vezena, Sey Rızao

ke vanê Dersim de, ezo. Ni goligunê ma kot giredana girede, xevere cıde va Vali bêro! Bırazayê mı şıyo dilekçe nusno, şıyo Ankara. Ez tabat nêkon. Eseri rêyna hurênd ra melewnê! Ez nawu amu, mira savano, vazo. A nao ez amo. Ju Şıxe mı mendo, Uşenê mı mendo. Yi yê bin ki têde hurdiyê, têde bin pıroziniyê. Guna yinê ki kon vile Atatürk."

Endi seke cenia Vali rê hên vano, a endi nêzon endi têl kena ke, endi...? Xevere dana cı dayra de, vana, "Sey Rıza nao amo". A herbi anê nanê paytonere, benê verê çêverê Vali. Yi goligu ki juvin ra köstek kenê, juvin ra gire danê, ha vıredera verdanê ra şêrê. Endi juvin toke kenê, sonê dayra de nisenê ru. "Sey Rıza xêr ama! Serê sima wes bo! Aşıra tu wes bo! Mor-dême tu wesbê! Ver mekuyê işte, hukmat hêf cêno! Sondi won, hukumat (hêf) cêno! Derhal tore xever danime... Nia tu ju şane xo burusnenê, derhal... yani yine hirê têni kiştê, nine, hukumatı des teni Şine ra kistene."

"Nê, nê", vano, "Şine, Şine evladê mıne, Şine ça bıkise? Şine xelet vêsne mı. Mı Şine xelet vêsne. Dilekçe vete, camat kerdı. Ma vışt u phonc aşıra Dersim de. Ma day are peser, her ju ra lafê vejıya, sanate vete, Hesên Ağay arde verê dosege mı de nê ru. Vat dawa tu çêverê mira vejıyo. A ha sanata tu, a ha bırazaê tu, sekena bıke? Dı reê mire elçi rusna, vat gosunê tu cıra kon, vat to bêewlad manena. Endi mı (pile Qurğu Hesên Ağay) ki tersura sanate gurete. Sebikeri? Ma nu Zeynel Ağay esto, juyê bin esto, çê Heme Ane este, Torne Meme Daş esto, ça teyna ano dano mı? Ez deste Abasız ra biyo seqet, yani ez dismene Abasızo? Ez dosto. Bojiê mı biyo dırbetın. Biyo biyo! Sebiyo? Mı ça dısmen zanenê?

H.Ç: Hesên Ağay vano?

Leyla: Heya. Hesên Ağay vano. Endi piê mı Vali de qeşi keno, a Atatürk te qeşi keno, a cênê sonê be uza. Benê Anqara.

H.Ç: Sey Rızay benê Anqara?

Leyla: Ya. Piê mı hirê serri haza mendo ha. Zana? Hirê serri haza mendo. Endi...

H. Ç: Koti?

Leyla: Mecliste?

H.Ç: Anqara de?

Leyla: Ya. Mecliste mendo. Ju ki emın biyo. Kırmancu ra ju ki ...

H. Ç: Diyab Ağa?

Leyla: Diyab Ağa biyo. Diyab Ağa ki tey biyo, o ki tey biyo. Atatürk piê mıra zaf has kerdo. Beno oda xo. Yiyê bino Meclis de vındernano. Piê mı beno leê xo, qewa yena, çay yeno pia simenê. Cıra has keno. Vato, "ez lazê tu, tu piê mı. Honde ke aqıl bide mı. Ez nia nênike lazê tora cênu, hiris u hirê (xağê xo), şeşt u ses damarê xo este, hirê se u şeşt kemigê xo este, ez hêfe lazê tu nia têdine con. Tu qe metersel! Hêfe zamaê tu ki ceme hêfe morovaê tu ki ceme. Tu dêfê mire vaze!"

Vato, "ha işte sanate. Sanate nawa. Mı xel-et Şine vesne. Şine ki cirpiye, tu zana? Taxte niye, çimento niye. Milet top bi, ez xorê cıla xo serevio. Tobebo, ez niamune diare Şine. Cıla xo serevio, milet top biyo açıyê mıra, ame yanê zerrê mı kene ret. Tobebo. Zerre kene ret! Têpia o adire mı zerrê mide veseno. Haq dūr bero, laze mı lazvi." Hên fotograf cêno musneno cı. U Atatürk nia nano rıo xora, nia na het ra, du her ra lêw nano pa vano, "viy quwan olduğumu!" Berveno. Vano, "ez hêfe nêy con. Tu tha de vınde."

Vato, "ez nao amo, ha. O coluğ çocuğê mı u dağ de sebeno? Şixe mı sebeno?"

"Şixe tu ki an Elêziz. An Elêziz, uza Vali bo. Mı ke niard, ez qe Cumurreisi niyo."

Şixi ki benê. Çiniye verdanê uza. Çiniye nêsona. Cıke Turku ra tersenê. Vanê, "ma cı şime suku", zona? Vana, "mêrde mı benê, ifada cıra pers kene, ala savanê? Bıraê xo kışıyo."

(Şix Hese) sono, seke cırê vanê, "tu tha vındena", vato, "Haq nêkero, ez son, ez

son leê mua xo, son leê analığa xo. Piê mı Anqara de ro. Ez ça na cau de vınderi? Ma coru Haq raji beno. Dısmaniye Khalu. Ape mı kışto Khalu. Ma dısmen me. Naym doyme na deriyo. Bover yi yê, naver may me. Yenê calağ cocuğ qır kenê, vesnenê zere de."

Dech! Uza guretê estê hepis. Nia dobre de elge kerdo. Nêzo, hasır masır do cı nêdo cı?

H.Ç: Şix Hesen berdo Xarpêt?

Leyla: Ma cıko? Kerdo hepis, esto dobre binên.

H.Ç: Piê tu u zaman koti biyo?

Leyla: Piê mı ki Anqara de biyo. Ey nêzano ke, Şix amo. Şix ke nêzaneno ke, (Sey Rıza) ecaba Anqara de biyo, acaba şı wer-te Şevaz, zana? Şi Şevaz, şı Qoç Giriye? (ŞixHesen) hên zonono ke, u (Sey Rıza) şıyo Qoç Giriye, şıyo Şevaz. U nêzaneno. Vano, "o cı şero leê Atatürk?" Yanê eve golıgu ra.

H.Ç: Kam sımara va, Sey Rıza şıyo leê Atatürk?

Leyla: Ma buxu ama piê mı. Hirê seri biyo tamam, Şix Hesen ki berdo esto zere. Analığa (Elife) mı Tirki zanene, eski yazi zanene. A şıya (Xarpêt). Na veyva ma çiniya Bavay ki zanene. Ayê ki wend bi. Pia şiyê Eleziz. (Tırku) vato, "Şix Hesen ma kerdo hepis. (Şix Hesen) vato, "Tirkiya (ra) son Dersim. Pi ki hawo leê Atatürk de ro. Meclis de ro. Sey Rıza.

Endi çına Vali Sey Rızay de qesey kena, vana, "xanıma tu nawa ama, veyva tu nawa ama, savana, sekana? Domonê xo, tornê xo pêre pêrsaniê. Şix Hesen ki tho nêoseno."

A endi ruyê Şix Hesen ra vano, "ez son. Lazê mı şı koti?". Nêvanê ke, kerdo hepis. Vanê, "biyo vind, şıyo."

Vano, "veeyy, berd kışt." Vano, "benê kışene. Yi de tufong çino, thoe çino. Berd kışt." Endi esker be dıma, Sey Rıza be ver. "Lazê Sey Rızay Şix Hesen kışto." Yanê

Atatürk vato. Valiyê Eleziz vato, "vind biyayo."

Eke berdo kerdo hepîs. Diyarbaqır de. Kerdo hepîs. Nu ama koti, şî koti? Vato, "işte ama Eleziz."

"Ma peki, nu şî koti?"

Vato, "ulayi nêzane me. mı rusna qereqol" (Şix Hesên) vat, "ez son çê Soşên" Mı ki va, "so qereqol ifada xo bide, so. Endi nêzan qereqol sekerdo?" Vato, "şerê qereqol ra pers kere!"

Qereqol ra şiyê pers kerdo, vato, "ma çêza dê cı, da qaraqolê Diyarbaqırî." Berdo esto hêrd ser, endi nia fitq tey vejio ha. Endi nia qorê xo onçiyê. Seke nia qorê xo nia lêvinno, vano, "viyyy, viyyy, viyyy, qorê mı vışıya!"

H.Ç: Çond seri uza hepîs de mendo?

Leyla: Hirê seri mendo?

H.Ç: Diyarbaqır de?

Leyla: Yaa.

H.Ç: Şix Hesên?

Leyla: Heya.

H.Ç: Hum?

Leyla: Endi piê mı vejino yeno Kırman-ciye, eke Şix çino. "Veyyy Şix kişto, nia kerdo, hên kerdo."

U Qaymeqam vano ke, "nêkişto Rayver nêkişto, meterse! Tenê zerrê xo pêt ke! U şî Eleziz, o herhal esto zere. Yanê ey tenê hên ters ters qeşî kerd, vat, "sıma hêfe bırayê mı nêgureto, hêfe merde waa mı nêgureto." İşte dêma sucli vejıya, kerdo zere. Yanê dilekça Rayver gore kenê zere. Şix kenê zere.

Vato, "ça hên?"

Vato, "zere de ro, tu meterse!"

Endi piê mı rêyna çero ra şıyo Eleziz, eke Diyarbaqır de ro, qate bin de ro. Nia hirê serriyo bine hu ki awuka. Endi rakotena hu ki telo. Vanê, kuno ser, serre vınenê. Jê işkencey. Endi sono mınete, sunete, "biarê ifada, ala cuko, cıvao? Nu lazê mıne ju kişto, veyva mı viawa, dı domonê mı seyîê. Ma peki nariki ney sey verdanê?

Allahtan korhun!" A laj vezenê, pia cêne yenê. Pia yenê. A seke yenê Xozat, esker yeno Eleziz. Yeno Pertage. Na her rê yeno Mazgert, a hete Xozat ra ki yeno Pertage, yeno Gurguruke. Endi teber, tepia şerê Sey Rızay bipiye, dononunê xo kes mêro lêwe. Kes mekiso. Atatırko. A hêya, keska yi hurmena uzara nêverdenê ra, domon aredene bıverdene haza.

H.Ç: Tu vana, aynê hepîs ra nêverdenê ra?

Leyla: Ma cuko?

H.Ç: U zaman nia nêbiyene?

Leyla: Yaa. Endi vet ard, Xozat de miane kerd, Diyarbaqır de miane kerd, vato, "fitıqo tey." Vato, "reto, nia honde dikiso, beno wes." Deel! Vano, "ez amaliat nêkon. Ez amaliat nêkon. Son çê. Son çê." "De so!"

Tekıt ama, o be pi laj ra, endi qırwan sare bırnay, endi tüüü, gelen giden pırro. Meymanu kene rast. Esker be meymanu ra kote tê. Esker pırro. Na dormune bonune ma sarmıs kerdo, a Vialeke de. Nia bile mal cıra terseno, nino zere. Nino zere boni. Honde ke sigo. Cadir fite ra.

"U çiko?"

Piê mı vato, "ne meterse, meterse erê, meterse erê!" Xanıma xorê vato. "Nêre meterse!", vato.

H.Ç: Name xanıma xo cıko? (Kamji xanıma xora vato?)

Leyla: Elife, Elife.

H.Ç: Mua tu nê?

Leyla: Ya. Vato, "meterse, nia ame mı pine. Şixe mı pine. Mı vato Dısmen zafo. Ez şıyo Anqara, şıyo... Ez hirê serriyo Anqara de, hirê serri ki laze mı hepıste mendo. Sıma ça rewra nıamay? Sıma vınete hona yenê. Şix bela hu diya." Şixi ki vato, "ez son çê", vato, "tu sona werte eşkiya-wu? Tu sona, telefonu bıvısne? Tu sona ke, nariki tu hurında Bavay bıjere? Hêfe Bavay bıjere?"

H.Ç: Kamo cira hên vano?

Leyla: Hukumato a. Cendermê a. Vanê, "tha vînde. İta vînde." O ki hu onceno ra, vano, "ez ça hêfe Bavay bijeri, Bava endi merd şî. Ez xorê son leê xanuma xo, son leê analıga xo, son leê mua xo. Domonê ma uzare." Dee! Nêverdane. Benê erzenê hepis. Eleziz ra benê Diyarbaqır. Kamke sono yi pers keno, erzenê zere, Kırmanç. Qur beno, Zaza beno, zana? Heşinê pê, vanê, "laze Sey Rızay Şix zere de ro", sonê ziarat. Çenê erzenê zere: "Tu cike huya? Tu kama?" Vanê, "işte naskon, cırê pers kon. Ça kerdo zere, suce hu cıko?" "İşte hukumat suc tey diyo. İta nêvindene, ramenê sonê Dersim. Birayê de hu kişiyu, zamaê xo kişiyu. Sonê ruye yinu ra dewu vesnenê. Sonê ruye yinu ra haqeret kene." Yine hên dilekça yazmış kerda. Rayvere Qopi. Hên dilekça da, hukumati ki inam kerdo. Endi dilekça Rayver erzenê teber. Rayver suçlı vezenê. Vanê, "tu... sen yalançısın, sen pissin. Ni (Rayvere Qopi) bijere zere. (Şix) Hesen ça gureto zere? Yazıgı! O bekes, o emıno. Tufonge xo çino. A nu (Rayvere Qopi), nu tufongu, emunu erzeno, fisegu hên giredano ke, hên zonena ke, cenderme hukumatiyo." Şıq şıqa ha. Hên sono dayra yeno, Rayvere Qop. Davance ver rao, beşli herme rao, fiseğlıg miane rao, herme raê. Tu vana emıno. Hên kuno diara vejino ha. Vato, "Rayvere Seyd Ağay dilekçe da" Vali rê. Vato, "wa bıdo. İs Cumurreisi de ro. Sey Rıza nêheq niyo. Çike hirê cenazey ju rae arde verê çêveri. Hevetune xora xorê aşıra xo top biye ame, kemer vesno, dar u ber vesno. Qul (rê) thoe nêbiyo. Yi ki vanê, ma thoe nêbime. Ma Rayvere Seyd Ağay ça dilekçe dano, vano, "esker bêro." Vano, "Sey Rıza mı wes nêverdano. Mı kiseno. Yeno çê mı vêsнено, dewa mı vêsнено."

Ya. Endi yine iftira kerde, esker ama bi mıqerım. Zonena?

H.Ç: Ya.

Leyla: Esker endi na hete Mazgerd ra xora amo jê sakilio ha. Xora nia dina... bir de niyo, hên yazıye de ro. A na hete Şine rê onca hên. Endi nari ki piê mı bar kerde, eve eskera şî Ağdat. Zana? Vato, "son qonağune huye hirawu, ni quliki çikiye? Ma tha de kam roniso, kam rawurzo?" Endi daria we şî Ağdat.

H.Ç: A Vialeke ra?

Leyla: Ya. A Vialeke ra. Sere Şine ra bar kerdi şî. Endi Şix Hesen, domoni, çî da are gureti uza de nay ru. Nay ru, endi tabi esker Kırmanç fito vıreniye, golig dê cı, aşire ra vıst hiris golige da are, teslime Qomutan kerde. "İşte novete ra cmise, nia na rae ra bêrê. Bêrê verê çeme Muzur Bavay, pırd çino, hafşare qatıre nia cıra gırede, raverde werte owe bêro. Sıma nêzane. Golig buxu werte owe Muzuri ra yêne naver. Endi bêrê çê ma". Milisi ki vero. Endi guretêê, esker têde amo Ağdat, endi yi koy moy qapaniê. Endi sonê diaru de vindene, çaduru fine ra, amnono, germo. Endi tu honde ke mali bere, du bere, ron bere cırê. Xora werdena xo çino. ... Werd, werd, werd,... birde juye ... çewres tene Erzınga ra esker, ju ki qomutane seri -endi ke generalo, endi ke eskero, endi yüzbaşio ke- eve goligunê Erzıngan ra uza çê piê mı de vejınê.

H.Ç: Amê Ağdat?

Leyla: Ya, amê Ağdat. Vato, "Vali ma rusnayme. Ma rusnay ke, tu ama hurında xo, ameyme tu cekelemıs keme, tu emın kenime. Tore selam: rusna, vat, `iste Sey Rıza hurênda xora melewiyo, o ki Valiyê Dersimio. Şêro uza de vındero. Madem ke gonia lazê xo caverda, a dewe kerda şenê sadeqe xo, zarare hukımat ki çinêbo, zarare Kırmanç ki çinêbo. Xorê têlewe de vınderê. Tufongunê xo top kere, biare felan merkez. Biare Mazgerd. Zonena? Muxtarina xo belikere. Nu ki, işte yi vato. Yi emır kerdo. Yi Valiyê Erzıngani. Valiyê Eleleziz ki na xevere mı tastik kerda. Ma juvin de qeşî kerdo." Endi muxtarên

kerda xo (Tirku muxtarina Dersim gureta ko dest): "endi tufong top kerê, fesu ronê, ner kes hurinda xode roniso! Jê miye be biza têlêwe de biçerê. Verg bêro bize bêro, sima veng mekere!"

"Nu Vali ça..., nika Vali ça, mıntıqa ma-wa?" Piê mi vato. "Nika Erzınga dürüyo. Ma Eleziz ra gıredayime. Ez hona leê Vali ra yên. Nu esker mı ard (nu esker seveta mı ama). Mı va, ma kisenê, qır kenê. Hem a het Khalunê, na het ki birazaye mino. Laze mı dima ke des teni bifeteliye, yi dima se tene fetelino. Rayvere Qop dima. Seke hên vato, pasay ki vato, "esker rus-non leê tu". ...Piê vato, "veyva mı ki bira-zaê mı berde, laze mı ki bira-zaê mı kişto, sanata hu nawa mide. A ha nawa, Atatürk bize buwane!"

H.Ç: *Sey Rızay vato yanê qabaat yi Qırğu niyo, yê Rayvere Qopiyo?*

Leyla: (Sey Rızay vato), "yê Qırğu niyo, yê aşire niyo. Herkes mı de dosto. Bira-zaê mı nia kerd. Bira-zaê mı veyva mı berde, ma ki şime zorre gurete arde. Aye gore made qaria, laze mı ki ciniya xo kişte. A nari ki laze mı da kiştene, eve peruna, eve rısveta. Keno Qırğu ser. Halbuke Qırğu naê sond wenê, camate. Becıka de xo mor-biyaye çına. Honde qeşi ke, dilekçe rusna Hesên Ağay rê ke, çê to de vındero, şest oltun dan tu. Dê şest oltun kuyo? Dê biaro bido". Hende qeşi ke kotibıyan mende yi.

...

H.Ç: *Esker sono pêyser? Eskero ke Erzınga ra yeno?*

Leyla: Mendo, endi nêzon çond roji mendo, qeşi kerdê, tekitê şıye. ... Raa dı rozu, hirê rozuna. Raa Erzıngani. Hên tekitê şıye, a ni eskero ki, eskere itay ki lête amo Xozat, tepia lête bin yeno sono. Vuriné dê tepia. Zona? İşte vato, "nao dı asmiyo ma ameyme tha, nari ki dı asme bin eskere bin bêro ita."

Piê mi vato, "mı mepiye, kam yeno mı qır keno, va bêro bikero."

"Sey Rıza tha ra wedarie, bê! Nia şıye koye Sultan Bavay, şıye koye Dolu Bavay. İta tore gore niyo. Tu xorê bê şime! İta, tha mevınde"! Yi Yüzbaşı vato. "Ez tore tha rınd nêvinon. Tu ça tha vıdena? Kamçı Kırmanc ke Tırki zano, ...yenê leê mı gere tu kenê. Vanê, ni vişt u phonc dewi têde yê Sey Rızayê. Ma ki xorê more-vay me. Ma ke cün vezeme, ano dı çalku, hirê çalku danê ma, uye bin benê kenê zere."

Endi vet vêre hukumati, hukumat, endi bi payij têde rea ra (cera ra) şı. Têde şıyo memlekete xo. A biyo usar, Atatürk piê mire teyarey rusne, nia çentey este, xeti este hard. Nia şest hotay tara. Çentey este, xeti este war. Nu biraê mı Uşen vejıyo be ban ser, xeti yenê pê cêno. Seke xete yena şiving ra şêro, u dest erzeno ver, gına ita, a nu bojiye xo lone beno sono. Eke sacma kerdo cı. Kerdo werte xete. Nia kerdo çıye yapışqan, nowe zarfe ra. Seke lazek nia (pê gureto) kerdo, gırove ita (boji), lone keno, sono. Endi zirçeno, vano, "viy daye daye! Zenca mı, zenca mı!" Yeno war ke, bepo! Eke lone kerdo, nia pızqıto zenc. "Nu çıko, nu çıko? Veye, veye, veye nu sevi?"

Vano, "na zarfe ra bi. Zerfe ki mı este. Hawa zerfe şıye verê şiving."

Sonê darık fine pıra ke, tew çı sêr kerê? Jê niskune, jê emunu... têde zerê seçmu ra pıro.

H.Ç: *Belka ilaz kerdo cı.*

Leyla: Ya. Ya, ilaz kerdo cı. Endi yi centi kes nêtowro, piê mı şıyo gurete arde ke, xeti kerdê cı, ... "Sey Rıza, bê meke, domonu bize, nia zerê qutiye ke, bize bê Xozat, Xozat ra ki vera tu paytoni yenê, a darenê we Anqara de nanê ru."

H.Ç: *Yanê vato, qarşıye hukumat mevejiye?*

Leyla: Qarşıye cı vejıyo? Sila hu esta, mordeme xo estê? Ez qada bıjeri.

H.Ç: *Ama yanê cıra hên vato?*

Leyla: Ya. Hona sure ke mecliste biyo, vato, "ez tha nêvîndon, son birr de miron. Son Dêrsim de miron. Tu vana, `tu piê mi, ez laze tu.` Hasa! Estafula! Tu Cumurreija. Çike mi esto, ez nia honde qemugo, tu ça mi kena piê xo? Tobestafula! Tu mi piê mi meke, tu Cumurreijên bike! Se ke, eve gere birazaê mira honde esker têde hurênd ra qilayno ra. Gere mi ...(kerdo)"

H.Ç: *Sey Rızay a zarfe ra têpia sekerd?*

Leyla: U biraê mi Uşen bi. U Uşeno ke fit dare o bi ha. Endi uza de...nia zerfe kerda ya (ra), na ape na Caf. A nu Cafer çino?

H.Ç: *Uyo ke bonune ma dero?*

Leyla: Heya. Ape yi cerro. Site Sangale nia virazeno, nia sabune xasil ra. Kenê xeta cigara ra nanê ser. Vanê goni nêro, vanê işte beqewene. Anê şunê, na fitile qaji çino, yi vêsne. Ju ki piye. Nia vîsnene, naym doym ra nanê a dirvete ra.

H.Ç: *Na piê (ape) Cafer hên keno?*

Leyla: Ya. Nano pıra, endi gon moni nina. Nia lese goni yena ha. Cenco, azavo. A endi gon vîndena, endi roza bine ki anê kenê ra. Eke emino.

H.Ç: *Piê(ape) Cafer hona weso nika?*

Leyla: Nê weso piê xo ha. Name İbo ha. İbe Torik. Soyadiye xo Toriko.

H.Ç: *Hona weso nika?*

Leyla: Ya, Xızır, jê aslano.

H.Ç: *Ma u zaman yeno çê laze xo Cafer.*

Leyla: Nê ma ça nêro? Ape xo este. Yi howt birayiê ha. U ki zano zaf ha. U ki zaf zano.

H.Ç: *Uyo ke ilaz virasto, u cerre nika herçi zoneno.*

Leyla: İşte kalike yiyo (kalike Cafer). Piê piê İviyo.

H.Ç: *Kalike Cafer biyo.*

Leyla: ... Ard na site Sangale nia hên qu-tiye de ro, viraştiyo -savun sano cı kerdo hasil- kerdo xeta cigara, naym doyma pişt.

... Nu tereno, vano, "deste mı dezeno." Nişkino ha, nişkino şêro teber. A sire milet salvar guretene pıra. Vato, "apo, ez nao son teber, mı mevere toxtor."

"Buko, buko, meke tu beme toxtori, têde domorie, têde çiyê. Yi honde domoru rê ilaz di? Teni goni birne. Endi a roze mane-no,... endi ilaze Kırmanciye pê kerdi, rınd nêbi, berd Eleziz.

Bedri Bava: *Dest cıra bi, nê?*

Leyla: Nê, cıra nêbi, biyo dirbetın. Bi dirbetın. Bi dirbetın, nia lone kerd berd. Zana? Astike na heti a heti mend bi, a damar bımay bi. Endi zamane ke, endi dı hirê roji mend, mosayi est baji, gureti ber-di. ...

H.Ç: *Uşen berd Xarpêt?*

Leyla: Ya, Uşen berd Xarpêt, vato, "amaliyat keme." Vali buxu berdo leê toxtori, vato, "nu laze Sey Rızayo, deste xo do ra, bomba gına cı. Bone Sey Rızay bomba kerdo", vato. ...

Yi mormek hên vato, miane kerdo, u goste gewe mewe têde cıra veto. Fıtıl kerdo cı, gon vîndero. Endi ilaze Kırmanciye kene cı, site Sangale onto cı, sekerdo, endi bojiê xo nia biyo şim şa. ...Berdo amaliyat kerdo, nia damar mamari, guret ard, bi seqet, nia est vile. ... Piê mi u rusna Eleziz. Vat, "ez nêvini. O ki mîreno. O ki boji ver mîreno."

Uzara tepia, buxu domoni têde top kerdi çaluku, nay goligura, şime hete Ferhatu, koye Muziri. Ma berdime ca birre de nay-me ru.

H.Ç: *Uşen ki tey rao?*

Leyla: Nê, nê, u rusno Eleziz. U rusno Eleziz, vana, "o mîreno xora. Bojio, desto. Benê cıra kene, benê sekene?"

H.Ç: *Sey Rızay suma ça berdi uza? Esker suma qır mekero diye?*

Leyla: Ya, berdime uza ke, esker ma ... endi esker pırro ha. Esker amo, endi yi taru serra. Amo, der ber pırro. Piê mi ki rama. Juyê Qocgiriz -Alişer Efendi estbi,

zana- takawut biyo, mordeme hukumat biyo, nuzo sebiyo, yi şaqe hu vete este dayra hukumati, yi be cinia xora rame ame leê piê mî. Tekite ama. Kokimiê a. Cinike ki maşala ...kemere oltun miane rao. Nia derga, qolinda hênena, jê ciamerduna. Hama u Alişer Efendi nia kokumo, endi nia bul fetelino. Yanê mordemo pilo. Pile Qoc... (Qoçgiriyo). ... Endi nu Rayvere Seyd Ağay milet temey keno -morevunê xo- vano, "haye Gogane de, çê Sey Rızay de mağara de rê."

H.Ç: *Rayvere Qopo, eskera vano?*

Leyla: Morevunê xora vano. Esker hona nêvejiyo. Esker hona Koye Spi de ro, diare Xozat de ro. Hona Koye Bokure de ro. Esker qe hona birru nêkoto. Nia ame çadır fite ra, ala kam de tufong esto? Kam de tufong esto, têde texalat biye ha. Pêrine serra virenê tufang da. Nu ki serra bina. Endi ney sere, seke hên kerdo, a...

H.Ç: *Yanê çek mek kerde top ke, milet...?*

Leyla: Ya, ya ma çiko? Ame ke, endi nari ki xora Dersim qır kerê ha. Çek top kerdi, feş nay ru. Tayine saqey gureti, tayine nêgureti. Tayine...

H.Ç: *Apdullah Pasa bi, çek kerd top?*

Leyla: İşte ya. Muxtari nay ru. Muxtar na ru, eze na ru. Yanê sima rê emîn keme. Soyadı ye sima çiko? İşte nufuşî day, qeyd kerdi. Yiye ke bê qeydiye, keyd kerdi.

H.Ç: *Ma u zaman dowê name peyen, yanê "soyisim" do Sey Rızay?*

Leyla: Tabi, name maê peyen Yıldız bi o zaman.

H.Ç: *Yıldız bi, nê?*

Leyla: Ya. Ma ke şime surguniye, name ma Yıldız bi. Sey Rıza Yıldız.

H.Ç: *Sey Rıza Yıldız?*

Leyla: Ya. Nika ki işte Polato.

H.Ç: *Nika Polato, nê?*

Leyla: Ya.

H.Ç: *Humm, tu vaze!*

Leyla: Uzara tepia, seke hên kerdo,... mı qale çik kerd ha?

H.Ç: *Tu qale ewik kerd. Tu vake, Rayvere Qopi mordemune, morevune xora vato, so...*

Leyla: Ya. Morevune xora vato, "so Alişer Efendi be bırazaya bikise, (pia eve) ciniye. Nia mavaze, ise xo diyo, altine xo cike eştbi, berdê kerdê hard meğara de. Mı xevere gureta. Hazırlığıya xo diya, hete Erzıngan ra sôno Ruşiya". Seke zur ha! De u kokım çı zaneno ke Rus kotiya?

H.Ç: *Ama vanê, hukumat cira vato, so bikise!*

Leyla: İşte ya, ya ha. Hukumat vato, "Alişer Efendi rawu zano, u her ca de biyo memur. Yüzbaşı biyo. Yi inatu ra hên kerdo. "Sekene, Alişer Efendi mare biare! Eve xanıma". Xanıma xo ki hemşira viya xestexan de (çê nêwesu de).

H.Ç: *Zerifa xanıme?*

Leyla: Ya. Vato, "şêrê biare! Sima ke aye (yine) anê, ma tufong nêertzeme. Şêrê hurdimine biare." Vato, "wes biare! Nêvato şêre bikise."

Nika (sayike) piê mî nia cae rast de ro, yi ki miğara de rê. Nêtowrena, cae raste de vındero. Vana, "mor esto, dimpıstıke esta". Remena. Sal beno, kemer beno, axiri metino. "Ez hard ra terson", vana. "Mor vejino". Hên benê uza, ju bırazaê hu ki esto, nia xora verde pino. Vano, "niajni meterse, niajni meterse, ezo leê to dero". Cinia de henena.

Ame leê piê mira verde ra şıye howt teni ciamerdi. Tufonge xo ki no ser. "Nê lo loo, sima kamiye? Sonê koti?"

"Rayver ma some miğare Alişer Efendi."

"Nê lo loo Alişer Efendi şıyo Kopatan. Alişer Efendi miğara de niyo. O, sureke esker ama Hokıre, miğare de bi. O nika şıyo Bogamın. Şıyo miğara palaxıme de ro. Tha nino, na yêm de niyo. Sima ğelet şıye". Yanê serde permeno, vano dakade ji

buvoza a diar, çivis cıkero, firike purede, avuriyo hurinda xora. "Lo loo Rayver ke-ne ke meşêrê u cau. Alişer Efendi vera şiyô. Yême çêptero". Zonê ha. Endi xeverê gureta ke, miğare palaxine de ro. Golige xo este. Ni kerge xo têy xode fetelnenê, nia goste kergu xora wenê. Bêgoste kergu bimirê nêvindenê. Yi ke seke şiyê, hama piê mi milet rusno, vato "herbi şêrê diar de gos serne, ala sekene, çitr kenê? Vengê tufongura, yaki dane pêro sekenê? Yi ça şiyê? Seke nu layik natra sono diar, qayt beno ke, zerê miğara de vano, "gum gum gum". Hama "şak şuk, şak şuk". Alişer Efendi zerê miğare de hewn de biyo. Seke a ciniya xo vendo ci, vato, "urze, urze, haval nayê amay!" Vato, "va bêrê, ez xorê cile serro. Va bêrê. Xer hati, va xer hati." Kırdaşki qeşi keno. Seke kutê zere, a herbi Alişer Efendi de onto. Onto, a xanıma xo miane yi de pê gureto, a davance xo vera onto, do hard rê, têy kerdo dol. A yi bini ki nove xanıme ra. Endi Alişer Efendi tek qersunra hên merdo uza de. Nata ra na pıra,...

Gosedaru ra Bedri Bava: Qop kisto qa ha..

Leyla: Çi?

Bedri Bava: Qop kist ha.

Leyla: Ma sekerd? Ma Qopo tey. Qadayê tode yi serkeri. Uzara tepia, ... Çike birayên gireda - thaa çon serriyo Ali Şer wertê ma de ro ha- tha ponc serri Khozu de mendo, ses serri Bextiyaru de, Ferhatu de mendo -çê Cemşi Ağay de, çê İbrayim Ağay de, çê Miçi Ağay de. Nari ki amo leê piê mi. Endi a serre mend, a serra binê mormek kişiya ha. Endi ma de nêmend. Endi uzara tepia, seke Derg yeno, u wozeno vano, "Rayver wazde!" Vano, "Rayver wazde! Qop ama! Zeynelê Topi ama!" Tu Zeynelê Topi naskena? (Leyla Xanımê gosedaru ra Bava Bedri pers kena)

Bava Bedri: Nê, nas nêkon.

Leyla: Nê ça, oyo ke piê xo Khalu kişt. Zeynel, Rayver de fetelienê ha.

Bedri Bava: Nino mi vir, ma savaji.

Leyla: Endi uzara tepia,... A têver têpiao. Vozenê yenê ke, piê mi bikise ha. Piê mi ki, eve ju şanê xora...

H.Ç: Ali Şer Efendi kisto, nafa ki yeno ke piê tu bikiso?

Leyla: Ya. Ali Şer Efendi kiştô. Ciniyê kiştô. Bıraza kiştô.

Bedri Bava: Kisto, saru veru peru çeno ha.

Leyla: Hı. Endi nari ki, seke yenê, hiri têni vazenê yenê ke piê mi bikise, thoe çino hurênd de. "Lao" -juê Bakê Heyderiz uza biyo. Heyderê lazê Alê Qoli vanê- vato, "kotiyo? Mare Rayver vaze! Lo apê mi şî koti? Xevera de mi esta, cirê vanu. Ju xevera bon. Va bêro şimê texelet bo."

Ha huu! Yi (Bakê Heyderiz) vato, "Rayver, Rayver çê vêsaye Haq ra biterse! Tu Ali Şer Efendi kisto, yi ki kisena? Sarê hurminê kena ju, nê ke? Ma, mi bikise. Ez çizon. Ez xorê, mi bosta owe denê, ez qayt biyo ke, ju uza ra vost ama Gogan, a ez amo Goganê ke, thoa Rayver tha cilê sere çino. Mirê savana?"

(Rayverê Qopi): "Nê, nê Bako, illa..." A cênê tumagu ver. Diglorê tufong ra dano puru. "Nê, lo, loo ça dana mirê?"

"Ma ez tu kison. Vaze, apê mi kotre şî?"

"Vano, Haq warê sima sano! Ezo bosta owe dan, o ki uza pê miğara de cile serê bi. Ez çî zonon şî koti?"

Danê Bak rê, endi sarê sıknenê, hermê cera vezenê; Bak caverdanê sonê... Aa, piê mi a diar ra wo. Zano. Vineno wertê bir ra. Vineno, vano, "eke ju tufong mi de biyene, teka tek mi yi têde kiştene. Neftilê yine nêxeleşino". Vano, "tufong mîde çino. Bêçeko. Ez sebikeri? Ax lemnê, mi va, keska Bak leê mîde biyenê! Bakê Alê Qoli. Axxx! Nu Bak kotrê şî?"

Yoğre ke şiyô bosta owe dano, xerepiyaê. (Rayverê Qopi) Endi verêno ra sono. Rast sono... Sarê ki yi morovunê hu cıra kerdo, serra şiyê. Endi kerdo daria... Eve daria birno, guretê şiyê. Jê mordemu nêbirno.

H.Ç: Sarê Ali Şer Efendi?

Leyla: Yaa. Endi seke piê mî heşino pê ke, Ali Şer Efendi hên ser kerdo, eke mîlet sono, yêno, vanê... (Sey Rızay) Nia verê xo çarno qulva, endi vano, "cede mî verde tobe. Ezi ki son xorê wertê Laçinu, sonu koyê Muziri...

Bava Bedri: *Na sarê Xaceliyê piê tu sere amenê, ya ki Qop sere şiyenê?*

Leyla: Ma Rayver dîsmenê mao, u ça ma sere bero.

H.Ç: *Nê, nê vano, "sarê Xaçeliye?"*

Leyla: Morevayê xo? Morevayê xo Rayveri (Qopi) sere sonê ha.

Bedri Bava: Ya, ya, hete Qop de biye.

Leyla: A ni Bezadu Mezadu têde hetê Rayver (Qopi) de rê. Dorenê?

Bedri Bava: *Ya, ya. Mî hên Caf ra pers kerd, ey va, "ma (dewa Xaceliye) hete Rayver de bime. (Caf (Cafer) morevayê Bedri Bavayio. Nika Xosor de nîseno ru.)*

Leyla: Bez be emın ra hetê Rayver de rê. Dî teni apê ni Rayver de kişiyê ha. Apê na Ceferi.

H.Ç: *Leyla Xatunê vana, "khalikê Caferi birayê mî (Uşe) - bojiê birayê mî- kerdo wes.*

Leyla: Ya, ya.

Bedri Bava: *Kerdo wes?*

Leyla: Îlaz kerdo, kerdo wes.

H.Ç: *Cerre biyo.*

Leyla: Cerre biyo, cerre. Namê xo İbrahim biyo. Namê piê Caferi ki İbrahim. Weso, jê şro ha. Xanıma xo rew merda, bekaro ha.

H.Ç: *Ali Şer Efendi ke kist, piê tu vake, "ez endi tha nêvındon!"*

Leyla: "Endi tha nêvındon!" Vat, "na pê mîde,... seke, meymanê mî bi. Mormeki xorê isê xo di ke, şêro memleketê xo. Nîne ça nîa wertê raê de werda?"

H.Ç: *Acava Rayverê Qopi buxu sare kerdo, yaki mordemunê dey, morevunê dey cira kerdo?*

Leyla: Ma ses teniê, howt teniê. Ma ez çî zanon. Kam çî zano, yîne sare bîrno, yîne sare bîrno?

Guna vilê yide bo. Yi morebunê xo kerdo dar ra, esto vilê xo. Guretê şiyê. Guretê şiyê, benê Deste. Deste ra ki benê Xozat. Xozat ra ki benê Xarpêt. İkrama cênê ha. Benê îşte, "sekerê, nao dîsmenê hukumatî ma ardo. Sey Rıza ki ma verda dîma, şî bi vind. Hama eskerî bîjerê, uza de şêrê!" Zona?

H.Ç: *Heya.*

Leyla: Hirê alayîya eskerî têde cawu ra dardo we (amê ma ser). Hirê alayî ya eskerî endi ma dîma amo. Amo hete Laçinu. Ma şîme hete Laçinu. Na hete Vacîge ra, na hete Mercan ra, ma şîme hete Laçinu.

H.Ç: *Hetê Xozat de beno?*

Leyla: Ya. Hetê Xozat de ro. Ma şîme se-we dî sewî mendime... Defena, ju mormek, Usîf Ağa vanê -pilê Laçinuno. Lengo, goligu ra fetelino- ama vake, "Elif Xanım, Sey Rıza kotiyo?"

H.Ç: *Mua (analîğê) tora vano?*

Leyla: Ya. Mua mî vato, "savana Usîf Ağa?"

Vato, "sîma Şîx Hemed Dede kenê ke, Muzur Bava kenê ke, xorê tha ra abiriyê! Na hêgau ser ra, na wertê de". Vato, "Rayverê Qopi hurênda sîma doz kerda, hirê alayîya eskerî nawa tha ru yeno. Yeno munevarîe."

Mua mî vake, "ma şîme koti? Mare lone bivîne, ma şîme. Va bêrê ma qırkerê. Sebikerime? Ma axurî mîreme. Ça tha ra vıjdîme şîme koti?" Vato, "Usîf Ağa Rayver qê... Şîx Hesenî ki nêlêvîno... Nê ki Rayver lêvîno."

Vato, "çaa?"

Vato, "ma uyo ke Ali Şer Efendi pê mî de kîştı, xanımê kîştı, bîraza kîştı, ma ez ça

xo bixelesni, meke ez ki bımırı! Ez şêri koti? Ez şêri koti, postê mı biyo pire peru. Postê kujio. Ma ez şeri koti? Lazê mı, tornê mı têde wa leê mı de qır be, ezi ki xorê son dare ver."

Endi u biraê mı emıno, zana? Endi hukumatı taxalat kerdo, amo çê xo. Endi ilaz do cı, dez bıno. Vato, "so çê xo de ronise. Ağdate. Qe thowa nêbeno. Seqet nêbena! Becikê xo levine. Ama ni ilazê xo tirake! Dirveta tu hawa tenê seket gureto. Xorê so çê, piê horê xeverê burusne, vaze, 'bava seveve yiye binu mebel! Tore Vali vano, mı tu to de qeşi kerda. Posma bena, bê! Tore mezele kınıta, nia hazıra".

H.Ç: Bê teslim be?

Leyla: Ya. Bê teslim be. Ne zarar tore bibo, ne ki hukumat rê! Bê ke, tu wes bımane! Tu bê ke, saltanat bıvine!"

(Sey Rıza lazê xo Uşen ra vano) "Tey! Vano, şekere ni! Şiyo heşte xestexane de vıneto, somi verde, seke çı qeyret keno. Vano bê! Ne lao... Sultan Süleymanê mı şiyoy! Lao, ezo na çelçukê xo teber kerı, ezo şêri dare. Ali Şer Efendi nêkistene, ez şiyene texalet. Ali Şer Efendi bırazaê mı ardo kişto eve moravaê huya. Ma ez çı şêri? Ez çı şêri teslim bi? Cinike leê mı de kista. Haq dür bero! Kokim bi. Amay xo eşt şiya mı, ça sekerdo? Ali Şer Efendi tu-fongê xo esto? Ali Şer Efendi cepxanê xo esto? Boydan xorê ame tha meymanie. Yanê sekerdo?"

Rüyê Ali Şer Efendi ra biyo nai ...

Bedri Bava: Ey sare tey berd bi albay rê, albay pê coy nayvi pa kişt bi.

Leyla: Yaa. Rayverê Qopi? Tüü! Ceza henene dê cı ke! Haq keş ver miaro!

H.Ç: Ha, tu vaze!

Leyla: Hên kene,...

H.Ç: Tu vake, Usuf Ağa amo vato, "Haq kene ke, tha ra şêrê!"

Leyla: Ya. "Tha ra şêrê! Tha ra şêrê!" Piê mı ki xora pusula ceno, vejino diar. A nia tumo tik esto, nia şuyey...

H.Ç: Sono cor diir de de niadano?

Leyla: Durbin de niadano, kotre esker yeno, kotre sivil fetelino, ala çiko çıvao? Taa koê Sıncıke sere bonunê piê mı aseno. Koê Bimbarek aseno, Sultan Baba. Koê Xozatı aseno. Onceno. Onceno ke, derê Bulxoşi ro, tüüü! Nu esker hên yeno! Ko rê nino! Dere rê yeno. Têde asparie. Dere rê yenê! Dere rê yenê! Zobi ko bırrıno, zana? Bırrıno. Endi milis kote vireniye. Dere rê yenê, vanê nia jê mali rêç benê. Rêç biye! "Nê lo loo, Ali Abas, Teslo! Çê vesaye!"

H.Ç: Yi kamiye? Ali Abas...

Leyla: Ali Abas Pirê mao. Lazê Pirê mao. O Teslimi ki lazê apê mıno. Bırazê Rayverio. Lazê Heyderio. Heyder ki bıraê Rayverio (Qopi). U ey (Rayverê Qopi) dıma nêkoto. U yeno, vano, "ez apê xo (Sey Rızay) de miron". Cinika xo, bıraê xo gureto amo. Amo resto ma. Teslim.

(Sey Rızay) vato, "Teslim sekena?"

Vato, "apo sebikeri? Esker nao ama rest ma."

Vato, "kotiyo, lo loo?"

Vat, "ala urze xo ser!"

Nia sodiro. Roz erzeno, nia yêne destune juvin. Kele bırenê. Eke nia bırenê, defi nia niadane ke, bepo bepo! Na yaziê pırıra. Bırr çino. Nia taê goligu giredanê, taê çaduru fine ra, taê fetelinê, nia dorme xode xarita cênê niadanê, nia kenê, nia kenê.

H.Ç: Dürde de niadanê...

Leyla: Ya, ya. Eke tüü, nu (esker) pesewe ra amo! Nu eskerê na heti hona cêro. U eskerê bin pey ra amo. Vacuğe ra amo. Hetê Kereğan ra amo. Nu eskero ke yazie de. Nu (eskero ke) hetê Xozat ra yêno, hona raerawo. Nia pê sêrkeno ke, (Sey Rıza) vano, "loo ma meser maneme! Ma sebikeme?"

(Teslim)Vano, "Rayver sekena?"

Vano, "ma sebikeri?" Vano, "lo loo bê xo hard ra gız keme, hona niame naê. Nıaa jê emın xo gız keme, sole caê xo bırr

resnime! Şime domonu bijeme nia varra bêrime."

Vano, "Rayver nişkime! (Esker) Ma vinenê! Nae amey!", vano.

H.Ç: Teslim vano?

Leyla: Ya. Teslim vano. Vano, "Rayver nao endi xo be ma guret, nia yêne na ...Nae yêne."

"Eve çı yêne?"

Vato, "goligu ra yêne. Asparie", vano. "Nia hênke ramene!"

"Nê lo loo komutanie, çikiye?"

Jude ki ju fisege çina. Tobe Wayire to bo! Ne Ali Abaş te esta, ne Teşlim de esta.

Tobe bo! Bê çekiye! Seke hên kenê, piê mî nia urzeno ra, dijda şêkeno. Vano, "vuy lo loo nae ame. Ma endi sebikeme?"

Nia vice kemere jê dolabê cemed esta, a şiyê tey nişte ra. Piê mî ki xo hard ra xo kas kerdo, kas kerdo, caketê xo, kotê xo

esto bine xo... Loo bêra hurênda kote mîra ... A yi vinenê, nêvinenê? Endi thelfê bîr

hurdi esto, zana. Vato, "Rayver, ma nêşkimel! Ma nêşkime xo hardra gîz keme!"

Salê sipi pîrae, işliga sipiye pîrawa. "Ne lo sekeme ha?"

Ma vat, "mao tha de vindemel. Sebikeme?"

Nia tha de vindeme, ala esker key..?"

"Lo, loo esker nia yêno dorme ma, taqip keno, zav-çêçe ma qîr keno."

Na hetu ki şuyo, na hetu ki koe, zana. Koê Karalğane. Na hatu ki xorê Laçinunê. Nia

zerê deri de rê. Nu velgê xo, nu murcorê xo, nu dîrdîrmê xo... nia goligi, phonc goligi

verde ra, wertera beli nêbene ke, tu şêre golige biare. Hên ke sığo. Hona a se-

we bi şime uza. Zobi hêgau serowo.

Bepo, bepo, bepo! A bi nejdiye nia ... Roz bi şîrin, waxto ke saat 8, 9 yêna, a qayt

bime ke, nia çiyê de sipi, ...nia kince amnoni kerde pay, nia gîlê emûn ra duşurik biye, mordemiê.

H.Ç: Gîlê koyraê, nê?

Leyla: Ya. Gîlê koyraê. Mara dîriye hên.

Endi o piê mî be yi Teslim ra, Ali Abas amo. Amo leê ma. Ama leê ma. Xo hard

ra gîz kerdo, gîz kerdo, ama leê ma. Ciniya xo ki leê made ra. Vake, "Şix Hesenê

mî, Gorgeçina Sultan Babay ke (kena), urze, piê tu eşir mendo, pê gureto!" Ters

day cî. Vake, "uzara tepia, mî ki nao xo hard ra gîz kerdo

nao amu, hirê alayiyê esker amo be Karalğa, a na dere Bilgeşi ru ki xora esker jê bîr yêno.

Niamo hona nêresto. Hirê elayi, çor elayio. Tu tha de darina we? A ha, de bê! Nia dorme ma

cênê, yêne ma qîr kenê. Meki, bê! Urze! Gorgeçina Sultan Babaê mî esta, tu urze!"

Dee! Vano, "Ali Abas u çuko tu nia vana. Tu pile mîna, sare çime mîra. Xeverê ke

ma Pir Bavo de qeşi kerdi, na vijer perey bi. Mî savake? Mî va Bava (Şix Hese piê

xora vato), tu ma bena fina ra, ware tu gîji beno, bado ki xo nana ma ser. Tu kokê ma

ana, derde ma vinena, a uzara ki, xo nana... sona dare ver, endi tu hu fina dare..."

H.Ç: Şix Hesen kam rê hên vato?

Leyla: Piê xorê vato. .. Tu ça remena, wa bêrê pê bijere, ma qîr kerê. Koçkînz kîşt,

ma sebikeme? Ma kîşt ha! Şiyê rîswet guretî amay. Ma yêne ma ki kisenê, rîswete

ma ki cênê benê wenê. Nika tu ça hukumat ra remena? Bê şime na Gokure de

texelet bime! Bê şime koê Werti de texalet bime!"

H.Ç: Şix Hesen, vano bê şime texelet bime, ne?

Leyla: Ya. Şix Hesen vano. Şix Hese roza vîrene va. Vake, "ez şiyê biyo hepîs,

mîre yüzbaşı ki va, valî ki va, gardian ki va. Vato, "Hesen, tu ke wazena canê to

bixeleşiyê -seke tu arda harde fita hewn, tu arda..."

H.Ç: Hama Sey Rîza vano, "nê!?"

Leyla: "Nê", vano. Ez mîron tha ra nêson." Vano, "ez endi biyo sabîkali. Hukumat

ma dîsmen vînenê. No çı hukumat her ca bomba keno, çêmi bomba keno. Ez endi hukumat...

senê hukumat?...Çek day are. Ali Şer Efendi hawo kîşt. Ali Şer Efendi hawo sare berd,

(hukumat) ça rîswet

dano ci? Ça rıfset dano ci? Ça nêkeno zere? Ça hepis nêkeno, yi dızdu, yi sabıqaluyu? Dê hepis kero! Nu mire pêt bi? Lazê mi, zamê mi verê çevere Girğij de kişay, ça ceza nêde ju?"

H.Ç: *Esker dorme sima guret bi, peyniyede sebi?*

Leyla: Endi a roze ha. A roze esker dorme ma guret. Piê mi be Teslim ra uza mendi, Ali Abas leê made mend. Nêust ra, u dere ra. Nêust ra, seke bi germê peroj -a hên Temuzo ha. Temuzo. Asma ammonia wertia. Endi dewu de cew mew çiniti. Dormê ma nia guretê, verba mara nia yêne, sonê. A sire nia yêno mi vir.

H.Ç: *Yêno tu vir?*

Leyla: Ya, Hezerti Pir bo! A nia ama şî, ma zirçay me...

H.Ç: *Kam ama şî?*

Leyla: Esker, esker. Esker nia şirit biyo. Nia şirit biyooo, tufong tey bereqinê, nia verene ra.

H.Ç: *U esker nia rınd yêno tu vir, yêno çımunê tu ver?*

Leyla: Ne ya ha. Na het rê ki yogre ke yêno. Na hetê zumu. Na hati ki hên tenê alçağo.

H.Ç: *Piê tu?*

Leyla: Piê mi ko de mendo. Uza de eşir mendo. Terefe Haq ra uza tenê bir beno, u be Teslim ra xo kerdo werte ra.

H.Ç: *Sima?*

Leyla: Ma ki uza cêr dere de rime. U cao ke, vasino, bırıno, hên golig tey nêosenê. Ma ki uza ri me. A tha uza mordem nêvînenime ha. Dee! Zime xama. Verg, hes. Tüü! Endi çitir ke esker uza ra ma di, ma zirçay me. Mı va, "vuy, bepoo, bepo!" Ma zirçay me, xo da hard rê. Mua mi va, "çiko, çiko?"

H.Ç: *Yêno tu vir?*

Leyla: Ne, ya ha. Ma vejayme dare sere, kay keme. Temuz pê ceme, kay keme. Na

temuzo ke cızeno. A u temuz cemê, xafilda şêr kerd ke, bepo, bepo, nu çuko?

"Selvi, Selvi, Selvi, u çiko? Zercam nu cıko?" A vendanê juvin. "Hesna, Hesna! Defe bê, yi çikiye?"

Vat, "meterse!" U Bira muno vano. Şix Hesen. "Ne, meterse, meterse! Dewuziê ame mirzor çinenê."

H.Ç: *Şix Hesenano vano?*

Leyla: Ya. Lengo, nêlêwino! Qorê xo moso, biyo nia. Fıtaqo. Vano, "o miliso, yêno mirzor çineno, geççam geççam. Meterse, meterse! Esker ça bêro uza? Sima hewtiye?" Ust ra şî. Uşire este xo ver şî. Nia feke derire şî. Şî, yanê vano, ala me ke, nu raşt eskero, ya dewuzo? Şî ama ke, na beznê hu nia bio sım şaaa, arağ dano. Ama nişt ru. Ama nişt ru, vat, "Anê!" Ciniya xo. Ciniya xo sere zof hêz bi.

H.Ç: *Şix Hesen?*

Leyla: Ya. Vat "Anê!" Aye vat, "çiko?"

H.Ç: *Namê ciniye Ane biye?*

Leyla: Ya. Çêna apê huya. Çêna apê mi Seyd Ağayia.

H.Ç: *Waa Rayverê Qopi?*

Leyla: Ya. ...(Ane Rayvere Qopi ra vana) vat, "tu merde waa hu kışt, tu domonê waa xo werte de werday. Tu sene birawa, sene lazê apiya? Nika zane tu cıra kenme!" A linge de vato ha. Endi çê pie mi qır kerdî. Endi nia roz şî diar, esker dorme ma guret. Mıqada guretaye, nêzon çiko kenê ci, vano vırrr, nia jê boruye. Nia veng yêno, tu bena qer. Hên bocuno ison. Hên boa baruti yêna, hên dot ra puxur erzeno werte pınnukunê tu. Nêzon çiko? Baruto, ilazo? Vanê, bolmıs be! Bomba sisi ya ke, endi cıko? Ju ki nia honde (zerê lopa xo musnena) erjino, nia duman vejino, vejino...

H.Ç: *Nia jê tope erzenê, erzenê werte sima?*

Leyla: Ya. Erzenê, dere xoriyo, nêne ma. Nêne ma, nia sono haza gineno ware, nia

sono ha dot gineno ware. Boye, berxe hên... Dı wayê mi hên merdi.

H.Ç: *A boye ra?*

Leyla: Ya. Azeb bi. Tüüüh!

H.Ç: *Pile to bi, nê?*

Leyla: Yanê, tiii! Azab bi.

H.Ç: *Wengê ağır makunu amene?*

Leyla: Ya, ağır makina na ru, mitaralyöz dere nijeno. Ağır makina tède sono bower. Bombê deşt badu kerd nia sere tufong ra, a nia erzenê, a nia erzenê. Nia erzenê, yê nê ha bovera dere de ginene cı, nia tha de mirene. Endi tamam. Benê gir gewe. Nia barut cıra vejino. Eke mepeqiye, thoe nêbeno, zana. Eke pakay, endi dı hir teni a boye ra mirene. Endi herkeşi vato, "pepo, pepo, pepo! Nu çiko?, Nu çı dumano?" Endi koti tê zere. Endi domoni kerdı na dere, yi çênê birayê mi, ju ez, nia kerdi dere, cini ginê serre; yanê darenê we.

H.Ç: *Çênê birayê tu, çêne Bavay, çênê Şix Hesen?*

Leyla: Çênê Şix Hesenı yê. Cemile be Nara yê. Dıma Şix Hesenı domonê bini -laji- day are, vat, "ez bon xelesnon. Bir sixo. Her ju cayê de kon werte sakil ra. A eziki kun caye. Sima meterse! Sima tha vindere!"

H.Ç: *Şix Hese vano?*

Leyla: Ya. Ciniya xora vano. Vano, "Ane, ma mireme, hama tu meterse! Tu texalet mebe çêvesay! Tu... raa İmam Uşeniya! Tu nêvo, destê Tırku horanê! Nia merde vınde, sole tu bıkiş! Mewurze ra xo ser!" A seke endi ma tède çinêne pêser, endi mua mı zirçe, cina Ali Abas zirçe, cina Teslim zirçe. Endi ginayme uza rê. Endi ginay mare. Endi eftar bi. Ane uza mende. Seke tenê takayêne birıye -pırrrrr, pırrrrr- nêzon çiko hên keno? Hata u sire ez wese biyo. A defena Ane şıye -uza nia asture cayıre esta- va, "sebi, sebi -Tırkiya vana, zana- Tırkiya vana, fam nêkon- vana. taxalet, taxalet!" Vana, "ça ma,

domonunê ma qır kenê? Ma baxsise Haq kere!

H.Ç: *Kam ra vana?*

Leyla: Cendermu de qesey kena. Anıka (Ane), cina Şix Hesenı ya -veyva mawa- vana. (Şix Hese) uza weng fino xo. Nia venge xo ame mi. Çêna hu -a Nare- vat, "viyyyy! Bavayê mi hawo uza! Bavayê mi hawo uza weng fit xo!"

(Şix Hesen ciniya xo Ane ra) Vat, "Ane, meterse, meterse, roza İmam Uşeniya! Tu çı usta ra? So hurênda xode ronise! Sila- weta hu biya we!

A vatene de, nine (cendermunê Tırku) rus- no yine, bovera(hucume nine kerdo). Es- ker nia boverawo, u ki berz maneno. Endi nia gulera dara. Dı roketi kute pıra, ta- mam. Laji (domoni) vişt teni tey fite ra. Tüyyyy, pepo, pepoo, pepooo! Têde tey kerde komure zalal. Awake arde ma serde, Sai Merdan keş serde niaro!

H.Ç: *Ya. Uzara tepia?*

Leyla: Uzara tepia, ma ke qır kerdime -hukmati-, endi lêl kot.

H.Ç: *Hata lêl endi ağır makina kerd?*

Leyla: Ya, ya. Çıke tersenê. Vane, "Sey Rızao". Ame meytu de şêr kerdê, Sey Rıza tey çino. Teslim çino. Ju Ali Abas tey esto, ju Ali Rıza -birayê Teslim, lazeke qızkek- esto. Zobi yiyê pil çine.

H.Ç: *Şix Hese?*

Leyla: Şix Hese leê domonu de biyo. Şıyo diyo, şıyo diyo. Nia balişna leê bine xo de na ru, linga xo esta linge ser, ez şıyo lêwe.

H.Ç: *Tu şıya lêwe, yanê?*

Leyla: Ya, ya. Ez şıyo lêwe, van yanê xe- leşiye, tobe. Mine a çêna Şix Hesen (Nare) şime. A nia linge esta xo ser, ... sare pıra çino. Ni domore xo nia bel biye, ... Ma xora xeğ bime. Vayire tobo.

H.Ç: *Sare cıra kerdo?*

Leyla: Ya. Sare hên cıra kerdo berdo, ni domor (domore vili) nia biye berz ha.

H.Ç: Tu be çênu ra şike, tey nade, ala weso, niyo?

Leyla: Ya, ya. A Nare vana. A Nare vana, "şêri piye xo bivini." (Leyla Nare ra vana) "Nê piye tu kişte, ere, ere. Pi verdane? Aylîge dave cı (eskere Tırk aylîge da be dismene milete Kırmanc). Yi (Şix Hesên) veng da Anike. Ça tu ki nêvake, da daye esker de qeşi meke, piye mı xuli beno. (Şix Hesên ki) vake, sılaweta xo biya we, ronise, Ane, Ane Aneee! Haq tore gëletita, Dese dı İmam tore gëletita? Tu ça texelete yi qine şawu bena? Wa torane. Vat, seke, Analîğa mı, mua mı têde kişt, ma tu ça xo erzene dot, vana ez bixeleşine? So ronise!, vano."

A a vatene de, esker hucıme sere ma kerdo. Nara vana. Vana, "seke mua mı ame ke hurênda xo de roniso, esker hama hucım kerdo, naver bovera. Hama Ane kerda sungi ver. Na heta sanu cı, du het ra sano cı... Dı caniya hasa tora. Endi roze huyê. A nia kerdo, nia kerdo, daye, bao vato, tey şiya. A endi a ki uza biya huske. Nare ki uza bolmis biya. Eziki haza de bolmis biyo. Endi venge tufong ke biriya. Endi ma nêzano. Defina... Ma hata Xozat bolmisbiya bime. Tobe. Defina ma ardime emun. "Khece naza kotiyo, Nare naza kotiyo?" Vat, "Xozat'o." "Nêre Xozat kotiyo?" Vat, "ma ez çizon, hetê Ferhatu'no."

H.Ç: A çêna Şix Hesên`iya (Nara) vana?

Leyla: Ya. Çêna Şix Hesên`iya vana.

H.Ç: A hona wesa?

Leyla: Nê ya, ya, hona wesa! Par perar, Polat ke merd, a ki yi dima qelb ra şiyê.

H.Ç: (Nare) Çike Polat yêna?

Leyla: Çênê apunê zuviniye. A çêna Şix Heseniya, o ki (Polat) lazê Bavayiyo. Seke amê meyite Polat ser, di, peqiye.

H.Ç: Polat kam kıst?

Leyla: Ma Devrimci kıst, ez qadaye tu. PKK`u kıst ha. PKK`u amay xorê kıst şî.

Nia qafike pirtuk kerde, nia mezg esto...çor teni ki nayvi kıst ra.

H.Ç: Eke kıst, Nare ki di, endi tey şiyê?

Leyla: Ya. Nare endi tey teqiye.

H.Ç: Nare tabi darva (zulume 38) diya, nika ki nu nia diyo...

Leyla eve berbis: Ya, ya. Vat, "ağğg lazê api! Ma va, tu hurênda Şix de ra. Ma va, tu hurênda Ali Heydere Seyd Ağay de ra. Çıla ma birna. Da xorê, da xorê,... Maki nêzaneme, vame, "bolmis biya, onca yenera xo." Biya thenke.

H.Ç: Hên tey şiya?

Leyla: Ya, yoxreke rew merda. Darde we berde Tornova doxtere Eskeria, vake, "na çor saatiya merda."

H.Ç: Heya, tu vake, ma berdime Xozat...

Leyla: Endi ma berdime Xozat, piye mı werte berr de mendo. Eve Teslim ra. Endi hên hên, dijda yeno hetê Abasu. (Sey Rıza) Vano, "kefen bijere, şêre domonunê mı wedarê, bêrê. Rayverê Seyd Ağay waa xo berda Pixamiye, lazê mı uza caverdo. Thara nia honde peru bijerê, şêrê Vacığe de kuras felan dukan ra bijerê, biarê adet u tore dina ra felan ca de wedarê. Biarê Qereğlan de wedarê, vazê mezêlê Bawunê; hukmat Derê Laçunu de qır kerd. Serru yazı (nuste) berzê cı, vazê hukmat qır kerdê. Ma rê endi ju emın (taqize ju ma ano xo vir, wayır vejino) vano. Serre nuste berzê cı, vazê hukmat qır kerdê. Atatürk esker gize thay -Dersim- kerdo, işte ni mezêlê çê Sey Rızay`ê. Domonê ma, az uuze ma bızono." Keş nêkerdo. ... Yi uzbaşı uza mendê, ...peê coy berr vesna, vat, "Sey Rıza teyo". Deee, tobe!

Bır çiko, thoe çiko. (Sey Rıza) Çino.

H.Ç: Sey Rıza zona ke, domonê xo, tornê xo pêro kiste?

Leyla: Nê ya, ya. Veng şiyoy cı, qadaye tu. Ma veng sono cı. Honde cepxane, honde fiseg kerdo teber, tu zana? Qawğa, tütüü! Taa şiyê birdu. Taa vengê qawğa şiyoy

Dere Laçino. Yi dewi mewi tède heşiyê pê, vato, "Rayveru hayê qır kenê."

Ju cinika Abasızi Dere Laçinu de biya, berba vato, "pepo, sima ardo tha, adire Rayveru dardo we." Vatê, "yi buxu adire xo dard we. Ali Şer Efendi ke kişt, wa buxu bişiyenê texelet biyenê. Herkes cırê va. Vat, "tu nêxeleşina. Ça nêşi?"

(Sey Rıza) Vat, " nê, ez nêson texalet. Lazê mı şî, domonê mı şî...

H.Ç: Sîma berdi Xozat...

Leyla: Ma berdime Xozat, mara pers kerd. Ju cinike arde vat, sima kamiye, cikiye, kam non da sima?"

H.Ç: Cinike Turke biye?

Leyla: Kırmancki (Zazaki, Dimiliki) zonenê.

H.Ç: Belka tercumane biya?

Leyla: Emşirawa, emşira. Vat, "kam non da sima, sekerd, vace. Sîma ke piliyê vaze." Nare ra pers kerd, Cemila ra. Tobebo, mîra thoe pers nêkerd. Vat, "na çêna Sey Rızay'a, ma hurdemenaki çênê Şix Hesen me; tornê Sey Rızay me."

"Haa, ma laji kot mendî?"

(Nare be Cemila ra) Vat, "laji, piyê mı berdi resnay xo ke xo de bixelesno, berdi kerdi ju ca, koka dare, a hukmatî qır kerdi. Eke leê made biyenê, belka dere de xeleşiyene."

Vat, "mua sîma se kişte?"

Vat, "nia kişte."

Vat, "vuy, vuyy, vuyyy!"

Low, maki nêzanime, ju mormeke sivil ha dot ronîşteo, demake doxtor biyo. Verra emîn -pizamey, serra ki bêştiyo- hên xo oznove kurşî vineto. Vat, "vazê, vazê! Dewre yeno ke, dawa sîma bena". Yi mormek va. A Nara ma vake, "hee, kame ma mendo, dawa ma bibo, Amca, Amca? Keşkena ma ki bimerdenê! Mîqeme ma bîbiryene!. Ma ça xo da dere rê xeleşayme? Nîa xeleşayina nianene, bêmu, bêpi, sebikerime? Bêmu, bêpi isu çutır wes bîmano?"

"Meterse, meterse! Meterse, Haq esto."

(Nare) vat, "xora ju Polat esto." Polat ki 11-12 serreno. U ki leê bırayê mı Uşen de ro. Yanê piye xo (Bava) merdo, hukmat texalet kerdo. Xete nusta nave çêver ra ke, nu lazek seo, lazê İvraimiyo (Nufise de name Bavay İvraimo). Kamji alayiye yena sona, Atatürk af kerdo. Qemise Sekina Xanîme (ciniya Bavay) meverê, Elif Xanîme (cina Sey Rızaya vîrene) meverê!"

Anahğa (Elif Xanîme) mı ki xeleşiyê.

H.Ç: A kot viye u sîre?

Leyla: A leê veyva xo de, yanê leê ciniya Bavay (Sekina) de biye.

H.Ç: Yi kot bi?

Leyla: Yi dewe de bi. Ağdat de bi.

H.Ç: Yi xeleşay?

Leyla: Ya, yi xeleşay.

H.Ç: Ma i çutır sîma de niame?

Leyla: İşte hukmat verra vete. Çike merde xo kişiyê. Merde Sekina, Bava. Nariki Uşen biyo dirbetın, a ki leê lazê xo de xîzmete kena, qe nê bena teber, ana zere, none dana cı. Mua huya daa. Kam qayte cı bo?

Ma asma amnon de qır kerdime, mend asma payiza wertî, eylûlo, kasimo?

H.Ç: Ekimo

Leyla: Ya. Hekim deşinde vano "hukmat Polat beno vesneno." Bokure (de). Zana? Ça?

Vato, "Sey Rızay biare! Sey Rızay biarê!" Na veyva ma Sekina şîya lêwe.

H.Ç: Na Polato ke, sîma de xeleşiya, ey benê erzenê firne?

Leyla: Ya. Uzbaşı vano "Sey Rıza yeno bêro, nino vesneme!"

Yi Zeyni Xeverê gureta. Yavere Qopi xeverê gureta ke, Sey Rıza Dere Laçinu ra amo be Ağdat. Pesewe yeno leê tornune xo, sodirane sono Koye Sultan Babay bîrr. Sono muğaru. Kam nêvano? Herkes ki

xeverdosto. Xeverê cênê, "amo tha" vato "kebab sano cı, niyaz kerdo vıla."

(Sey Rıza): "Ez rew bo, herey bo sicıma son, hama meraxeê mı uyo ke, ez mezelune xo wedarine. Ni mezelune ma wedare! Kemugu biare caekere! Wa gost (meytu) bırışıyo. Hukmat dardo we, zana? Çêney kerde hetê, laji kerde hetê, ciamerdi kerde hetê. Nia mezele gırşıye. Hên dê juvin ser-ra. Hên çuxure. Hên tek tek niyo. Çewres tenowo. Çewres teni uza kot a bir de wedare? Nia dê ya, dê ya korme gırş, hên sakkil makil demdo ser."

H.Ç: *Na hurêndi (hurênda mezelu) kotiya, nêzdiyê kamji dewa?*

Leyla: Uza?

H.Ç: *Ya, hetê dewa Laçinu de?*

Leyla: Dewa Laçinu Bırdewo, Qelecuga, Qerelğano. Qerelğan mara nejdi bi, Qerelğan.

Qerelğan Vacıge ra nêjdiyo. Endi ma amayme verê Koye Muzuri ha. Ya. Verê Koye Muzuriyo Qerelğan. ...

H.Ç: *Hurênda yi mezelu beliya nıka?*

Leyla: Ya, ya. Ça beli nêbo? Ma şime a. Ma şime, xora mezelê Şix Hesên este.

H.Ç: *Key sima şı?*

Leyla: Ma 86 de şime, ma 91 de şime... Raa Vacuğê ra nisena makina, sonê uza yenê var, hên versımşere, endi cade ro sonê.

H.Ç: *Hı, tu vake Polat vesnenê, erzenê furine. Nu Polat, Polato ke tu vake PKK kusto, uyo ne?*

Leyla: Ya, ya. Ya. Polat ki nêzon 11 ser-ro, nêzon çıkawo? Ez nêzon. Yanê hona qızo. Sekına, Analığa mı Elife şiyê leê uzbaşı, vato, "torne mı baxşışe namuse hoke, Komutan Bey! Nu lazê İvraimiyo. İvraim ki kişto. Atatürk marê vato, Valiyê Elêziz marê vato ke,... Xete... (nusta vato, qarse nine mebe!)

H.Ç: *İvrayim lazê Bavayiyo?*

Leyla: İvrayim buxuyo. Bavao. Nufuse de İvraimo.

(Elife be Sekına ra) vato, "ma texaletme. Endi sitara ma şıya. Ma baxsise wayire xo ke, namuse xo ke. Ça na torne mı ana erzena dare? Vesnena? Sey Rıza ma nêdiyo." Nia biya Xiltike xorê vato, "mı bivesne! Endi ma ça weşbime? Mı bivesne, vıstıriya mı bivesne, xanıma huya. Ma u feqir sebikero? U kot ra khalike xo biaro? Tu ça manu marê vinena? Kok bınena bıbirne!"

H.Ç: *Mua xo vato, ne?*

Leyla: Ya. Nia vıneto, geşyal kerdo, xo sano ra, sano ra, vato, "hımm, suc mıdero, yaki sima de ro? Sey Rıza pesewe yêno çê sima, sodırane sono Koye Sultan Bavay de xo dareno we."

"Kam va?" Vana, "Koye Sultan Bavay esker bonce cı, eziki kun vıreniya tu, ca be ca tu fetelna, eke nêdi u sire pers dana ma? Ya ki, u dızdo ke tore vano, uyo ke tore zuru keno, tore muzewren keno, vano "(Sey Rıza) yêno,... Ma nêdiyo. Kor bime, kher bime. Ma Sey Rıza nêdiyo. Amnon ke miletê xo şıyo, endi ma nêdiyo. Sey Rıza ça bêro çê ma?"

Vana, "u (Sey Rıza) xora mıra qarino. Vano, tu sona hukmat, tu şıya leê Valiyê Elêziz. Dela surtığe, tu ça sona leê Vali? Yanê Vali ra mınete kena, xo xelesnena? Ti ki bımirê! Tu, wesbiyayêna tu çik ver de ra? Mı derde tornê xo gureto. Axırı ez ware kor manon." Piye mı vano. "Mı hewnê xo diyo, mı burce xo de ki nado. Ware mı nia beno bêbeli. Belka tornê mı mano. Mano, khucıka peyene de çike meno, hama u ki a nia naym doym ya adır de ro, yaki wele de."

Endi nu beno hesê pırçın. Vano, "Cae mı tha çino."

H.Ç: *Kamo hên vano?*

Leyla: Yuyo ke sono leê piye mı. U elçi. Vano, "Polat benê vesnena".

H.Ç: *Name yi elçi cuko, zonena?*

Leyla: ...Veliyo, Veli. Veli. U tey bi haval, berd Erzingan. Khokumo. ...Suroke piye mı ama, esker ke pırde Mama Xatune de pê guret, hama u şiyu lêwe. Şiyu lêwe vato, "nejdiye Sey Rızay mebere, lingê xo tède sırvosto. Postal lingera çinê. Golige ra ro menê, nia berê Erzingan".

H.Ç: *Veli ke cıra hên vano, Sey Rıza savano?*

Leyla: Sey Rıza vano, "wa mı biare war loo, lingê mı kemer kuç ra nêdezenê".

H.Ç: *Nê, nê, tu vana, "Veli xevere da ci vato, 'ornê tu Polati vesnenê'.*

Leyla: Vato, "ornê tu Polati vesnenê, tu savana? Tu sekena? Çi ğeyal kena? Tu merdu ğeyal kena, cındu ğeyal kena, Rayver?"

Vato, "nê loo rêyna xevere newe kerda?"

Vato, "Ya. Nariki Zeynelê Topi amo şiyu çê, yi vato; veyva tore. Veng do vato, ewru ra qeyri Polati benê." Mexsus hên vanê.

Sey Baki, ju Dewres Cemalız eştbi, dewreso. Na veyva ma (Sekina) herbi elçi rusno, vato, "venga Sey Baki de defî bêro, qayte lay bo. Nu rasta, zura? Nu raşti endi wade lazê mı biyo tamam, benê vesnenê? Ala bêro mire savano? Bêro şero leê Rayveri! Kotiyo? Deste bover ra, deste Sultan Bavay ra wo. Ez çî zon kotiyo Rayver? Şêrê bifeteliye, ala koti vinenê cıra vazê!

U Sey Baki yeno cırê la de niadano, vano, "Sekina Xanım, qe emın meke! Raa Sey Rızay Erzingan ra osena. Sono Erzingan. Tu qe qarse Sey Rızay mebe! Kot beno, bivo. ... Sey Rızay raa xo cız kerda, hetê Erzingan ra sono. Tu keş rê veng meke! U sono, endi key sono, nêzon. Endi Haq zonono. Hama vato, lazê tu... Veng meke tevera! Tu seke veng veze, sonê kunê vireniyê, sare kenê benê. Va key sono şêro. Tu keş rê veng meke! Mı xevere gureta. Mı la de şêr kerdo. Rayver raa xo cız kerda, sono texalet."

A vana, "kamji het rê sono?" O vano, "ez çî zonon." Vano, "herbi xevere hukmat de, vazê Sey Rıza sono texalet." Sekinawa vana. O vano, "tu veng meke! 24 saat ke bi tamam, sono Erzingan de texalet beno, hukmat buxu telefone Elêziz keno. Telefone Xozati keno, vano Sey Rıza nawo amo texalet. Sima veng mekere!"

Endi nu havalê hu, u emın, u İvraim kokimo. Vato, "tı mide bê". Ju ki şane Sekina xo de gureto, dı goligi. Nişte cı şiyê Koye Jiniye, diare Erzingani. Vato, "lao cênciao tha kotiyo?" Buxu ki orğan onto cı, mayıne serre nêvındeno. Nia piştı, zana. Teqete tey çına. Nia piştıoo, zengi gırede lingera... Vato, "defe mı akere, tene goro mı rave, tene defe ez bivini, tha kotiyo. Nu Koye Jiniyo, sebi? Qozê Koye Jiniyo. Diare honde 366 Evliyêno. Haqve biare leê mı, ez erzağunê hu dan jiare. Guna mı çine biye, nu çık bi mire nia kerd? Ez kerdo bêwurt bêwelat. Qendera torne mı benê vesnenê. Lo loo ala biarê, haqve mı biarê leê mı!"

Endi haqve yi anê kenê lêwe. Endi niaz vezenê, kebab vezenê, kono loqme ,vano, "Sultan Bava na erzawula mına dan tu. Kam ke bıne birru de ez feteliyo, tu ki yinu rê meverde! Kam ke zov zeçe mire, nia her işlig, lazê mı Bavay rê qest kerdo, wurta wurte kero! Ez nêzon. Acıya Bavay zerrê mira nêvejina."

Endi yi heqvi nia keno pırr, qayt kêne ke, ju mormek nao vejia. U ki Mircan ra yeno. Asparo, u ki sono Muğaçire, sono Erzingan. Nas keno. Pie mı hervi orğa oncenno hu. Vano, "lo loo u kam bi?! Tu vanê Bavao. İpoo! Bavo! Bavao Asuruzo. Lo, loo uyo, u doste hukmatiyo; Erzingan de vındeno. Loo mı memusnê cı, nia kote mı sere mirade, orğa bonce mı!"

H.Ç: *Tavi u mordeme hukmatiyo, sono hukmat ra vano?*

Leyla: Ya, mordeme hukmatiyo. Vato, "u kamo?"

Vato, "hermeta, hasa tora nêwesa, domon endi biyo, nariki dima nêwesa, rast nêbena, xorê beme doxtor."

Vato, "ya ya, nê u orğanê Sey Rızay niyo? U ipege henen yê to bi çiko? Ma nu orğanê Sey Rızayo. Ça Sey Rıza be buxuyo. Ça mıra inkar kena."

H.Ç: U morkeko, Bavao vano?

Leyla: Ya. Seke hên vato, pie mı xo kerdo eskera. "nê loo" vato, "nêro tu çiralığ do mı, ma tu ke sona endi çae vana, ca tore çine bo. Ça tu mire vana, orğanê Sey Rızayo. Mı tora dolde nêkerd, mı xorê mordemunê xorê xo kerd dolde. Tu mordemunê mura belka sona vana. Ezo şêri wes Erzangan reşi. Jê Ali Şer Efendi nia birru de mı nêkise."

A hervi ne xatır vazeno, ne thaba. Hama mayına xo fino cüt, sewşer Muğacıgera

H.Ç: U Bavao Asuruze?

Leyla: Ya. Harşiye de vındeno. Mercan de. Pie mı vano, "nıqıtiya zerrê mı. Nu keno."

H.Ç: Sono gere keno?

Leyla: Ya. (Pie mı) vano, "İsmail defe dikat ke, ala o raa qereqol rê sono, ya raa dewe rê sono?"

Qereqol tene nia cêro. Dewe ki nia cor manena. Defe serkeno ke -tavi ni hetê Yergane ra sonê, u ki hetê Muğaçır ra sono- defe sêr keno vano, "Rayver ez koti ey bivini? Her ca bax baxce, qarnık gurnık, ez kot ra ey bivini? Caverde, kata sono va şêro."

(Sey Rıza) vano, "lo loo, nıqıtiya zerrê mı, u sono qereqol."

"Şi şı."

U haval nêvineno. Vano, "mire çı, Rayver, vêrd ra, vêrd ra. U şı. Şı Erzangan." Yanê maxsu. Şıyo qereqol. Şıyo qereqol, vano bolmis beno. Vano, "yanê seke şêro qereqol, endi thara ma,... tamam. Qereqol yeno, tha de ma pê cêno. Na ko de." Maina xo ki zara perışana. Wayire thoyiya.Nêsona. Dana puru, dana puru,

"turrrr, turrr" zorre ramene sonê. A seke roz sono Koye Erzanganı... Tu Erzangan nêdiyo ha. Diyo?

H.Ç: Diyo, diyo.

Leyla: Yaa. Têde duzo thaa. Seke roz nia sono ko vano, "mı zof rındiye kerda welatê xo de. Ez xayın nêbiyo. Nê lo loo naza pırde Mama Xatuno?"

Vano, "ya, tha pırde Mama Xatuno."

"Nê lo loo çimê mı nêburnenê".

..Naza de tenê ara dê cı. Pie mı -Bedri Bava- çêna Sey Rızay Leyla Xatune rê lawuka "Welat Çıqa Şirino" u "Bavay" vake. Çêna Sey Rızay Leyla, Şayır u gosedar pêro berbene.

Vato, "naza kotiyo?" Vato, "naza pırde Mama Xatuno."

H.Ç: U Bavae Asuruz şıyo qereqol?

Leyla: Ya, ya, o şıyo qereqol, endi esker şirit biyo amo. Pê aspor. Rac cı nêda. "Tüüü! Nê lo loo nu çiko, nu kamo? Nu esker kot ra ama? Tu vatene, Bava vêrd ra. Hummm! Hummm, malo Tırku! Nê lo loo tu, toluve mına, çê çêvesaye! Ma ciranê zuvinime.

H.Ç: U şıyo qereqol, xevere da cı.

Leyla: Ya. U şıyo xevere da qereqol, yi (qereqol) ki tel do Vali. Vali endi esker gureto, yeno pırde Mama Xatune; "Sey Rıza hao remeno sono Ruşia." ... Endi pır de nanê ru, nêverdanê ke eve golige bêro. Vano, "çiko, seviyo? Ez vist çor saatiyo raerao, mıra savanê, çiko? Ez xo rê amu, Vali de texalet bi. Rındiya mı zof resta na memleket. Ez xayın nêbiyo. Ez xayın biyene, ez dere Laçınu de merdene. Dere Qerplğan de merdene. Ma ça honde zavz ece mı şıyo, ez amo Vali de bımırî? Vındere, defe mı bere ez oroşi, khocıke owe bide mı!

H.Ç: Endi cendermu pê gureto?

Leyla: Ya, cendermu pê gureto, ne nane paytone ne thoe. Vanê eve golige bêro Erzanga.

H.Ç: *Yi Bavay Qereqol rê xeve berda...?*

Leyla: Ya, ya. Qereqol tel kerdo Vali, vato, "Sey Rıza hao amo Pirde Mama Xatune. Sono Ruşia.

Kam vato?

Vato, "işte u ki Dersimrao. İşte u ki halê yi biyo, na hetê Muğaçire ra amo qereqol. Hetê Yergane de qereqol çino."

A seke hên vato, -(Sey Rızay Tirkia vato-, "nê lo loo, Bavayê Topali gere mı kerd?

Qomutan rê vato. "Heq bela dey bîd. O ciran... Qey gere mı keno? Qey ez şêrine Rusia? Nao hale mı aseno. Ez dirbetino. Mı phoncas tene xo kerdo rae... Mı lazê huyê rêş kerde rae. Ez çı son Ruşiya? Ma ez ça şêri Ruşiya? Dine mı müslümano; dino İmam Caferio. Ez İmam Cafero niaz qırva kon. Ma, ez ça şêri Ruşia?

Vali vato, "qerekole Muğaçire vat. Muğaçirera mire tel ama, qomutan ra, vat, 'hao Sey Rıza ama Pirde Mama Xatune, sono Ruşia."

A endi têl kenê, vanê "paytone, zıncile biare, qelepçu biare!" Vali qoze boydax amo! Esker amo! Esker amo! Anê nia zıncile verde nane ru, destu giredane, sawqa tunce nane sare, ...(Sey Rıza) hên krence beno. Vano, "Vali Beg, yani nu şerefe tore, vijdane tore...! Tu qe qule haq niya? Na serune mide, na derd kedere mide, tu ça na haqeretu mire kena? Vînde şêri leê Atatürk, wa o ceza mîdo. Bîne na des kilo zıncilede ez xo çutır bilewnine? Na qelepçura? Ez qe xo melewnine? Dest pae mı şikiye. Ma, ez na zıncile çutır xode wedarine?" Nia hodewa, ha.

H.Ç: *Zıncila xo qrane biya?*

Leyla: Tabi, esta lîngu, ha. Remeno, ha!

H.Ç: *Vato, "meremo!"*

Leyla: Remeno, ha! Remeno sono, ha! Remeno sono Ruşia!

Vano, "ewru mı merusnê! Ez Erzîngan de dëndaro, tu dëndare mı manena! Ewru, ez meymanê tuyo. Çike, mı hirê seri tha de herb kerd, Ruş de. Mı hewte xo ard tha de

kerd rae, mı... Mîno Atatürk Erzûrum de tê qarşı samlağın kerda. Ma tufangi nay juvin ra. Ma şime Anqara, Anqara ra şime Eleziz. Mîra vat, "Erzîngan de Yergane cêna, zu, nême Eleziz ê toyo, Anqara de cêna onca hên. Bê texte mı de ronise, tu pie mı, ez laze tu! Mı qewul nêkerd. Mı va, 'ez Dersim ca nêverdan! Mı va, ez zov zeçe xo tha nêkon, Vali Beg! Mı va, ez sulela xora nêveron! Ez dine xorê sare koteo! Emı ki welatê mı, qome mı esto. Ez nêşikun..!

H.Ç: *Yanê vato, "ez mulete xora, dine xora, welate xora, yanê Dersim ra vaz nên!"*

Leyla: Ya. Vato, "ez mulete xora, welate xora, dine xora vaz nên! Howt tene mîne, des tene mîne, têde na rae de sonê! Ez qe xo ver nêkun! Çike ça? Hona zamane Sey İvrayim biyo, zamane Sey Uşen biyo, hona zamane Qera Silema laj ra bêrde kard ra kişte. Cendermu. Yüzbaşı. Sîre Neşet Paşay biyo".

H.Ç: *Yi kam biye?*

Leyla: Sîre Neşet Pasay biyo. Pasay emır kerdo, cendermey rusne, vato "so, Qere Sileman be laj ra biya!"

H.Ç: *Yi kam biye, van?*

Leyla: Khalike Sey İvrayimo. Sey İvrayim ki khalike pie mîno.

H.Ç: *Yi berdê kiste?*

Leyla: Ya. Berdê, Vacuğe de kiste.

H.Ç: *Hukumat?*

Leyla: Ya. Hukumat berdê kiste eve karduna. Nika herisa xo uzara hona. Yi Gewu, Laçinu darde we yi. Laz be pi ra kerde tèlewe. Na veyva ma ki dîgan biya. Veyva Qere Sileman. Şane xo vato -name şani Seydali bi- aşir top biye vato, "Qılaziji, İksoriji, Abasu -khalike ma ki name xo Şix Hesên biyo- vato, biriyiye... Her ju aşira. Amê deste Şix Hesên. Tîlangiji, ju ki İksoriji, ame deste Şix Hesên ke, "tu baqla, ma bomime. Ma nêzoneme raa

xora bifetelime. Xorê tore Rayver vame." Endi qırvanunê xo serre de reê anê , yene biraê xorê emn cenê... endi hên hên... talibiye. Hêm birayiyê, hem talibiye. O Seydali cırê vano, "sima nêbo bêrê çê Rayvere xo bıvısnê. ... Veyve dıganiya, cor asmena. Reê vındere, vad kere, eke xorê cırê xızmete kon...

H.Ç: *Tu nika qale pie Sey Rıza ine kena, hêni?*

Leyla: Ya. Pie Sey Rızay ra işte ... ike hên biye, piye mı uzade qeşi kerdo. Vato, "khalike mı ki kişto."

H.Ç: *Vato, "hukumat khalike mı ki kisto, ne?"*

Leyla: Ya. "Pie mı ki kisto. Yanê na sulela ma qe tornê torni nêveineno. Hên deste Mavia de sono! Çıke ça? Eslê ma İmam Cafer rao. Ma İmam Cafer rê niyaz keme vıla, roze cenime. Ma a raê ra şime! Hata koke ma esto! Ezi ki, mı ki burce xode niada, Vali Beg, mıra vanê, `yê tu aver bo, têpia bo, idamo!" Yanê vato, "mı ki finê dare! Hona ez des phonc serre biyo, mı burce xo şêrkerd. Ez hona nêzeveja bi. Nika nia fikire mîde ro, key mı benê fine dare. Nika yê mı dare fiştena. Ez ewru meymane tobi, ez derde xo tora vaji, tu derde mı nia çê xode, zerê Erzangan de pêleke ke (yaki plaqe ke). Vaze, Sey Rızay nia honde derd diyo, emın diyo. .. Nia çewres tenê xo zerê Qereleşan de kerdo raa. Ama, taxalete mı bi, mı ki wes u war berd resna Atatürk... Guna vile Atatürk de bımano!"

H.Ç: *Name pie Sey Rızay İvrayı biyo, pie Sey İvrayim ki ...*

Leyla: Sey Uşe....Sey Uşe... nê, nê, Sey Musa, Sey Musa.

H.Ç: *Sey Musa?*

Leyla: Heya, heya.

H.Ç: *Yi kiste? Hukmat kiste?*

Leyla: Ya, ya. Berdê Vacuğê de kiste. Ya. **Bedri Bava:** *U rew biyo.*

Leyla: Ya, u rew biyo. Sey İvrayim hona çine biyo. Qere Sileman be laj ra biye. Na ape mı (gosedar Bedri ra vana) Xanıma laji, veyva Qere Silemani dıgan biya. Eke yi benê sare bımene, Sey Musa cıra beno. Şane pino, edi bena new asmen, yêne onci zere ... bıpısqne. Vano, "mepısqne, belka laz yeno dina. Çêneke nêbena, lazek beno."

O pino endi, Sey Musa yeno dina. Pie Sey İvrayim.

H.Ç: *Yanê khalike Sey Rızay?*

Leyla: Ya... Nia Vali rê qeşi keno (Sey Rıza). Vano, "Ez Des u Dı İmamı rê ibadet kon, roze cên. Ez Ömer, Osman nas-nêkon! Ez Ömer, Osman rê Haq nêvan! Ez Haq rê veson! Des u Dı İmamı rê veson! Kerbela rê veson, Meki Medina rê veson! ...

H.Ç: *Yüzbaşı ra vato?*

Leyla: Ya, yi Yüzbaşı ra vato. ...Ama Vali verdano? Nêverdano! Valio daa! Yi vato, "eskeria qars bena." Yi Yüzbaşı vato. "Ez hên zonon ke, nu is ise eskeriao. Nu (Sey Rıza) nika meymane mıno. Qeşi kero, con gazata, con pileqe...her çıye Sey Rızay an meyda...Nu xayın bi, nu hukmat dođrı bi." "Ooo", vato, "yoğ". (Vali vato). Vato, "ala vındere yêno vereno ra, sono Ruşia." Yi xefiya hên vato (seveta Sey Rızay). Vato, "nê veyve ra vato, nê torni ra vato. Vato kot rê son son. Son Xozat, son Erzangan, son Palu, koti rê şıyo, buxu son texelete Vali bon. Ez hête Xozat nêson. Çıke dısmene mı virenaya mîdere, yêne jê Alişer Efendi mı rae ra kisene."

A seke nia qeşi kenê, endi nane paytone rê, Vali cêno, sono. Endi alarık vêsnenê. Nika a Mama Xatune de peroz peseve hên elektrik vesono ha. Çıko, Sey Rıza tha pê gureto!

H.Ç: *Mama Xatune de pê gureto, hene?*

Leyla: Ya. Pırde Mama Xatune de.

H.Ç: *Mama Xatune hetê Erzangan ra nejdia, ya?*

Leyla: Nê hête Erzangan de ra. Dewune Muğacure: Ergana, Plaka, Kamaxo. Têde uzara verene ra yêne Erzangan. Xer weşîye ke roze neşîb bi, so ziyaret ke... Endi Sey Rızay benê suke.

H.Ç: *Erzangan?*

Leyla: Ya, benê suke, hên be yi kelepcura kenê zere -o zaman taxi ra Forde vane-Forde, Atatürk rê tel kenê.

... *Peyniya xo hona esta.*

NOTÊ TIJA SODIRI

Ma, na roportaj çitur ke virajiyo, hên ki nusna. Nêvurna. Roportaji de tayê çi esto ke gereke tenê rake-rime. Her çi ra ravêr gereke ju fikro de resmi mevırajime. Hem tarixê ma, hem ki her çiyê ma sero qesey bibo, misawre bibo. Hetêra ki, tarixê made çi ke biyo binusnime. Mevacime, no rindo, no rind niyo. Binusnime ke, tarix ra bimusime. Reyna raa gelete ra meşêrime.

Roportaj de çêna Sey Rızay Leyla vana: Sey Rıza şîyo Anqara, Atatürk diyo, piya qesey kerdo. Gorê zornaêna hata nika, Sey Rıza nêşîyo Anqara. Hama Xarpêt u tayê sukanê binu u Dêrsim de ebe mordenunê dewlata Tırki amo têlewe, qesey kerdo. Hêni asêno ke na têleweamayene de Atatürk çino. Ma hata nika caê thowa nêdiyo u nêhesno. Gereke fikrê çêna Sey Rızay sero misawre u tenêna doskariye bikerime. Naca de alaqa Atatürk be Sey Rızay sero di hirê ornegu bidime:

Leza Koçgiri ke hetê dewlata Tırki ra şikiya u qomê ma amo qırkerdene, sarê Dêrsim (Dêrsimo Werte) wasto ke hêfê Koçgiri bicêro. Xof kuto zerê dewleta Tırki, dek u dubara virasta ke Dersimji leza xora bitexeliyê. Atatürk bexo Sey Rızay rê xebere rusna u minete kerda ke, Dêrsim verba dewlata Tırki meveciyo. (N. Dersimi, Kürdistan Tarihinde Dersim, pelge 112, Zêl Yayıncılık) Ma naca de têyna ju orneg da. Sey Rıza be Atatürki ra zobina waxt ki jubini rê telgraf weşeno, mordem jubini het ser rusno.

Qatilê Dêrsimiju ra juy ki Celal Bayaro. O ki 1986'e de ju roportajê

xode vano: Atatürk Dêrsim de mili-si dahi tek be tek naskerdêne. Vano: Ez, Fevzi Çakmak be Atatürki ra, ma Dêrsim de tatbiqatê Ordî de ca guret. Uca de verba Dêrsim çitur vîndenime u Dêrsim çitur cênime binê bandira xo, aê sero qesey kerd, plan vîrast. (Kurtul Altuğ, Celal Bayar Anlatıyor, Tercüman. 17.10.1986) Yanê, no yeno na mane ke Atatürk her daim Dêrsim sero vîndeto, qesey kerdo, belka ki ebe dîzdiye zaf rey şiyô amo. Ya ki elçiyê xo şiyê, amê.

Çağlayanğil Xatiratê xode, mesela dareestena Sey Rızay de alaqa Atatürki sero vîndeno. Uca de niya vano: Atatürk va, hata ke ez nêamune Xarpêt, Sey Rızay darde kerê. Atatürk 18.11.1937'e de yêno Xarpêt. Sey Rıza be Olwozunê dey ra ki 17'e de erzenê ra dare. (İhsan Sabri Çağlayanğil, Anılarım, pelg. 51-52. Yılmaz Yayınları) Sey Rıza hona ke nêamo dardekerdene, gorê vatêna Qezata Tırku niya vano: "Ez ke bîşiyêne Anqara xeleşiyêne!". (Cumhuriyet, 24-25.9.1937) No yêno o mana ke, Sey Rızay rê Anqara ra xebere ama. Wertê xo de qesey kerdo. Coka Sey Rızay niya vato.

Heto ju ra ki çêna Sey Rıza vana: "Sey Rıza dexelet şiyô". Gereke na qesa sero ki tayê çi bêro vatene. Sey Rıza be zobina pilê Dêrsimî hukumatî rê mektubî rusnê, wastenê xo ardê'ra zon. Na mektubu de dexelet-mexelet çino. Wastenê Dêrsimî estê. Eşkera vanê ke: Eskerê Tırki gere ke pêyser şêro. Qereqol, raa eskerî u pirdi mevîrajîyê. Dêrsim idarê xo bexo vîrazeno. Eke na wastenunê ma qebul nêkenê, ma ki ebe çek verba sima ceng danime. (Tan, 8.11.1937) Tam na

waxt de (20. 6. 1937) İsmeto Kher (İnonü) yeno Dêrsim.

Sey Rıza Erzingan de qonağê hukumatî ra ki vejîno, "Hukumato bêşeref u zureker" vano birreno. (N. Dersimi, Kürdistan Tarihinde Dersim, pelge 189) Qey hêni vano? Çike Hukumat qesa xo de nêvîneto, coka. Nêyra aseno ke Hukumatî soz do Sey Rızay. Coka, ma ni qeseyê ke corde vajiyê, biyarime vera çimî, besekeme niya vacime: Sey Rıza şiyô Erzingan ke serva Dêrsimî Hukumatî de qeseybîkero. Hama Hukumat qesê xode nêvîneto, deke vîraste, Sey Rıza gureto pê, berdo esto zere. Peyêcoy ki ebe Olvozu ra piya estê dare.

Seveta 37-38 gereke misawre, doskari, sero qesey kerdenê meqediyo. Raştiye her het ra bivejîyo werte.

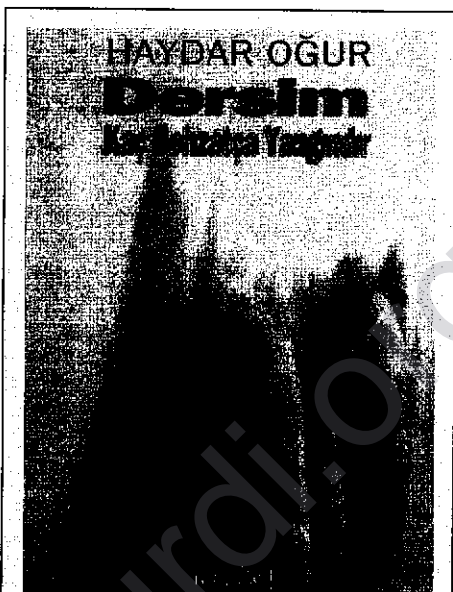
ASMEN SAHADÊ MA BÎ¹

HAYDAR OÇUR

(Sodir. Verde diyarê Veroci. Kaleke de Siviske. Bovera Aq̄baba. Ma zerê ju adri ra amey bi. Verê ma, peyê ma, rastê ma, çhepê ma guretayi yo. Cao ke Qela cira vanê; gurrayisê de gema bêgumane wo. Gurrayiso de bêgumano henen gino ve der u derxulunê Qeradaş'iyoy xofin ro ke, qe pers meke! Koê Mori persêna, o ki zovina tur ju gurrayiso.

Efsaneyê ra gore; ju veyvika de jê asm u roji peroz veyjna'ro ko ke, şero barê malê xo. Siro ke nisena ro ke malê xo bidoso, niadana morê corde hao onciya ame. Zirçayisê xo jê kila koê adirgey peqêno, hama ju qulê de Heqi vengê daye nêhesneno. Nêçara. Xafil de destonê xo asmeni ro kena ra, riyê heqê xo ro bêguman niadana. Zerro vêsaye ra cêrena heqê xo vero, çimê xo hên pa manenê. Dima vana: «Hey Wayirê na homete, wayirê sitare! Ya mi na mori dest bixelesna ra, ya ki mi ve na malê mira piya, bicemedne! Ma kemerâ husk u hole bime!

Çike esto, na biyaiye ra têpiyao. Kam ke vejino'ro na ko; uza hem şifatê mori, hemi ki şifatê mal u veyvike halo cemediaye u kemerin de vêneno.

Sayir
Haydar Oğur serra 1959'e de Vacuqe (Pulur) de amodina. Nustogêna xo eve kitavê xuyo viren "Sonsuzluk Öyküleri" sifte kerda.

No kitavê xuyê kîlamu: "Dersim Kaç Behzatça Yangını" kitavê diyino. Zovina kîlamê xo ki taê perodu de vejijyê.

Sayir hêkat u kîlamê xo tirkî de nusnê. Zerê de taê çekul ki kirmanckî (zazakî) de ardê'ra zon. Ez guma, eve xo ki na zon zaf rind zoneno. Hama çi fayde ke tede zonê xuyo delâl de nêusnê. Çiğâşi hên bo ki, hêkat u kîlamunê sayir Haydar Oğuri ra boa Dêrsimi ya wese yena. Ni hêkat u kîlami ke zoriê xode binusnê, belka ki zovina reng u aheng amêne werte.

Îta de besekeme vajime ke; mordem gereke endî zonê xode binusno, bîwano. Zon u zagonê Dêrsimi doskerdene rê motazo. Roştberê ma ki gereke racêrê ra zonê xo ser. Edebiyatê xo vezê werte u ey naskerdene dê. Hona ki herêy niyo.

¹ Na nuste, kitavê Haydar Oğuri "Dersim Kaç Behzatça Yangını" ra cêriyo. Vêjijayîşê Berfin'i (Berfin Yayınları) de aqme biyo.

Çimê Mordemi ke ginenê'ra cı, hêştiri çımunê mordemi ra rişinê. Tivana verva koy de nê-, verozê ceri de; cao ke cıra Qela vame, o cao bêuzo xoriyo ke cıra gurrayis yêno, uza de vêjino. Cao ke lazê Seyidi vêso, işte o cao.)

Vengo ke eskeft de: (*Vengo ke hurdi hurdi na dorme de bi aqme.*)

Herme de tifong u heqbe xo. Zon de lawika xuya ke her zeman sifte vatêne, a biye. 'Lo lo Loy sima sonê kilidanê Aqdadî danê kami/Way lemin lemin lemin'

To: Kam ke qalê 'Otuzsekiz'i keno, vano ke; ma çizzayisê domananê xuyê sawiyu dêne litene hên xeneknêne ke, vengê xo zerê eskeftu ra meşêro tever de gosê eskeru. Raştıyo?

Cênka Khokime: Raşto.

Seyid ve xo: (*Eve riye xuyo huyayis roşt-biayêne de urzeno'ra pay. U...*)

Koê ma bi. Voraşisê ma, cuanikê ma bi. Cemate aşırune ma bi, xêmunê ma de tim virajiyêne. Cemê ma bi, qirvani sarebirnêne. Her ca de çimê ma bi, hem bervêne hem huiyêne.

To: Dora dime? Dora dime i amey. Amey eve mirçikunê xuyê dip u dergu ra. Vêсна her ca, her kes tekıt şî. Hên niyo?

Cênka Khokime: (*Zerrê ra ke kesrete ontene ra dime...*)
Hênıyo!

Seyid ve xo: Hona vijêri ju mirçike rê -hemî ki mirçika de rowale rê- damê da girse saniye pê. Xevera sima biye? Ravêr pê kay kerde. Dima cızıki-, boji u qorî cırakerdî. Dora dime kî hên wesa-wes kerde binê hardî.

Cênka Khokime: Asmen sahedo. Asmen her çi rê sahedo. Lazê Seyid'î ke berd, bêguman vilê ma pêroyine xiravın çewt verda. Zerrê ma, ma zere

de parçe-purçey bi, nşia. Na aşêyê berzê ke simara asenê, serê dinê de bêvengiya de teynaye hukum kerdi vi.

O bin: Jê vijêri yêno mı viri. Ma ravêr vetime ro serê ju jile ser. (Ma dı jile vanê.) A serde kerde, davacêr verdê ra. Dima qalê adır u kolıu kerd. »Kasaturayı ısıtın ısıtın!« vake. »Zoni ranê, zoni ra!« va, hên veng vejıyêne.

To: Ma ae, ae se kerd?

O bin: Ae honde ke gos da, qe vengê xo nêvejiya. Zerê dengızê bêvengiya hewle de tivana azney kerd.

Cênka Khokime: Dı serri, tam dı serri Seyidê ma aqwe xoro nêkerde. Seveta lazê xo şıayiye gurete. Çıqaş ke hên bi, kinc u kolê xo, tivana jê perre pak bi. İsonu ke tey niadêne, zerrê xo cızzêne. Çıke zonê xo lal bi. Adırı ra kî zaf tersêne. Caê ke ju çikêlê adırı bıdiyêne, niştêne ro bervêne.

To: Ju pi ke xevera merdena lazê xo bihesno, se keno?

O bin: Se keno? Çıturi ke vêsayêna adırê meydanu ra dime wele manena u çıtur ke va saneno cı, a wele çar he-tu ro vay dina, ya? Tivana hên!

Cênka Khokime: Tam dı roj u dı sewi hêsarê xo nêbi. Çimê xo weşıye rê reyê bi ra, oncia diay ca. Dima her caê xo adır guret. Eve lazê xora pia hên vêsa, tivana bi wele.

To: Ya mezela xo, mezela xo kotı mende?

Seyid ve xo: (*Cevê xora desmala xuya derga jê çemi vezeno, araço ke çare de amo pêser pê keno pak u eve vengo wes vano.*)

Mezela xo ha dota. Aha na bovera wa. Peyê dara şêze dera. Her usar uza çı keno ra, zonena?

To: Çı keno ra?

Seyid ve xo: Guli kenê ra. Khulilki, sosini kenê ra. Her tur vasi, her tur çiçegi kenê ra. Riyê lazê mino huyayi-so semt keno ra.

(*Na deqa de her kes xafilde vengê xo birneno. Gineno tarixê hêrs u kederi ro, xora sono. Tiji hometa xo pêro erzena he-qvê xo, gira gira goçerina. Seyid qutiya xuya tutini keno ra, ciğara xuya peyêne keno de u urzeno'ra pay. Qeso de peyên vejino werte. Vengê "Cênika Khokime" eve zerrowes şuware vatena dae, beno berz.*)

Cênika Khokime: De halê ma îşte niaro lazê m'! A roze ra na roze Seyidê ma ne hêrdîsa xo birneno, ne eskeru verdano şemuga xo payro cinê, ne ki huayis ri ro yêno. Herroz thamirê xo cêno, sono mezela lazê xo ser yêno çê. Sono, yêno. Sono, yêno.

ÇARNEKAR: **HAWAR TORNÊCENGİ**

MEZELA Seyidi

(*Seyid Rızay sero*)

*Ezo ştune diyarê mezela Seyidê xo
Çiçegi biyê têra tıvana cenneto
Mî kelê xo birna hira vıneto
Seyidê mî naleno xori ve xori*

*Cêr hardo dewres cor asmeno kêwe
Çimunê ma nêkuno hewnê sewe
Thomur bijerî bicini dewe ve dewe
Belka ve lawiku sodir kerî*

*Seyidê mî persêna, seyido de xaso
Marê sahado hardo dewreso
Hêfanê xo cême roze dereso
Nalêna Pirê xo ser sondî bori.*

MEMED ÇAPAN

SEYİD RIZA VANÊ MIRA

Ali GÜLTEKİN

*Dêrsım de
Serê her koy de
Şia her darê de
Binê her esketi de
Ju Rıza rakewte wo*

*Tifongê ho dest de
Kowunê horê
Hardê horê
Welatê horê
Wayirêni keno*

*Pasa pasa
Tu yine ra
Kamci pers kena
Seyid Rıza vanê mira
Ez ve ho çi yinu ra juyo.*

HORA

Ali GÜLTEKİN

*Awa sima
Bêro ma
Wela sima
Maro vo va
Hora,
Ma ke na
Verda sımârê
Kerde ho vira*

*Ho ver sano
Bêro ma
Awa sima*

*Marê vo va
Çimunê ma kuyo
Wela sima.*

Yaraniye

ARÊKER: X. ÇELKER

Cenderme

A het u na hetê xo koy, werte de ververê deri çewres poncas xana ra dewê bena. Na dewe de wertê di çêa qe rind nêbeno. Hêştê nêbeno ke bêpêrodaiş bivêro ra. Domana sera danê pêra, kerge sera danê pêra, düyê locine sera danê pêra. Ciyo niyanên cirê mano.

Wertê nê çêa barekerdena axpini sera biyo xirabin. O jü vano sindorê ma kemera siya wa, o bin vano nê sindorê ma vaa wertê axpiniya. Muxtar kuno werte nê, khalê herdis sipêy kunê werte nê! Rocê ke biyarê werê, roca bine anciya miradinê jümini ra. Rocê anciya danê pêra seranê jümini şiknenê. Dewiji kunê werte kenê cêra. Hama nê nêwê werê, roca bine şonê hokmat,

gere. Xêlê waxt ke werte ra vêreno ra cipa qeymeqami raa weline sera asena. Ena wertê axpini de vîndena. Qeymeqam newe beno, mormekê de bêveng beno. Hurdum he-ti îfadê xo danê.

Ru sipiya ra zanitena ine pers bena. Qeymeqam goznano kuline (peroine) ser u vatena dano nusnaene. Feyniye de vano; qerar suke de êno dayene. Fêdo (bado) xebere dina şima. Waxto ke nişeno cipe ra ke şorê, oca jü kokime êna lewê qeymeqami u vana; "Qeymeqam beg, qeymeqam beg! Hêfê ê emegê to nêbi, to wend biya qeymeqami? To ke tenêna

biwendêne u bibiyêne cenderme to ki ewro ita qerar dêne.

Tutin

Nîsta turena siyae ra, Xarpet ra gon Varto. Qompartman de di derezaê mi ki ronîştîyê. Jümini de mucil benê:

- La deza tutin mi emser nêvecya, rew qedya. Tode ke esto tay tutin bid mi.
- Homa bo em ki emser şenk mendu.
- Cuxa mendu ke?
- Oli bo anca jew debo est.

Wad

Şaşayê lüye ra vano:

"Waa lüye bê, ma to şüanê kerga kerime!"

Lüye nigena ro berbena.

Şaşa perseno:

"Waa lüye qey şa nêbena, qey berbena?"

Lüye vana:

"Ez rind zan ke şima mi nêkenê şüanê kerga coka berben".

Reqi

Rocê reqi danê kerge. Kerge şimena, şimena bena serxoş u vana:

"Koti ra a lüya bêbexte, bêro ma hesavê jümini pers kerime".

Merdena Heri

Herê de meriki beno. Waxtê ra tepiya her gineno piro mizeno. Mormek heri verde êno re çok, berbeno. Dewizê nêy ke niya heri ver de berbîş ra vîneno, cira vano:

"Heq xêrê xobe to do, aybo ayb! Mordem seveta merdena heri cara berbeno? Canê to u domananê to weş bo. Ci xirave esta heri ser de şoro. Canî rê mêro, malî rê bêro."

Mêrik axina xo anceno we u vano:

"Ez merdena heri rê nêberben. Ez heni berben ke, mi fam nêkerd herê mi va çi. Hona ke can nêda bi, herê mi hîzê rey ziqa hên merd. Ez nêzan ke va heqa xo murê helal ke, nêzan ke va xatur be to. Ya ki va, nalet şoro esl u cisnê to ke, to rocê de rehetê u runde nêmusnê mi. Ez coka berben".

Mihemed u Eli

Mihemed burîyê hegay de mal çirayneno. Waxtê peroci malî beno ke vaye de aqîwe do.

Niya dano ke vaye zip u ziya wa, diremê aqîwe tede çina, Merezê keno ververê vaye avora şono. Ti nêvana ke xortê cor aqîwa vaye birna de ke, masa pêbicêro. Mihemed êno lewê laiki, niya dano ke laik hao masa pêcêno, no zaş hêrs beno, vano:

"Ero ti lacê kamiya?"

Xort vano ez filan dewe ra lacê Eli ya. No hêni zano ke xort nêde leqî keno. Taina hêrs beno, vano:

"Ti ke lacê Eli ya ez ki Mihemed a".

Danapiro, xortî oca kuno.

Lilik

Hermetê ware de verê xeyma xode lilikê (ayna) dest de qaytê xo bena, xo xode ki vana;

"Lilik, lilik, didanê mi ke tayîna qic biyêne ti vacê serê na dina de mîza rindek bibiyêne?"

Cirana ke verê çadira bine dera cêrena re naye, vana:

"Ma ti a purnika girse kena qena kami?"

Canbazi

Wuseni gay berdê Ezzurum, rotene. Canbaza durîra durî teqîb kerdo, name dêy musê. Şiyê lewe, ebe name hal u kêfê dêy pers kerdo, vato:

- Ê gaa roşena?

- Ya.

- Biya biroşe ma, ma wertê di saati de peranê to anime filan qewa.

Gay dê ine, amo qewa de niştô ro, saatê-dide waxt verdo ra, kes nêamo. O dem de Khurmanca ra ju nas veciyo, pers kerdo:

- Te gayê xwe fîrot (To gayê xo roti)?

- Erê welle (Heya)!

- Te perê xwe girt (To perê xo gureti)?

- Na welle (Nê wulle).

- Kerde diya tone, wana tu xapandin!

(Her de maa tonô, ine ti xapita!)

- Erê welle (Heya wulle).

MA PARÇÊ DE HARDE DEWREŞİME

SERRA 1855İNE DE, REISCUMHURÊ HEMILKA RÊ
"MEKTUYA" PİLÊ DE BEZNESURU SEATTLE

Alamanki ra çarnoğ: **MEHMET DOĞAN**¹

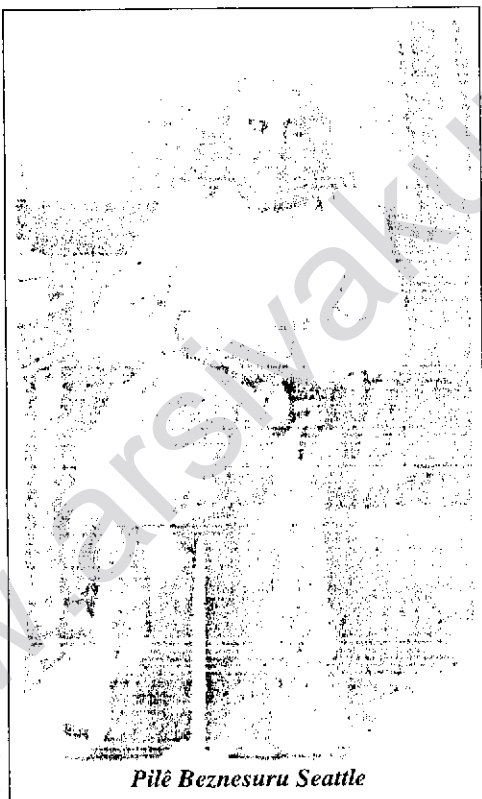
(Eve hoştdaêna **HEYDERİ**)

Qesê ke mî fek ra vejîne jê astarunê...

Qesê Veri

Suka Washingtoni, şîwarê zimê Hemilka Zîmî dera, welatê jü hometa Bêznesuru *Duwamîshu* viye. Na homete, jê pêro beznêsuru, ho parçê de taviyati saykerdene, eyrê hurmet u minete kerdene; az 've azê hora her waxt wertê ey de, ey de eve aheng, zerê rengên u belekêni de manenê, weşîya ho ramutenê.

Serra 1855 îne de Reiscumhurê Hemilka (Dewletê Jübîyaiyê Hemilka), Demoqrat Partî ra *Franklin Pierce*, wast ke, hometa

Pilê Beznesuru Seattle

Duwamîşu hardê ho goçeriyê beznesîpêe ke Ewropa ra amê inu rosê, eve ho ki gune şêrê caê surgîmî.

Beznesuru nu fam nêkerd, aqilê inu çîyo de nianeni ser nêşî. Mordem çîtur Harde Dewreşî roseno ya ki hêmeno? Famê inu ra gore mordem bese nêkeno wayîrê hardi vo, çîtur ke mordem nêşîkîno ke wayîrê asmenê khêwey, pa-kiya heway ya ki be-reqîaisê uwe vo.

Pilê *Duwamîşu Seattle* eve jü qeseykerdene cûav da ve "pilê beznesîpêu". Na qesu de xevera ke cy avêra

seveta ewroy da, yanê dewresêna dey,

* Na nuste amorê hirêyîne de reyê vejîya. Hama taê çî gëlet u kê m vëjîyo. Coka na nustey rey-na vezeme.

¹ Na tekst na çimê ra çarniya: "Wir sind ein Teil der Erde - Die Rede des Häuptlings Seattle an den Präsidenten der Vereinigten Staaten von Amerika im Jahre 1885", Walter - Verlag, 25. Auflage 1994.

gere u kritigê dey, omudê deyo dewresn ewro, 140 serri ra tepiya, ma hona u dayina sas keno, cêno binê têşîrê ho; qesê dey halê maê ewroênî anê 'ra zu.

"Qesê ke mî fek ra vejînê jê astarunê, be-reqînê, qe nêsonê we", vato pilê beznêsuru.

Hometa dey biye vind, azê ho birriya, biye mêres, qesê dey nêamey gosdaenê.

Nêzu ma inu hesneme, gos name 'ro dey ser? Ya ki, ma ki beme vind some?

**

Qeseykerdene

Pasao Pilo ke Washington de nisono ro marê xevere rusna, wazeno ke hardê ma bihêmo.

Qalê dostênî u zerepakiye kerdo, Pasao Pili. Heya, nu çiyê de rîndo, çî esto ke, ma zoneme ke, o motaze dostênîa ma niyo. Hama ma wastena dey sere şare qefelname. Çike ma zoneme, ma 'ke meroşime, belka o waxt mordemo beznesîpê eve tîfongunê ho yeno, hardê ma ma dest ra ceno.

Mordem çîtur bese keno asmeno khêwe bihêmo ya ki biroso?

Ya ki germia wela Hardê Dêwreşî?

Famê ma çiyê nianênî ser nêsono, aqlê ma ney nêceno.

Ma ke wayîrê pakiya hewa u bereqiyaisê uwe nime, sima çîtur şikinê ninu mara bihêrnê?

Ma qararê ho dame.

Çiyê ke pilê beznesuru Seattle vano, Pasao Pilo ke Washington dero cyrê tîvar bikero; çîtur ke oncia peyser amaena çor-waxtunê serre rê inam keno, qesunê mirê ki heni tîvar bikero, biraê mao beznesîpê.

Qeseê ke mî fek ra vejînê jê astarunê, be-reqînê, qe nêsonê we.

Her lîzna na dina seveta hometa mî jiar-geo, cîsmê jiar u diaruno.

Her pelga merxê boina ke bereqîna, her qumê verê uwu,

her çîro ke binê çengunê bîrr u gemunê tari dero, her polo ke uzaro,

her mês-

vîzîka ke

çîzêne dera

ni pêro ğeal

u weşîya

hometa mî

de jiar-geê,

bîmbarekê.

Uwa ke

zerê tho-

morunê dar

u beri de

bena berz

fetelîna weşîya

mordemê

beznesuri

ho de tey

fetelîna.

Merdê mordemê beznesîpi eke binê astaru ra gîra gîra vêrdî ra şî, hardo ke tede amê dina uza ho viri ra kenê. Hama merdê ma na dina rîndek u sîrîlye qe ho viri ra nêkenê, çike a mua maa.

Ma parçê de hardime, hardi ki parçê de mao.

Sosun u vilikê ke boa rîndeke danê, i waê maê,

malo pesk, ostor 've heli ra- ni ki biraê maê.

Aşêê berji, mergi, germiya lesa ostor u isonî - ni pêro pia jû çêi raê.

Pasao Pilo ke Washington dero mara 'ke hardê ma wast, tavi naynu pêrunê ki pa wazeno; yanê o mara zof çî wazeno.

Pasao Pil xevere dano ke, caê dano ma, ma ki uza ret keme, bese keme omrê ho seveta ho bîviarnime. O marê beno pi, ma ki benime domonê dey. Hama çiyê nianen qe beno?

Heq (Roo Pil) hometa sîmara has keno, çîra nêzoneme, hama domonê huyê

beznesuri ca verday, ho viri ra kerdî. O makinu rusneno ke, karê mordemê beznesîpi ret kero; eyrê dewunê gîrsu vîrazeno. Hometa sima roz 've roz herke şî tenena keno qewetun. Çîtur ke çhemi sîliya de xafîla ra tepia phêl danê ve tever, bendu rîznenê, her çî finê ra ve ho ver, nêjdi sima ki heni na hard kenê pîrt, cênê ra ve ho ver.

Hometa mi jê phêluna uwuna, sona, hama peyser amaena ho çîna.

Nê, ma 've sima zu cîsn ra nîme, zovînaime.

Domonê ma u sima pia kay nêkenê, sanîk u hêkatê ke khal-kokîmunê ma u sima vanê jê jûmin niyê.

Heq u Tala koto hetê sima, ma sey u bêkes mendime.

Çîyo ke sima mara wazenê, hardê ho rotaene, ey sere sare qefelneme. Hama no çîyo de ret niyo, çîke no hard seveta ma jiargeo.

Na bîrt u gêmu ra ma hez cême, eve inu beme sa.

Nêzononu - ma zovînaime, odet u torê ma jê yê sima niyê.

Bîzone ke, uwa bereqiyaiya ke zerê dere u çhemu ra vêrena ra tek teyna uwe niya - gonîa pi u khalîkunê maa.

Ma ke hardê ho rot ve sima, sima gunê bîzonê ke, o jiargeo.

Sîma gunê domonunê ho rê ki bîmîsnê ke, no jiargeo;

her sewqo ke uwa zalala ke golu de wertê aê de rîçeşîno hêkat u sanîkunê weşîya hometa mi ano ra zon.

Xulena uwe vengê pi u khalîkunê mîna.

Çhemi bîraê maê, i têsaniya ma bîrmenê.

Kelekunê ma fetelnenê çhemi, domonunê ma kenê weiyê.

Ma ke hardê ho rot sima, gunê sima naê bîarê ra ho viri, bîmîsnê zov-zeçê ho: Çhemi bîraê maê -yê sîmaê ki-, sima gunê inu

rê u bîraê maê binu rê çîmeşîaênî u dirğênî mekerê.

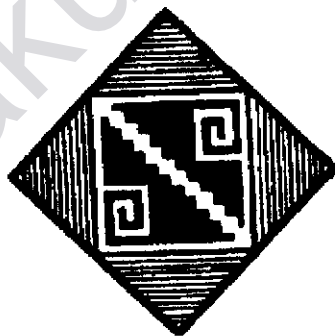
Mordemo beznesur verva tertelê mordemo beznesîpi ra her roz ho peyser onceno; çîtur ke kou de qîrê sodiri verva tîjîa sodiri ra ho peyser onceno. Hama wela astunê pi u khalîkunê ma jiargea, mezelê inu hardo bîmbareko; oncia nîa, ni puli, ni dari, no parçê Hardê Dewreşî seveta ma bîmbarekê.

Mordemo beznesîpê kultur u odetunê ma fam nêkeno, ma naê zoneme. Seveta ey her parçê hardi jê yê binuno, ferqê ho çîno.

Çîke o mordemê na Hardê Dewreşî niyo, pesewe jê dîzdu yeno, çî ke cîrê lozumo hardi ra tîreno, cêno sono.

O hardi rê bîra niyo, dîsmenê deyo, ey cêno,

mîrd
nêbe-
no, her
ke gu-
ret,
boyna
avêr
sono.
Meze-
lunê pi

u
khalîku
nê ho

ho peyde caverdano, cîrê wayîr nêvejîno.

Hardo Dewreşî domonunê hora tîreno, cîrê wayîr nêvejîno.

Mezelunê pi u khalîkunê ho u haqa biyena azo ke pey ra yeno ho viri ra keno.

Wela Hardê Dewreşîya ke mua deya, asmeno khêweo ke bîraê deyo çîyê rotîş u tolakerdîşê seveta ey; ya ki, jê miy u sede-fê ke berekinê, çîyê hêmaîşê.

Wêsaniya mordemo beznesîpi dina cena ra ho ver, qedenena, ho dima çol ra qeyîr tho a nêverdana.

Nêzononu, ma zovînaimê, zagon u torê ma jê yê sima niyê.

Şêrkerdena sukunê sima çîmunê mordemê beznesuri daznena.

Benokc mordemo beznesur, çike yavano coka, fam nêkeno...

Sukunê beznesîpêu de sukutêni, bêvengêni çîna.

Mordem bese nêkeno uzau ra vengê rakerdaena pelgunê usari ya ki vizên u çîzêna mês u vîziku bihesno.

Hama beno ke teyna na sevet ra fam nêkeno, çike ez yavanu.

Hay-huyê sukunê sima gos-kherîkunê ma beno.

Eke mordem wendisê mirçîku ya ki pesewe diarê gol u hopu de qurquruka bequ sukutiye de nêhesna, na dina de endi çî mendo ke?

Ez mordemo de beznesurune, ney fam nêkon.

Beznesur vao honiko ke riyê golu liseno yeno sawda deya nerme ra has keno. O boa vay ra haskeno; vao ke eve siliya peroji biyo pak u boa merxê boini fişta ra ho ver, tey ano.

Seveta mordemo beznesuri hewa qimeti-na, çike bina guretena her çî jüya; heywa, dare, isu - ni pêro piya bina ho jü hewa ra cenê.

Hen oseno ke, mordemo beznesîpê hewaa ke cira binê ho ceno aê ra

bêxe-vero; jü mordemo ke çond roj avê merdo, endi bese

nêkeno ke bounê qefçîlu bijêro, jê deyo.

Hama ma ke hardê ho rot sima, gune sima naê ho viri ra mekerê ke, hewa seveta ma qumetina; hewa roê ho her çiyê weşî de

bare kena, weşîye cena zerê ho. Vay bina vîreni dê piyunê ma, bina inunê peeni ki o ceno. Va gune roê weşêni domonunê ma do ki.

Hora ke ma hardê ho rot sima, gune sima ey cao de bêemsal u bimbarek bizonê; jê caê de henen ke, mordemo beznesîpê ki pîro gîno ke, uza va çîçeg u vilîkunê sipêu ra boa wese tey ano, dano.

Wastena mordemê beznesîpi, hardê ma hêmaene, sero sarê ho qefelneme. Hora ma 'ke vake ya, qayîl bime, jü sartê ma esto. Gune mordemo beznesîpê heywano ke serê hardê ma de fetelino, dey de jê biraê ho biraçni bikero.

Ez yavanune, ney zovîna fam nêkonune. Mî nêzu çond hozor gaê yavani di ke, sima i serva çefê ho tîrena ke sona aê ra no pa qîrkerdê, peyde caverdê, xerepnê.

Ez yavanu, bese nêkon ney fam bikeri, çîtur jü ostaro oseno ke (lokomotif) düyünê şîau vezeno jü gao yavani ra qîmetin vo ke?

Ma ey seveta weyikerdena hora qeyîr qe nêkîseme.

Bêheywani ison çîko kc?

Heywani ke mordemi ca verdê, mordem rûwalê teynabiyana roê hora mireno.

Her waxt çîyo ke yeno sarê heywanu ser, yeno sarê mordemi ser ki. Her çî jümin ra gîredao.

Çîyo ke yeno sarê Hardê Dewreşî ser, yeno domonunê Hardê Dêwreşî ser ki. Sima gune domonunê horê bîmsne ke, hardo ke binê lîngunê dinu dero wela astunê khalukunê maa. Zerê na dina eve roê pi u khalîk, ma u dêkunê ma biyo ve pîrr; naê domonunê hora vazê ke, i na hardi rê hurmet bikêrê. Domonunê horê bîmsnê, çîyo ke ma domonunê horê mîsneme: Wela Hardê Dêwreşî mua maa.

Çîyo ke yeno sarê Hardê Dewreşî ser, yeno domonunê Hardê Dewreşî ser ki. Mordemê ke tûyê Hardo Dewreşî kenê, tûyê riyê ho kenê. Çîke ma naê zoneme ke,

Hardo Dewres mara nêbiyo, ma Hardo Dewreşi ra bime - ma nae zoneme.

Her çi jümin ra giredaew, çitur ke goni jü çêi jümin ra giredana, kena jü. Her çi jümin ra giredaew. Çiyo ke yeno sarê Hardê Dewreşi ser, yeno sarê domonunê Hardê Dewreşi ser ki. Mordem lesa taviyati niyo, o eyra tek-teyna jü lizgeo de qızkêko. Sîma ke lese rê xiravinêni kenê, horê kenê, nu her waxt nia ro.

Nê, roze 've sewe ra têlewe de nêmanenê. Merdê ma zerê çhemunê rîndekunê no Hardê Dewreşi de her waxt weşiye de manenê, eve gamunê granu usar de peyser yenê; roê inu zerê vay dero, o vao ke phêl dano uwa golu, aê saneno ra.

Wastena mordemo beznêsîpi, hardê ma hernaene, sero sarê ho qefelneme.

Hama hometa nu perskena, no mordemo beznesîpê çi wazeno?

Mordem asmeno khewey ya ki taniya Hardê Dêwreşi çitur bese keno biroso - ya ki pêt vostenâ antilopi?

Ma çitur bese keme naynu sîma roşime?

Ma, sîma çitur şikinê ninu bihêrnê?

Yanê ma ke jü pelga xelê mor kerde, dêve ci, mordemo sîpê eve naê şikino hardi rê her çi bikero, çike canê ey wast?

Ma ke wayirê pakiya hewa u bereqiyacna uwe nime, sîma çitur naynu mara hênenê?

Eke gao yavano peen ke kîşiya, azê ho biriya, sîma endi çitur ey peyser hêmenê?

Wastena sîma sero sarê ho qefelneme.

Ma zoneme, ma 'ke meroşime, belka o waxt mordemo beznesîpê eve çhekunê ho yeno, hardê ma ma dest ra cêno.

Ma yavanime.

Hama hukmê mordemê beznêsîpi hukmo de daim niyo; o ho Heq zoneno, heni zoneno ke dina pêro yê deya.

Mordem çitur mua ho cêno, beno wayirê mua ho?

Ma wastena sîma, hardê ma hêrnaene, sero sarê ho qefelneme; Nê, roze 've sewe ra têlcwe de nêmanenê - wastena sîma, surgin şiaene, sero sare qefelneme. Ma tek-teyna u eve haştiye uza maneme. Rozê maê ke pey de mendê inu koti viameme ra, no muhim niyo. Domonunê ma piyê ho vileçewt u warogînae di. Sevkanê ma sermay. Inu pêrodais vindkerdene ra te-piya rozê huyê peen qerez ra viarnay ra, canê ho eve werdisê şîreni u sîmitena alk-holi ağu kerd.

Rozê maê ke pey de mendê yinu koti viarneme ra, no muhim niyo. Hora i jêde niyê. Endi satê peenê, dî-hire zimîstoni omrê ma mendo. Nêjdi i honde aşîrunê pilê ke serê na hardi de mendene ya ki nika eve qelfune qîskêku wertê bîrr u gemu ra biyê ağmey, nêzonenê ke kata şêrê, inu ra jü domon nêmaneno ke, bêro mezêlunê na homete ser, cîrê şia gire do. Na homete ki jê hometa sîma qewetîn u pîrrê omîd viye. Hama çaê vinbiyana hometa horê bîvervine; hometi isonu ra yenê meyda - çîyo de bin ra niyê. İsoni jê phêlunê dengujîyê, yenê, sonê. Mordemo beznêsuro ke Heqê ho jê jü olvoji tey fetelino u qeseykeno bese nêkeno qederê mao wertaği ra woz do, ho cia kero. Beno ke ma oncia ki biraimê. Vincme.

Ma somê, hama çiê zoneme ke, ney belka rozê mordemo sîpê ki dozkeno: Heqê ma u sîma jü Heqo. Beno ke sîma heni zonenê ke, çitur ke wazenê ke wayirê hardê ma vê, sîma heni ki wayirê i Comerdiyê; hama sîma ney bese nêkenê, na dest u bera sîma ra nina. O Heqê isonuno; hem yê beznesuru hem yê beznesîpêuno. Na hard seveta dey qîmetîno; mordemi 'ke Hardo Dewres dazna, kerd dirvetîn, wayirê dey ki dazneno, keno dirvetîn, ey thuay ra say nêkeno.

Rozê yena beznêsîpi ki na dina ra benê vindi sonê; beno ke pêro hometu ra avê.

Mevindê, cılunê ho ağukerê!

Jü sewe yena, sima wertê toz-givirê hode xenekîne.

Hama peyniya sima ke ame, sima ho dîma jü rošta de bereqine vezenê,

kıla naê ki Heq nano pa; o Heqo ke sima ardi riyê na hardi ser, qarar da ke, sima na hardi u mordemê beznesuri sero hukum bikerê, inu bijêrê binê bandira ho.

Ey çaê qararo nianen da, nêzoneme, na seveta ma jü mertala.

Eke pêro gaê yavani amey kîstenê,

pêro ostorê yavani kerdi amal,

eke her kose u komê gem u birru eve boa isoni bi ve pîrr,

osoêna pulunê rindeku ke eve têlê ke qe-seykene (têlê têlefoni) biye qefçil, sima reê niadanê ke,

riyê asmeni ra hêli nêmendê,

birr endi qediyu.

Ostorê ke pêt wozenê inu ra u sayd ra sima destê ho şûtê, teseliya ho gurêta.

Zonenê manê ney çiko?

Na peyniya weşıya, sıftekerdena dî-hire rozunê binu na dîna sero dayna jêde mendaena.

Jü sevevo husisi ra Heq heywanu, birr u gemu, mordemê beznesuri ser ro hukum kerdene dê ve sima; hama kamiji sevev rao, aqilê ma ney ser nêsono, na seveta ma jü mertala.

Beno ke ma bese kerdene no fam kerdene, ma ke bizonene, mordemo sipê hewnê çımay vineno, çı wazeno, sewunê dergunê zımıstoni de sene omıd dano ve domonunê ho, sene gêalu fikrê inu de pêda keno ke, sola i eve çhor çımu roza ke yena aê ser vinderê.

Hama ma yavanimê - hewnê mordemê sipi, çıyo ke o wazeno, marê arezê niyê. Çıke ni marê arezê niye, coka ke ma horê raa hora some.

Her mordem ke çıtur wazeno, va heni weşıya ho bıramo; çıtur ke o bıraunê hora zovınao, heni. Na heqa her isonia; ma , her çı ra ave, na heqe nas keme, cırê hurmet

keme. No çıyo de jêde niyo, çıyo ko ma jümin ra giredano, uwo.

Ma wastena sima ser ro sare qefelneme. Hora 'ke ma qayıl bime, na teyna hardê surgıniyo ke sima marê vad kerdo seveta binê temınati guretena deya. Beno ke ma bese keme rozunê huyê peenu uza eve odet u torê ho bıvıarnime ra.

Beznesuro peen 'ke na dîna ra şı, tek-teyna weşıya dey hondaê ke jê jü şıya hewri serê mergunê bêuzu mende, oncia ki roê pi u khalıkunê mı verê na uwu de, zerê na dar u beri de maneno, weşıya ho rameno. Çıke inu no hard ra haskerdenê, çıtur ke jü domonê de sowe wengê zerebela mua hora haskeno, heni.

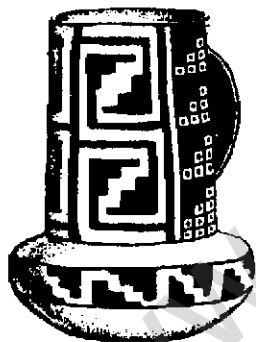

Ma ke hardê ho rot sima, ma ke eyra çıtur has kerdene, sima ki cıra heni has bikerê. Ma ke eyrê çıtur wayır vejime, sima ki cırê hen wayıreni bikerê. Sima ke o guret ho dest, eke o ewro ke çıtur diyo, ey ho viri ra mekerê, sima viri de heni vındero. Ey eve pêro qeweta ho, roê ho, zerebela ho seveta domonunê ho bıseveknê, Heq çıtur ke ma pêrunê ra has keno, sima ki ey ra heni hasbikerê. Çıke ma naê zoneme ke,

Heqê ma u sîma jüyo. Na dina seveta i Comerdi bimbareka. Mordemo beznesipê eve ho ki bese nêke-no qederê mao wertaş ra vozdo, ho eyra cia kero. Beno ke ma oncia ki biraime. Vineme.

Qesê Peyi

"Qesê Veri" ki tede, mi no nuste Alamanki ra çarna Kirmancki-Zazaki² Qesê na nuşti dokumanterfilimê Hemlikanu "Home" ra ceriyê; bungê na teksti de qeseykerdena pilê Beznêsuru Seattle esta. Yanê beno ke na qeseykerdene tam orjinal niya. Çoka ro ke naê sere hurenais esto.³ Hama no çiyê de muhim niyo, çike qesê ke yê Seattle niye

i ki qeseykerdenê pilunê Beznêsurunê binu ra cêriyê. Yanê pêro piya, tek ve tek her çekuye, qesê pilunê beznesurunê.⁴

Jü ki, çixa ke namê na nuşti ca ve ca "mektuve" no pîra, na qeseykerdena. Hama cüavo, hurendia mektuve cêno, coka "mektuve" name kerda.

No nuste di-hire rey çarno 'ra Turki. Hama çarnoğu pêrunê ki hem xêyle kême, hem ki xêyle gelet çarno. Hora mordem gune çiyê ke zonunê binu ra çarniyo 'ra Turki cirê lete ra jêde tivar mekerê; na tum zonina. Na nustey wazon ke biçarni 'ra Turki, morê "Ware"o ke vejino ey de ağme bikeri. Ma, hora ma hata na nejdi teyna Türk u miletunê binu rê guriayme, hevêna bigurime; dina nêrijina!..

Çike no nuste, weşıya no pilê beznêsuru, seveta mi zof muhimo. New serri avê ke mi wendi vi, ho ve ho sas bi vi. Qesê K. Markşi u iye binu niye, yê na mordemu, rama Heqî cirê vo, vejîyay vi. Vijêri ra ewro, peniya cematê endustri / sinai divi vi. Ewro endî penia ey biye areze; ne namê kapitalizm ne ki namê sosyalizm ra, kes bese nêkeno ey rastkero. Zerê sinai de, na sukunê girsunê xerepiyau de kes nêşikino ke cemato de rind pêşano. Kam ke vano, na bena, ya xêgo, ho ve ho xapneno, ya ki zuru keno, mordemi xapneno.

Mî cor vake, mi ke sifte wendi vi, sas bi vi, çimunê mira herşi amey vi. Çike ni qesê zerê mi vi; tî vana qesê khal u khokimunê Kirmanciye vi. Mî heni zona jü khalê de Dêsimi qeseykeno. Xîzir u Duzgî rê sıkîr vo ke, mi i di, gos day. Odet u torê ma, yitiqat u felsefe ma, taviatê ma, qeseykerdena ma, qeder u weşêna ma çixa şiyêrenê jümini; sae ke jê jümini vi! Ma hora Kirmancê Dêrsimi sarêsurê, nê, gelet bi, beznêsurê na hetî nê ke?

² Çimê coreni de niade.

³ Niadê, "Die Erde ist unsere Mutter, Die großen Reden der Indianerhäuptlinge", William Arrowsmith - Michael Korth, Wilhelm Heyne Verlag, München, 1995.

⁴ Çimê coreni de niade.

Şewa Kölni de Qeseykerdena Tornê Bava İvraimi Rayver Rustem Polati

Qomo qewil, ma `ve xê!

Verê coy wazen ke gurekarunê sewe ra vacine berxudar bê. Xızır dest u paunê sima de bo.

Mı wastêne ke, na sewe de sımare rindekiya welatê ma Kırmanciye ra, zonê mao şırın Kırmanekî ra, kulturê mao rengın ra, kilmek ra weşiya home-ta mara qesêybikeriye.

Ilama ci fayde ke, ewe wastene nêbeno, raştiya homete zovına wa. Na helm de ne zon, ne kultur, ne ki Welat verdo.

Her çiyê ma binê destê dısmeni dero. Zonê ma vindbiyaene dero. Welat ma binê lıgunê eskerê Tırki de naleno. Qomê ma wertê hêşiriye dero.

Ma tarixê hode ke niyada, vineme ke, zulm u zorê barbaru ma u cırananê ma ser ra qe kêm nêbiyo.

Mılete ma seweta haq u hukokê ho, seweta serbestiye u haqa cıraniye, seweta haştiye esto ho ver, verva dısmeni dove pêro. Miletê ma tarix de cıranê Hermeniyu biyo, cıranê Kırdasu biyo. Leza serbestiya ho ge teyna, gegane ki, ewe dine piya da.

Çı fayde ke, dısmenê koledari zor kerdo, miletê marê hêşiriya de grane arda.

Tertelê 38 de davadêvê 70 000 Mor-dem qırkerdo. Seyid Rıza u aqêlerê Dêrsimi berdê Xarpet de estê dare. Qomê ma çor hetê Tırkiya ser surgın kerdo, kerdo binê bandıra ho. Miletê ma nıka binê bandıra koledaru de naleno.

Kilmek ra, tarixê dewleta Osmani ra nat Tırkiya de haştiye u cıranên çına. Verva qomê Ma u Kırdasu yanê;

verva Kırmanciye u Kırdistani herv esto.

Ma zoneme ke, Tırkiya de demokrasi çino. Parlamentoyê dewleta Tırki de, miletê ma sero, Kırdasu sero, Eleyiyeni sero qesêy nêbeno.

İson bizano ke, hata nê meselu sero qesêy nêbo, nê meselêy hal nêbê; Tırkiya de demokrasi ra qal nino ra.

Çao ke tede demokrası çino, oca têduştiye u haştiye ki çına. Çoka ke, miletê ma, ewro ki wertê adiri de vêseno, candano.

Dewleta bêbexte roze ve roze ramena dewunê ma u sukunê ma ser, inu vês-nena kena xan u xırawe. Kemere kemere sero nêverdana. Ewe zor miletê Ma u miletê Kırdaşi hurêndiya xora qılaynena ra, surgunê welatunê gerıvu kena, miletı kena macir.

Miletê ma hao zulmê zalımu ver mal u mıkê horta beno, welatê hora beno.

Wacnê. Bizanê !

Çığaş ke, "her miye lınga ho ra darde bena", meste bero reyna dore yêna ma ki. Çoka gere ke poştı juvinidime.

"Kam ke sarı rê herveno, çımunê hora beno". Sitê moa hu biyarê ra hoviri, horê helal kerê. Ho wertê dina alemi de bıvinê, paymal mebê.

"Her vas koka ho sero reweno." Horê, zonê horê, welatê horê wayirêni bıkerê.

Ma çığaş ke hardê Dewrêşi ra durı bime ki, na gerıviye de gere ke gızna Pi u Khalıkunê horê wayir vejime.

Wayir vejime ke, az u uzê ma hêro ra hoser. Cıta hu bıkerô, ê sarı nê.

Gosedariya sımare Duzgın sımara razi bo!

Xızır warê sima şên kêro!

Köln de "Sewa Hovirardena Tertelê Dêrsimi 38i" de Qeseykerdena Serê Camatê Dêrsimi Haydar Beltan'i

Ma 've xêri!
Sima pêro pia xêr amê,
Sare u çimunê ma ser amê!

Ma ewro seveta hoviri-ardena 'Tertelê Kirmanciye yanê Tertelê Dêrsimiyo '38i u yadkerdena Sey Rıza u aqêrunê Dêrsimi ameyme têarê. Dolê Osman u Mewrani Kirmanciye, nêzon çond rey, zof tertele kerda, tertelo pili ki haniyo nika keno, hama ma tertelê 38i sero qeseykeme. Wazeme ke uyo ke zalimu 've pi u khalikunê, ma u dêkunê marê, zov-zeçê marê kerdo, ey hoviri ra nêkerime. Yinu biarime ra hoviri.

Ma zoneme ke, Dewleta Osmani wast ke Dêrsimi bijêro binê bandıra ho. Çê Osmani wast ke sarê Dêrsimi esker bidero, gunê qamçur (vergi) bidero, binê bandıra dine kuyo.

Sarê Dêrsimi serbestiye ra zof has keno. Mordemo Kirmanc qe misaê bindestiye niyo. Coka bandıra Çê Osmani nêwaste. Eskeriye nêşi, qamçur nêda.

Dewleta Osmani 've Dêrsimi ra jûmini de zof sare ont. Xêle da pêro. Dolunê Osman u Merwani çond rey est Dêrsimi ser. Hama besenêkerd, nêşikiyay Dêrsimi bijêrê binê destê ho.

Textê Osmani rijiya; hurendiya Dewleta Osmani, Cumhuriyeti gurete. Cumhuriyeti ki raa Çê Osmani ra şî. Dêrsimi sero zof geyali kerdi, Dêrsimi sero zof qanuni vêt. Dima esker est Dêrsimi ser, pil u wayirê Dêrsimi, aqêrê Dêrsimi qir kerdi. Pizê mau de domonê

SEWA
HOVIRARDENA TERTELÊ
19 - DÊRSIMI - 38

Qeseykerdene

Hunerberzi

Metin-Kemal
Kahraman

Şervan Borlhas
Serdar

Kadri Karagöz
Ozari Şahin

Kurately

Hayder
Rö Dersim

Dia

Wart: 09.11.96
Sate: 16.00'e de
Ca: Rite Feuerwache, Melchiorstr. 3, 50670 Köln

CEMATÊ DE 'SIMI ALMANYA/ DÊRSİM GEMEINDE DEUTSCHLAND
Bostr.6-8, 50a76 Köln Bilet: 15 DM

sowi sungi kerdi. Hêşiriye arde Dêrsimi ser...

Kirmancu sare ronêna, dexelet (têslim) nêbi. Aşiri amey pêser, kemerê este gol, jûmini de sondi werd. Verva zalimunê Tirkû vejîyay, eve çêriye u sefkaniye eskerê Tirkû de xelê da pêro. Pi u khalukunê ma, ma u dêkunê ma zalimunê Tirkû de cengo henen guret dê ke, dîsmenu bile destê ho gaz kerdi.

Sey Rıza, İvisê Sey Khali, Hesê Gêwe, Sahan Ağa, Alişer Beg, Zarifa Xatune, Silo Phit, Qopo Ağa, Xidê Alê Yisme, Qemo Sur, Fındıq Ağa, Murzê Silê Hemi, Hemê Cıvê Kheji, Besa Qere u yê

bini (bese nêkeme ita namu pêruno bîmorime) u yiyê ke bênameyê jê aslanu dapêro. Koê Dêsimi de destani nusnay. Bive hêli, ko 've ko ra nişti; bive heliyê Koê Muzur Bavay, çîmunê dîsmeni vera nêasay.

Rayverê ma, Sey Rıza jü hêliyê kou vi. M. Kemalî rê tîvar nêkerd. Vilê ho dey rê ronêna. Virendiya qomê hode serva namus u şerefê Kîrmanciye da've pêro.

Zalîmunê Tîrku sarê Kîrmancu de bas nêkerd. Wast ke qêla Dêsimi zerê ra vila kero. Taê xapnay, onti hetê ho. Taê hêrnay. Bira 've destê biray ra da ve kîstene.

Peyniye de qomê mara eve deshozoru mordem qîrkerd, pil u aêlerê ma u xêla sarê ma rusnay surgin.

Şêrê Dêsimi, şêrê Kîrmanciyê Sey Rıza u taê aêlerê Dêsimi pê gureti, 16'ê na asma payîza peyêna 1937'e de Xarpêt de eştî ve dare.

Dîma qeleviyay ve Welatê ma.

Phoştîya Kîrmancu şîkiyê. Dar-ber, kemmer u khuçi bervay. Kounê Dêsimi ra endî helî nêperay ra. Her koy sero pepugi wend... Dewi bive yîsîz. Mirçiki bê haleni mendî. Vengê teyr u thuri bîriya.

Dewleta Osmani 600 serri hukum kerd, Asya, Afrika, Ewropa çond sey hometi gureti binê bandîra ho, hama nêşikiye Dêsimî bîjêro binê destê ho. Cumhuriyeta Tîrku ki pêşanaêna hora 15 serri ra tepiya kot ve Dêsimî. Mara esker, vergî, îtat wast. Eve ney ki nêvinet. Dîma zonê ma, zagonê ma, qeydê ma, citê ma, yîtiqatê ma, çî ke

yê ma vi, rîndek vi, hewlî u delalî vi, mara guret...

Hama zalîmunê Tîrku kerd-nêkerd, oncia ki nêşikiyê Dêsimî wertê ra wêdarê. Binê her kêmere de, wertê her komu de, vîreniya her partiye u kome de sarê Dêsimî vejîya.

Peyniye de 38'o newe ard Dêsimî ser. Virende bîrrê ma vêsney. Dîma dewê ma vênay, bonê ma vêsney. Qulê ma kîst. Niada ke oncia nêbeno, dewî kerdî tholî, mîletê ma oncia surgin kerd.

Nîka hometa ma wertê tengiya u hêşîriya henene dera ke, wazênê ke azê ma bîbîrnê.

Zon u zagonê ma, tore u yîtiqatê ma vindbîyaene dero. Na hometa marê nêqîya! Serê na hardê Dewreşî de en hometunê rîndu ra jüye ki yê maa. Hometa ma demoqrata, her waxt serva serbestiye u têdustîya.

Zon u zagonê ma rîndeko, hewlo. Gunê vind mevo. Na nêqîya!

Horê u Hardê Kîrmanciye / Hardê Dêsimî rê wayîr bivejîme!

Jü hometê ke welatê ho kerd vind, rew- herey, eve ho ki bena vind.

Zon u Kulturê horê wayîr bivejîme! "Zon u zagonê ma nun u sola mao!"

"Jü hometê ke zon u zagonê ho kerd vind, roê ho ki kena vind. Jü mordemi ke zon u zagonê ho caverda, azê ho bîrîno, rew vo herey vo beno mêres. Gereke nara têpiya ma racêrîme ra zon u kulturê ho ser, ey bîseveknîme."

Berx u dar vê, wes u war bîmanê!

TARIXÊ ZAZAKÎ SER SEMÎNAR

ŞERVAN BARIHAS

KOM-MAK Cemate misnedarune Kirdaş-Kirmanc/Zazauno. 1993 de ame ronaene. Program u şartnamu sero xeyle misawre bi. Pêyniye de têdustên u serbestêna zon u zagonu, itaqtu, millet u cisnu sero bime hem fikiri.

Gurê mao muhim; misnaena zonunê ma wendexanu kuyo u resmi vo. Naê sero xeyle guriayme. Pêyniye de kirdaşki kewt mektevu, deva-devê serreo Saksonya Cêrene de yeno misnaene. Zazaki u Sorani binê qerari nêguret. Naê de geletia taê ezaunê cemate ma misnedaru KOM-MAK'i biye.

Tayinê eve zerrewêşiyê têdustêna zonû nêwastêne. Fikrê ho jê partiunê Kurdu vi. Vatêne; 'Kirdaşki zonê mao resmîo, ravêr şiyô. Xeylê kitavê dersu estê u.ç.b. Zazay asimile biyê, tirkî qesey kenê.

Qesê çewt u geletiyê ke resnay Mîrxanê Zagoni (Kültür Bakanliğı). Yinu ki qeraro de nêmezê vet ve meyda. "Kurmanci Kurdisch wird unterrichtet". Peê coyî ez ginune piro ke, tayinê haqa made çimeşiyênî kerd. İnu eve ho ki misawre de ma ke na hurê, axiri qewul kerd.

Zazaki u Kirdaşki sero misawre xeylê bi derg u germin. Ezaunê cemati ra

tayine vake; Zazaki sero jêde zonaisê ma çino, mordemê de ilimdarê zonzonağı biyarime, va marê konferans bîdo. Naê dima, ma Phil. Dr. Zilfi Selcan silayiyê kerd.

Dr. Zilfi "Tarixê zonunê İrani de caê Zazaki" sero qeseykerd. Zazaki eve zonê farski, kurdaski, soranki, guranki u zonunê binu mukayese kerd. Na mukayese de ferqê ni zonû eve metodê fonoloji, morfoloji u syntaksi ra kerdî araze.

Ma deva-devê çewres mordemi silayiyê kerdî vi. Eve ezaunê mara dadesê mordemi amey vi. Pêyniye de rind areze bi, hala kam eve çimê ilmi mesela de niadano, wazeno ke şero raştiye ser.

Tayinê vake; Ma iqnâ nêbime. Tayinê va; Ma xeylê çiyô newe misayme. İyê ke eve perspektiv u çimunê partiû ra niadanê, sarehuskena ho peşin ho dave ra dest. Wer-tê ra ju mordem

vejîya ke, mordemekî mesela sero qafike qefelna. O mordem ki wayirê partiyo. Fikrê dey nazar u itibarê pêroyine celb kerd.

Mordemekî va: 'Kirdaşî, Zazau ra her waxt sadaqat wazenê, niya nêbeno. Gereke çimunê ho u mezgê ho rakerê, na mesela de zovina hetu ra şerkerê.

ZAZAKÎ/DİMİLKÎ/KIRDÎ/ZAZA/ZAZACA

SEMINARÉ ROZE / SEMINARA ROJ / TAGES SEMINAR / GÜNLÜK SEMINER

Thema: STELLUNG DER ZAZA SPRACHE INNERHALB DER IRANISCHEN SPRACHFAMILIE

Mijad: CIYÊ ZIMANÊ ZAZAKÎ DI NAV FAMILIA ZIMANEN İRANÎ DE

Tema: TARIXÊ ZONUNÊ İRANÎ DE CAÊ ZAZAKÎ

Konu: ZAZACA'NIN İRANÎ DİLLER ARASINDAKİ

Referent: Dr.Phil. ZILFİ SELCAN, Berlin

Dem/Tarix/Datum/Tarih: 28.09.1996

Seat/Sate/Uhr/Saat: 10.00 - 18.00

Cih/Ca/Ort/yer: Volkshochschule, Stadt Osnabrück
Bergstr. 8, Osnabrück

Rezdar/hazirker/Veranstalter/Düzenleyen: KOM-MAK
Komela Mamosteyen Kürdistan li Zaxsena Jerin
Verein der Lehrer/Innen und Erzieher/Innen aus Kurdistan in
Niedersachsen e.V.

Hora ke nia mekerê, na mesela de xêylê zerar oncenê".

Tekê bini va: "Zazay zeraro jêde oncenê". Juyê bini va: "Awo ke hata nika onto zeraro, nayê ra têpiya ki zerar niyo. Zazau rê çi ke bivo kara".

Mira hêni aseno ke nayê ra têpiya na cemat de piya guraêne xêylê müşkilat kena ra. Karo ke ma hover bidime, ne-we protokol kerime. Gereke her çi ne-we name kerime ke raştiy u dêlmaştiye areze vo.

Hona ke seminar sifte nêkerd, mi ju qeseykerdena rakerdişi kerde. Na qeseykerdene cêra:

Olvoz, heval u gosedarê delali!

Zonê ma u piye mordemi, kamiya u identita mordemia. Na zon de vano, hesneno, lawika ho gos dano, mineta ho keno, movet u kuratu keno. Cîrê wes yeno, cira zewq cêno, beno sa.

Name yi qomî zonê ey ra can cêno, hêni name beno, name vajino. Thomet u inkarê zonu, qomî wertê ra dano we. Zonê ju miletî ke da vira-kerdene, o miletî ki vîleşino ro, darino we. Binê cebr u taziki de xêylê zoni riyê dina ra biyê vindi şiyê.

Wazifê ma malîmu, pedagoğu, zon-zonaoğu, sayiya ilim u irfani de şia u sipî pêser ra cêbare kerdena. Mesela u saredeze qomê ho raştia ilim de areze u zelal kerdena. Zerê qomî de mesela de oloze (çelişki) ke esta, gere misawre bivo. Qesey vo ke, çare bîvînio.

Misawre u tenkit de zagonê demografasi gereke marê rayber vo. Fikir u istiqamet rê hurmet şarto. Qeso xiravî u kal yê wayirio.

Ma malîmê ke KOM-MAK de piya gurîme, wazeme ke eve haştiye, zerrewesîye problemunê qomê ho rakerîme, cîrê huzm bivejîme, derdunê horê çareo de rind u hewl bîvînimê.

VENGÊ MA!

Bêvengiya ma nawa xelêsina.

Qısawetê ma, derd u kulê ma, kêf u şahiyê ma nae ra têpya êndî ênê re zon.

Des u poncê aşma payiziya wertêne ra dime, programê Zonê ma ÇEVRE RADYO 105.7' de şaneno ci.

Mijulayiye, kılami, şamki, lıqoti, persi...Çi çino ke!..

Gelê wa u biraa, de bêrê ma kêf weşkeme!

GOŞ ERÊ NÊ VENGÊ NASKERDİ SERDÊ!

NO VENG VENGÊ TUYO!

NO VENG VENGÊ MAO!

ZAZACA RADYO PROGRAMI

Yok olmanın eşğine gelen Zaza dili ve kültürü üzerindeki kalın sis perdesi artık kalkıyor.

Zaza kültür programı "VENGÊ MA"
15 Kasım 1996 tarihinden itibaren
105.7 ÇEVRE RADYO'da başlıyor.

Cumhuriyet Ca. No: 15, Kat:2, Suna Apt.
PK 80000 Elmadag-İstanbul

Tel: (212)241 04 62 Fax: (212) 241 05 02
Reklam Servisi: (212) 296 40 2

RADIO ZAZA

Ma aġnê programê radoni serva xızmeta zon zagon/kulturê ma virast. Ma ita ġeriyê derime, dewe ra, welat ra, qomê xora durime. Ma zanenime ke dina ewru lete ve letewa. Her ca de lez esto. Qomo ke binê destu dero serva xelasa xo lez keno, dano pêro. Taê qefçilu ve dızdu ra zon u zagonê ma mara tırto, talan kerdo. Ma vanime ke, ni qefçil u dızdu ra zon u zagonê xo rêyna pêyser bicêrime, cirê wair vecime. Coka, nae ra tepiya hêştê de ju saate zonê xode program virazenime u aġme kenime.

Ma werê qomê xode (sımara) lawıku, sanıku, meselu danime arê, raporaju virazenime, dina radonê made aġmekenime, danime gosdaene. Gegame ki hurêndi de veng danime.

Radonê ma sifte 09.02.97 u 16.02.97 de saate 16.00 ra hata 17.00e cerevino. Dima 21.02.97 ra têpiya roca yêniye saate 18.00e ra hata 19.00e Freudenstadt de UKW 100,0 MHz, Baiersbronn de UKW 104,1 MHz, Kabel de UKW 97,4 MHz ra phêldano.

Redaksiyon ra H. Dîlber

Têl:

Qalkerdene: 07441-88222

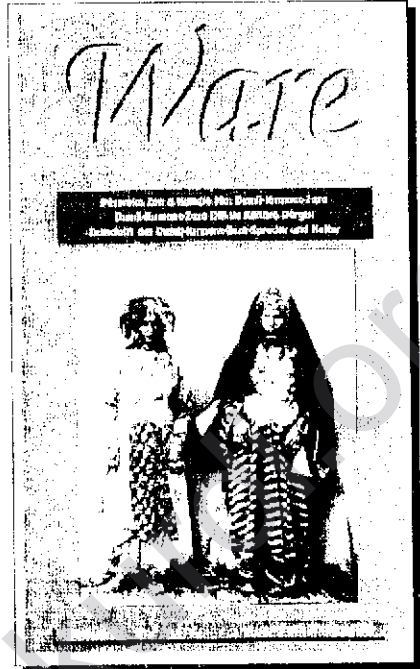
Fakskerdenc: 07441-88223

Adrese:

Radio Zaza

Postfach 1369

72258 Baiersbronn

Adresa Wastene:

Ware

Postfach 1369

D-72258 Baiersbronn

AĞAÊ NISKE

(Sanika Domanu)

ARÊKER: HEQIE MERÇARIJI

Dik ve meri ra niadanê ke teyna weşeni (heyat) çetna, zuvini de biraeni gurete. Pia wenê, pia sunenê, pia souê, pia yêne, pia vundenê.

Rozê meri diki ra vake:

-Bira, bê şime tenê sarunê genmi topkerime, biarime horê daniu sernime. Perozo, endi bine vêsan. Savana?

Na qese diki rê wes ame. Çike dik ki bi ve vêsan. Ewe zerrowes ra cuav da ve bira meri:

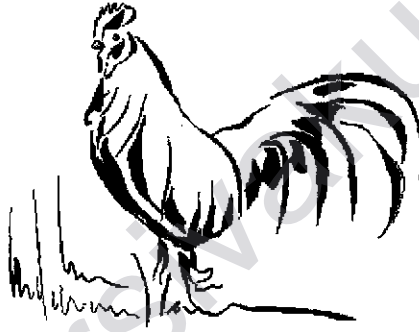
-Ya bira, şime biarime!

Şi lêga. Sarê ke bmdêrê, meri i kerdî top, sarê ke hawaraê, i ki diki nikliye kerdî. Werdêna jû dik u jû meri ra jêde genmî ard hurdîmîne. Hurdi biran niada ke hewro de şia amo've ra. Ard, adir axure de kerd we. Çike, mal u gaê dewe na çağû warû de bi. Xilike die, arde, tede dani nay ve ser. Îyê ke talasê adir u daniu derê, siliya de hewle

vorê. Serê axure qilaşay vi ra, dilapeykerd.

Diki, meri ra va:

-Bira so serê boni, tene luge tirake!

Meri:

-Reê saqunê hode, reê ki iyê mude niade! Lungê to girsê, saqê to iyê mira dergê. Tî so serê boni, lugu tirake ke na dilapey vunderê! Diki, qesa dî nêkerde, şî serê boni. Serê axure lungikerdi, ame

ke, mere thowe caê nêoseno. Ho ve ho vake: »Biraê mî dani werdê, şio ho dardo we. Şêri koçike biarine, horê tenê ki ez burine.«

Dunike de niada, horê koçikê diye. Ewe koçika hora şî ve diarê xilike ke, çî bivêno: Eke bira hao xilike dero. A koçike kuwe nza ra, vost şî ve serê silondi, çika, veng da:

-Qiqili qî qî, qiqili qî qî! ...

Uzara qilancikê vengê diki hesna, perrê ra amê.

Diki ra perskerd:

-Ee! Diko dik, çiko haylemê to yeno?

Diki hêrsın, hêrsın nia cuav da:

-Hu! Erê waê waê, qe qalê derdunê mı meke! Ağaê mıske gıno ve demske ro!

A qilancıke ho ruçkma, perrê ra dere ro şie. Saa ke uza kaleka deri dera, şie nişte ve dara saê ra. Eke heni ax u wax kena, sae qilancıke ra perskerd:

-Ee! Qilancıka perrpılıke! Çiko hên kena?

Qilancıke vake:

-Diko diko serê sılondi dero. Kerdo qie qie, vano: »Ağaê bıske gıno ve demske ro!«

Na vatena qilancıke sero, dara sae hêni ho gızgızna ra, heni ho gızgızna ra ke, taê gılvê ho şikiay, saê ke pıra rê, kemerê ke dorme koku derê, pêro gımay ve uwa deri ro.

Uwa deri perskerd:

-Dara lerzenıke, u çiko ti hên kena?

Dare nia cuav da:

-Kamera gurgureke, dara lerzeneke, qilancıka perrpılıke, diko diki sılondi sero kerdo qie

qie, vano: »Ağaê suske gıno ve demske ro!«

Uwa deri hêrsbena. Hên hêrsbena ke bena ve qolinci.

Daê de kel ame ve uwe ser ke,

horê uwe bısimo. Çıturi bısimo, e ke uwe qolincia. Keli uwe ra perskerd:

-Ee! Uwa xurxurêke! Çaç ti honde gurgurêka?

Uwe vake:

-Uwa xurxurêke, kamera gurgurêke, dara lerzênıke, qilancıka perrpılıke, diko diki sılondi sero kerdo qie qie, vano: »Ağaê diske gıno ve demske ro!«

Keli vake; »Weê! Meê!« Kufa, pısa, ho kerd ve teng. Cêni uza rovar de bi. Bi ve hêrdısa horo, wertê cêniu ro şı.

Cêniu venga keli da:

-Kelo, sebi? Kelo çibi? ...

Keli hêrsın hêrsın cuav da:

-Uwa xurxurêke, kamera gurgurêke, dara lerzênıke, qilancıka perrpılıke, diko diki sılondi sero kerdo qie qie, vano: »Ağaê dızke gıno ve demske ro!«

A uza cêni kewuti'ra ve têwerte, bıroşı mıroşı day waro. Lêy, tençiki, qusqaney dêmday. Taê qav u

qacaxi kopiay, ŝikiay. Taê hermetu ho saskerd, uwa giriayiye verdê ve sngirunê ho ser, ho vêsua.

Gurê ho caverday, bi ve gızktunê horo, nia kerd ve zelemele:

-Ax! Wax! Aĝaê ma ŝil! Ŝêrê ma ŝil! Adirê ma ŝi wel!..

Xevere dewe de-, bır ra-, hêgau de mêgau de-, naverê deri de-, boverê dêri de bie vıla. Bi ve zelemele; talaso de gırebestık kewt ve dewe. Na talase de cêni u çênêkê ozovê ke miyu-, mal u mangu dosênê, naê ke sıt amênikenê, qavi mavi dêin-day. Natu ra, dotu ra, ceru ra, coru ra dewe de, naê ke coinu çarnênê, coinu caverday, erjiay amey. Îê ke hêga çinenê, va-sturiyê ho kuay ve uzau ra. Naê ke gurzu anê, inu ki goligi bınê bari de caverday, voŝli. Hermetê ke nun pozenê, nun soji sero caver da. Dewuzê ke filanu kenê wê, gaê ho nire de caverday, amey. Domonu kaê ho, cêni domonê ho kurıuke de caverday, ŝuanu bıt ra mal caverda, erjiay amey...

Pêro, qırın u qoçe ra dewe voste anê ke, eke bira mereo gmo ve xılıke ro. Xenêkio. Saqê ho çutê asmeni kerdê.

YATOĞE: NIAJNI GULIZARE
CA: PİLEMURİYE
SERRE: 1992

Vergo Vêsan

Rozê, verg bi vêsan, kutra rae.
Nata fetêliya, bota çerêxiya, zaf qefeliya
Rastê saydê nêame, hêrs bi, qariya.
Teseliya xo ke kote, xo pêyser sana rae,
Oxto ke racêro, çimê xo gına ra miya ŝiaye.
Xo est peyê birri, ververê vae,
ju xilê de ame lewê miya ŝiaye.
Vake: »Dür ŝiune nejdi amune,
rastê saydê xuyê wêŝi bine!
Gere ke ez to nıka xorê burine!«

Miye zona ke, verg ae weno,
xo-xode vake: »Aqıl, aqılı ra coro!«
Vinde hala na verg mirê se keno.
Vergi xıl bi ke miyero bo, miye veng fiŝt ra
xo: »Bıra verg, to vengê xuyo wes ra a serre.
vatêne verê dewa ma de lawık miya qerre.
Aê mirê vaze, gonıa miro to helal bo, va mi
xorê bure!«
Se ke hesna vergi goynayisê vengê xo, vake,
»vaji naerê ju lawıka xo«.
Vilê xo avoro kerd, vake: »Wuu! wuu! wuu
wuuu!« Reê direy ke dekernê lawıka xo,
vêjiay lewede kutikê çar dewu.
Nara vergi ser, verg rema ŝi kot qulıka xo.
Tersê xo ke rema, kot'ra rae verg reyna.
Rastê ju qatıra de lenge ame,
vake: »Buri xorê na qatire tek-teyna«
Qatire di ke verg hao dota yeno,
vake: »Bıra verg, tı werdenerê mı wena,
hama eke ke boncê mixê linga mı,
torê beno helal goŝtê mı«.
Verg bi ve mixı ro ke cıra bionco,
qatiri linga xo onte verê pizê xo,
dêve çarê vergi ro, verg bolmıs bi gına waro,
hêsarê xo bi ke, ne qatıra, ne ki kêso.
Reyna phosema phosema kut ra rae.
Vake: »Lao hero her! To rastê miye biya,
miya xo bure! Lawıkevatenê çikê tora men-
da! Rastê qatire biya, xorê bure! Piyê to nal-
bendêni kerda, khalıkê to nalbendêni kerda
ke, tı mixê linga qatire oncena!
Kes çino ke di tenu miro do!
Lewe de ju mordemê vejino, vano: »Ezo nao
ita!« Dano pıro di çüyu, uza ra vêreno ra.

Arêker: Hawar Tornêcengi

LÜYA ÇILEKE

HEWES MIRO

Beno nêbeno. Waxtê de lüye, heş u ju ki vergê beno. Nê hirêmêna jubin de dest biratêni cênê. Lüye heş u vergi ra vana: »Naye ra têpiya ma endê wa u birayê jubini me, nika şimarê ju vatena mi esta. Ewro ra têpiya werden u şimitena ma ki gere ke jubo. Naye ra têpiya qe qırşê ki bêjubini mewerime, wertê jubinde gere ke her çi parekeri me«. Hurdimêna biray vanê: »Waa lüye, no fikrê to fikrê de manqulo, ma ki xora o fikirderi me«.

Waxta ra usaro. Dêşt u koyi pirê nêçirayê. Lüye, heş, verg; kam ke çi nêçirano, zê wa u biraya wertê jubin de parekenê. Jubini ra zaf heskenê. Heş rojê vano: »Wa u biraa! No niya nêşono, ma çi ke anime hama ju derbe de weme, hama xelesino. Nowo ke êno payizo, vırniya made hona serd u şawat esto. Bêrê zê mi bikerê, ma tenê goştê xo ki qarme kerime«. Lüye vana: »Nê-nê bira heş u çıqa baqıla! Tı ke mebê, halê ma sebeno?«

Anê goştê ke mendo, piya kenê qarme, kenê zerê ju kupi. Hardı de çalıke danê ra, kupi kenê zerê na çalıke, serê kupi ki ju sale corde nanê ser, defêna wele kenê ser, nımnenê tê.

Xêlê waxt derbaz beno, herçi ke vera rojanê payıziyê serdi şonê, nêçirê xo ki beno şenik. Nê roja endê pizê lüye nêbeno mird. Lüye se bikero, se mekero gaz baz kena, nêşona nêçir. Lüye çım virdo kupê qarmi. Onci ki tersena

vana: »Eke heş şık bikero mi qarme werdo, ju lame de mi kişeno«.

Ana-bena xo'be xo vana: »Ez qarme buri ki, xora zaf nêwen«. Tabat nêkena şona dızdiya dina kupi vejena, ebe lapa kuna kupê qarmi. Eke tenê bena mird, nafa ki ters lüye cêno. Hama rew, onci kupi kena çala, serê kupi ebe wele nımnenê tê. Fekê xo kena pak. Onci xêlê waxt werte ra derbaz beno, lüye defê musa qarme, qe canê xo nêwazeno ke şoro nêçir!

Dolimêna bêdina şona qarmê kupi vejena, vêrê xo rınd kena mird u têpiya nımnenê tê, feke xo kena pak. Xo'be xo vana: »Mi nafa ki pê dina xapıt u xelesiya ra, hatani dolimêna ki Heq kerimo«. Roji jubini fetelnenê, rojê dide-hirê, lüye nêçir ra kuna duri. Pê xo xapnena, vana: »Nafa ki şenik wen, hona xêlê kupde esto«. Roji vênên ra. Lüye onci rojê şona kupê qarmi ser, eke çi niyado; binê kupê qarmi amo. Ters nae cêno. Vana: »Ez se bikeri - se mekeri! Eke nê vejê ke mi qarme werdo, xelasa mi çına, ni mi kişenê«.

Ters lüye cêno. Vana ke: »Eke nê pê haşar bê, ez se raa xo vejil! Werhasıl ju raye vênena vana: »Ez nê berzi bira vergi ser, çımke verg keftaro khalo, en rındê awa ke na dızdêni vilê vergi rokeri! Kupi ser u binê de çi mendo lêsena. Kupê xo defêna nımnenê tê. Cêrena ra êna niyadana ke, hayê dot ra bira heş u bira vergi ra ênê. Heni qefeliyê ke, heş u vergi ra zon eşto teber,

nêşkinê veşaniye ra raye ra şorê. Qe nêçirê ki nêgureto pê. Eke ê tenê kunê nezdi, lüye hama xo nana re nêweşêni.

Vana: »Bira ez ewro heni qefeliya ke, qe qudimê mı nêcêno ke çiyê bikeri. Hondayê cêra, qe nêçirê ki nêkewt mı dest. Hona ke rewo ma rakume, şodir ma onci şome nêçir.

Heş u vergi xora hemd ra kewtê, se ke lüye heni vana, ê ki heni şonê hewn ra. Lüye nêkuna ra, urzena ra lapê xuyê ke boa qarmi cıra êna u ron pırawo, hewnde soynena cendegê vergi ra, şona bêqisawet kuna ra. Şodir urzenê ra ke, şodir her ca biyo sipê, vare vara, puko xedobo, çım çimi-nêvêneneno.

Heş vano: »Tebera hewa rınd niyo, puko. Ma waxtê qule ra mevejime teber.« Çand roji qule de derbaz benê, rınd ke benê vêşan, heş vano: »Nê-nê waa lüye, hala şo ê kupê qarmi biya, ma xorê astikê berzime fekê xo!«

Ters u xof lüye cêno, onci ki vana: »Wule heni ro bira, ma çıqa vêşanime! Feqet qe qudimê mı çino, wa bira verg şoro kupê qarmi biyaro.«

Verg vano: »Ez be xo kokıma. Ne şikin çalıke bıknı, ne ki şikin kupi pıştkeri biyari ita«. Çarê nêvênenê lüye be xo şona, çalıke dana ra, kupi kena pışt ana verê heşi de nana ro. Heş seke fekê kupi keno ra, çı rakero, bıne kupi ra tungine êna, qe çivikê qarmi zerê kupi de nêmendo. Beno ore-ora heşi. Lortuka erzeno, çimi sare de benê suri, kupi keno berz dano hard ro, kupi keno letê-letê.

Heş vano: »Qarme kami werdo? Eke şıma mıra mevajê, ez şıma hurdimine ki kişen.« Lüye xo kena berz dana herdro, vana: »Qey ez biya kore ke qarmi bêbirayanê xo wena! Qey a ez nêbiya ke, mı vati bi, »qe ma qırşê bo ki gere ma bêjubini mewerime!« Ez naye se şımarê ken!«

Heş nafa çıma ano ra vergi, verg keftaro kokımo qe cayê xora nêlewino, ne ki şikino çiyê vajo. Heşi ra vano: »Tı vênena ke ez nêşkin cayê xora bilewi, ebe no qudim ez se şikin kupi radi qarme buri?« Heş defêna çıma çarneno ra lüye.

Lüye vana: »Bira heş no kar niya safi nêbeno. Qa ma hirêyine ra ju miheqeq no qarme werdo. Bêrê ma jubini boe kerime, qarme kami ke werdo; boa qarmi dê ra êna.«

Seke jubini boe kenê, heş niyadano ke boa qarmi vergi ra êna, tey lama xo keno berz wertê çımanê vergi de dano pıro. Verg ju girine de şono. Lüye tersena, vana: »Bira heş, mı tora nêvake ez çıyo henên nêken!«

Anê, vergi wertê jubini de kenê pare. Ê ki wenê.

Lüye pê heşi u vergi xapnena, nêşona nêçir ebe roja çê de manena. Qarmo ke piya vıraşto, lüye ê teyna wena. Peyjo bêbêxtiye kena vilê vergi ro, ê ki ebe destê heşi dana kiştene, ê ki tey kena pare wena. Peyjo doçikê xo tadana dızdıya heşi, vejina şona xo kena ra vindi.

Eke lüye hona nêmerda şıma ki haşarê xo vınderê ha...

Hirê Haki

(Şanke)

ARÊKERDOĞ: X. ÇELKER

Beno nêbeno paşae beno, lacê de paşay beno. No lacê paşay beno xort. Paşa ano cira vano, lao lao bê bizeweciye. Qom ki nae nia wazeno, suka mı vana paşa lacê xo bizewecne.

Laik nat u dot ra zewac fetelino, thawa serê laiki nêkuno. Thawa ke serê lacê paşay nêkuno, hewnê vineno. Hewnde mordemê cira vano, tı şona filan ca de jü bire ser ra kuna ra, piyaê ano hirê haka dano to.

Lacê paşay şodir urzeno ra, nêrê beno qıswet. Tekneno şono a bire ser ra kuno ra. Hay hay hirê haki enê dinê cı. Hirê hakanê xo cêno. Piyae oca vecino lacê paşay ra vano, nê hakanê xo bıce şo. Şo cao ke ağwe esta oca, bire sero nonê xo hazırke, hona hakê xo bışikne. Hetan non u ağwa to hazır nêbiye hakê xo meşikne.

No ki lacê paşay rê beno qıswet, xo-xode vano, no qêy mıra niya vano? Haka cêno beno bire ser, nonê xo hazır nêbeno. Hakê jü şikneno. Seke bire ser ra haki şikneno zerê haki ra çênê de nazıke vecina. Çêneke vana ağwe, lacê paşay ağwe dano cı. Vana non, non çinêbeno, çêneke mırena.

Şono caê de bin anciya hên keno. Damiş nêbeno ecele ra hakê bini ki bire ser ra şikneno. Nê haki ra ki çenekê vecina ağwe wazena, ağwe dano cı. Non ke wazena, hêbetanê rindekiya çêneke ra xo şaş keno, nono ke têyro

dest ra gineno bire ra. Na çêneke ki mırena.

Lacê paşay dest de jü hak maneno. Ê hakê xo cêno şono nezdiyê suka piyê xo. Şono bire ser ronon ano keno hazır, ağwe ki esta. Hakê xo şikneno, cira çênêkê vecina. Vana non, non dano cı, vana ağwe, ağwe dano cı. Çêneke henêna ke tı vana aşme u roja, zaf rındeke. Vano ez sebikêri? To ita koti bıvınderni? To ke xode niya beri suke, nêbeno. Ez to koti egle kerı ke şori torê kınca bıyari.

A bire ser ra darê bena. Lacê paşay vano bê, ez to veceri na dare ser, wertê pelganê dare de xo weda. Dare ser ra ronışe qe vengê xo meke, ez şon torê kınca cêna, ana.

Çêneke vana tamam. Lacê paşay nae veceno re dare ser, dano ronıştene. Vano qe vengê xo meke hêyan ke ez ama. Şewlê aê dano re bire. No tekneno şono suka piyê xo. Nae rê kınca cêno u kuno rae ke bêro, niya dano ke resê, êlê aşıqa amê, vêrdi ra.

Tı nêvana na êlê aşıqa ra dı tenêy şiyê a bire ser. Oca şewlê na çêneke dore bire. A jüyê vato no şewlê mıno, a bine vato nê no şewlê mıno. Hên şewlê çêneke ser ra do pêro. Çêneke ki damış nêbiya serê dare ra veng do, vato: »Şıma çı danê pêro, şewle şewlê mıno!« Aşıqa jüye biya goni u vato: »Ma se beno mı ki bere lêwê xo!«

Çêneke vato: »To beri lêwê xo çi?« Ae vato: »Ez ki ên xorê lêwê tode vînden, qêy tî mî nêbena? Ma xorê piya mucil benime.« Jüya dae ra jüa ae ra, aşiqe ae qan kena, vecina re dare ser. Lêwê ae de ke caê xo cêna. Çêneke ra vana: »Tî ita se kena, çi cêrena?« Çêneke vana: »Ez lacê paşay ser ro vînden. O şî ke mirê kınca biyaro.« Aşiqe seke na vatene pêhesina, kuna be çêneke ra, çêneke gulp dana be bire ro. Çêneka ke hak ra veciya gîna bire ra, aşiqe ki diyarê dare ra manena. Kincanê xo vecena u lacê paşay ser ro vîndena. Aşiqe bine ki remena şona. Aşiqe ke diyarê dare ra menda jüya siya u sotiya, çiyê rê nêbena.

Lacê paşay êno qaytê cî beno, vano: »Tî qêy niya biya?« Vana: »Sure şanito mî.« Lacê paşay vano: »Çênê çênê na çi sura, çi hewlo?« Vana: »Dare ser ra sure şanita mî, rîndêniya mî şiya.« Lacê paşay ke nae cor ra ano war, niya dano ke hewze de dî gulê hên rîndeki waştê ra. Gula vîsneno, şaneno pîmîkanê xo ver, vano: »Offf, çi boê de weşel!« Na aşiqe têy dana pêro, vana: »Tî ê gula cêna se kena?« Lacê paşay vano: »Erê gulê biyê kewe, mî ki guretê. Tî qêy hêrs bena?« Ano ê gula erzeno, kunê rae.

Xêlê ca ke şonê, nê guli benê çiftê baran, pê ra kunê re lacê paşay dime. Nê şonê, barani nine ra dime ênê, cîra nêvîsinê. Lacê paşay nê barana suka xode teslimê jü kenê. Na aşiqe bena lala, vana: »Îlam ke tî ê barana sere bîrnena. Îmkana xo çîna, tî ine gere ke sere bîbîrnê.« Lacê paşay tede rae nêvînenê, ano ê barana sere bîrneno. Ê barana ke serê bîrneno, goniya nê barana verê çêveri de bena vîla, bena

bağçe, bena qewax. Nê qewaxi hên benê ke, benê zînar. Lacê paşay nêzano, hama aşiqe ke şîya diyarê dare, a zana. Na pê manena, cîra laikê beno. Aşiqe çîxa ke aşiqe, axîri cêniya paşaya, vana: »Îlam ke tî ana nê dara bîrnena derguşê marê kena beşuge.« Lacê paşay vano: »Cêniki meke, tî qêy niya kena! Ma qêy nê bağ u bağçe xo bîbîrnime, hêfê nê qewaxa niyo ke tî vana bîbîrnê! Tî qêy niya biya hare? Bêşuge ke wazena, torê beşuge bîdi ardene.« Vana: »Nê! Îlam ke tî ana nê dara bîrnena, nine derguşê marê kena beşuge.« Lacê paşay ke tede rae nêvînenê, ano xulamanê xo verdano be bağçe, dara dano bîrnaene. Dara ra bêşuge dano vîraştene. Derguşi kenê beşuge, hama derguş beşuge de tebat nêkeno. Tî vana dari canê derguşi wenê. Na niya dana ke imkana nê derguşi u na beşuge çîna, daim kharri u warriya derguşi ya tede, cêna na bêşuga ke dara ra vîraziya erzena tendure, vêşnena. Berdestiya dine ebe adîrê nê dara tendure de non pocena.

Pêydo ke berdestiye şona wela tendure bîrnena ra, niya dana ke nakê de hên rîndeka zerde tede veciya. Berdestiye cêna na naka zerde bena, xanîma xora vana: »Nîa de, tendure ra çi nakê de zerda rîndeka veciya.« Aşiqe qarîna, berdestiya xora xevêr dana u vana: »Bîcê bere berze tever!« Berdestiye nake cêna bena ke berzo, hêfê xo be cî êno, vana »vînde ez na nake beri berzi pençerê pire.« Çê pire, o dotê dine beno. Na teknena şona, nake erzena pençerê pire.

Pire xore jü cîle tenena ra, cîle vîrazena. Na nake çê pire de anciya zê veri

bena çênê de azebe. Hên seke hako ke şıkito cira veciya, êynı hên bena. Hama xo dana we. Pire ke şande cile ser ra urzena ra, şona kuna ra; na êna cila pire ra verê dı veranê xurta virazena, şona anciya xo dana we. Pire niya dana ke cile virazina. Hama nêzanena ke kama êna cile virazena, xo-xode vana, »naa ke bêro cila mina feqıra khokime virazo kama?« Pire mereq kena, şande xo dana we, ere cı pına. Pire ke ere cı pına, niya dana ke qılaşê ustine ra çênê de henêne veciye ke, şewlê xode cile virazena. Eke şewlê xode cile ra verê dı veri virazena, urzena ra ke şoro xo wedaro, pire pêy ra porê ae pêcêna, vana: »Tı çı esla çı cısna?« Çêneke vana: »Daka pire, qe ne hewl ne xırab, çiyê qesêy meke. Tı maa mı, ez çêna to.« Pire vana: »Tooww! Tı be na rindeniya xo ke bena çêna mı, ma ez be na khokimeniya xo qêy maa to mebi!«. Piya cıla xo virazenê, piya cıla xo birnenê. Tabi nata, bota vacino ke, çêna pire esta, azeba.

Paiz ke êno lacê paşay astoranê xo kenno vıla. Her kes êno jü astorê de lacê paşay cêno beno ke zimistani weyikêro. Na çêneke ki maa xora vana: »Daka pire, şo tı ki jü astorê de lacê paşay biya, ma qaytê cıkerime.« Pire vana: »Nê vereka mı, ma ma çı bídime cı? Ne vaşê ma esto, ne ki thawaê de ma! Ebe çınay weyi kêrime?« Vana: »O aydê to niyo, ez qaytê cı ben. Tora ki qe çiyê nêwazen.« Pire vana, »temam« u teknena şona. Vana: »Astorê ki bídê mı, ez ben qaytê cı ken.« Pêro be pire huynê, vanê: »Pirê ne vaşê tıyo, ne ki ewkê tıyo, tı se qaytê nê astori kena?« Pire vana: »Ez ben, ez qaytê cı ken. Se qaytê cı ken şumarê çı?«

Anê, astoro ke êndi teqate ra kewto, danê cı u vanê: »Bero, şı şı, ame ame, thawa nêbeno!« Pire astori cêna bena çê xo.

Na çêneke destanê xo şüna; beno nefel, beno cew, beno her çı. Benê danê astori, astor weno, hên beno ke beno zê haki. Astor beno zê haki, nafa ki wusar êno, lacê paşay vano: »Şime astoranê xo topkêrime.« Xulamanê xo ruşneno suke, astoranê xo dano topkerdene u vano: »Jü astorê ma ki çê pire berd bi, hela perskêrê esto çino?« Xulami şonê çê pire astori wazenê.

Pire çêneke ra vana: »Tı zana ewro lacê paşay astoranê xo keno top. Xulamê xo ruşnê ke astori berê.«

Na şona goşê astori de vana: »Ê amay ke to berê, tı warogine. Hên waroginae bımane, suka paşay têde piya bêro ki, tı rameurze! Daka pire vaco, »jü çêna mı esta, wa a ki bêro, belka a urzena ra.« Ez ke ama, mı ke linga xo dê tora u tora va, »De raurze! çı zê wairê xüyo bêbexti gına waro!« tı hona qilê serê xo be«.

Pire ra ki vana: »Daka pire astor ke nêuşt ra, tı şo lacê paşay ra vace, »jü çêna mı esta, wa a ki bêro, belka a urzena ra.« Lacê paşay ke va »wa bêro«, tı vace, »xulamê to gereke verê çêverê mara hêyan verê çêverê tawli texte kerê, citê ki merasa biyarê linga çêna mı kerê ke, wa a pê bêro.«

Raşa ki xulami se kenê astor nêurzeno ra. Suke têde êna pêser, anciya ki astor caê xora nêlewino.

Pire lacê paşay ra vana: »Jü çêna mı esta, wa a ki bêro, belka a urzena ra.« Lacê paşay vano: »Êna bêro!« Pire vana: »Xulamê to gereke verê çêverê mara hêyan verê çêverê tawli texte kerê,

cîtê ki merasa biyarê linga çêna mi kerê ke, wa a pê bêro.»

Lacê paşay vano, »hala hala na pire çiko niya tare ture qesêy kena?« Vano: »Ma, biyarê texte kerê, wiy ma texte çetno çiko!« Xulami anê verê çêverê pire ra hetan verê çêverê tawli texte kenê. Cîtê ki merasa anê danê pire. Pire cêna bena dana çêna xo. Çêna pire kena pay u qırp qırp qırp şona. Çêneke hên rindeka ke! Şona lêwê astori, cıra vana, de raurze çî zê wairê xüyo bêbexti gına waro, hard de menda!« Astor ca de qilê serê xo beno. Astor qilê serê xo beno hama, na vatene ki lacê paşay rê bena qısawete, vano, »ez lacê paşay bi na ki wertê nê miletî de mura niya vaco!« Xulami astori cênê, kenê wertê astoranê bina teknenê şonê çê.

Lacê paşay ki şono çê, cênîya xora vano: »Cênîki ewro çênanê suke top ke, hem pırç bıwarê, hem biresê, hem tadê. Hêyan şodir her çî gere ke bıqediyoy. Ez şodir cên, şon çulagi ser, şala dan vıraştene. Her çî gere hazır bo.« Cênike vana: »Ma no têde wertê jü roce de se bibo? Ez wairê domaniya, karo nianên nêbeno.« Lacê paşay vano: »Cênîki koti ke çênê estê top ke!« Cênike endi ana herçi çênê ke estê-çînê têdine kena top.

Çênê vanê: »Çênê de daka pire ki esta.« A vana: »De! Çêna daka pire şıma anê çî?« Çênê vanê: »A ki jü hevala.« Na vana: »A nêzana pırç bıvaro.« Çênê vanê: »Wa bo, axiri a ki êna ya pırç dana ma dest, ya ağwê dana ma, ya ki marê çayê nana ser.«

Şonê ae ki anê. Tai nanê ro şana varênê, tai rêsenê, tai ki tadanê. Xêlê ke şewe şona, çêna daka pire vana: »Endi

nao desteşodiro şanikê ra meselê ra qesêy bıkerê ke, ma ranêkume. Ma hewn ra nêşime ke, hem bıvarime, hem bîresime, hem tadime, hem ki xorê muciliye bıkerime.« Cênîya paşay vana: »Nê nê, muciliyê çina, kar bıkerê! Qêret kêre bıqedene ke, lacê paşay şodir şono çulagi ser, şala dano vıraştene!« Na vana: »Ma, qesêykerdene de çî esto? Ma hem qesêy kenime, hem ki karê xo kenime. Nika hêyan şodir ke kar bi tamam, endi tı mara vana çî? Tı şodir bê, mara rêşê xo bıwaze!«. Endi her jüye çiyê qesêy kena dore êna çêna pire. Çêna pire ki sere ra hêyan pêniye, seke hêyan nika amê vatene (nustene), her çî qesêy kena.

Tı nêvana lacê paşay ki xo do we! Ebe na qêyde kerdenanê aşiqe heşneno. Pêhesino ke na aşiqe çî ardo dine ser. Şodir ke beno pa, lacê paşay hawt qatıra keno vêşan, hawtine ki keno têşan, aşiqe nine ra girê dano u qatıra verdano ra. Hawt roc u hawt şewi miradê xo u çêneka pire keno.

Qesêykerdoqe: VARTO RA AMIKA HECIRA

CA: ALMANYA

WAXT: USARIYA VERÊNE 1996

ŞIWANE U KÊYNA PAŞAY

Koyo BERZ

Wextê dı sukda Çêrmugi dı Paşayê dê Osmaniyano bol zulimkar beno. Bı namedê Xezala kêynayêda neya heştês serrê bena. Rojê na kêyna ney bı gend

ninan sero bena şan, labirê çı fayde kî nê ne raştê kêyneki u ne zi raştê şopta cı yenê. Na kêyneki zi ê mêşan miyan dı, ê ko u kerran sero xeylê gêyrena ê

xızmekar u pawitoğandê xoya piya nişenê estorandê xo u şinê teberdê Çêrmugi sey dı u gêyrayeni. Dı a gêyrayeni dı pawitox u xızmekarê cı raştê Kosbesê yenê u kewnê ay dimi. Dı a dimikewteni dı ê pêra aburênê u a kêyna Paşay dı ê mêşandê gur u gırsan miyan dı bena vini. Bahdê fetulnayeni dı Kosbesi nê gêyren-nêgêyrenê kêyna Paşay nêvînenê. A roji bı gêyrayena

merdımandê xo. Labirê a zi inan nêvînena. En bahdo tesla cı kewna. Tersandê heş u vergan ver, cın u cınawiri ver estora xoramena u hetnaya şina. Dı a şiyayeni dı şani ser, koyê vero, layê kişta bolêda Çarwan vinena u estora xo hetê a bolda çarwana ramena u şina. Yena nezdi bolda çarwan kî, şiwaneyê ê çarwan a la vero siyê sero ronışto u o yo luli cıneno. Siya kî sero ronışto

beno, verê a siyeri zi dola awı bena. Zerqanê tijida awaşiyayeni xo dayo a awı ro u a awa berqena. Na bêveng, bı nermikêna estorda xora yena war u hêdi-hêdi yêna hetê nê şiwaniya şina. Tı nêvanê derd u khulê şiwani heruni ra luwayê, têra biyê, ey zi ê derd u khulan ver luliya xo kerda surı u o yo cineno. Vengê a lulida ciya bari kewtê ê koy u kerran, dar u mêşan ser.

Dı a cinayênda luli dı, çorşmey ra çend teyr u tur u heywanê bêzerari estê heme ameyê o çorşme, serey xo berz kerdê u ê yê goştarêya a lulicinayênda ê şiwani kenê. Dorman ra ne arwêşê, ne malmalokê, ne koter, zerec, bewranê gemı, teyrê bini u ne zi ê çorşmey ra u a doli miyan dı kesey awi u masey mendê, hemini serey xo cayandê xora berz kerdo, qul u halinandê xora veto u ê yê bı kêfweşeya goştarêya vengdê a lulida ê şiwani kenê u vengdê ay vero xorê kaykenê. Mase u keseyê awi miyan dı, bı gipi-gipa govendı girêdanê u a awi miyan dı şinê u yenê. Teyr u turi dar, siy u cayandê berzan sera perzaneyê xo akerdê u ê yê pîrpiznenê u xo hêlkenê. Arwêş uê heywananê binan zi goşmey ra linganê xoyê verênan hewadanê hewa u kaykenê. Teyr u turo werdı zi bı wiçi-wiçda xoya vengê xo keno tewerdê vengdê lulida ê şiwani u ê zi bı eya piya dêri kenê.

Xeylê wext na kêyneki ney peydi vinderêna u goştarêya cinayênda lulida ey kena. O mabên dı na kêyneki bena aşiqê ê şiwani u cinayênda a lulida ey. Çend gami dıha hetê neya erzena u yena nezdi ney. Kozê adirdê heskerdenı kewno zerida nay u zey koziga zeriya cı heskerdenı ver veşena. Dı o

sire dı lacek şewqê a kêyneki a awi u ê zerqandê tiji miyan dı, xo pey ra vine-no. A vinayeni dı doşida xoya çepı ser milê xo çerx keno u winêno ay ra. Seni kêyneki bı çimandê xoya vineno-nêvino, zano hewn u xeyal niyo. Hima bı çapikêya, bı lez u beza werzeno xo ser u dı gami hetê kêyneka şino. Wexto kı no hetê kêyneka şino, kêyneki zi dı gami hetê neya erzena u yena ravêy. Mabênê nê wirnan hendê gamê maneno. Lacek cayê dı, kêyneki cayê dı zey putana manenê u xori-xori çıman bı ra winênê pêra u pê birnenê. O sire dı asmin ra zey guledê virusıkda amnaniya, kozê adirdê heskerdenı yeno u kewno zerida laceki u zeriya cı zey palaxda amnaniya veşeno. Bahdê zerikewtenda ê guledê eşqi, lacek xeylê wext bêveng maneno u winêno na kêyneki ra. Nêzanê çend seati ninan serra ravêrenê, dınya ninan sero beno tari u aşmiya pancêsi serey xo hewran bı ra vejena u şewqê xo dana çorşmey. Bı ê şewqdê a aşmida pancêsiya, o dınyayo tari ninan sero beno roşn u roşnayi. Ma vajê hirê seati, şıma vajê panc seati bı, no hesaba wext ninan serra ravêreno, hewna zi nê aya nêbenê, winênê pê ra u pê bı çimandê xoya birnenê. Zeriya dı nê wirnan dı bena bılıqı-bılıqa adirdê heskerdenı. O mabên dı lacek xo arêdano pêser, kêyneki ra pers keno u vano, »Tı kama, tıya kotira yena u hetê kotiya şina? Tı cina, tı meleka yan zi insana, karê to tiyadı çiçiyoyê?« Dı a perskerdenı dı kêyneki zi xo arêdana pêser u wına vana, »Ez ne cina, ne zi meleka, ez kêyna paşadê Çermuga. Ez, xızmekar u pawıttoxandê xoya, ma xorê bı estorana ameymı gêyrayênı. Dı a gêyrayênı dı Kosbesê vijiyê ma vernı,

merdımanê mı şana a Kosbesi dımı. Dı a fetılneyêni dı ma pê kerd vını. Mı zi salme Estora xo ramıtı u ez ê mêşı miyan ra vıjıyaya. Bı amyayêna, amyayêna raya mı koyê tiyaya. Mı bola çarwandê to dı, xo bı a ya gurêda u ez ameya to hetı. Heme ney ra ibareto u hendayêno. Ez zi zey to insana. Esto se qederı ez hetê tiyaya, hetê toya arda« vana, destê xo hetê lacekiya derg kena u destê ey tepşêna. Sıfte lacek zahf terseno u şermayêno. Bahdo ters u şermayêna cı ravêrena, no zi desto xo yê bini erzeno miyanedê kêyneki, kêyneki vırarı keno u pêşêno cı ra. Kêyneki zi pêşêna eyra u wirna benê jew beden, jew ten. Bahdê pê vırar-kerdêni u pêşyayêni, lacek kêyneki rê vano, »Nıka tı bol biya veyşan, hadê ma şırê xorê çiyê hadrekerê u burê«.

Nê lacek u na kêyneka veri şınê a bola çarwan arêkenê pêser u benê kenê kafê miyan. Estora kêyneki zi anê ê kafi miyan dı gurêdanê. Bahdo lacek şıno çend miyan doşeno u şıtê cı ano. Dısmala xoya nani xo miyane ra akeno, rakeno xover u Ellay (Homa) çıçı dayo wenê u şıtê xo şımenê. Pizey xo kerd mird tepeya, lacek kulavê xo erdo rakeno u nê sero rakewnê. Şıma zanê "adır u barutiya pê kıştı nêbenê!". Hele nê adır u barutiya temasê pê bıkerê. Çıçı beno se a şewı beno. Zekı cordı virusıkı bıkwewo u biro war, o hesaba nê finê ra benê heskerdoğê pê u a şewı benê ê pê.

Gırwe gırwıra ravêreno, diha dınya zi biro nêşeno verniya ninan bıgiro u ninan vero bend bo. A şewı hetan şewra nê pêvırarı dı pêşênê pêro u pêra heskenê. Çend pêşênê pêro hendı zi adırê

heskerdeneyda ninan beno vêşı u beno gur. Wirna bı ê pê tepeya, ters u xofê kewno laceki pize u xo pize dı vano: »Mı se kerd, ya nêbo kı Paşa pê bıhesıyo u biro serey mı yan zi ê ma wirnan pıro do« Bahdê na fıkrıyayeni, xo arêdano pêser, Dımileyda xora cesaret gêno u xo pize dı vano, »La se beno wa wını bo. Ez lacê Dımiliyana, ezo çıçı ra tersena! Do çı qeyamı do bıqlayneyo sewa bıqlayneyo, xem çiniyo. Seredê nê gırwi dı merg zi bıbo, minetê xo çiniyo«.

Beno şewra no kêyneki rê vano: »Nıka may u piyê to u heme merdıme pêrdê toyê heme ca dı geyrên to. Nıka heme meraq dı mendê u seferber biyê. Vanê eceb çıçı ameyo cı sere dı, çıçı niyameyo. Nıka şınê koti hemını ancenê ifade u adır pernenê«.

Kêyneki vana: »Seni beno wa wını bo, ez nêwazena tora abırıya. Neyı tepey a deqeyê ez nêşena bê to pırr kera u wextê xo ravêrna. Tora abırıyayeni mergê mın«.

Lacek vano: »Nêbeno, vanê tı şıra. Eger birê u ma wirnan na gema piya bıvinê, do ma wirnan zi bıkişê. Eger tı şıra beno çiyê ra şıuphe nêgirê. Vanê qandê ma wirnan zi tı na juwerı bıkerı. Vanê tı nay zi bızana tora abırıyayeni mergê mını zi. Labırê qandê rojandê vernıda ma şıyayêna to lazıma, hetan kı ma xorê pilanê vırazê u piya tiyanan ra bıremê. Tı newe werzı estorda xo nışı u şêri, bahdo ma do cırê çareyê bıvinê«.

Lacek kêyneki nano estorda cı ser, ray mısreno kêyneki u kêyneki keno ray. Kêyneki raşt bı raşt yena Çermugi.

Şina kî çî şîro, piyê cî ordiyê kerdo hadre, heme eskeri seferber kerdê u ê yê kenê ray kewê u birê bigêyrê ay. Piyê nay seni nay vineno, kêfê cî beno weş, ordiyê xo peydî açarneno u şîno pêşêno na kêynekda xora u ay gêno beno kêye. Kêye dî nay ra pers keno u vano: »Kêyna mı seni bî, çîçi ame to sere dî u ewşo to koti dî kerd şewra?« Kêynekî mesela cîrê sere ra heta bin vana u wîna ramena: »A vînbîyayêni dî ez raştê şîwaneyê ameya, ê şîwani heyatê mı reyna. Emşo kafê miyan dî ez ey hetî menda, şewra rewê zi ey ez naya estorda mı ser, ray mîsnê mı u ez kerda ray. Ez zi a raya kî ey murê vatîbi a ray ra raşt u raşt ameya«. Paşa pers keno u vano: »Ey destî xo na to ya, nêna to ya?«.

Kêynekî vana: »Çî mûnasebet, qe nezdi mı zi niyame u teba nêkerd mı. Zey way u birayana ma pê dî mehmele kerd. Xora heta şewra tersan ver hewn mı çîman nêkewt. Şîwane zi merdîmê do zahf pak bî«. Paşa vano: »İşte no rîndo, ey destî xo toya nenayo. Ez zana ma tî kêyna kê ya, xo teslimê ê pisandê heraman bîkera. Ê çîçiyê kes inan merdîm bihesîbno u bigiro piyase!« Kêynekî xo pîze dî vana, »Tî xorê vaji, ez zana senîno!«

Wexto kî kêynekî laceki ra abîrêna, cîrê vana, »Senî beno wa wîni bo, ez do fina peydî bira u to bîvîna«. Lacek zi ayrê vano. »Ez do zi hergî rojî bahdê êrî to na la vero bîpawa«.

Bahdê dîna rojan kêynekî pêrdê xorê vana: »Keko ez nêwazena kesî rê dêyndar bîmana. Ez wazena kî şîra ê Şîwani bîvîna tay perey bîda ey u dêynê ey bîda. Ey heyatê mı reynabî qandê coy zi ez cîrê deyndara. Ey ra

nêbiyayê eceb a şewî çîçi do biyameyê mı sere dî u ez do kamci cînawîrî rê êm biyaye.«

Paşa vano: »Dêynê çîçi kêyna mı, ma tî nêzana ê heme destandê ma bindîrê, mecburê bewnîrê mara u ma bîpawê. Vanê tî na juwerî rînd bîzana, êmecburê ma Osmanîyan rê xîzmet u koletey bîkerê u bigeyrê ma destan vera. Eger çiyê biyameyê to sere dî, inan zanayê mı do çîçi biyardê inan sere dî. Mî do ê dewê Dîmîliyan heme erdo jew kerdê, panayê u bîweşnayê. Ê zanê ma Osmanî çîçi anê inan sere dî u inan seni xo lîngan bîn dî pelîxnenê pêser u henîqnenê. Deyn-meynê ma hemver inan çîniyo, deyndarê se ê marê deyndarê.

Kêynekî vana: »Senî beno wa wîni bo, ez zey to nêfikîrena, vanê ez şîra, ê Şîwani bîvîna u ê deynê xo bîda. Eger ez nê deynê xo nêda hewn mı çîman nêkewno u ez do tîm ey sero bîfikîriya. Wexto kî ez bîmîra zi qandê ê deynî çîmê mı do akerde şîrê.«

Paşa vano: »Tî zana kêyna mı, madem wîni yo ez çend merdîman dana to hetî, wa to bigîrê u berê ê şîwani hetî, deynê xo bîdî u bêrî. Labîrê vanê tî ey hetî vêşî nêmana u qîsey nêkera kî, rî nêgîro. Eger ê finê rî bigîrê dîha rîka xo kesî ra nêvîradanê«. Kêynekî vana: »Keko tî meraq mekî, ez vêşî nêmana. Peran dana cî, berxudarêya cî kena u ageyren yena«.

Kêynekî u çend pawîtoğandê cî ya nişenê Estorandê xo u yenê laceki hetî. Amey resay Şîwane dî tepey a, kêynekî pawîtoxandê xo rê vana: Şîma tiya bîpawê ez şîra nê Şîwani dî

çend qisey bikera, perey bida ci, cirê berxudar bî vaja u bira ma şîrê. Pawitoxê kêyneki hebê durî dî vîndenê, na şîna bolda çarwan kışta laceki vî-nena u cirê vana: »Piyê mî nêwaştê ez bira to hetî. Labirê mî deyndareya to kerdî behane u bî zora o kerd razi. Eger piyê mî bizano qandê to u heskerdeneyda to ez ameya to hetî, him serey mî u him zi ê to dano pîro.«

Vanê ma se bikerê, se nêkerê, nay rê çareyê bîvinê? Bê remayîşî çarenadê ma çîniyo. Lacek vano: »Ez zi fikîrdê to dî ra, bê remî rayna u çarenadê ma çîniyo.« Vanê ma na sukîra, muntîqa Çermugî ra bîremê u hetnaya şîrê. Kêyneki vana: »Wexto kî ma bîremê ma do hetê kotiya u kamcin kışta şîrê. Ma şîrê koti piyê mî do ma bivîno u serey ma pîro do. Tî zanê desto Ordîdê Osmaniyan zahf dergo u heme ca reseno.«

Lacek vano: »Wîni niyo, cayê esto ne destê pêrdê to u ne zi destê ordîdê Osmaniyan reseno cî. Ma do cirê rayê bîvinê u bîremê şîrê o ca.«

Kêyneki vana: »Peki o ca kotiyo, seni ma do şîrê o ca?«

Lacek vano: »O ca Sêwrega xopana, war u mekanê Dîmîliyan, bext u textê paşadê Dîmîliyanê Osman Paşadê He-ciyano. Wexto kî ma xo Sêwregî resnê ma do bireyê. Kêyneki vana: »Seni u çî hesab a ma do xo Sêwregî resnê? Wexto kî piyê mî ferq bikero u pey bizano kî ez remaya, en sifte o do raya kışta Şêwregî u Diyarbekîri bîgiro kî, ma nêşîrê ê cayan.«

Lacek vano:

»Çarey ey zi esto. Çiyo kî cirê çare u ray nêvineyo çîniyo. Bes wa kes bî-zîm bo u bîwazo çîye cî dest nêreyêno.« Kêyneki vana: »Peki a ray

kamcin raya?« Lecek vano: »Tî newe pîro dî u şo wa şîpê nêgirê u pey nezânê. Filan rojî bêri filan ca, ma rayke-wê, bîremê u şîrê. Wexto kî ma kewtî ray, ez raya torê vana, a ray u o çare çîçîyo. Newe vêşî ma nêşenê qisey bikerê u pê sere finê. Hadê şori heta kî pawitogânê to hut nêgîroto u nêkewtê şîpê. Şori u filan rojî bêri ez u to no ca dî pawena.«

Kêyneki tay perey dana laceki, bî vengê do berza cîra xatîr wazena u dana pîro şîna pawitogândê xo hetî. Nê nişenê Estorandê xo u peyser kewnê ray u yenê Çermugî.

Bahdê gendna rojan kêyneki boxga xo, tay antuni u perey, dî estori gêna u bî xîrxîzey u nîmitena kêyera remena u yena laceki hetî. Laceki xo ra verîra hadreyeya xo dîbî u jewnâ herunda xo dî kerd bî çarwan ver u heme şare çorşmî tembe kerd bî kî, wexto kî Paşa u eskerê cî birê cirê nêvâjê u o kî çarwan veroyo vajo o şîwane ez a kî, şîpê nêkerê kî bî ey a remaya. Kêyneki yena şîwani hetî nîna, nê wîrna nişenê Estorandê xo u kewnê ray. Kewnê ray nêkewnê kêyneki laceki ra pers kena u vana: »Ma do hetê kotiyo u kamcin kışta şîrê?«

Lacek vano: »Qandê kî ma şopa xo vînikerê, ma do tîya ra xo viradê Fîsey-nî, Sersapî, Axîrmat, Kaf u kemera warbê u şîrê Mextele dî bibê meymanê Babodê Baboyan u Qazan, xo berzê bext, namus u camêrdêyda inan. A ray u ê cayê kî ma şîrê, cay asiyê u rewrewî raya kesî pa nêkewna u kes nêwetano şîro ê cayan. Şarê ê cayan heme şarê sirguneyo fahm keno haldê remayan u ê xerîban ra. Mextelîjî do

ma meyman kerê, wexto kî ma bîwazê wîja ra ray kewê u hetnaya şîrê ê do marê rayberê bikerê u ma bîrîşê. Eger ma bîwazê raya xo vîkerê yan zi ravêrê overdê roy, ê do biyarê gemiya dewda xo u ma ravêrnê overdê roy, dewda Hilêmi. Wîja ra ma do ravêrê Gudayîgi, Gudayîgi ra ravêrê u şîrê Alduş dî bibê meymanê şardê Dîmîliyan. Dîmîli bîzanê ê heme yenê kîştênî zi ê bêbextey nêkenê u ma nêdanê destandê neyar u dîşmenan. Tî zana verê heme çi piyê to do bîgiro raya mabêndê Sêwregî u ê Çermugî, raya mabêndê Diyarbekîri u ê Cermugî u şewqiyatê eskerandê xo bîrîşo ê cayan. Hezar serî ravêro o nêzano ma na ray girota u ma kewtê a koy u keran, dew u xîrabandê Dîmîliyan. Alduş ra ma do xo vîradê verdê dolda Rodê Hedroy, Roy vera vengê veyndê noverdê Ro gemiciyandê dewda Hedroy. E do birê u ma ravêrnê overdê roy, dewda Hedroy. Ma do şîrê a şewî bibê meymanê Hedroyîjan. Roja bîni ma do Hedro ra ray kewê şîrê Girgomezi, Seyrange, Kewkulik, Herbilos, Bitiki, Cahvi, Sepetwêran u xo bîresnê war u mekandê kêy Kosan u bibê meymanê inan. Bûmi cemê nan u şamiyaê camêrdan. Vanê zahf meşûra meyman hewadayenî u werdena kêy Kosan. vanê kêy inan tim pîro, kêy raywan u meymannano. O kêye ra keml nêbenê meymanê inan. Ê zahf qedir u qîmet danê meymanandê xo. Ma do inan rê vaji mesela xo, ê do bîwazê marê ca bîdê a dewda xo dî. Biro hesab ma do ca bê inan hetî, eger nîro hesab, bahdê meymaney ê do wîja ra ma bîrîşê Sêwregîda Xopanî. A şewî ma do bibê meymanê Xanwanandê Sêwregî u rakewê ê xanan dî. Qandê kî ma bîşê

şewê teniya bîseredê xoya bîmanê u pê vîranî kewê, vanê ma şîrê ê xanan. Ê meştêri ma do xanci ra pers kerê qers u qonaxê Osman Paşadê Heciyan. Xanci seni başnawo ê namî, qandê kî çîmandê inan kewo, do veyndo paytonê, ma paytonî sermo u bîrîşo kêy Heciyan. Ma do şîrê xo berzê bext u namusdê kêy Osman Paşadê Heciyan.

Vanê ne Ordîyê Osmaniyan u ne zi Alayiyê ibram Paşadê Millîyan nêwetanê dekewê mîntîqada inan. Vanê şew u roj hemver ninan, Sêwregî pawanê keleşê dîmîliyan.

Wexto kî ma xo Sêwregî resnê u berzê bextê Sêwregîjan, o wext kes nêwetano marê çiyê vajo u biro destê xo maya no.

Rayo wexto kî lacek raya şiyayenî vano, ê vatenanê xo kenê rêz u inan kenê dêri u wîna rameno:

*Yarê, yara mi desto xo bîdî destê mi,
Bêri ma wîrna destanê pê tepêşîmî.
Qolan bî qolanê nê dew, ko u destan,
Jew bî jew piya doşbê u bîgeyrîmî.*

*Lê destê xo bîdî desto yardê xo,
Ma kemera warbê şîrê Mextele.
Bîbê meymanê Babodê Baboyan.
Bûmi nan u şamiya ê camêrdan.*

*Ê meştêri ma do gemî ra ravêrê, şîrê
Hilîmî dî xo berzê bextê Hilêmiyan.
A şewî inan rê bîbîmî meyman,
Ê do bîgirê qedrê ma Xerîban.*

*Ma do koy u keran xo pey dî verdê,
Wîjara xo bîresnê Sukda Alduşîjan.
Xo berzê bext u textê ê Dîmîliyan,
Beno ê ca bîdê ma xerîb u raywanan.*

*Wîja nêbo ma do xo vîradê verdê roy,
Bîmî verdê dolda rodê dewda Hedroy.
Vengê veyndê mi gemiciyandê wîjay,
Gemuci do birê ma ravêrnê overdê roy.*

Ma do şîrê xo herzê bextê Hedroyjan,
Qandê heskerdendu ma nê wirna yaran.
Beno ê marê bibê rayberê rojdê tengan,
Dest herzê çek u silahan hemver neyaran.

Eger wîja nêbo ma do biramê rayan,
Raya xo bîfinê Axşunda kêy Kosan.
A şewî kêy kosan rê bîbûmî meyman,
Bumî cemê nan u şamiya ê camêrdan.

Ê do marê bikerê îkram u hurmetan,
Vanê zaf meşura nan u şamiya inan.
Ê dostê, dostê rojdê teng u xiraban,
Vanê tûsimo werdena kêydê Kosan.

Ê meşterî wîja ra ma do verê xo bîdê,
Raykewê şîrê Sêwregida Şêr u Keleşan.
Bîbûmî meymanê xan u otêlandê inan,
Vanê Sêwregiji heweynenê xeriban.

Ê meşterî şardê Sêwregi ra pers kerê,
Qers u qonaxê Osman Paşadê Hecîyan.
Vanê o Paşayo Paşayê şardê Dimiliyan,
Şarê sêwregi paştî dano bêpaştîyan.

Ne ordiyê zalimê dewleta Osmaniyan,
Ne karbidestê inan Alayıyê Hemidiyan.
Tersandê şardê Dimiliyandê Sêwregîjan,
Newetanê dekewê ê dever u muntîqan.

Inan rê vanê Keleş u şêrê Sêwregîjan.
Ê zahf qedîr u qîmet danê meymanan.
Hele heskerdoxê zey ma bîbê meyman,
Ganê xo danê, nêkenê teslimê dîşmenan.

Ma do xo rê cabê Sêwregida Xopanî dî.
Ê do ma warikerê o ca, war u wargeh dî.
Qeçê ma do bîbê birayê qegandê Sêwregî.
Namdar bê, namdarê sukda Sêwregî.

Bê Sêwregî kes marê vîrara xo niyakeno.
Bê Sêwregî willî marê cayê dî sîtar çîniyo.
Bê inan kes xo dahwada ma ver nêşaneno.
Baro gîran wegrotênî, tîm karê Dimiliyano.

A rojî bî estorandê xoya şani ser xo
resnenê dewda Mexteli kêy Baboyan.
Paşa zi seni peyhesêno kêyna cî kêye
ra remaya u biya vîni, eskeranê xo

hemîni seferber keno u rişeno rayda
Sêwregî u Diyarbekîrî ser. Bî eskeran-
dê xo ya vetenî u vîjyayena ê wirna
rayan gêno kontrolî bîn u nêverdanê
mîriçîkî bîpero u şîro. Tay eskerê cî zi
miyandê Çermugî dî kêye bî kêye gêy-
renê kêynerda Paşay. Labîrê tesla cî
kewna. Ne Çermugî miyan dî u ne zi
çorşmandê Çermugî dî raştê şopta
kêynerda paşay yenê u ne zi kes zano
hetê koti u kamcin kîştâ şîya.

Wesweseyê do gîrd kewno Paşay pîze
u vano: »Nêbo kêyna mî pîrodo u şîro
ê Şîwani hetî.« Mûrfezeyê eskeranê
xuyê suwariyan gêno u yeno nê Şîwani
hetî. Şîwani çarwandê cî hetî vînenê u
cîra pers kenê. Şîwane vano: »Rojâ kî
amê perey day mî u şî, a rojî ra yo mî
ne a dî u ne zi raştê cî amaya. Xebera
mî ne ay ra, ne zi remayênda ay ra
esta.

Mîn u aya, ma xora pê weş nêsinas-
nenê. Ez şîwaneya seni kêynay paşay
do bîremo biro mî hetî. Aqîl u mantîq
nê çî gêno, şîma yê mî suçdar kenê?
Labîrê fina zi nê, nê Şîwani kenê
felaqe u xeylê danê pîro, vanê beno
zano u marê nêvano. Xeylê iskence pa
danê kerdenî u ney koteki kenê. Labîrê
no Şîwane çiyê xo fek ra nêreyneno,
nêvejeno u nêvano ez o şîwane niya,
herunda ey dîameya nê çarwan ver,
yan zi ey kêyna gîrotî u remnê. Ê seni
kenê, seni nêkenê no tîm zey xo vano u
wîna remeno: »Xebera mî kêynerda
şîmara çîniya u ez nêzana hetê kotiya
şîya«. Tesla Paşay kewna u paşa vano:
»Willî no şîwaneyo raşt vano, kêyna
mî niyameya ney hetî. Eger biyameyê
nêy hetî, yan zi bîremayê karê nê
Şîwani na bolda nê çarwan vero çîçî bî,

o do zi bı aya biremayê u do hetnaya bışıyayê. Wini aseno kî xebera ni Şiwani cıra çiyê ra çiniya. Ma şîrê cana dî, governadî bigêyrê cî«. Nê danê pîro u peyser agêyrenê Çermugî. Cayê nêverdanê gêyrenê. Labîrê tesla cî kewna, cayê dî ne raştê ay u ne zi şopta cî yenê.

Dewijî heme zahf qedr u qîmet danê ninan. Hergî rojî jew ninan keno meymanê xo u cîrê xîzmet keno. Kêyeki meyman heskerdoğeyda Dîmîliyan u camerdêyda inan rê mat u şaş manena. Çîmkî umîrdê xodî çiyoy dî wîna nêdîbi. Tîm barbarêya Tîrkan, kîştên u vêşnayêna inan dîbi. Çend ro-

Lacek u kêyeka yenê resenê dewda Mexteli nêresenê, mesela xo sere ra heta bin ninan rê ju bı ju neqîl kenê u vanê. Dewijê dewda Mexteli heme, gird u werdi ninan rê vîrara xo akenê u inan nanê xo zeri ser. Dîha felek zi biro heta ê dewîjan hemîmî nêkişo nêşeno destê xo inana no yan zi zerarê bîdo inan.

jan miyan dî na dewî u nê Dîmîliyan miyan dî famê bol çî u kulturde inan bena. Nêwazena seatê inan ra durî kewo. Şiwani rê vana: »Newe mî fahm kerd kî, heta ewro mî heyat nêkerdo u nêramîto. Neya tepeya ez do heyat bîkera u bîrama. Îşte dînyayo kî vanê, dînyay şîma yo. Dînyay ma qetîlkerdenî, kîştênî, goni, zîlîm u talan,

vêşnayêne, xıraabekerdênî u herwina çiyandê xirabînan ra pîro.«

New-des roji nê dewî dî benê meymanê nê dewîjandê dewda Mexteli. Bahdê new-des rojan tepey a wazenê kî wîja ra şîrê u bibê meymanê jewbî dewan, jew bî kêyan u jewbî êşîran. Wazenê kî şîrê çend roji zi Axşuni dî bibê meymanê kêy Kosan u burê nan u şamiya inan. Bahdê meymaneyda kêy Kosan wîja ra pîrodê u şîrê Şêwregî dî bibê meymanê kêy Hacıyan. Bî phaştî u musadedê inana cia bê, kêyebê Şêwregî dî.

Baboy Baboyan u gîrdê dewda Mexteli çend îsrar kenê u vanê: »Tîya dî, dewda ma dî bîmanê, ma şîma bîjewjînê, şîmarê ban vîrazê, mal u mulk bîdê, şîma zi ma miyan dî cabê, way u bîray ma bê, dewjê ma bê u heyatê xo ma miyan dî ravêrnê«. Labîrê fina zi nê razi nêbenê u lacek vano: »Ella (Homa) Pêxember şîma hemîni ra razi bo. Na rîndey u meyman heskerdoğêya şîma heta merg ma xo vîra nêkenê u ma do tim şîmarê minetar bîmanê«. Vanê, »ma verê xo bîdê Sêwregî, ray kewê u şîrê«.

Dewjî wînenê nêşenê cîrê ray u çarena bîvînê. Gêne anê estoranê ninan kenê hadre, heqîbanê cî werd u êmiş ra kenê pîrr u ninan kenê ray. Verê raykerdêni Baboy Baboyan vano: »Eger şîma razi benê ez şîma dî jewî bîrişa, wa şîmarê rayberêy bîkero«. Nê vane: »Ma çiyê nêwazenê, ma wazenê kî, bî xo teniya ray kewê u şîrê. Ma rabî ca bigeyrê, pers bî pers perskerê u bî no hesaba raya xo bîvînê.« Baboy Baboyan u dewjî vanê: »Şîma zanê, ma nêwazenê

nîre şîma mîl kerê u zor bîdê şîma. Zerîya şîma seni wazena, wa zey şîma bo«.

Dewjê dewda Mexteli ninan kenê ray. Nê dewda Mexteli ra danê pîro şînê Miyadun, Miyadun ra şînê Qılخان, Qılخان ra danê pîro şînê Qetine. A şewî Qetine dî benê meymanê kêy Qeran. Ê meştêrî Qetine ra kewnê ray şînê Dêsman, Dêsman ra şînê Takoran. Takoran, Tîwêreki, Xerzîno, Dîwan u herwina gêyrenê. Wîja ra şînê Mîzray, Mîzray ra ravêrenê dewda Hedroy. Dewda Hedroy dî benê meymanê Mehmedê Heciyan. şewê-dîşewî Hedro dî meyman manenê. Bahdo dewda Hedroy ra danê pîro şînê Gîrgomezî, wîja ra şînê Kewkhulîk, Herbilos, Seyrange u Feqî (Nahiya Bîcaxî). Feqî dî a şewî benê meymanê kêy Kosan. Ê meştêrî Feqî ra kewnê ray şînê Bitukî, Sepetwêran, Çavî u Axşunî. Wexto kî Mextele ra ray kewtîbî, nîyetê inan o bî kî, bîrê Axşunî dî meymanê kêy Kosan bê u burê nan u şamiya inan. Axşunî dî hirê-çîhar rojî meyman manenê. Bahdê coy Axşunî ra kewnê ray yenê Helebî, Bekçerî, Qeyserî u wîja ra yenê xo resnenê Sêwregî.

Estoranê xo xan dî gîrdanê u a şewî xan dî rakewnê. A şewî şewa sîfteyêna wîrna heskerdoğî cayê dî, wedeyê dî teniya bî seredê xoya manenê. A şewî kewnê pê vîrarî, pê ra heskenê u benê ê pê.

Şewra rewê lacek werzeno şîno Hemamê bîndê erdî dî xo weş şîweno. Bahdê dîhîrî zi enbaza xo rîşeno. (Hemamê Sêwregî şewra rew heta dîhîrî qandê camêrdan akerdeyê. Bahdê

dihiri heta şan zi qandê ciniyan akerdeyê)

Embaza cı zi hemam ra amê tepey a nê xanci rê vanê: »Xanci efendi, ma wazenê şîrê kêy girdê Heciyan u bibê meymanê inan«. Xanci estoranê ninan xan ra vejeno, zinanê cı nano ser u ke-no hadre. Kerdi hadre tepey a veydano lacdê xo u cîrê vano: » Lacê mi ninan bigê u berî kêy Osman Paşadê Heciyan«. Lacê xanci ninan gêno beno kêy Osman Paşadê Heciyan.

Kêy Osman Paşadê Heciyan dı, lacek sere ra heta bin mesela xo ninan rê vano. Osman Paşayê Heciyan neyrê vano: »Tı qe qaxu megi u meraq meki. Heta ma weşîbê u lingê ma erdi tepêşê, cjadadê Osmaniyan u Ordîyê alayiyandê Hemidiyan nêwetanê birê u mintiqada Sêwregi kewê.

Tiya dı, ma hetî tı emniyetî bindî rê. Ney a tepeya tı lacê ma, waştiya to zi kêyna ma ya. Ma ganê xo danê, labirê ê kî xo eşto ma pey, yan zi ê kî meymanê mayê; ma nêdanê. Kitabdê ma Dımiliyan dı jewi teslimkerdenî yan zi teslim biyayênî çiniya. Ê kî xo eşto bext u namusdê ma, ê namus u şerefê ma yê. Ma mîrenê ma inan dest nêdanê. Ewro ra tepey a şîma wîna qeçê minê, qeçê Sêwregê. Sêwregi heme xatır u oxirdê şîma dı ra. Ez do şîmarê veyveyê do wîni bikera kî, do heme ca dı destanî bo u fekan ra nêkewo. Şîma bewnirê kêf u rehatê xo.«

Osman Paşayê Heciyan veyndano merdım u xızmekekarandê xo, emir dano u vano: »Ninan bigirê berê kışta kêyi dı wedeyê dı ca kerê. Çı emir u lazımcıya cı esta hemını nuşa bî nuşa

(herf bî herfi) biyarê ca. Kışta kêyi tembe kerê wa nê destanê xo awıda germı ra nêvejê awda honikî nêkerê, honiki ra nêvejê a germı nêkerê. Heme çiyê cı wa biro cı lıngan ver. Şîrê cîrê çınayo neweyo weş biherinê u biyarê piradê u wînan bixemilnê. Xeberî bîdê heme aşiqandê Sêwregi wa hadreya xo bîvinê u birê filan roji ra dest bî cinayenda nıqara u zırna bikerê. Xeberî heme dew, heme dever, heme tax u heme hereman ra villa kerê u vajê filan roji veyveyê ma esto, bêrê veyve. Sêwregi dı o kî peynêhesiyo wa nêmano. Şîrê bolê çarwan, naxirê dewaran biherinê u biyarê axuran kerê, wa hadre bê. Ez nêwazena kemeyê çiyê dı bımano: Heme çî vanê bol mukemel bo. Filan roji ra dest peykerê, wa lêni bigrêneyê, şami viraziyê u heme şarê ma, feqîr u fiqare, neçar u sêkür nêmano biro nan u şamiya xo buro, kay kero u kêf bikero. Hemını peybihesnê u vajê, veyvey ma do tam hefteyê bıramo. Kes, kes wa nêmano hemını dawetê nê veyvi bikerê. Çend qeçê sêkur u bêkesê sinetnêbiyayey estê, hemını qandê sinetkerdenî bixemilnê u hadre kerê. Eger çiyê dı kemeyê bıbo, ez kêy şîma hemını veşnena. vanê veyveyêdo wîni bo kî namey cı hewt diwêlan miyan ra villa bo, bivajiyo u veng bıdo.

Merdım u xızmekekarê cı ninan gêne benê kışta kêyi dı teslimê ê binan kenê u heme talimatan cîrê vanê. Hergı jew cayê ra wezîfeyê gêno xo ser u dest bî hadreyêda veyvi kenê. Çend nıqarewan u zırnewanê Sêwregi estê, heme vanê birê o veyve u bîcinê. O hefte vanê cana dı yan zi dewêna dı veyvena çînêbo u kes cayê dı şên u şahî nêkero. Heme hadreyê vineyênê u dest bî

veyve kerdeni beno. Cayê dî kes nêmano, yeno o veyva. Sêwregi u çorşmey Sêwregi dî çend niqarewani u zirnawani estê niqara u zirnanê xo gêne u yenê no veyve. Hewt roj u hewt şewî niqarey u zirney cineyênê, dewar u çarwey cibiyênê, nan u şami virazênê. Qeç u qulo sêkür, ê neçar u bêkesan yenê mirdiya xo şamiya ê veyvi wenê u şimenê. Sêwregi dî ne cini, ne camêrd, ne xort, ne kêyna, ne qeç, ne dewlemend u ne zi neçar maneno, heme yenê veyve, nan u şamiya ê veyvi wenê u şimitenanê cî şimenê. Xorti xo cêra cor xemilnenê, şal u şelwaranê xoyê newan danê xora, qolanê xo kenê qolikandê xuyê qumaşdê Cebeli ra, linganê xo kenê khondirandê poçikinanê ser tujan ra u bî no hesaba xo danê duzanî u xemilnenê. Kêyney resayey zi çinayê xuyê newiyê bî rengo, rengino renginê danê xora, xez u çitanê xuyê newanê koşey viraştan, bî sêm u altun ra xemilnayan ancenê xo sere, xo kenê zey villikda wesariya, zey esparikana, zey veyvekana xemilnenê u danê duzanda pey qayil biyayeney. Xorti xo zeri u pize dî vanê wa kêyney ma bivinê, zeriya cî marê şiro u ma qayil bê, kêyney vanê wa xorti ma bivinê, awi cî fek kewo, şorîkî cî fekra şiro, bî ma qayil bê u aşiqê ma bê. Ma dîmî bewnirê u fitika ecibnayeney, heskerdeney u qayilbiyayeney bicinê. Pê rê çalim bikerê u çalim biroşê. Weş u kilmê cî heme cêra cor xo xemilnenê.

Qefle qefle govendî girêdanê u qefle qefle govendan viradanê. Qeç u qul pê pey ra şino u yeno. Şêhg pê pey ra, pê vera doş beno, govendî girêdano u kay kaykeno. Jew şino, jew yeno. Jew roşeno, jew werzeno. Kaywan u

govendwanan rê vinderdiş u edizyayeney çiniya. Kayê viradeyêna kayna girêdeyêna. Govendê edizyêna zuna kewna herunî. Bena teqî-teqa, gumiguma u şeçî-şeça tîfing u dabançan. Zu vera ancêna u teqnayêna a binî kewna qab u qilîfdê xo miyan. Erd u azmin dumandê eştenda dabança u tîfingan bin dî maneno. Xorti dabançanê xuyê zey kêynekan xo vera ancenê, fekê cî kenê vera azmin u teqnenê. Tabî bî a teqnayena çalimê xo zi pa roşenê kêynan u çorşmî. Gird u werdiyê Sêwregi heme o veyve dî hazir vineyênê.

Qurbanî cîbenê, same weşê tamini virazenê u yenê werdenî. Roja veyviya en bahdoyênî qeçê neçar u sêküran yenê sinetkerdenî u mewludî yenê wendenî. Nê wirna jewjinay tepeya ninan rê banê virazenê u ninan benê dekenê. Şew u roj meymanê cî kemi nêbenê, sêwregi zi heme yenê sereyê danê ninan ro u cirê werd u hediye yanê. Cirê dukan akenê u nê zi benê şarê Sêwregi. Sîfre u kêy heme Sêwregijan ninan rê akerde beno. Fîna Sêwregi zi camêrdeya xo u meyman heskerdogêya xo nişanê heme cay danê.

Jewijnayênda ninan sera, bahdê serna ninan rê kêyneki, bahdê dîna seran zi lacekê beno.

Verênanê ma veri ra vato: »Wa çimê fêsat u şeytanan kori bê!«. Ma ê kesi rehat verdanê. Xora merdimê benameusi, fêsat u şeytani nêbê, dînya beno gul u gulistan. Kêy bêbext u benameusan biveşo. Her dem dî ê xo, benameuseya xo, bêbextêya xo, fêsadey u fitneya xo nişan danê, inan ra nêbo insani zey way u birayana, bê mesele, bê qircîrî, bê pêrodayenî, pê kıştenî u bê

neweşeyandê xıraban pê dı ravêrnênê. Labırê ê tim teliyê u şinê insanan ra, desto inan vınderê feké cı nêvındeno, feké cı vındero destê cı, hal u hereketê cı nêvındeno. Çımka fitneyey, bênamusey, bêbextey, qeleşey, bêşerefey u herwına kermo inan miyan dı. Seni bikerê zi cıra nêkewno u tim tey gêyren. Nêweşiyê da zahf xıraba cırê peyda biya. Ê çıyan nêkerê hewnê cı nino u nêşenê rahat bikerê u weşey miyan dı rojanê xo pırr kerê u ravêrnê. Vanê ê tim xo qeni ser bıluwê u axu birijnê çormandê xo. Vanê ê tim toximê xırabı bikerê u insanan rê heyati jahr u zuqum kerê.

Fına zey hergı finan wını beno. Fêsat u fitney seni pey hesênê kı a kêyna, kêyna paşadê Çermuga, nê ne kenê u ne zi wenê. Hıma cadı xeberı resnenê paşadê Çermugi u vanê kêyna to Sêwregı dı jew şıwaniya jewjıyaya u dı qeçê cı zi estê. Seni paşa pey hesêno kı kêyna cı bı ê şıwaniya remaya u şıya Sêwregı u inan zi cırê veyveyê do zahf gırd kerdo u ê jewjinayê, no beno adır u kewna a ganandê insanana. En sifte erzeno dewda ê şıwani ser. A dewı vêşneno, nano pa u heme şarê cı kişeno.

Bahdo yeno nameyê (mektubê) nuşneno u rişeno Sêwregı Osman paşadê Heciyan rê u tey wına vano: »Vanê t ê şıwani u kêynera mı, murê bırışê Çermugi. Eger tı na zuweri nêkerê, ê kı birê seredê to sere dı u ê Sêwregı sere dı, tı xorê bıfıkırı u hesab bıki. Wextê do zahf kılm dı tı inan tewrdê qeçandê ciya nêrişê Çermugi u teslimê mı nêkerê; ez do bı lejwanandê xoya berza Sêwregı ser, si siyeri sero nêverda, Sêwregı pana u bivêşna. Şıma hemını

bıkişa u Sêwregı erda jew kera. Gorey ey xo rê bıfıkırıyê u qerarê xo bıdê.«

Osman paşayê Heciyan versêneyê (cewabê) nameda cı dano u wına vano: »Kitabda ma Dimiliyan dı çınıyo u nino nuşnayêne kı, o kı yan zi ê kı xo eşto ma pey, ma inan peyser teslimê dışmenandê cı bikerê. Na bêbextey, qeleşey u bênamusey mara nına u kitabda madı çınıya. Ma bızanê serey ma hemını do şıro, fina zi ma na zuweri nêkenê. Tı seni u çı aqıla nay mara pawenê. Ma tı nêzanê kı ma Dimili zey şıma niyê u na bênamusey nêkenê. Ya tı ninan ef kenê, yan zi çıçı destbereya to yena xo pey merzi u bıki. Qet minetê mı tora çınıyo. Ma teniya şinê heqey ser. Nê wınnan pê ra heskerdo, eger tı gırd u camêrdê, vanê tı camêrdey u gırdeya xo nişan bıdê, teliyo şıya nêbê u inan werte nêkewê, inan ef bikerê u bigirê per u perzanandê xo bı. İnsaney wına icab kena u naya. Werdıyan ra xeta u qısır, gırdan ra zi ef kerdena. Çıyo kı ez vaja noyo. Fına dibare kena, vanê tı gırdeya xo nişan bıdê u inan ef bikerê. Jewbı ma do lec bikerê u qırê pê biyarê.«

Namedê Osman paşadê Heciyan serra paşa zahf hêrs beno, hadrêya xoya lec kerdenı u Sêwregı ser eştenı vineno u bı ordiyê do gırda vera Sêwregı ray kewno. Yeno kı Sêwregı işqal kero, bivêşno, pano u hemını bıkişo. Seni Osman paşayê Heciyan u eşirê Sêwregê bini aşnawenê kı, paşayo bı ordiyêdê zahf gırda vera Sêwregı yeno, nê hıma wext vını nêkenê. Hıma serdarê nê eşiran xo resnenê pê, xo miyan dı cıwênê u qerar gênê kı eşirandê cı miyan dı o kı destê cı sileh tepşeno

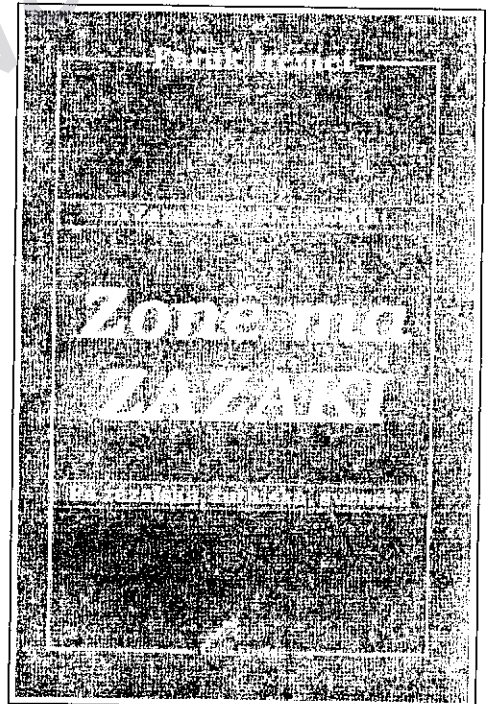
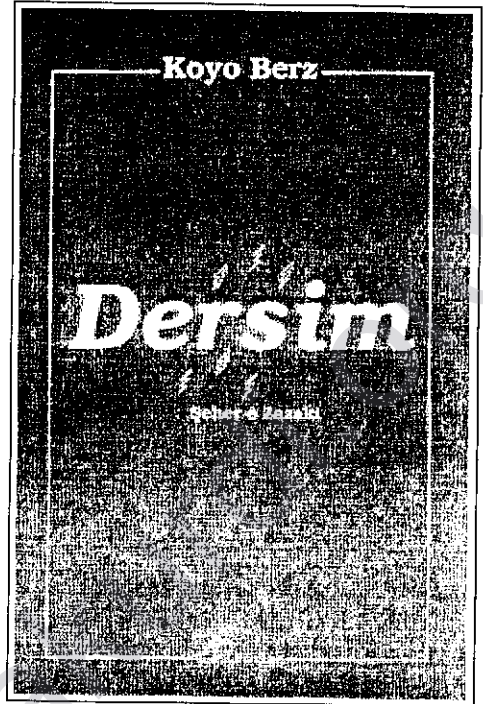
bigirê u şirê lec. Bı no hesaba Sêwregı u dewandê çorşmi ra ordiyê do werdêk resnenê pê u hemver paşay şinê. Bı lez u beza kewnê ray kı, paşa niro, Sêwregı miyan nêkewo. Wazenê kı verniya ey gema, koyan sero bigirê kı, nêşo zerar bido qeç u ciniyan. Şıma zanê Osmani u eskerê Osmaniyan bol bēnamusê. Wexto kı qedê camêrdan nêbê, bı camêrdan nêşê, cini u qeçkan şanenê şemşêran ver u kişenê. Jewi rê des, desini rê se, seyini rê bı hezarana şinê. Ê nêzanê camêrdeya lec bikerê. Vanê, ê ya peyra pirodê, ya bı bêbexteya biveşnê, yan zi bı qeleşeya berzê ser u inan bıkişê. Qandê coy nê nêwazenê kı, paşa biro Sêwregı reso u Sêwregı talan u woran bikeru. Qandê ê semedi zahf ecele kenê kı, koyan sero verniya inan bigirê u tey lec bikerê. Ê zanê ordiyê Osmaniyan Sêwregı miyan kewo do hemini xençer u şemşêran ver şano, bı qerşunana qul-quli kero u qetilê do gird vırazo. Ey ra tedbirê xo gênê.

Sereşirê Sêwregı, eşirandê xora, dorme u sinasnayan ra nezdi hirê hezaran lejwan resnenê pê u hetê Çermuga kewnê ray, şinê vernida paşay. Paşay Çermugı zi bı hewt hezar eskera kewno ray u vera Sêwregı yeno. Nê wirna ordi kodê Qerexani vero raşte pê yenê. Seni raşte pê yenê u pê vinenê, wini zi dest bı leckerdeni kenê.

Kodê Qerexani sera virusiki akewnê u serê cı beno mij u duman. Teyr u tur, cin u cinawır ca çinêbeno dekewo u ganê xo bireyno. Bı heme germeyda xoya lec germ beno u dest pey keno. Labirê ordiyê Sêwregı, lejwanê Sêwregı zey şêr u keleşana xover danê. Sêney xo nanê ordidê Paşay vera u inan xo sêni ver benê. Nêverdanê ordiyê

paşay nefes u solix bigiro, danê pıro. Firqê ordidê Osmaniyan benê. Xeylê zayad, zerar u kiştênı danê Osmaniyan ro. Lejwanê Osmaniyan zey bolda kosbesana ninan ver remenê. Paşa winêno nêbeno, do heme lejwananê cı qır kerê u peyniya cı biyarê. Qandê coy vanê teqwiye, quwet biyaro ardeni kı, bişê lec bikerê. Jewbi nêbeno. No hma bı lez u beza xeberi rişeno Diyarbekır u Erxeni ra u quwet dano ardeni. Diyarbekır u Erxeni ra nezdi des-pançês hezaran esker teqwiye yeno çırıda paşay ra. Dewê muntıqa Sêwregı, Alduş u ê dewê Çermugê kı kişta Alduş u Şewregayê ê dewan raê kı destu cı tıfingı tepşeno, yan zi şeno biteqıno, o şeno tıfingı pırı kero u fişengi bıkirêşo, heme xo resnenê pê u çırıda Sêwregıyan ra şinê. Nezdi panc hezar lejwan zi bı no hesaba muntıqa Çermugı u Alduşı ra reseno pê u yenê xo resnenê birayandê xo u inan kişta cay xo gênê. Muntıqa Bıxax u Bahseri dı kes nêmaneno, yeno qandê lec kerdeni. Heta tay kêyne, veyv u ciniyê Dimiliyan zi çınay camêrdan danê xora u yenê leckerdeni. Nezdi dı-rê heft no lec mabêndê Çermugı u Sêwregı dı rameno. Dimiliyê dewan u ê sukda Çermugı seni aşnawenê kı, paşay osmaniyandê Çermugı bı ordiyêdê gırda şıyo kı berzo Sêwregı ser, labirê Ordiyê Sêwregı kodê Qerexani vero verniy cı birnaya u pê dı kewtê lec. Nay serra muntıqa Çermugı u ê Alduşı dı camêrd nêmaneno beno tıfingandê xoro u yenê çırıda Sêwregı ra. E zi peyra yenê ordiyê Osmaniyan gênê çemberi miyan u peyra danê pıro. Bı no hesaba him verni u him kişta pey ra ordiyê Osmaniyan kewno çemberi miyan u dinya cı sero beno teng. Çermugıj u Alduşıjana pey ra, Sêwregıjı

vera danê Osmaniyan ro. Hemver Dimiliyan, Ordîyê Osmaniyan nêşeno xover bîdo u dest bero xo. Zey bolda çarwana ge gur benê u arêbenê pêser, ge villa be u remenê. Netice, winênê kî nêbeno, heme yê cî do birê kiştîni. Zekî verg bolda çarwan miyan kewo u bolî villa bo, wîni benê villa u diha neşenê xo arêdê pêser. Çareyê peyniyênî rem u teslim biyayeney dî vînenê. Ê kî şenê hetê Erxenîya danê pîro u remenê, ê kî nêşenê biremê u ganê xo bireynê, teslim benê. Paşa zi bî mangayê eskera remeno şîno Dîyarbekîr. Dîha pey nêşeno ageyro u biro Çermuğî. Çîmkî şarê Çermuğî heme sere hewadanê erzenê qarargehdê Osmaniyan ser u heme çiyê cî talan u wêran kenê. Şarê Çermuğî, Çermuğî destandê inan bîn ra vejeno. Eskerê Osmaniyan o kî şeno xorê remeno u şîno Dîyarbekîr, o kî nêşeno zi teslim beno. Paşa rema u şî Dîyarbekîr tepey a, fîna rehat nêvîndeno. No fîn zîxt dano Alayîyandê Hemîdîyan, inan ra yar metey wazeno kî, Alayîyê Hemîdîyan birê u berzê Sêwregî ser. Alayîyê Hemîdîyan yenê kar ardentî u komitada İbram Paşad Milli bîn dî quwetê cî Wêranşehîr ra kewnê ray u yenê kî berzê Sêwregî ser. Sêwregîji zi hadreyeya xo vînenê u şînê vera nînan kî, nînan vîndarnê u nêverdê birê xo Sêwregî resnê. Ordîyê Alayîyandê Hemîdîyan u ê şardê Sêwrega mabêndê Wêranşehîr u Sêwregî dî raştê pê yenê u kewnê pê. No lec zi tam hefteyê vêşêri rameno. Ordîyê Alayîyandê Hemîdîyan derbê girdî weno u pey dî ancêno. Dî ê wirna lecandî zi sereskerêya lejwanandê Sêwregî, Osman Paşayê Hêciyan keno. □

Waenê, Biraenê!

Zonê made her çi yeno ve nu-
stene. Khalukunê ma, dêkunê
ma hata na roze zaf saniki, ku-
ratey, şuwari, hêkati, anekdoti,
lawiki,... e ve qeseykerdene ar-
di ve na roze. Hama nênusnay
vi. Serunê peênu de xêylaê şu-
wari, hêkati, lawiki, saniki,
qesêveri, reportaji, kuratey ve
anekdotu ra amey ve topker-
dêne. Axiri taê çiê ma nuşio.
Çio ke nuşio hona zaf seniko.
Hama vireniye bia ra. Nustoğê
ma qesedaru, biografîu, kta-
vunê gramerê zonê ma, saniku,
kitavunê wendişî, hêkatu,...
nusnenê, perلودu vezenê. Zonê
ma ancax eve gurenais, hama
eve gurenaisunê paku xe-
leşino. Zu ki gere phoştî zuvini
dime.

Ez ancax hot-hêşt serru ra ra-
vê hewnê huo xori ra hêşiu pê.
Ginu piro ke her kes zonê hode va-
no, hesneno, waneno, nusneno.
Zonê made wenden u nustene viren-
de mirê çetn amê. Hama sayiya ko-
kumunê mara, sayiya xiziri ra tersê
mî remay. Mî nia sifte kerd:

Hêkatê ma "BUDELAÊ GIRŞÎ" bi
kitav, vêjiay. Xizir zonê marê xêr
kero!

Wes u war bimane!

Heqie Mergariji

Heqie Mergariji

BUDELAÊ GIRŞÎ

P | R E V I Y a y i n c ı l ı k - 2

Biraê ke, waê ke na kitav wazenê
gere cirmê na kitavi ve cirmê posti
15; DM. birusnê hesavê na panga:

H.Çimen,
Sparkasse Krefeld,
Konto Nr.: 50604529
Bankleitzahl: 32050000

Adresa Wastene:
Postfach 561, D-47705 Krefeld,
Tel.: 02151-776383, Fax.: 0203-339685

! Überweisungsauftrag'de Verwendungszweck: Budelae Girşi, namê ho, adresa ho nustene ho viri ra mekerê!

Koê Muziriyo

Koê Muziriyo, koê Muziriyo,
ax koê Muziriyo!
Daê amnono, mi va germo
Mordem ke sono gêrsa koê Muziri
Tede va yêno, ondêrê koy boniko.
Ax koê Muziriyo!
Ax koê Muziriyo!

Derd u gemo,
derd u gemo zerê mi weno.
Khul girêdo ciger u vehku.
Ax koê Muziriyo!
Ax koê Muziriyo!
Minê neçari pêrsanê,
ğeriwê welat u suku,
Koê Muziri hesreta zerê mino
Hên ke mordemi de yaro,
jê sata tengo.
Usar beno gul u sosmo,
Amnon yeno caê warino,
Payiz beno caê saydu,
Zimustu yeno vore ra sipê keno,
Ondêrê koy xofino.
Koê Muziriyo, koê Muziriyo,
ax koê Muziriyo!
Koê Muziriyo, ondêrê koy şireno.

Kowo, kowo, koê Muziriyo,
koê Muziriyo, ax koê Muziriyo!
Daê mordem ke bo çarneno verva
roji
Cor koê jêleo,
hover Duzgino,
Koê Duzgini şemşiya serê
Dêrsimîyo
Ondêrê koy persena,
meterisê hevalimo
Tifongê destê hevali,
wertê koy de sewle dano
Dismeni rê ters u xofo,
marê doseg u organo.

Koê Muziri, Dêrsim havokê
tuyo!
Her kes eve derde naleno,
Serdar hesreta tuyo.

Koê Muziriyo, koê Muziriyo,
ax koê Muziriyo!
Koê Muziriyo, ondêrê koy şireno.

Qese u Qeyde: Serdar

NEWE VEJİYE!

A

1. HEVALÊ MI, ŞİYARÊ
- MI 2. HA MIN DÎ JI
- MALAN
3. DELALIYA ZERÊ MI
4. SEY WELÎ
5. JUYE SONA HA
- BOVERA
6. PEPO KHÊKO

B

1. BİYE BİYE
2. KOÊ MUZIRIYO
3. PAYIZO
4. GÜLIYE
5. AĞA TIRIYE
6. YARO YARO

Mektuvê Wendoğu

Redaksiyonê Tija Sodiri rê eve dostênî hesar.

Mordem qesu rovizo weçino werâ dima binivisno

Perloda Tija Sodiri hirêyine amê destê mi. Emegdarunê Tija Sodiri rê zaf spas ken.

Zon u kulturo ke dismeni men kerdo ke vindi vo, newede werte ardêna dêy rê gurênayisde beno ke tayê xeletiyê qiskêki bivê. Arêkerdene u sayêkerdena tarixi de ki tayê xeleti benê. Domu ke newe kot ra lingi, helvet ke eve waroginaên u raustene feteliayis miseno.

Çi esto ke Redaksiyonê Tija Sodiri xeletiya henêne keno ke, mordem sas beno.

Gere eve zonayêne, gere eve nêzonayêne ez hên zonen ke sima alvozê Tija Sodiri torjê sone kenê, danê linga xoro.

Çituri?

1-Par sima tornê Sey Rizay Rustem Polati de qeseykerdiv. Hona nênivisnayvi mi Tornêcengi de qesey kerd. Mi vake ke, "yamu yamu dexaletbiayêna Sey Rizay menivisnê. Na raste niya. Sey Riza dexalet nêşiyoy". Na hawadis nianê propaganda dewleta Tirkîya. Halbîke Sey Rizay rê êlçi amo, şiyoy cemat.

Dexaletbiayêna Sey Rizay nivisnayêne qizkerdêna Sey Rizay ra qêri tuwayrê

nêbena. Mi na qeşî sero Rustem Polati de ki qesey kerd. Saadê mi ki Ozan Rençber bi. Têpiya werâ dime ki Rustem Polati MED TV de oncia vake Sey Riza dexalet biyo. Tija Sodiri ki hên nivisna.

Pertuk u rojnamunê Tirkî de dayma miletê Kirmanci u serok u ağırunê Kirmanci rê qesê xiravini nivisnê. Her waxt wasto ke hayê ke qarşuyê dewleta Tirkî de welat u miletê xo mudefa kenê yinu qarşuyê dina alemi de qiz kerê. Naê ra gore minasive niya ke azê miletê Sey Riza'y, azê welatê Sey Rizay binivisno vazo »Sey Riza şiyoy dexaletê dewleta Tirkî biyo«.

2- Perloda Tija Sodiri'a hirêyine de kivatêna çêna Sey Rizay nivisna. Nêçe saêkerdoğ u arêkerdoğu, nêçe niviskaru biayiya 37-38 sero pertuk u perodi, rojnamey nivisnay. Sey Rizay sero nêçe nivisi vêjiay. Cuamerdê ke wextê Sey Rizay de çekdarê dêy biyê, yinu de qesêy kerd. Vajime Hemedê Boxi, Rizaê Boxi, Hesenê Seykêmalu, hona zafine de qeseybiyo. Weşiya Polat Ağay'de êy de ki qeseybiyo. Feratê Aliyê Kurîde qeseybiyo. Heta ve nika gere qeseykerdoğu, gere niviskaru mesela Hene u Qopi sero vinetene rê lozimiye nêdiya. Her kêşî zona ke bervatiya Hene u Qopi sero nivisnaêne leke ano namus u şerefê çê Sey Rizay.

Gos dê, ozan Uşên Doğanay sevano:

La-lao Şine bivêso be hêgayi
Qexpê Rayveri bozmiskerdo
cephê Nêrgız Bavayi
Aşiri vanê "na xever tepiskere
Sona ginena namusê Sey Rızay".

Nêjdiyê 50 serre nara avê Sayir Weliyê
Uşenê İmami qesê zerê Aşiru nia ar-
dora zu. Sima alvozê Tija Sodiri wustê
ra çêna Sey Rızay ke çı vato, pêro
nivisnê. Reyê xora perskerê?
Dismenunê miletê Kırmanci ra niviskarê
ke rawurzo na perlo da sima ra mesela
Hene u Qopi bijêro eve tırki rojnamunê
Tırku de binivisno, wertê dost u dismeni
de riye sima nêdezeno?

Çêna Sey Rızay Leyla Xatune de hona
ke ez Dêrsim de biyo, mi ki qeseykerd.
Eke amê Almanya mi ve têlêfon tey qe-
seykerd. Çi esto ke her vatêna a her-
mete nivisnaêne mina sive niya. Beno
ke a hermete rind-qolay çı ke esto, çı
ke diyo qeseykena. Hema mordemo
niviskar gere na qesu rovizo weçin,
wera dime binivisno.

A serre niviskar Xidir Göktaş ame
Dêsim, ma deyrê alikariye (phoştda-
riye) kerde. Tayê mordemunê zonağı ra
fetelna. Cayê mordemê Milkê Khalu, ra-
vê mesela Hene u tayê qesê bêminasivi
vati. Ma ke amêyme raê ra mi va na
qesu menivisne. Xidiri vake ke; "Tayê
qesey estê ke serva kami vajiyê hem
ey, hem vatoği, hemi ki niviskari kenê
qız. Bado pertuk vêjiya ke mordemeki
qe na qesê seniki nênivisnê.

Hêfê Tija Sodiri rê ke hondê i mêniki
fam nêkerdo.
Eve alvojêni silam ken.

Memedê Jêle

Tija Sodiri rê

Simaê ke Tija Sodiri vezenê, avê gurê
zazaki ra gore simarê spas (teşekur)
ken.

Na Tija Sodiri a peyêne de mi ke vatêna
çêna Sey Rızay wende, ez sasbiu, Dêr-
simijêna xora mi ar kerd.

Alvojê delali. Zovi mesele u biayiyê kha-
ni nêmendî? Qozê Sey Rızay ra gore
çêna dêy qeseykena. Sima qef-çiliya
Hene u Qopi dergaderg nivisnenê.

Hurmetê sima ke Sey Rızay u Baba
Yivrayim rê bibiyêne, sima eve qef-
çiliya Hene u Qopi yê niya qız
nêkerdêne.

Mesela Hene nêçe niviskari, nêçe Dêr-
simiji rind zonenê. Çi esto ke namê Sey
Rızay eve nivisnaêna nianene keşi qız
nêkerd. Dilegê mi uwo ke Tija Sodiri
tenêna eve weçinitene binivisno.

Borken ra Buyer

Ma ve xêr gurekarê Tija Sodiri!

Rusnetê perlo da sima gurete.
Zaf bime bexudar, zaf bime sa.

Xızır simarê keder medol!

Xızır gurê sima de hewl u pêtêni bidol!

Sultan Duzgın simarê wayiriye bikerol!

Xızır qida ra sima biseveknol!

Simarê mektube ra phoncsey hazar (500 000) lira rusnon. Sifteni ververê niy de di teney amori perloni este vi. Simade ke estê, marê ke birusnê zaf beme sa.

H. Ordukaya

Ma ve xêr

Birau, eke şikinê mirê nara têpiya Tija Sodiri u Ware birusnê. Ez Münih de medizin wanon. Destê mira ke çiê ame, mektube de vazê simarê bikeri/birusni.

Ju ki qusirê mide niamedê, ez gegane zonê ma sero gerên. Nika zonê made çiê esto, nêzonen. Çiyo ke ez nika nusnen, beno nêbeno? Mirê ke binusnê zaf ben sa...

Simarê selamu rusnon.

Qemero Dêsimiz

Emegdarê delaliyê Tija Sodiri

Na serrunê peyunu de kulturê ma şindorê vindbiyaêne dero. Her çiyê ma talan beno, isonê ma koê xora, hardê xora, dewa xora surgin biyo, wertê inkar u zulimi dero. Tija Sodiri demê niyanên de vejina. Ma zonemê ke na kari rê zaf fedakaren lazima. Sima yê ke Tija Sodiri de gurenê, sima peroyinê rê selamê mino germın esto. Hên omid kon ke dest u bera simade ke çı yeno, peyser nêverdanê, Tija Sodiri resena isonê ma. No ki xo-naskerdene de zaf muhimo, zaf faydê xo reseno isonê ma. Ez hêşt serriyo dawa PKK ra hepsê İskenderun'i derune, ceza mı ki muhebbeto.

Dostê Qiymetini!

Ma wazenime ke zonê made çıqa kitav u perloni vejine, ma dest kuyê u biwanime. Kitav, namroc, perloni, kaset uç. ke zonê made vejine, serba ma zaf muhimê. Nika hetê pere ra mikanê ma çino, eke marê bêpere na çiyu birusnê zaf beno rind.

Sima, iyê ke Tija Sodiri de gurinê, reyna selamê xo rusnan, zerrê ra wazon ke karê sima raver şêro.

26. 7. 96

K. Coşkun
Özel Tıp Cezaevi
İskenderun/ Hatay

Merheba.

Ma xortê Zazan (zaravayi zazaki qesi kênê) NÇM' de (MKM) saxê İzmirî de xebetinime.

Ma rêca şimara kenime ke, marê "Tija Sodiri" biruşnê.

Nika ra zaf spas kenime.

Qewet bo şimarê.

Veng u Vaz

Baqanê dewlete; Salim

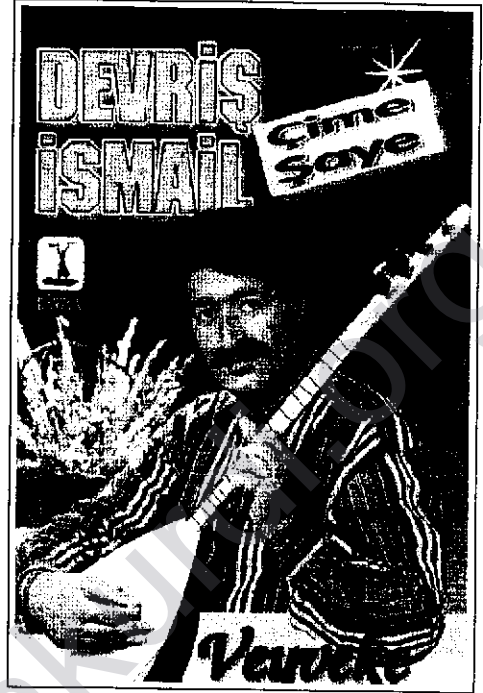
*Ensarioğlu, ju rapora Verozê Cêri
"Güneydoğu Raporu" arde pêser.*

Baqanê dewlete; Salim Ensarioğlu, Rapora Verozê Cêri "Güneydoğu Raporu"ya ke kerde hazir, dê ve Cumhurireis Demirel'i dest. Rapora xode wazeno ke, GAP-TV ra Zazaki u Kurdki yayın bîbo. Vano: "GAP-TV'ö ke seveta eđitimê qomunê na dormi saniyo pê, gere ke na zonu de yayino rehet bikero. Yayino henên bîbo ke her roz millet rehet Zazaki u Kurdki de gosbîdo u fam bikero. Waxt zaf rind bêro hesabkerdene ke, hetê PKK ra m'êro istismar kerdene.

Dewamê Rapore de vajino ke, mektevê ke na dormu derê, se ra phoncas-sêşt (%50-60) cadaiyê. Devadevê 150 hazar cêncê verozê cêri besenekenê ke eđitim bîjerê. Ju ki, "Proja Racêrayisê Dewu" sero hona ki gurayis dewam keno. Dewamê rapore de vajino ke, mileto ke eve xofê PKK cirê phoşdarên kerda, nun do ci u coka guretê zere; ine rê nêheqên biya. Mordem gere ke severta dinu eve qanun çiyê bikero. ■

*Usilê leza verva terori gere ke
bivuriyo!*

Ju Rapore ki Deniz Baykal kerde hazir u dê ve Cumhurireisi. Serverê partiya CHP Baykal ki ju rapora Tunceli partiya xorê da hazirkerdene. O ki rapora xode wazeno ke usilê leza verva terori bivuriyo. Baykal hêştê ra ravêr şî suka Tunceli jîaret kerde u çiyö ke uza kot ra çimunê dêy ver u problemê ke mileti cirê qal kerdî, wazeno ke eve ju rapora de 4 milletvêkilunê CHP ya ke eyra ravêri kerda hazire, pêro-piya bero bîdo Cumhurireis Demirel'i. Rapora xode wazeno ke hala sarê Tunceli dewlete ra çî wazeno u çî umîd keno, xevera dino bîdo zonayêne. ■

Tija Sodiri 4

Tija Sodiri	IPA	Kirmancki / Zazaki	Tırki
Aa	[a]	ap	amca
Bb	[b]	bize	keçi
Cc	[dz]	cıle	yatak
	[dʒ]	ciran	komşu
Çç	[tʰ]	çım	göz
	[tʰ]	çite	başörtüsü
Dd	[d]	dest	el
Ee	[ɛ]	dês	on
Êê	[ɛ̃]	dêş	duvar
	[e]	çê	ev
Ff	[f]	fek	ağız
Gg	[g]	ga	öküz
Ĝĝ	[g̃]	ĝezna	hazine
Hh	[h]	hard	yer
Iı	[i]	bılbıl	bülbül
İi	[i]	isot	biber
Jj	[ʒ]	jil	filiz
Kk	[kʰ]	ko	dağ
Ll	[l]	linge	ayak
Mm	[m]	manga	inek
Nn	[n]	non	ekmek
Oo	[o]	ostor	at
Pp	[pʰ]	puç	çorap
Qq	[q]	qatır	katır
Rr	[r]	ri	yüz
	[r]	her	eşek
Ss	[s]	soe	elma
Şş	[ʃ]	şêr	aslan
Tt	[tʰ]	tire	oklava
Uu	[u]	ustıne	direk
Ûû	[y]	lüye	tilki
Vv	[v]	verg	kurt
Ww	[w]	ware	yayla
Xx	[x]	xılık	çömlek
Yy	[j]	yabu	tabiat
Zz	[z]	zarance	keklik

40 SEK

